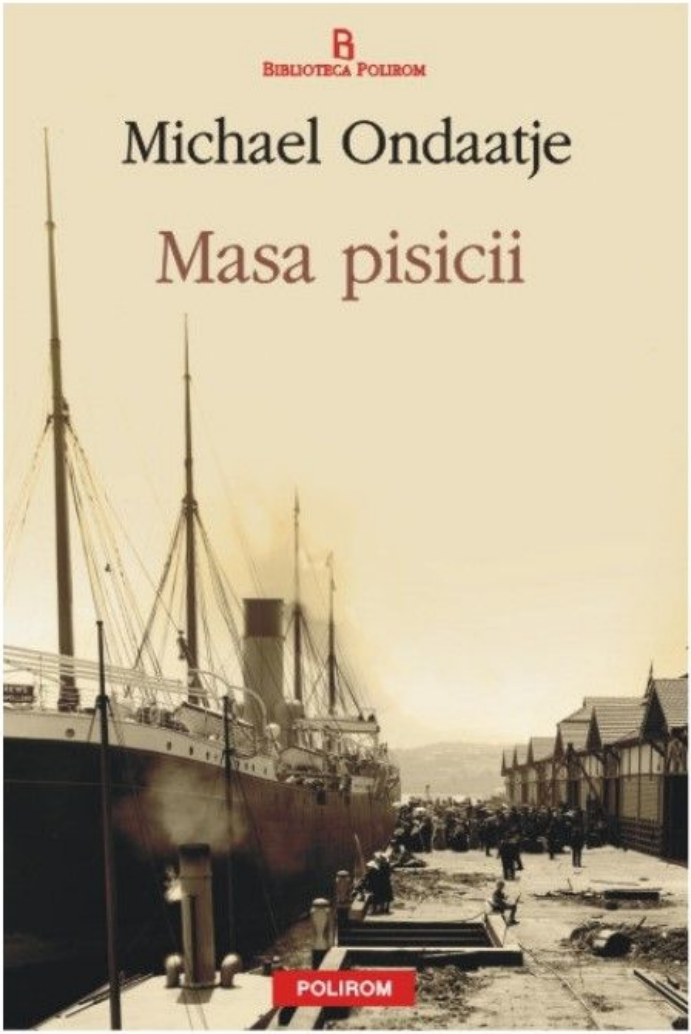
Biblioteca Polirom
Michael Ondaatje
Masa pisicii
POLIROM

Michael Ondaatje

Masa pisicii

Original: Cat's table

Traducere: Radu Pavel Gheo
EDITURA POLIROM
2011

Michael ONDAATJE s-a născut în Sri Lanka în 1943 şi s-a mutat în Marea Britanie, iar apoi în Canada. A studiat la Bishop's University din Lennoxville, Quebec, apoi la University of Toronto şi la Queen's University din Kingston, Ontario, unde a obținut o diplomă de master în literatură. În 1971, după ce a predat o vreme la University of Western Ontario, London, a devenit profesor la York University din Toronto. A publicat mai multe volume de poezii şi un volum de memorii, *Running în the Family* (1982). Ondaatje este autorul a şapte romane: *Coming Through Slaughter* (1976), *În pielea unui leu* (1987; Polirom, 2004), care construieşte o frescă socială a oraşului Toronto în anii 1920-1930, *Pacientul englez* (1992; Polirom, 2011, 2013, 2018), roman care l-a făcut cunoscut în toată lumea, *Obsesia lui Anil* (2000; Polirom, 2002), ce are drept personaj central o tânără antropologă care investighează crimele de război din Sri Lanka, *Divisadero* (2007), *Masa pisicii* (2011; Polirom, 2011) şi *Lumina de veghe* (2018; Polirom, 2019). Pentru *Pacientul englez* a fost recompensat cu Booker Prize şi ulterior, în

2018, cu Golden Man Booker Prize, iar pentru *Obsesia lui Anil*, cu Premiul Giller şi Prix Médicis Étranger. Michael Ondaatje locuieşte în prezent în Canada şi predă literatură engleză la York University din Toronto.

Nu vorbea. S-a uitat tot drumul pe geamul maşinii. Doi adulți pe bancheta din față discutau liniştiți, în şoaptă. Ar fi putut să asculte ce ziceau, dacă avea chef, dar nu voia. Pentru o vreme, pe o porțiune de şosea unde râul ieşea uneori peste maluri, se auzea fâşâitul apei sub roți. Au intrat în vechiul fort şi maşina a alunecat tăcut pe lângă clădirea poştei şi pe lângă turnul cu ceas. Noaptea, la o asemenea oră, în Colombo aproape că nu circulau maşini. Merseră o vreme pe Reclamație Road, trecură pe lângă biserica St. Anthony, după aceea urmări cu privirea ultimul dintre standurile cu mâncare, fiecare luminat cu câte un singur bec. Apoi pătrunseră într-un spațiu vast, deschis, care era portul, cu un singur şir de lumini în depărtare, de-a lungul cheiului. Coborî şi rămase în picioare, încă învăluit de căldura maşinii.

Auzea câinii vagabonzi ce îşi duceau traiul în danele portului lătrând în întuneric. Aproape totul în jurul lui era invizibil, în afară de ceea ce se putea distinge în lumina împrăştiată de câteva lămpi cu sodiu: docheri împingând un şir de cărucioare cu bagaje şi câteva familii strânse laolaltă. Încetul cu încetul, o porniră cu toții înspre vapor.

Avea unsprezece ani în acea noapte în care, complet necunoscător în privința mersului lumii, a urcat la bordul primului şi ultimului vapor din viața lui. Era ca şi cum un oraş întreg s-ar fi lipit de țărm, unul mai bine luminat decât orice alt sat sau oraş. Înainta pe pasarelă, privindu-şi paşii – nimic altceva nu exista înaintea lui –, şi continuă să meargă până când ajunse să vadă în fața ochilor întunericul de dincolo de port şi oceanul. În depărtare se zăreau contururile altor vapoare care începeau să-şi aprindă luminile. Stătu acolo singur, adulmecând totul, apoi se întoarse, traversând zgomotul şi mulțimea, înspre partea cu

uscatul. O lucire gălbuie deasupra oraşului. Avea deja senzaţia că între el şi ceea ce se petrecea acolo se ridica un zid. Stewarzii începuseră să împartă gustări şi băuturi. Îşi luă câteva sandviciuri, după care coborî la cabină, se dezbrăcă şi se strecură pe priciul îngust. Până acum nu dormise nicicând acoperit cu o pătură – poate doar o dată, în Nuwara Eliya. Era complet treaz. Cabina se afla sub nivelul mării, aşa că nu avea hublou. Găsi un comutator lângă pat, îl apăsă şi se pomeni cu capul şi perna învăluite într-un con de lumină.

Nu mai ieşi pe punte ca să arunce o ultimă privire sau să fluture mâna înspre rudele care îl aduseseră în port. Auzea cântece şi îşi imagină cum afară, în aerul răcoros al nopţii, se desfăşura lenta şi apoi repezita despărţire a familiilor. Nici măcar acum nu îmi dau seama de ce alesese această solitudine. Oare cel care îl adusese până pe Oronsay să fi plecat deja? în filme, membrii familiilor se despart unii de alţii plân-gând şi, în vreme ce vaporul se dezlipeşte de uscat, cei care pleacă fixează în continuare cu privirea acele chipuri evanescente până ce li se pierd contururile cu totul.

Am încercat să-mi imaginez cine era băiatul de pe vapor. Poate că nici măcar nu există o percepţie a sinelui, în încremenirea sa fără astâmpăr pe priciul îngust, ca un cosaş verde sau un greieraş, ca şi cum din întâmplare ar fi fost transportat ilegal, în necunoştinţă de cauză, înspre viitor.

S-a trezit brusc când a auzit călătorii alergând pe coridor. Şi-a pus hainele la loc pe el şi a părăsit cabina. Se întâmplase ceva. Zbierete alcoolizate invadară noaptea, urletele angajaţilor, în mijlocul punţii B marinarii încercau să pună mâna pe pilotul portului. După ce dirijase cu scrupulozitate nava până la ieşirea din port (existau multe trasee care trebuiau evitate, din pricina unor epave submarine şi a unui fost dig de protecţie), ajunsese să bea un pic cam multe pahare pentru a-şi sărbători reuşita. Iar

acum, din câte se părea, nu mai voia să plece. Nu încă. Să mai stea vreo oră sau două pe vas. Dar Oronsay îşi dorea să ridice ancora înainte să bată miezul nopții, iar barca pilotului plutea alături de vapor. Echipajul se străduia să-l facă să coboare pe scara de funie, dar exista riscul ca omul să cadă şi să moară, aşa că îl prinseră ca pe un peşte, într-un năvod, şi astfel reuşiră să-l coboare în siguranță. Bărbatul nu păru să simtă niciun fel de stânjeneală, însă era limpede că episodul nu era privit cu ochi buni de angajații de la Orient Line, care aşteptau furioşi pe punte în uniformele lor albe. Când barca se îndepărtă, pasagerii izbucniră în ovații. Apoi se mai auzi doar zgomotul vâslelor în tandem şi cân-tecul obosit al pilotului, în timp ce barca acestuia dispărea în noapte.

*

Plecarea

Ce-a existat în viața mea înainte de vaporul ăsta? O canoe cioplită dintr-un copac într-o călătorie pe fluviu? O barcă cu motor în portul Trincomalee? Noi am avut întotdeauna la orizont bărci de pescuit. Dar nu mi-aş fi putut imagina niciodată măreția acestui castel care urma să traverseze oceanul. Cele mai lungi călătorii pe care le-am făcut eu au fost drumurile cu maşina până la Nuwara Eliya şi la Horton Plains sau cu trenul până la Jaffna, când ne urcam în vagon la şapte dimineața şi coboram din el după-amiaza târziu. Luam cu noi în călătorie sandviciuri cu ou, câteva pachețele de thala[1], un pachet cu cărți de joc şi un exemplar din aventurosul Boy's Own[2].

---

[1] *Specialitate culinară srilankeză – un fel de chiftele cu susan (thala guly).*

[2] *Boy's Own Paper, publicație de aventuri pentru copii şi adolescenți, apărută în 1879, la inițiativa organizației Religious Tract Society. Menită să educe copiii în spiritul moralei creştine, a continuat să apară până n 1967.*

Dar acum se făcuseră toate aranjamentele necesare ca să călătoresc până în Anglia cu un vapor şi să fac această călătorie de unul singur. Nu s-a pomenit nicăieri că ar fi o experienţă neobişnuită sau că s-ar putea dovedi fascinantă ori periculoasă, aşa că nu am privit-o nici cu bucurie, nici cu teamă. Nu am fost înştiinţat că vasul urma să aibă şapte niveluri, că la bordul lui vor fi peste şase sute de oameni, printre care un căpitan, nouă bucătari, câţiva ingineri şi un veterinar, şi nici că va conţine o mică închisoare şi piscine dezinfectate cu clor, care vor călători împreună cu noi peste câteva oceane. Data plecării a fost însemnată cu nonşalanţă în calendar de mătuşa mea, care anunţase la şcoală că urma să plec la sfârşitul semestrului. Despre faptul că voi pluti pe ocean douăzeci şi una de zile se vorbea ca despre ceva prea puţin semnificativ, aşa că am fost surprins când rudele mele s-au obosit totuşi să mă însoţească până în port. Presupusesem că o să urc singur într-un autobuz şi o să schimb traseul la staţia Borella.

A existat doar o singură încercare de a mă încunoştinţa despre realitatea concretă a călătoriei. S-a dovedit că o doamnă pe nume Flavia Prins, al cărei soţ îl cunoştea pe unchiul meu, urma să facă aceeaşi călătorie, aşa că a fost invitată într-o după-amiază la ceai, pentru a se întâlni cu mine. Ea urma să călătorească la clasa întâi, dar a promis că o să stea cu ochii pe mine. I-am strâns mâna cu grijă, căci era acoperită cu inele şi brăţări metalice, după care ea s-a întors să continue conversaţia pe care o întrerupsesem. Mi-am petrecut aproape întreaga oră ascultându-i pe cei câţiva unchi ai mei şi numărând sandviciurile frumos tăiate pe care le-au mâncat.

În ultima zi am găsit un caiet cu teste şcolare, necompletat de nimeni, un creion, o ascuţitoare şi o hartă geografică a lumii şi le-am pus pe toate în valijoara mea. Am ieşit din casă, mi-am luat rămas-bun de la generatorul de

curent şi am dezgropat piesele radioului pe care îl dezmembrasem odinioară, după care, cum nu mai fusesem în stare să le montez laolaltă, le îngropasem pe peluză. Mi-am luat rămas-bun de la Narayan; mi-am luat rămas-bun şi de la Gunepala.

Când am urcat în maşină, mi s-a explicat că după ce voi traversa Oceanul Indian şi Marea Arabiei, voi trece prin Canalul Suez în Mediterana, voi ajunge într-o dimineaţă pe un chei micuţ din Anglia şi acolo mă va aştepta mama mea. Nu vraja sau anvergura călătoriei m-au interesat atunci pe mine, ci acel amănunt, cum că mama mea putea să ştie momentul exact când voi sosi în acea altă ţară.

Şi dacă o să fie într-adevăr acolo.

*

Am auzit cum mi se strecoară un bilet pe sub uşă. Prin el îmi era alocată masa 76 pentru toate mesele pe care le voi lua pe vapor. Pe celălalt prici nu dormea nimeni. M-am îmbrăcat şi am ieşit. Nu eram obişnuit cu scările şi le-au urcat cu precauţie.

În sala de mese erau nouă persoane aşezate la masa 76, inclusiv doi alţi băieţi care aveau cam vârsta mea.

— Se pare că stăm la masa pisicii, spuse o femeie pe nume domnişoara Lasqueti. Suntem în locul cel mai puţin privilegiat.

Era clar că fuseserăm plasaţi departe de masa căpitanului, care se afla la capătul opus al sălii de mese. Unul din cei doi băieţi care stăteau la masa noastră se numea Ramadhin, iar celălalt se numea. Cassius. Primul era tăcut, celălalt părea disprețuitor şi ne-am ignorat unii pe alţii, cu toate că eu îl recunoscusem pe Cassius. Merseserăm la aceeaşi şcoală, unde, deşi el era cu un an mai mare decât mine, aflasem multe despre el. Era foarte cunoscut şi chiar fusese exmatriculat un semestru. Eram sigur că urma să treacă destulă vreme până când o să

vorbim unul cu altul. Dar partea bună era că la masa noastră păreau să existe câțiva adulți interesanți. Aveam un botanist şi un croitor care deținea un magazin în Kandy. Dar cel mai interesant dintre toți era un pianist, care pretindea voios că ar fi fost „mofluz".

Se numea domnul Mazappa. Seara cânta în orchestra de pe vas, iar în timpul după-amiezilor dădea lecții de pian. Ca urmare a acestui fapt, i se făcuse o reducere de preț la traversare. După acea primă masă, Ramadhin, Cassius şi cu mine am avut ocazia să-l ascultăm povestind câteva istorioare din viața lui. Tocmai faptul că ne aflam în compania domnului Mazappa, care ne desfăta cu versuri dubioase şi adesea obscene din cântece ştiute de el, ne-a făcut pe noi trei să ne ac-ceptăm unii pe alții. Căci eram timizi şi stângaci. Niciunul dintre noi nu schițase vreun gest de salut către ceilalți înainte să ne ia Mazappa sub oblăduirea lui, sfătuindu-ne să ciulim bine urechile şi să deschidem larg ochii, fiindcă avem multe de învățat din această călătorie. Aşa că, până la sfârşitul zilei, am descoperit că putem deveni curioşi împreună.

O altă persoană interesantă de la masa pisicii era domnul Nevii, care se ocupase cu dezmembrarea navelor, iar acum se pensionase, şi care se întorcea în Anglia după o perioadă de timp petrecută în Orient. L-am căutat adesea pe acest bărbat masiv şi blând, căci cunoştea în cele mai mici detalii structura navelor. Dezmembrase multe vase faimoase. Spre deosebire de domnul Mazappa, domnul Nevii era modest şi nu pomenea aceste episoade din trecutul său decât dacă ştiai cum să smulgi vreo istorisire de la el. Dacă n-ar fi răspuns cu atâta modestie la tirul nostru de întrebări, nu l-am fi crezut şi nici n-am fi fost atât de fermecați de el.

De asemenea, avea dreptul să colinde pe tot vaporul, pentru că făcea cercetări în privința securității la bord pentru Orient Line. Ne-a prezentat tovarăşilor săi din sala

motoarelor şi din sala cazanelor şi am urmărit activităţile care se desfăşurau acolo. Comparativ cu clasa întâi, sala motoarelor – aflată la nivelul Hadesului – vuia şi se zguduia de la căldura şi zgomotul insuportabile. Un tur de două ore pe Oronsay, împreună cu domnul Nevii, ne lămurea toate eventualităţile periculoase şi mai puţin periculoase. Ne-a explicat că bărcile de salvare care se bălăngăneau, atârnate în aer, doar păreau periculoase şi, în urma acestui fapt, Cassius, Ramadhin şi cu mine ne că-ţăram adesea în ele, folosindu-le ca punct de observaţie, de unde puteam să spionăm călătorii. Remarca domnişoarei Lasqueti, cum că stăteam în „locul cel mai puţin privilegiat”, lipsit de orice relevanţă socială, ne-a convins să credem cu tărie că eram invizibili în ochii autorităţilor de pe vas, cum erau ofiţerul intendent, stewardul-şef şi căpitanul.

Am descoperit cu surprindere că pe vapor se afla şi o verişoară îndepărtată de-a mea, Emily de Săram. Din păcate, ea nu fusese repartizată la masa pisicii. Ani în şir Emily fusese cea prin intermediul căreia descopeream ce părere aveau adulţii despre mine. Îi povesteam aventurile mele şi ascultam ce crede ea despre ele. Emily spunea cu sinceritate ce îi place şi ce nu şi, pentru că era mai mare decât mine, m-am modelat conform judecăţilor ei.

Cum nu aveam fraţi sau surori, cele mai apropiate rude ale mele din anii când am crescut mare au fost adulţi. Un amestec de unchi neînsuraţi şi mătuşi greoaie, pe care îi uneau bârfa şi poziţia socială. Aveam şi o rudă bogată care se ţinea cu mare grijă cât mai la distanţă. Insul nu plăcea nimănui, dar toţi îl respectau şi vorbeau necontenit despre el. Membrii familiei îi analizau felicitările de Crăciun, pe care ni le expedia cu conştiinciozitate în fiecare an, şi comentau pe seama chipurilor copiilor săi tot mai mari şi a dimensiunii casei din fundal, care părea o formă mută de infatuare. Am crescut în mijlocul unor asemenea judecăţi de

familie, astfel că, până când am scăpat din raza vederii lor, ele mi-au reglat simțul precauției.

Dar, pe de altă parte, o aveam şi pe Emily. Ea îmi era machang[3] şi a locuit un număr de ani aproape uşă în uşă cu noi. Copilăriile noastre semănau prin faptul că atât părinții mei, cât şi ai ei fie erau risipiți prin lume, fie nu te puteai baza pe ei. Dar bănuiam că traiul ei domestic era mai rău decât al meu – contractele de afaceri ale tatălui ei nu erau niciodată sigure, iar casa lor se afla constant sub amenințarea tempe-ramentului său. Nevasta lui i se supunea întru totul. Din puținele lucruri pe care mi le-a povestit Emily, mi-am dat seama că era genul ranchiunos. Nici adulții care îl vizitau nu se simțeau în siguranță prin preajma lui. Doar copiilor, care îi pătrundeau în casă pentru scurt timp, la vreo petrecere aniversară, le plăcea imprevizibilitatea comportamentului său. Apărea printre noi ca să ne spună ceva comic şi după aceea ne împingea în piscină. Emily era nervoasă când se nimerea lângă el, chiar dacă acesta o cuprindea pe după gât într-o îmbrățişare drăgăstoasă şi apoi o făcea să danseze cu el, cu tălpile goale suite pe pantofii lui.

În cea mai mare parte a timpului, tatăl lui Emily era plecat la slujba lui sau pur şi simplu dispărea. Nu existau niciun fel de principii pe care Emily să se poată baza, aşa că presupun că ea s-a modelat singură. Era un spirit liber şi avea o sălbăticie pe care o îndrăgeam, deşi se avânta cu nesăbuință în tot felul de aventuri. Din fericire, în cele din urmă bunica lui Emily i-a plătit taxele pentru o şcoală cu internat din sudul Indiei, astfel că ea era de-acum departe de influența tatălui său. Mi-a fost dor de Emily. Şi chiar atunci când revenea, în vacanțele de vară, nu apucam să o

---

[3] *Tovarăş, confident – termen colocvial de origine tamilă, folosit în Sri Lanka.*

văd foarte mult, fiindcă îşi luase o slujbă la Ceylon Telephone. O maşină a companiei o lua din prag în fiecare dimineaţă, iar şeful ei, domnul Wijebahu, o aducea până aproape de casă la sfârşitul zilei. Despre domnul Wijebahu, Emily mi-a destăinuit că ar avea trei testicule, din câte se spunea.

Ceea ce ne-a apropiat pe noi mai tare decât orice a fost colecţia de discuri a lui Emily, cu toate acele trasee ale vieţii şi toate acele dorinţe versificate şi distilate în două sau trei minute, cât dura un cântec. Despre eroi mineri, fete tuberculoase care trăiau deasupra unor case de amanet, căutători de aur, jucători de crichet faimoşi, ba chiar şi despre faptul că nu se mai găseau banane. Emily vedea în mine un soi de visător şi m-a învăţat să dansez, să o ţin de talie în timp ce ea îşi ba-lansa braţele ridicate în sus şi să sărim pe canapea şi apoi pe marginea ei, astfel încât să se încline şi să cadă pe spate sub greutatea noastră. Apoi pleca iarăşi brusc la şcoală, departe în India, şi nu mai aveam nicio veste de la ea, cu excepţia câtorva scrisori pe care i le expedia mamei ei şi în care o implora să îi mai trimită nişte prăjituri prin intermediul Consulatului Belgian, scrisori pe care tatăl ei se încăpăţâna să le citească, plin de mândrie, tuturor vecinilor săi.

Atunci când Emily s-a îmbarcat pe Oronsay, eu practic n-o mai văzusem de doi ani. Am avut un şoc când am recunoscut-o, căci acum ieşea în evidenţă, trăsăturile feţei i se subţiaseră şi îşi dezvoltase o graţie pe care nu o remarcasem deloc până atunci. Avea de-acum şaptesprezece ani şi – m-am gândit eu – şcoala îi mai retezase ceva din spiritul rebel, deşi când vorbea, lungea uşor vocalele într-un fel care mie îmi plăcea. Faptul că m-a prins de umăr în timp ce alergam pe lângă ea pe puntea de promenadă şi m-a determinat să stau de vorbă cu ea mi-a sporit întru câtva prestigiul în faţa celor doi proaspeţi prieteni ai mei de pe

vas. Dar în cea mai mare parte a timpului, Emily mi-a dat de înțeles foarte clar că nu avea chef să se țină cineva după coada ei. Avea propriile ei planuri pentru călătorie... câteva ultime săptămâni de libertate înainte de a ajunge în Anglia, pentru cei doi ani de şcoală pe care-i mai avea de făcut.

Prietenia dintre mine, tăcutul Ramadhin şi exuberantul Cassius s-a dezvoltat repede, cu toate că aveam multe de ascuns unii față de alții. Cel puțin aşa stăteau lucrurile în cazul meu. Niciodată mâna mea stângă nu ştia ce face dreapta. Fusesem deja educat să fie precaut. La şcolile cu internat la care mergeam teama de pedepse transforma minciuna într-o abilitate, iar eu învățasem să mă abțin de la micile adevăruri pertinente. După cum s-a dovedit, pedeapsa nu ne-a învățat şi nici nu ne-a supus niciodată într-atât încât să devenim de o ones-titate absolută. Din câte se pare, eram bătuți încontinuu din pricina carnetelor de note mizerabile sau pentru o mulțime de alte păcate (cum ar fi să zaci în infirmerie vreme de trei zile, prefăcându-te bolnav de oreion, sau să murdăreşti irevocabil baia şcoli dizolvând cristale de cerneală în apă, ca să obții cerneală pentru elevii din ultimul an). Cel mai dur torționar al nostru a fost directorul şcolii primare, părintele Barnabus, care îmi mai bântuie şi azi amintirile cu arma lui preferată, un baston de bambus lung şi despicat. Nu se folosea niciodată de vorbe şi nici măcar de rațiune. Doar se plimba periculos printre noi.

Totuşi pe Oransay exista posibilitatea de a scăpa de orice ordine. Iar eu m-am reinventat în acea lume aparent imaginară, cu croitori şi specialişti în dezmembrarea navelor şi alți călători adulți, pe care îi urmăream în timpul balurilor de fiecare seară cum se împleticeau dintr-un colț în altul, vârâți în nişte capete de animal gigantice, şi cum dansau cu nişte femei ale căror fuste aproape că nu se vedeau, în timp ce orchestra vaporului – inclusiv domnul Mazappa – cânta

pe estradă, îmbrăcați cu toții în uniforme de exact aceeaşi culoare vineție.

*

Noaptea târziu, după ce invitații speciali, călători de la clasa întâi, părăseau masa căpitanului, după ce dansul se încheia cu formarea unor perechi care îşi scoteau măştile şi abia dacă se mai clinteau unii în brațele altora, după ce stewarzii îndepărtau paharele abandonate şi scrumierele şi se propteau în măturile lor de un metru şi ceva ca să adune de pe jos serpentinele de hârtie colorată, atunci era adus deținutul.

Era trecut de miezul nopții. Puntea lucea în bătaia lunii nestânjenite de niciun nor. Bărbatul apărea însoțit de paznici – unul înlănțuit alături de el, celălalt mergând în urma lui, cu un baston. Nu ştiam de ce se făcuse vinovat. Ne-am gândit că nu putea fi altceva decât o crimă. La vremea aceea în mintea noastră nu exista noțiunea mai complexă a unei crime pasionale, de pildă, sau a trădării politice. Insul părea puternic şi sigur pe el şi era în picioarele goale.

Cassius fusese cel care descoperise programul acesta de plimbare de noapte al deținutului, aşa că noi trei eram întotdeauna acolo la ora respectivă. Ne-a trecut prin minte că omul ar fi putut să sară peste balustradă în apele întunecate, cu tot cu paznicul înlănțuit de el. Ne-am gândit cum ar fi să o ia la fugă şi să sară astfel în brațele morții. Bănuiesc că ne-am gândit la asta pentru că eram tineri şi pentru că însăşi ideea de lanț, de-a fi închis, ne dădea senzația de sufocare. La vârsta noastră nu puteam suporta nici măcar ideea. Abia suportam să purtăm sandale în picioare atunci când mergeam la masă şi în fiecare seară, când mâncam la locul nostru în sala de mese, ne închipuiam cum deținutul, desculț, mănâncă resturi dintr-o gamelă de metal la el în celulă.

*

Mi se ceruse să mă îmbrac cuviincios înainte de a pătrunde în salonul cu covoare de la clasa întâi, pentru a o vizita pe Flavia Prins. Deşi promisese că o să stea cu ochii pe mine, ca să fiu sincer, pe tot parcursul călătoriei abia dacă ne-am întâl-nit de vreo câteva ori. Acum fusesem invitat să o însoțesc la un ceai de după-amiază, iar biletul ei îmi sugera să port o cămaşă curată şi călcată, precum şi pantofi cu ciorapi. Am urcat, punctual, la Verandah Bar la ora patru după-masă.

Ea m-a cercetat ca şi cum m-aş fi aflat la capătul îndepărtat al unui telescop, fără a-şi da seama că puteam să-i interpretez reacțiile faciale. Stătea aşezată la o masă micuță. A urmat o încercare îndârjită de-a ei de a face conversație, pe care monosilabele mele nervoase n-au ajutat-o deloc. Eram în-cântat de călătorie? îmi făcusem vreun prieten?

I-am spus că îmi făcusem doi. Un băiat pe nume Cassius şi încă unul, pe nume Ramadhin.

— Ramadhin? Nu e cumva băiatul acela musulman, din familia de jucători de crichet?

I-am spus că nu ştiu, dar că o să-l întreb. Adevărul e că Ramadhin al meu nu avea absolut niciun fel de înzestrări fizice. Era înnebunit după dulciuri şi lapte condensat. Meditând la asta, am şterpelit câțiva biscuiți în timp ce doamna Prins încerca să prindă privirea chelnerului.

— L-am cunoscut pe tatăl tău pe vremea când era foarte tânăr... a început ea, apoi vocea i-a pierit.

Eu am dat din cap, dar ea n-a mai spus nimic despre el.

— Mătuşă... am început eu, ştiind acum cu siguranță cum trebuia să mă adresez ei. Dumneata ştii ceva despre deținut?

După cum s-a dovedit, şi ea era la fel de nerăbdătoare ca şi mine să scape de conversația de salon şi s-a trezit că se

lasă furată de un „interviu” puțin mai lung decât se aşteptase inițial.

— Mai serveşte ceai, a făcut ea un semn cu mâna şi eu am ascultat-o, deşi nu-mi plăcea gustul lui.

Mi-a mărturisit că auzise de deținut, deşi ar fi trebuit să fie un secret.

— E păzit foarte strict. Dar nu trebuie să-ți faci nicio grijă. Avem la bord chiar şi un ofițer britanic de rang superior.

Nu m-am putut răbda şi m-am aplecat uşor peste masă.

— L-am văzut, m-am umflat eu în pene. Când se plimba noaptea. Sub pază strictă.

— Seriooos... a lungit ea cuvântul, iritată de asul pe care îl jucasem atât de repede şi de nonşalant.

— Se zice că a făcut ceva îngrozitor, am spus eu.

— Da. Se aude că a omorât un judecător.

Asta era mai tare decât un as. Am rămas locului, cu gura căscată.

— Un judecător englez. Probabil că n-ar trebui să spun mai multe de-atât, a adăugat ea.

Unchiul meu, fratele mamei mele, care mi-era tutore în Colombo, era judecător, cu toate că nu era englez, ci ceylonez. Unui judecător englez nu i s-ar fi permis să conducă un complet de judecată pe insulă, aşa că trebuie să fi fost vorba de un vizitator sau poate că o fi fost adus acolo în chip de consilier sau consultant... Unele din chestiile astea mi le-a spus Flavia Prins, iar pe altele le-am pus eu cap la cap mai târziu, cu ajutorul lui Ramadhin, care are o gândire calmă şi logică.

S-ar putea ca deținutul să-l fi ucis pe judecător ca să-l împiedice să ajute procuratura. Mi-ar fi plăcut să fi putut sta de vorbă cu unchiul meu din Colombo chiar în clipa aceea. De fapt, mă temeam ca nu cumva chiar viața mea să fie în pericol. „Se aude că a omorât un judecător!” Fraza asta îmi bubuia în creier. Unchiul meu era un bărbat masiv şi

binevoitor. Vreme de câțiva ani, după ce mama mea plecase în Anglia, locuisem împreună cu el şi cu soția lui în Boralesgamuwa şi, cu toate că noi doi nu purtaserăm niciodată vreo discuție apropiată – nici lungă, nici scurtă –, iar rolul lui de persoană publică îl ținea mai tot timpul ocupat, era totuşi un om iubitor şi mă simțeam în siguranță alături de el. Când venea acasă, îşi prepara un gin şi mă lăsa pe mine să-i amestec biterul în pahar. O singură dată am avut probleme cu el. Era preşedintele instanței de judecată într-un caz de crimă ce făcuse senzație şi în care era implicat un jucător de crichet, iar eu le-am spus prietenilor mei că suspectul din boxa acuzaților e nevinovat, iar atunci când ei m-au întrebat de unde ştiu, le-am zis că aşa mi-a spus unchiul meu. Nu intenționasem neapărat să spun o minciună, ci mai degrabă să îmi întăresc cumva încrederea în acel erou al crichetului. Când a aflat povestea, unchiul a izbucnit într-un râs binevoitor, însă apoi m-a sfătuit, cu toată seriozitatea, să nu mai fac niciodată aşa ceva.

La zece minute după ce m-ara întors la prietenii mei, pe puntea D, Cassius şi Ramadhin mă ascultau cu sufletul la gură povestind despre crima deținutului. Am vorbit despre ea la bazinul Lido şi tot despre ea am vorbit şi în jurul mesei de ping-pong. Dar în după-amiaza aceea, ceva mai târziu, domnişoara Lasqueti, la care ajunseseră ecouri ale poveştii mele, m-a prins la înghesuială şi m-a făcut să-mi pierd încrederea în varianta Flaviei Prins asupra vinii deținutului.

— Poate c-a făcut sau poate că n-a făcut aşa ceva, mi-a spus ea. Să nu crezi niciodată ceva ce-ar putea fi un simplu zvon.

Astfel domnişoara Lasqueti m-a făcut să mă gândesc că Flavia Prins exagerase gravitatea crimei deținutului, cum eu îl văzusem de-adevăratelea pe ins, ea ridicase ştacheta şi alesese o infracțiune cu care eu chiar mă puteam identifica:

uciderea unui judecător. Dacă fratele mamei mele ar fi fost spițer, ar fi vorbit de un spițer.

În seara aceea am scris prima însemnare în caietul meu cu teste şcolare. În barul Delilah se produsese o oarecare învălmăşeală atunci când unul dintre pasageri îşi atacase soția la un joc de cărți. Se mersese prea departe cu batjocura în timpul unei partide de whist. Avusese loc o tentativă de strangulare, după care urechea femeii fusese străpunsă de o furculiță. Am reuşit să merg pe urmele intendentului pe când acesta o conducea pe soție spre grupul sanitar de-a lungul unui coridor îngust, cu un şervet de masă apăsat tare peste rană, timp în care soțul se retrăsese furtunos la el în cabină. În ciuda restricției de circulație ce a urmat, în noaptea aceea Ramadhin, Cassius şi cu mine ne-am strecurat afară din cabinele noastre, am luat-o pe scările instabile şi doar pe jumătate luminate şi apoi am aşteptat să apară deținutul. Era aproape miezul nopții şi noi trei fumam nişte rămurele rupte dintr-un scaun împletit, pe care le aprinseserăm şi sugeam din ele. Ramadhin nu era foarte încântat de asta, căci suferea de astm, dar Cassius şi-ar fi dorit ca, până la sfârşitul călătoriei, să fumăm întreg scaunul. După o oră a devenit limpede că în noaptea aceea plimbarea deținutului fusese anulată. În jurul nostru totul era cufundat în întuneric, dar noi ştiam cum să-l străbatem. Ne-am strecurat tăcuți în piscină, ne-am aprins iarăşi rămurelele şi ne-am lăsat să plutim pe spate. Ne-am uitat la stele, tăcuți ca nişte cadavre. Aveam senzația că înotăm într-o mare şi nu între pereții unei piscine din mijlocul oceanului.

*

Stewardul mi-a spus că aveam un coleg de cameră, dar până în acel moment nu apăruse nimeni care să ocupe celălalt pat. Apoi, în cea de-a treia noapte, când încă mai pluteam pe Oceanul Indian, luminile din cabină au explodat

brusc şi a intrat un bărbat, ducând sub braţ o masă de bridge pliată, care s-a prezentat drept domnul Hastie. M-a trezit şi m-a expediat în patul de deasupra.

— Câţiva prieteni de-ai mei vin să facem o partidă de cărţi, mi-a spus el. Tu culcă-te.

Am aşteptat să văd cine vine. După jumătate de oră, în cabină se aflau patru bărbaţi jucând bridge, tăcuţi şi serioşi. Abia dacă aveau loc să stea cu toţii în jurul mesei. Din pricina mea vorbeau foarte încet şi în scurt timp am adormit printre licitaţiile lor şoptite.

A doua zi dimineaţa m-am trezit iarăşi singur. Masa de joc era pliată şi stătea rezemată de perete. Oare Hastie dormise? Era un pasager normal sau un membru al echipajului? S-a dovedit apoi că se ocupa de cuştile de câini de pe Oronsay şi e de presupus că nu era o slujbă foarte extenuantă, de vreme ce îşi petrecea majoritatea timpului citind sau antrenând relaxat câinii pe o porţiune îngustă a punţii. În consecinţă, la sfârşitul zilei îi rămânea destulă energie de consumat. Aşa se face că în fiecare seară, puţin după miezul nopţii, prietenii lui veneau în vizită. Unul dintre ei, domnul Invernio, era ajutorul său la cuşti. Ceilalţi doi era radiotelegrafiştii vasului. Jucau în fiecare noapte câte două ore, după care plecau în tăcere.

Nu rămâneam prea des singur cu domnul Hastie. Probabil că atunci când apărea, la miezul nopţii, avea senzaţia că eu ar fi trebuit să mă odihnesc, aşa că rareori încerca să converseze cu mine şi atunci o făcea doar preţ de câteva minute, înainte să apară tovarăşii lui. Pe parcursul călătoriilor sale în Orient, la un anumit moment îşi făcuse obiceiul să poarte sarong şi în majoritatea timpului era singurul veşmânt cu care se învelea în jurul taliei, chiar şi în prezenţa tovarăşilor săi de joc. Atunci când soseau şi

ceilalți, scotea patru păhărele de tărie şi puțin arac[4]. Sticla şi paharele erau puse pe podea, iar pe masă nu rămânea nimic altceva în afară de cărțile de joc. Eu priveam în jos de la înălțimea modestă a priciului meu şi vedeam cărțile întoarse cu fața în sus ale partenerului declarantului. Urmăream cum se împart cărțile, ascultam cum se amestecă şi cum se licitează. Pas... O pică... Pas... Două trefle... Pas... Două fără atu... Pas... Trei carouri... Pas... Trei pici... Pass... Patru carouri... Pas... Cinci carouri... Contră... Recontră... Pas... Pas... Pas... Foarte rar stăteau la discuții, îmi aduc aminte că aveau obiceiul să se adreseze unii altora pe numele de familie – „domnule Tolroy", „domnule Invernio", „domnule Hastie", „domnule Babstock" –, de parcă erau nişte cădeți într-o academie navală din secolul al nouăsprezecelea. Ulterior, pe parcursul călătoriei, când mai nimeream peste domnul Hastie împreună cu prietenii mei, se purta cu totul altfel. Odată ce ieşea din cabină, se transforma într-un ins foarte limbut şi sigur pe părerile lui. Ne-a povestit despre suişurile şi coborâşurile carierei sale în marina comercială, despre aventurile sale cu o fostă soție, care era mare amatoare de călărie, şi despre afecțiunea lui neabătută față de câinii de vânătoare, în dauna oricărei alte rase de câini. Dar în miez de noapte, în semiîntunericul din cabina noastră, domnul Hastie trecea la şoapte şi, după a treia noapte de cărți, a înlocuit cu amabilitate becul de un galben strălucitor din cabină cu unul albastru şi mat. Aşa se face că, în timp ce eu mă afundam în tărâmurile somnului, se umpleau pahare, se câştigau partide, se dădeau şi se luau bani, lumina aceea albastră crea senzația că toate acestea se petreceau într-un acvariu. Atunci când terminau jocul, ieşeau toți patru pe punte, ca să fumeze, iar

[4] *Băutură alcoolică orientală foarte tare, un soi de rachiu din orez, trestie de zahăr sau sevă de palmier.*

după o jumătate de oră, domnul Hastie se strecura tăcut înapoi în cabină şi mai citea o vreme înainte să stingă lumina de la priciul lui.

*

Pentru un puşti care de-abia aşteaptă să se întâlnească cu prietenii lui, somnul este o închisoare. Noaptea eram febrili şi dimineaţa ne trezeam înainte ca lumina soarelui să înconjoare vasul. Abia aşteptam să continuăm explorarea acelui univers. Stăteam întins pe priciul meu şi îl auzeam pe Ramadhin cum bate încetişor la uşă semnalul stabilit. Un semnal absolut fără sens, căci cine altcineva putea fi la ora aceea? Două ciocănituri, o pauză lungă, apoi altă ciocănitură. Dacă nu coboram din pat şi nu-i deschideam uşa, îi auzeam tuşea tea-trală. Şi dacă nici atunci nu-i răspundeam, îl auzeam şoptind Mynah, „mierloi mandarin”, nume care devenise pe-atunci porecla mea.

Ne întâlneam cu Cassius la capul scărilor şi curând o luam la plimbare desculţi pe puntea de la clasa întâi. La ora şase dimineaţa clasa întâi era un palat nepăzit şi noi ajungeam acolo încă dinainte de apariţia primei scânteieri de lumină la orizont, încă dinainte ca luminile principale de veghe de pe punte să clipească şi să se stingă automat la ivirea zorilor. Ne scoteam cămăşile şi plonjam în piscina vopsită în auriu de la clasa întâi ca nişte ace, fără niciun plescăit. În timpul cât înotam în zarea de lumină abia apărută, tăcerea era ceva esenţial.

Dacă reuşeam să scăpăm fără să fim reperaţi vreme de o oră, aveam şanse să dăm iama şi prin porţiile pentru micul dejun întinse pe terasă şi să ne facem nevăzuţi cu castronul de argint cu lapte condensat, atât de gros, că stătea lingura singură în picioare. Apoi ne cocoţam la adăpostul atmosferei de cort a uneia din bărcile de salvare suspendate şi consumam masa dobândită în chip infam. Într-o dimineaţă

Cassius a venit cu o țigară Gold Leaf pe care o găsise într-un salon şi ne-a învățat să fumăm.

Ramadhin l-a refuzat politicos, date fiind afecțiunile sale astmatice, care erau evidente şi pentru noi, şi pentru ceilalți de la masa pisicii. (Şi care au continuat să fie evidente şi peste ani, când l-am întâlnit în Londra. Pe atunci aveam amândoi treisprezece sau paisprezece ani şi ne-am întâlnit după ce pier-duserăm legătura unul cu altul timp de câțiva ani, ocupați cum eram să ne adaptăm la un ținut străin. Chiar şi atunci, când l-am văzut împreună cu părinții şi cu sora lui, Massoumeh, prindea fiecare gripă sau răceală care circula prin cartier. În Anglia am fi devenit prieteni pentru a doua oară, dar la vre-mea aceea eram deja diferiți şi nu ne mai puteam ascunde de realitățile pământeşti. Apoi, în anumite privințe, în perioada aceea am fost mai apropiat de sora lui, pentru că Massi ne însoțea întotdeauna în incursiunile prin sudul Londrei – pe traseul de ciclism de pe Herne Hill, la cinema Ritzy, în Brixton şi după aceea la Bon Marche, unde ne fugăream printre rafturile de la sectorul de alimente şi cel de îmbrăcăminte, din cine ştie ce frenezie care ne apuca. În unele după-amiezi Massi şi cu mine stăteam aşezați pe o canapea mică din casa părinților ei din Mill Hill, strecurându-ne mâinile unul spre altul şi pipăindu-ne pe sub pătură în timp ce ne prefăceam că ne ui-tăm la interminabilele partide de golf de la televizor. Într-o dimineață, devreme, a venit în camera de la etaj, unde dormeam eu cu Ramadhin, şi s-a aşezat lângă mine, ducându-şi degetele la buze, ca să nu scot vreun sunet. Ramadhin dormea în patul lui, la jumătate de metru de mine. Eu am dat să mă ridic, dar Massi m-a împins înapoi cu palma întinsă, după care şi-a descheiat pijamaua, astfel că am putut să-i văd sânii proaspăt apăruți, care mai că păreau de un verde pal din pricina reflexiei copacilor de afară în geamul ferestrei. În tot acel timp am fost conştient

de tuşea lui Ramadhin, de gâjâitul cu care îşi limpezea gâtul în somn, iar Massi, pe jumătate goală, înfricoşată, neînfricată, m-a făcut să trăiesc genul acela de mnoție stârnită de un asemenea gest atunci când ai treisprezece sau paisprezece ani.)

Lăsam în barca de salvare toate farfuriile, cuțitele şi lin-Kurile pe care le luaserăm odată cu mâncarea furată şi ne stre-curam înapoi la clasa economică. Până la urmă, un steward a fijuns să descopere rămăşițele numeroaselor noastre mese de dimineață în timpul unui exercițiu de alarmă, când bărcile de Mulvare au fost coborâte şi lansate la apă, aşa că o vreme căpitanul a umblat să găsească un pasager clandestin aflat la bord.

Nici nu se făcea ora opt, când noi treceam deja granița înapoi, de la clasa întâi la clasa economică. Ne prefăceam că ne balansăm odată cu ruliul navei. Între timp ajunsesem să îndrăgesc valsul lent al vaporului nostru de pe o parte pe alta. Iar faptul că mă aflam pe cont propriu – dacă le las la o parte pe îndepărtatele Flavia Prins şi Emily – era o aventură în sine. Nu aveam responsabilități familiale. Puteam merge oriunde, puteam face orice. Şi noi trei stabiliserăm deja o regulă. Trebuia să facem în fiecare zi cel puțin un lucru interzis. Ziua abia începuse şi mai aveam în față o mulțime de ore în care să ne îndeplinim țelul.

Când părinții mei au renunțat la căsnicie, faptul acesta n-a fost niciodată recunoscut sau explicat cu adevărat, dar nici n-a fost tăinuit. În măsura în care se vorbea despre asta, părea mai mult o poticneală decât o prăbuşire. Aşa că nu-mi dau seama cu exactitate cât de tare m-a apăsat tragedia divorțului părinților mei. Nu-mi amintesc să-i fi simțit greutatea. Un băiat iese dimineața pe uşa casei şi continuă să aibă necontenit ceva de făcut pe harta în mişcare a universului său. Dar am avut parte de o tinerețe instabilă.

*

Când eram mic şi stăteam la internatul colegiului St. Thomas din Mount Lavinia, îmi plăcea teribil să înot. Îmi plăcea teribil orice era legat de apă. Pe terenurile şcolii exista un canal de ciment unde goneau la vale şuvoaiele de apă în anotimpul musonilor. Acesta a devenit locul unde câțiva dintre băieții de la internat participau la un anumit joc. Săream în canal în aşa fel încât să ne lăsăm duşi de năvala puhoiului de apă, să facem tumbe şi să ne aruncăm dintr-un mal în altul. Cincizeci de metri mai la vale exista o frânghie cenuşie de care ne prindeam ca să ne tragem afară din apă. Iar după alți douăzeci de metri, canalul cu apă învolburată se transforma într-unul de scurgere care dispărea sub pământ şi îşi continua călătoria în întuneric. N-am aflat niciodată unde ducea.

Trebuie să fi fost patru inşi care obişnuiam să gonim mereu în apele canalului, unul câte unul, cu capetele abia ridicate la suprafață. Era un joc tensionat – trebuia să te prinzi de frânghie, să te cațări pe mal, apoi să goneşti sub ploaia dezlănțuită ca să o mai faci o dată. În timpul unei astfel de încercări, am intrat cu capul la fund chiar când mă apropiam de frânghie şi n-am ieşit la timp ca s-o prind. Mâna mea a rămas în aer şi-atâta tot, iar între timp eu goneam spre capătul îngropat în pământ al canalului. După-amiaza aceea din Mount Lavinia, cândva în timpul musonului din martie, era momentul morții mele, prevestit de un astrolog. Aveam nouă ani şi acum mă aştepta acea călătorie oarbă în bezna subpământeană. O mână m-a apucat de brațul ce-mi rămăsese înălțat şi m-a tras afară. Era un elev mai mare, care ne-a spus degajat să o întindem de acolo toți patru, după care s-a îndepărtat în grabă prin ploaie, fără a se mai obosi să vadă dacă îl ascultăm. Cine ora? Ar fi trebuit să-i mulțumesc. Dar zăceam acolo, pe iarbă, stors de puteri şi icnind.

Cum eram eu în zilele acelea? Nu îmi aduc aminte niciun fel de influență exterioară şi, prin urmare, nu am nicio percepție asupra mea. Dacă ar trebui să-mi închipui o fotografie a mea din copilărie, ar fi una cu un puşti desculț, în pantaloni scurți şi o cămaşă de bumbac, care aleargă laolaltă cu vreo doi prieteni din sat de-a lungul zidului acoperit de mucegai ce desparte casa şi grădina din Boralesgamuwa de traficul de pe High Level Road. Sau ar fi una cu mine singur, aşteptându-i pe cei doi şi uitându-mă din casă în zare, la strada prăfuită. Cine îşi dă seama cât de mulțumiți sunt copiii sălbăticiți? Controlul familiei dispărea imediat ce ieşeam pe uşă. Deşi probabil că noi între noi vom fi încercat să pricepem şi să asamblăm laolaltă universul adulților, ne vom fi întrebat ce se întâmplă acolo şi de ce. Dar odată ce am urcat pe pasarela de pe Oronsay, am ajuns să trăim pentru prima dată, în mod inevitabil, laolaltă cu adulții.

Mazappa

Domnul Mazappa se strecoară pe lângă mine în timp ce eu îi explic unui călător foarte în vârstă arta desfacerii unui şezlong în doar două mişcări, mă apucă de braț şi mă sileşte să merg cu el. „De la Natchez la Mobile”, mă avertizează el, „de la Memphis la St. Joe...” Buimăceala mea îl reduce la tăcere.

Un fapt care mă ia întotdeauna prin surprindere este apariția bruscă a domnului Mazappa. Când termin o tură de bazin, mă apucă de brațul alunecos şi mă trage aproape de margine, lăsându-se pe vine.

— Ascultă-mă, dragul meu băiat straniu, femeilor le trebuie vorbe dulci ca să îți facă ochi dulci... Eu te apăr cu ceea ce ştiu.

Dar, cum aveam unsprezece ani, eu nu mă simțeam apărat; mă simțeam rănit în avans de posibilitățile pe care le

sugera. Era şi mai rău, ba chiar apocaliptic, atunci când stătea de vorbă cu noi toţi, cu tustrei.

— Când m-am întors acasă din ultimul meu tur, am găsit alt armăsar dând din picioare la mine în ţarc... înţelegeţi ce vreau să zic?

Nu înţelegeam. A fost nevoie de explicaţii. Totuşi, de cele mai multe ori stă de vorbă doar cu mine, ca şi cum eu aş fi acel ins straniu pe care ar putea să îl impresioneze cumva. S-ar putea ca în privinţa asta să aibă dreptate.

Max Mazappa se trezea la prânz şi mânca micul dejun târ-ziu în barul Delilah.

— Dă-mi o pereche de faraoni chiori şi un Paralizant, bine?

Zicea el, mestecând câteva cireşe glasate în timp ce aştepta să fie servit.

După ce mânca, îşi ducea cu el ceaşca de cafea javaneză la pianul din sala de bal şi îl aşeza pe clapele notelor înalte. Şi acolo, îmboldit de corzile pianului, se apuca să iniţieze şi să educe pe oricine se nimerea alături de el în amănuntele importante şi complexe ale lumii. Într-o zi putea să vorbească despre cum se poartă pălăria, în alta, despre ortografie:

— Engleza, o limbă imposibilă! Imposibilă! Uite, de exemplu, EGYPT. E problematic. O să-ţi explic eu cum să faci ca să-l scrii întotdeauna corect. Repetă pur şi simplu în minte fraza „Ever Grasping Your Precious Tits”[5].

Şi adevărul e că n-am uitat niciodată fraza aceea. Chiar şi acum, când scriu, simt o ezitare subliminală în timp ce pun tăcut majusculele.

Dar în majoritatea timpului, îşi dezgropa cunoştinţele muzicale, explicându-ne amănuntele subtile ale măsurii de

---

[5] *„Cuprinzând mereu sânii tăi minunaţi”. În engleză iniţialele celor cinci cuvinte formează cuvântul „Egypt”.*

trei pătrimi sau amintindu-şi vreun cântec pe care îl învățase de la o soprană atrăgătoare undeva pe scara din culise. Aşa că ni se prezenta un soi de biografie febrilă., Am plecat la drum cu trenul şi mă gândesc la tine", mârâia el, iar noi ne gândeam că ascultăm inima lui tristă şi pustiită. Deşi azi îmi dau seama că Max Mazappa era îndrăgostit, mai presus de orice, de detaliile structurii şi de melodie, fiindcă nu toate popasurile sale pe Calea Patimilor aveau legătură cu eşecurile amoroase.

Era pe jumătate sicilian, pe jumătate altceva, ne-a povestit, cu accentul său moale, indetectabil. Lucrase pe tot cuprinsul Europei, călătorise pentru scurtă vreme în cele două Americi, apoi dincolo de ele, trezindu-se în cele din urmă la tropice, unde locuise deasupra unui bar într-un port. Ne-a învățat refrenul de la Hong Kong Blues. Ascundea în el atât de multe cântece şi atât de multe vieți, încât adevărul şi ficțiunea se împleteau prea strâns pentru ca noi să fim în stare să le deosebim. Era uşor să ne prosteşti pe noi trei, căci inocența noastră era lipsită de apărare. În plus, mai erau şi cuvintele unora dintre cântecele pe care domnul Mazappa le murmura printre notele de la pian într-o după-amiază, în timp ce lumina soarelui, reflectată de ocean, se răsfira pe podeaua sălii de bal, cuvinte care nouă ne erau necunoscute.

Curvă. Pântece.

Domnul Mazappa discuta cu trei băieți aflați în pragul pu-bescenței şi probabil că ştia ce efect are asupra lor. Însă împărtăşea acestui public de minori şi poveşti din lumea glorioasă a muzicii, iar persoana pe care o ridica în slăvi cu precădere era Sidney Bechet, care, în timpul unui concert la Paris, a fost acuzat că a strecurat o notă falsă şi, drept răspuns, l-a provocat pe acuzator la duel, după care, în încăierarea ce a urmat, a rănit uşor un trecător, a fost vârât

la închisoare şi apoi deportat., Le Grand Bechet – Bash, aşa i se spunea", ne-a zis Mazappa.

— Băieţi, o să trăiţi voi mult şi bine până să vedeţi pe cineva apărând astfel un principiu.

Dar cel mai tare ne uimea şi, în egală măsură, ne şoca imensa, neţărmurita poveste de iubire pe care o descriau cân-tucele, oftaturile şi istorisirile lui Mazappa. Am presupus că fatala prăbuşire a carierei sale fusese provocată de o dezamăgire sau de iubirea lui dincolo de limite faţă de o femeie.

Când se schimbă Luna,

Ascultaţi-mă, lună de lună,

Ţipă sângele în pântece de curvă.

În versurile astea, pe care Mazappa ni le-a cântat într-una din acele zile, exista ceva extraterestru şi nepieritor, indiferent ce vor fi însemnat ele. Le-am auzit doar o dată, dar au rnmas ascunse în noi ca un adevăr tare ca piatra, al cărui radicalism l-am evitat necontenit de atunci încolo, aşa cum am fftcut şi în acele clipe. Versurile (scrise de Jelly Roii Morton, nun am descoperit mai târziu) erau inexpugnabile şi impermeabile. Dar pe atunci n-o ştiam, eram prea buimăciţi de di-roctetea lor – de directetea verbului, de rima lor surprinzătoare ţi fatală, care apărea atât de convenabil după începutul repetitiv. Ne-am scurs încet de lângă făptura lui în sala aceea de bal, devenind brusc conştienţi de apariţia stewarzilor cocoţaţi pe acari ca să pregătească serata de dans, atârnând lumini colorate şi întinzând şiruri de ghirlande ce se încrucişau prin tncăpere. Au despăturit cu un pocnet feţele de masă albe şi Riari şi au acoperit cu ele mesele de lemn. Au aşezat în mijlocul fiecăreia o vază cu flori, creând în încăperea goală o atmosferă romantică şi civilizată. Domnul Mazappa n-a plecat odată cu noi. A rămas aşezat la pian, uitându-se la clape, fără să remarce camuflajul ce apărea în jurul lui. Dar noi ştiam ea,

indiferent ce ar fi cântat în seara aceea împreună cu orchestra, n-o să fie ceea ce tocmai ne cântase nouă.

*

Numele de scenă al lui Max Mazappa – sau „numele de război nic”, cum zicea el – era Sunny Meadows. Începuse să-l folosească în urma unei greşeli de tipar apărute pe un afiş care îi anunța un concert în Franța. Poate că organizatorii voiseră să ocolească aerul levantin al numelui său. Pe Oronsay, unde cursul lui de pian era anunțat în buletinul informativ al vasului, era numit tot Sunny Meadows, Maestrul Pianului. Dar pentru noi, cei de la masa pisicii, el rămânea Mazappa, fiindcă sunny, „însorit”, şi meadows, „pajişti”, nu erau nişte cuvinte care să poată exista laolaltă cu caracterul său. Ființa sa părea să respingă optimismul, precum şi tunsul sau aspectul prea îngrijit. Însă pasiunea sa pentru muzică ne revigora masa. Ne-a delectat pe parcursul unui întreg prânz cu acel duel de care se făcuse responsabil Le Grand Bechet, care a ajuns să semene mai degrabă cu o confruntare armată la primele ore ale dimineții, în Parisul anului 1928: Bechet a tras cu pistolul în direcția lui MeKendrick, glonțul i-a zgâriat acuzatorului său borsalina, apoi şi-a continuat drumul şi s-a înfipt în coapsa unei franțuzoaice care mergea la muncă. Domnul Mazappa a pus totul în scenă folosindu-se de solniță, de piperniță şi de o bucată de brânză, ca să ilustreze traiectoria glonțului.

Într-o după-amiază Mazappa m-a invitat la el în cabină ca să ascult nişte discuri. Mi-a zis că Bechet folosea sistemul Albert de digitație şi dispunere a clapelor, astfel încât clarinetul său scotea nişte sunete pline, luxuriante.

— Pline şi luxuriante, îmi tot repeta el.

A pus un disc de 78 de turații şi a îngânat şi el melodia, punctând imposibilele discanturi şi înfloriturі.

— Poți să auzi cum stoarce sunetul din el.

Eu nu înțelegeam, dar eram în adorație. Domnul Mazappa mi-a atras atenția ori de câte ori Bechet făcea melodia să apară iar, „precum strălucirea soarelui pe potecile pădurii”, cum îmi aduc aminte că zicea el. A scotocit printr-o valiză care arăta de parcă ar fi fost din ceară, a scos o carte şi mi-a citit ce-i spusese Bechet unui student de-al lui:

— Astăzi am de gând să îți aleg o notă”, a zis Bechet. „încearcă să vezi în câte feluri poți cânta nota asta: grav, întins, sec, ascuțit... Fă ce vrei tu cu ea. E ca şi cum ai vorbi.”

Apoi Mazappa mi-a povestit despre câinele lui Bechet.

— Avea obiceiul să urce pe scenă împreună cu Bash şi să mârâie încetişor atunci când stăpânul lui cânta... Şi ăsta e motivul pentru care Bechet a rupt-o cu Duke Ellington. Duke nu voia să-i dea voie lui Goola să stea acolo sus, pe scenă, distrăgând atenția publicului de la costumul său alb.

Aşadar, din cauza lui Goola, Bechet a plecat din formația lui Ellington şi şi-a deschis ATELIERUL DE CROITORIE SUDIST, o firmă obscură de reparații şi curățenie, dar un loc de întâl-nire pentru muzicieni.

— Asta e perioada în care a scos cele mai bune înregistrări ale lui, cum sunt Black Stick sau Sweetie. Într-o zi o să trebuiască să cumperi toate discurile acelea.

Apoi ajungea şi la viața sexuală.

— O, Bash era repetitiv, de multe ori ajungea să se combine cu aceeaşi femeie... Au încercat să-l disciplineze femei de toate soiurile. Dar, ştii, el era mereu pe drumuri, cu cântatul, încă de la şaisprezece ani, şi întâlnise deja fete din toate rasele şi tiparele.

Din toate rasele şi tiparele! De la Natchez la Mobile...

L-am ascultat, dând din cap fără să înțeleg, în timp ce domnul Mazappa îşi pironea în suflet modelul acestui stil de viață şi talent artistic, de parcă ar fi fost încastrate înăuntrul portretului oval al unui sfânt.

Puntea C

M-am aşezat pe patul meu fixând cu privirea uşa şi peretele de metal. Era sfârşitul după-amiezii şi în cabină se făcuse teribil de cald. Nu puteam rămâne singur decât dacă veneam aici exact la ora asta. Aproape toată ziua mi-o ocupam cu Ramadhin şi Cassius, uneori şi cu Mazappa sau cu altcineva de la masa pisicii. Noaptea mă înconjurau şoaptele jucătorilor mei de cărți. Aveam nevoie să mă gândesc un pic în urmă. Când mă gândeam în urmă, îmi aminteam câtă plăcere îmi provocau singurătatea şi curiozitatea. După un timp mă lăsam pe spate şi mă holbam la tavanul aflat la vreo jumătate de metru deasupra mea. Mă simțeam în siguranță, măcar că eram în mijlocul oceanului.

Uneori, chiar înainte de coborârea întunericului, mă trezeam pe puntea C când nu era nimeni altcineva acolo. Mergeam până la balustradă, care îmi venea cam în dreptul pieptului, şi mă uitam la apele izbindu-se învolburate de pereții vasului. Din când în când dădeau impresia că se ridică până aproape la nivelul meu, de parcă ar fi vrut să mă smulgă de-acolo. Eu nu mă clinteam, în ciuda potopului de spaimă şi singurătate dinăuntrul meu. Era acelaşi sentiment pe care l-am avut când mă pierdusem pe ulițele înguste ale pieței din Pettah sau când încercam să mă adaptez la noile şi încă nedescoperitele reguli de la şcoala şi internatul colegiului St. Thomas. Când nu vedeai oceanul, nu apărea nici frica, dar acum apele se înălțau în semiobscuritate, înconjurind vaporul, şi se încolăceau în jurul meu. Şi totuşi, oricât de speriat voi fi fost, am rămas locului, în întunericul ce cobora, pe jumătate dorindu-mi să mă dau în spate, pe jumătate tânjind să sar în valuri.

O dată, înainte să plec din Ceylon, am văzut un vas de croazieră arzând la capătul îndepărtat al portului Colombo. M-am uitat toată după-amiaza la flacăra albastră de acetilenă care tăia coastele vasului. Mi-am dat seama că

vasul pe care eram putea fi tăiat şi el în bucăţi. Când l-am văzut pe domnul Nevii, care înţelegea lucrurile astea, l-am tras de mânecă şi l-am întrebat dacă suntem în siguranţă. El mi-a spus că Oronsay era solid şi că era de-abia la mijlocul carierei sale. În timpul celui de-al Doilea Război Mondial fusese folosit ca navă de transport pentru trupe şi undeva de-a lungul unui perete al calei exista o pictură murală mare, în alb şi roz, făcută de un soldat, cu nişte femei goale călare pe nişte ţevi de tun şi de tanc. Era încă acolo, în secret, pentru că ofiţerii de pe vas nu coborau niciodată în cală.

— Dar suntem în regulă?

Domnul Nevii m-a pus să stau jos şi a desenat pe dosul uneia din foile cu planurile navei, pe care le purta permanent cu el, ceva ce el zicea că e un vas de război grecesc, o triremă.

— Asta era cea mai mare corabie de pe mare. Şi azi nici măcar nu mai există. A luptat împotriva duşmanilor Atenei şi le-a adus atenienilor fructe şi legume necunoscute, ştiinţe noi, arhitectura şi chiar democraţia. Toate astea graţie acelei corăbii. Nu avea niciun fel de decoraţiuni. Trirema nu e altceva decât o armă. Pe ea nu se aflau decât vâslaşi şi arcaşi. Dar astăzi n-a mai rămas nici măcar o fărâmă din ea. Oamenii mai cnută rămăşiţe prin aluviunile râurilor de pe coaste, dar n-au găsit niciodată nimic. Erau făcute din frasin şi din lemn tare de ulm, chila o făceau din stejar, iar lemnul de pin verde îl curbau pentru a-i face scheletul. Scândurile erau prinse laolaltă folosind curmeie de tei. Scheletul ei n-avea deloc metal.

Aşa că nava putea fi arsă pe o plajă sau, dacă se scufunda, putrezea complet în apa mării. Vaporul nostru e mai sigur.

Din cine ştie ce motiv, descrierea anticei corăbii de război făcută de domnul Nevii m-a liniştit. Nu mă mai imaginam la

bordul împodobitei Oronsay, ci într-un loc mai independent, mai puțin ornamentat. Eram un arcaş sau un vâslaş de pe o triremă. Urma să intrăm în Marea Arabiei şi apoi, continuându-ne drumul, în Mediterana, cu domnul Nevii în chip de comandant de navă.

În noaptea aceea m-am trezit brusc cu senzația că treceam pe lângă insule, că erau undeva aproape în întuneric. Zgomotul pe care îl făceau valurile când izbeau pereții vasului era diferit, era un soi de ecou, ca şi cum îi răspundeau uscatului. Am aprins veioza galbenă de lângă pat şi m-am uitat pe harta lumii, pe care o copiasem după o carte. Doar că uitasem să scriu nume pe ea. Tot ce ştiam era că ne îndreptam spre vest şi nord, îndepărtându-ne de Colombo.

O australiancă

În ora aceea dinaintea zorilor când ne trezeam şi bântuiam ca pe un vapor pustiu, mirosul stătut al țigărilor de cu o noapte în urmă stăruia în sălile cavernoase ale barurilor, iar eu, Ramadhin şi Cassius transformaserăm deja biblioteca amuțită într-un haos de cărucioare împinse pe roți. Într-o dimineață ne-am trezit că ne taie calea brusc o fată pe patine cu rotile care gonea pe partea podită cu lemn a punții superioare. S-a dovedit că ea se trezise chiar şi mai devreme decât noi. N-a dat niciun semn că ar fi luat la cunoştință prezența noastră, ci a gonit mai departe, tot mai repede, făcând paşi mari şi cursivi, care-i puneau la încercare echilibrul. La un viraj şi-a calculat greşit un salt peste nişte cabluri ce-i blocau drumul şi s-a izbit de balustrada de la pupa, după care s-a ridicat, şi-a cercetat dunga însângerată de pe genunchi şi a plecat iar, uitându-se la ceasul de la mână. Am aflat ulterior că e australiancă. Eram fascinați. Nu văzuserăm niciodată atâta hotărâre la cineva. Niciunul din membrii de sex feminin ai familiilor noastre nu se comporta astfel. Ulterior am recunoscut-o în

piscina vasului, unde viteza ei crea un baraj de apă. Nu ne-am fi mirat deloc dacă ar fi sărit de pe Oronsay în mare şi ar fi înotat vreme de douăzeci de minute, ţinând pasul cu vaporul.

În consecinţă, am început să ne trezim şi mai devreme, ca s-o urmărim pe fată cum îşi face cele cincizeci-şaizeci de ture cu patinele. Când termina, îşi dezlega patinele şi se băga direct sub duşul din exterior, stoarsă de puteri, transpirată şi complet îmbrăcată. Stătea sub jetul de apă şi stropea în jur scuturându-şi părul când încoace, când încolo, ca un soi de animal în veşminte. Acesta era un gen nou de frumuseţe. Când fata a plecat, ne-am luat după urmele tălpilor ei, care, până să ne apropiem mai bine, deja se evaporau în lumina soarelui proaspăt răsărit.

Cassius

Cine şi-ar numi copilul Cassius? La asta mă gândesc acum. Mai toţi părinţii ar evita să-i dea primului lor născut un astfel de nume. Deşi în Sri Lanka a existat întotdeauna plăcerea de a combina numele clasiciste cu nume singhaleze – Solomon, Senaka sau Creon nu sunt nume pe care să le întâlneşti de obicei, dar ele există. Pediatrul familiei noastre se numea Socrate (îunewardena. În ciuda prostului său renume în lumea latină, Cassius este un nume blând, susurător, cu toate că tânărul Cassius cunoscut de mine în timpul călătoriei era în mare măsură un iconoclast. Nu l-am văzut niciodată ţinând partea cuiva cu autoritate. Te convingea să judeci lucrurile din perspectiva lui şi vedeai raporturile de putere de pe vas prin ochii lui. De exemplu, lui îi făcea deosebită plăcere faptul că se număra printre nulităţile de la masa pisicii.

Când Cassius vorbea despre perioada petrecută la colegiul St. Thomas din Mount Lavinia, o făcea cu energia cuiva care îşi aminteşte de o mişcare de rezistenţă. Cum el era cu un an înaintea mea la St. Thomas, trăiam în două

lumi diferite, însă pentru elevii mai tineri Cassius reprezenta un fel de far călăuzitor, fiindcă, cu toate infracţiunile pe care le comitea, rareori fusese prins. Şi chiar când era prins, chipul nu-i era străbătut nici măcar de o umbră de stânjeneală sau de umilinţă. A devenit faimos mai ales după ce a izbutit să îl încuie vreme de câteva ore pe Barnabus „Varga de Bambus", preotul pedagog ce răspundea de internat, în toaleta şcolii primare, în semn de protest faţă de starea jalnică a unităţilor sanitare din internat. (Te aşezai pe vine deasupra unei găuri infernale, iar apoi te spălai cu apa dintr-o cutie de tablă ruginită, în care iniţial fusese sirop de zahăr de trestie Tate & Lyle. „Din tărie se naşte dulceaţa" – asta-i ceva ce n-o să uit niciodată.)

Cassius a aşteptat până la ora şase dimineaţa, când Barnabus a intrat în toaleta elevilor de la parter pentru obişnuitul lui răgaz prelungit acolo, după care a blocat uşa cu o bară de metal şi s-a apucat să toarne ciment dintr-acela care se usucă rapid peste încuietoare. Am ascultat cu toţii cum pedagogul nostru se izbea cu putere de uşă. Apoi Cassius a început să ne strige pe nume, începând cu elevii în care avea încredere, iar noi ne-am oferit pe rând să mergem să cerem ajutor şi ne-am dus cu toţii înspre şcoală, unde a trebuit să ne uşurăm prin dosul tufişurilor, după care am mers să înotăm sau am intrat conştiincioşi la ora şapte la programul de studiu individual, pe care de fapt însuşi părintele Barnabus îl instituise pe la începutul semestrului. A fost nevoie ca unul dintre angajaţii şcolii să sfărâme cimentul cu o crosă de crichet, dar asta s-a întâmplat abia după-amiază târziu. Noi am sperat că până atunci pedagogul nostru de la internat va fi doborât de miasme, poate chiar leşinat şi incapabil să comunice. Însă răzbunarea lui a venit fără întârziere. Biciuit şi apoi exmatriculat pentru o săp-tămână, prestigiul de vedetă al lui Cassius a crescut şi mai tare printre elevii din clasele

primare, în special după discursul însufleţit al directorului, care l-a blestemat vreme de două minute încheiate la slujba de dimineaţă, de parcă ar fi fost unul dintre îngerii căzuţi. Bineînţeles, din episodul acesta nu s-a desprins nicio învăţătură – pentru nimeni. Peste mulţi ani, când un fost elev a donat nişte fonduri colegiului St. Thomas pentru un pavilion nou de crichet, prietenul meu Senaka a zis:

— Mai bine ar construi mai întâi nişte latrine decente.

La fel ca şi mine, pentru a fi acceptat într-o şcoală englezească, Cassius a trebuit să dea acolo un examen la care supraveghetorul era însuşi directorul. A trebuit să răspundă la câteva întrebări de matematică, toate exprimate în livre şi şilingi, când noi nu ştiam decât de rupii şi cenţi. Mai erau şi nişte întrebări de cunoştinţe generale, cum ar fi câţi oameni sunt în echipa de regată de la Oxford şi cine locuieşte în aşa-nu-mita Dove Cottage. Ni s-a mai cerut să numim şi trei membri ai Camerei Lorzilor. În după-amiaza aceea de sâmbătă Cassius şi cu mine eram singurii elevi din biroul directorului, iar el mi-a şoptit un răspuns greşit la una din întrebări: „Cum i se spune câinelui femelă?”. El mi-a spus „Pisică”, iar eu am scris aşa pe foaie. A fost, practic, prima oară când a stat de vorbă cu mine şi a început cu o minciună. Până atunci nu-l ştiusem decât după reputaţie. Toţi cei din şcoala primară îl cunoşteam drept incorigibilul de la colegiul St. Thomas. Evident, celor din şcoală le-a crăpat fierea în ei din cauză că acum el urma să fie cel care le reprezenta numele dincolo de graniţe.

În Cassius exista un amestec de încăpăţânare şi blândeţe. N-am ştiut niciodată de unde îi veneau caracteristicile astea. N-a pomenit niciodată de părinţii lui şi chiar dacă ar fi făcut-o, probabil că ar fi inventat un scenariu din care să reiasă cât de diferit era de ei. De fapt, pe parcursul călătoriei niciunul dintre noi trei nu s-a arătat interesat de trecutul celorlalţi. Ramadhin pomenea când şi când de sfaturile

atente pe care i le dăduseră părinții în privința sănătății lui. Iar în ceea C6 mă privea, tot ce ştiau ceilalți doi era că aveam o „mătuşă” la clasa întâi. Cassius fusese cel care venise cu sugestia să ne păstrăm fiecare trecutul pentru noi înşine. Cred că îi plăcea ideea de a fi liber şi independent. Aşa vedea el existența găş-tii noastre la bordul vasului. Răbda micile istorisiri de familie ale lui Ramadhin doar din pricina slăbiciunii sale fizice. În Cassius exista un spirit democratic blajin. Privind în urmă, inii dau seama că nu se opunea decât puterii cezarice.

Bănuiesc că în decursul acelor douăzeci şi una de zile el m-a schimbat, m-a convins să interpretez tot ce se petrecea în jurul nostru din perspectiva sa excentrică sau răsturnată. Douăzeci şi una de zile reprezintă o perioadă foarte scurtă din viața cuiva, dar eu n-o să pot uita niciodată şoaptele lui Cassius. Odată cu trecerea anilor, urma să mai aud de el sau să citesc despre cariera lui, dar n-aveam să-l mai întâlnesc niciodată. Cu Ramadhin, însă, urma să păstrez legătura, căci aveam să-l vizitez în Mill Hill, unde locuia familia lui, să merg la mati-neele de la cinema cu el şi sora lui sau la expozițiile de am-barcațiuni de la Earis Court, unde încercam să ne imaginăm ce fapte ar mai fi comis Cassius dacă s-ar afla în tovărăşia noastră.

CAIET DE EXERCIȚII: CONVERSAȚII AUZITE, ZIUA 1 – ZIUA 11

— Nu te uita la el, m-auzi? Celia! Să nu te mai uiți niciodată la porcul ăla!

— Soră-mea are un nume ciudat. Massoumeh. Înseamnă „imaculată”, „ferită de păcate”. Dar mai poate însemna şi „lipsită de apărare”.

— Îmi pare rău să spun asta, dar am o repulsie clară față de terrierii Sealyham.

— La început mi s-a părut că e genul de intelectuală sfrijită.

— Uneori folosim fructele ca otravă pentru peşti.

— Hoţii de buzunare apar întotdeauna în timpul furtunilor...

— Omul ăsta susţine că ar putea traversa un deşert mâncând doar o ceapă şi-o curmală pe zi.

— Am vaga bănuială că, din pricina abilităţilor ei lingvistice, a fost angajată la Whitehall.

— Tâmpitul ăla m-a distrus!

— I-am zis soţului tău când mi-a oferit o stridie veche de trei zile că pentru mine aşa ceva era mai periculos decât să fac sex la şaptesprezece ani.

Cala

Larry Daniels se număra printre cei care mâncau împreună cu noi la masa pisicii. Un tip masiv, plin de muşchi, întotdeauna la cravată şi întotdeauna cu mânecile suflecate. Provenit dintr-o familie „burger”, de vechi colonişti europeni, din Kandy, se făcuse botanist şi îşi petrecuse o mare parte din anii tinereţii studiind culturile forestiere şi de plante din Sumatra şi Borneo. Asta era prima lui călătorie în Europa. I, n început nu ştiam despre el decât că era îndrăgostit nebuneşte de verişoara mea Emily, care abia dacă îl băgase în seamă. Şi din pricina acestei lipse de interes se apucase el să se împrietenească cu mine. Presupun că mă văzuse râzând împreună cu ea şi cu prietenii ei la piscină, locul unde putea fi găsită de obicei Emily. Domnul Daniels m-a întrebat dacă nu ini-ar plăcea să-i văd „grădina” de pe vas. Eu am sugerat că i-aş putea aduce şi pe camarazii mei, iar el a fost de acord, deşi se vedea clar că voia să fie doar el cu mine, ca să mă pontă chestiona despre lucrurile care îi plac şi cele care nu-i plac verişoarei mele.

După cum s-a dovedit mai apoi, ori de câte ori Cassius, Rninadhin şi cu mine eram împreună cu domnul Daniels, ne treceam timpul cerându-i să ne cumpere băuturi exotice

la baiul de la piscină. Sau îl convingeam să jucăm în patru unul din jocurile ce se găseau pe punte. Domnul Daniels era un bărbat inteligent şi iscoditor, dar noi eram mai interesaţi să ne încercăm puterile luându-ne la trântă cu el şi ne repezeam toţi trei deodată într-un atac simultan, îl lăsam gâfiind pe un covoraş de iută, apoi o luam la fugă transpiraţi ca să plonjăm tn piscină.

Doar la masă mă trezeam fără apărare în faţa interogato-i iilor domnului Daniels despre Emily, căci scaunul destinat mie era aşezat lângă al lui, iar atunci trebuia să discut doar despre Emily şi despre nimic altceva. Singura informaţie pe care i-o puteam furniza în mod cinstit era că îi plăceau ţigările Player's Navy Cut. Fuma ţigări din marca asta de cel puţin patru ani. Celelalte simpatii şi antipatii ale ei le inventam.

— Îi plac înghe ţatele de la Elephant House, spuneam eu.

Îşi doreşte să ajungă la un teatru. Să se facă actriţă.

Daniels a muşcat rapid nada:

— Pe vas există o trupă de teatru. Poate că ar trebui să le-o prezint...

Am dat din cap ca şi cum i-aş fi recomandat să facă astfel, iar a doua zi l-am văzut stând de vorbă cu trei membri din trupa Jankla. Se duceau în Europa ca să joace acolo genul lor de teatru de stradă combinat cu acrobaţii, însă pe parcursul călătoriei au dat câteva spectacole şi pentru pasagerii vasului. Făceau, de exemplu, jonglerii şi se apucau uneori, la sfârşitul ceaiului de după-amiază, să se joace degajaţi cu farfuriile şi paharele lor, dar în majoritatea timpului dădeau spectacole oficiale, în care se îmbrăcau în costume de scenă şi se ma-chiau exagerat. Partea cea mai bună era când invitau câte un călător să urce pe scena lor improvizată şi dezvăluiau publicului anumite lucruri din viaţa lui personală, care uneori deveneau stânjenitoare. În cele mai multe cazuri era vorba de amplasamentul unui inel

sau portofel pierdut sau despre faptul că acel călător se ducea în Europa la o rudă, care era bolnavă. Toată povestea era făcută publică la sfârşitul spectacolului de Creierul Hyderabad, care avea faţa vârstată cu dungi violacee şi ai cărui ochi, conturaţi cu vopsea albă, păreau să aparţină unui uriaş. Şi e adevărat că era în stare să ne înspăimânte, căci putea să se afunde în mulţimea de oameni şi să dezvăluie numărul de copii pe care îl avea cineva sau locul unde i se născuse soţia.

La sfârşitul unei după-amiezi, în timp ce mă învârteam pe puntea C, l-am văzut pe Creierul Hyderabad ghemuindu-se sub o barcă de salvare şi făcându-şi machiajul înainte de un spectacol. Într-o mână ţinea o oglinjoară, iar cu mâna cealaltă îşi trăgea rapid pe obraz nişte dungi de vopsea mov. Trupul Creierului Hyderabad era mărunţel, astfel că acel cap pictat părea prea mare pentru constituţia lui delicată. Privea concentrat în oglindă şi se aranja, trudindu-se în penumbra bărcii de salvare atârnate în gruie, fără să-şi dea seama că eu eram doar la câţiva metri de el. Apoi s-a îndreptat de spinare şi, când a păşit în lumina soarelui, culorile au explodat, iar ochii lui demonici, acum încărcaţi de pucioasă şi de sensibilitate, s-au oprit o clipă asupra mea şi după aceea s-au îndepărtat, ca şi cum nici n-aş fi existat. Fusesem martor pentru prima oară în viaţa mea la ceea ce se petrecea în dosul cortinei subţiri a artei, iar data următoare când l-am văzut pe scenă, echipat cu tot costumul, m-am simţit mai protejat. De parcă aş fi putut să văd scheletul dinăuntrul trupului său – sau măcar să fiu conştient, de-acum, de existenţa lui.

Cassius era cel căruia îi plăcea cel mai tare trupa Jankla. Voia să devin membru al ei, mai ales după ce Ramadhin ne-a chemat într-o zi, foarte agitat, şi ne-a spus că îl văzuse pe unul din membrii trupei scoţând ceasul de pe mâna unui bărbat pe care îl îndruma, dându-i indicaţii. O făcuse cu

atâta subtilitate, încât pasagerul nu-şi dăduse seama absolut deloc de paguba suferită. Peste două zile, după-amiaza, Creierul Hyderabad a început să umble printre spectatori şi i-a spus bărbatului unde „s-ar putea” să fie ceasul lui, în cazul în care pierduse aşa ceva. A fost ceva genial. Tot aşa se făcuseră nevăzuți un cercel, o valiză şi o maşină de scris dintr-o cabină, ca apoi Creierul Hyderabad să le pitească undeva, iar în final să le dezvăluie proprietarilor acestora locul în care se aflau acum. Când i-am povestit domnului Daniels despre descoperirea noastră, el doar a râs şi-a zis că nu era departe de arta pescuitului cu muscă.

Dar înainte ca domnul Daniels să aibă idee despre aceste preocupări ale trupei Jankla, se prezentase singur membrilor oi, pentru a le spune că o bună prietenă de-a lui, domnişoara Emily de Săram, era o tânără extrem de talentată, îndrăgostită de teatru, aşa că poate nu i-ar deranja dacă ar aduce-o să asiste şi ea la repetițiile lor. Ceea ce, din câte îmi aduc aminte, până la urmă a şi făcut peste o zi sau două, deşi zău că nu ştiu cât de interesată era Emily de teatru. În orice caz, aşa l-a cunoscut ea pe Creierul Hyderabad şi aşa a ajuns să trăiască o viață diferită de cea pe care se presupunea că o va duce.

În afară de slăbiciunea sa față de Emily, cum am înțeles-o noi dincolo de orice îndoială, domnul Daniels nu ne stârnea interesul chiar atât de tare. Deşi probabil că astăzi mi-ar face plăcere tovărăşia lui, aş vrea să mă plimb prin grădinile acelea botanice ale lui şi să-l ascult povestind despre caracteristicile neobişnuite ale unei plante pe lângă care tocmai am trece, frecându-ne brațele de frunze, ace şi tufişuri.

Într-o după-amiază domnul Daniels ne-a adunat pe toți trei în jurul lui şi ne-a dus unde ne promisese c-o să ne ducă: în măruntaiele navei. Am trecut printr-o anticameră

unde sufla o rafală de vânt stârnită de două ventilatoare imense care erau legate la sala motoarelor. Domnul Daniels avea o cheie şi, cu ajutorul ei, am pătruns în cală – un hău de întuneric care se adâncea cuprinzând câteva niveluri ale navei. Undeva sub noi, la mare distanţă, se distingeau nişte lumini. Am coborât pe o scară de metal prinsă de perete, trecând pe lângă etaje întregi de lăzi, saci şi plăci imense de cauciuc neprelucrat, ce emanau un miros de te ameţea. Am auzit piuitul spart şi zgomotos al puilor de găină din coteţele în care erau transportaţi şi am râs când au tăcut brusc în clipa în care ne-au simţit prezenţa. Am auzit apa care se scurgea prin pereţi şi care, după cum ne-a explicat domnul Daniels, era apa ce se desaliniza după ce era scoasă din mare.

Când am ajuns la ultimul nivel al calei, domnul Daniels a luat-o înainte prin beznă. Am pornit şi noi pe o cărăruie de lumini palide ce ne atârnau deasupra capului. După vreo cincizeci de metri domnul Daniels a cotit la dreapta şi iată-ne ajunşi în faţa picturii murale despre care ne povestise domnul Nevii, cea cu femeile călare pe ţevile de tun. Mărimea ei m-a uluit. Siluetele erau de două ori mai mari decât noi, zâmbeau şi făceau cu mâna, deşi nu aveau niciun fel de haine pe ele, iar decorul din spatele lor era pustiu.

— Unchiule, ce-i asta? tot întreba Cassius.

Dar domnul Daniels nu ne-a lăsat să ne oprim, ci ne-a minat mai departe.

Apoi am văzut o lumină aurie. Era mai mult de-atât. Pe măsură ce ne apropiam, devenea un câmp de culori. Asta era „grădina” pe care domnul Daniels o transporta în Europa. Ne-am oprit în faţa ei, iar după aceea Cassius şi cu mine, ba chiar şi Ramadhin am început să ne alergăm pe aleile înguste, lăsându-l pe domnul Daniels ghemuit lângă o plantă pe care o cerceta. Cât de mare era grădina aceea? N-am ştiut niciodată sigur, pentru că nu era toată luminată în

acelaşi timp, luminile de seră care simulau razele soarelui se aprindeau şi se stingeau singure. Şi trebuie să mai fi existat şi alte secţiuni, pe care n-am mai avut ocazia să le vedem pe parcursul călătoriei. Eu nu-mi amintesc nici măcar forma grădinii. Acum mi se pare că parcă am fi visat, că poate nici n-a existat aşa ceva la capătul drumului nostru de zece minute prin bezna din cală. Din când în când o ceaţă uşoară invada aerul şi noi întorceam feţele în sus, ca să simţim ploaia aceea fină. Unele plante erau mai înalte ca noi. Altele erau mititele de abia ne ajungeau până la glezne. Întindeam braţele şi mângâiam ferigile pe lângă care treceam în drumul nostru.

— Nu pune mâna! mi-a spus domnul Daniels, trăgându-mă de braţ. Asta-i Strychnos nux vomica. Ai mare grijă – are un parfum ademenitor, mai ales noaptea. Mai că te ispiteşte să-i spargi coaja şi să desfaci nuca aia verde, aşa-i? Arată ca fructul de bael[6] de la voi din Colombo, dar nu-i aşa ceva. E stricnina. Şi uită-te la astea... cea cu florile îndreptate în sus se cheamă trompeta îngerilor. Iar cea cu florile aplecate e trompeta diavolului. Şi aici e o Scrophulariaceae, din familia gura-leului, care e tot o plantă înşelător de atrăgătoare. Doar să îi adulmeci florile şi-o să te ia cu ameţeală.

Cassius a inhalat profund, s-a dat în spate teatral, clătinându-se pe picioare, şi a „leşinat”, strivind cu cotul câteva plante firave. Domnul Daniels s-a dus la el şi i-a mutat braţul de pe o ferigă cu un aspect nevinovat.

— Plantele au puteri extraordinare, Cassius. Sucul celei de aici îţi păstrează culoarea neagră a părului şi îţi face

---

[6] *Aegle marmelos (numit şi „măr de lemn” sau „măr de piatră”) e un arbore cu fructe aromate care creşte în India. Fructul are o coajă dură, de culoare verde, cenuşie sau portocalie, care trebuie spartă sau tăiată cu o macetă. Se poate mânca crud sau uscat şi din pulpa lui se face o limonadă foarte răcoritoare.*

unghiile să crească într-un ritm sănătos. Cea de aici, cu florile astea albastre...

— O grădină pe navă!

Secretul domnului Daniels îl impresionase până şi pe Cassius.

— Noe... spuse în şoaptă Ramadhin.

— Da. Şi ţineţi minte: marea e şi ea o grădină, cum a spus un poet. Acum veniţi aici. Mi se pare că v-am văzut ieri cum fumaţi toţi trei nişte rămurele dintr-un scaun de răchită. Am ceva mai bun pentru voi.

S-a aplecat, iar noi ne-am ghemuit lângă el, timp în care el a smuls nişte frunze în formă de inimă.

— Acestea sunt frunze de betel, a zis apoi, punându-mi-le în palma întinsă.

A mai înaintat un pic, a luat nişte var stins dintr-o ladă, l-a amestecat cu nişte bucăţi de nucă de betel pe care le ţinea într-o plasă de iută şi apoi i le-a întins lui Cassius.

După câteva minute am pornit-o de-a lungul acelei cărări modest luminate, mestecând betel. Nu eram neştiutori în privinţa acestui halucinogen ieftin şi slab. După cum a subliniat şi domnul Daniels, era mai sigur decât fumatul rămurelelor de răchită pentru Ramadhin.

— Când mergi la o nuntă, uneori vezi cum se amestecă o aşchie de aur cu seminţe de cardamon şi cu pastă de var.

Apoi domnul Daniels ne-a dat o grămăjoară din ingredientele respective, laolaltă cu nişte frunze uscate de tutun, pe care am hotărât să le păstrăm pentru plimbările noastre de dinaintea zorilor, când puteam scuipa lichidul roşiatic peste balustrade, direct în apa învolburată sau în întunecimea cor-nurilor de ceaţă. Am mers toţi trei după el pe tot felul de trasee. Eram pe mare de mai multe zile şi, dacă lăsăm la o parte câteva apusuri de soare, paleta culorilor văzute se limitase la alb, cenuşiu şi albastru. Dar acum, în această grădină lumi-nată artificial, plantele îşi

amplificau nuanțele lor de verde, albastru şi galben aprins şi frumusețea lor ne orbea. Cassius i-a cerut domnului Daniels mai multe amănunte despre otrăvuri. Speram să ne dezvăluie ceva despre vreo iarbă sau sămânță care ar putea doborî un adult nesuferit, dar acesta n-a vrut să pomenească nimic despre astfel de lucruri.

Am părăsit grădina şi ne-am continuat drumul prin întunericul calei. Când am trecut pe lângă pictura murală, Cassius a întrebat iar:

— Ce-i asta, unchiule?

Apoi ne-am cățărat înapoi pe scara metalică şi am ajuns la nivelul punții. Era mai greu la urcare. Domnul Daniels ne-o luase înainte cu aproape un etaj şi până ce am ajuns şi noi sus, el era deja afară şi fuma un beedi[7] răsucit într-o foiță de hârtie albă şi nu într-o frunză maronie. Ținea țigara acoperită, cu palma mâinii stângi făcută căuş, şi părea brusc foarte dornic să ne țină o lecție despre palmierii de pe tot întinsul planetei, imitând chiar şi felul cum se înălțau de la pământ şi cum se clătinau, în funcție de origine sau de specie, ba chiar şi felul cum se aplecau cu supuşenie în bătaia vântului. A continuat să ne arate toate aceste feluri de posturi ale palmierilor până ce ne-a făcut să izbucnim în râs. Ne-a întins țigara şi ne-a arătat cum să tragem din ea. Cassius stătea deja de ceva vreme cu ochii pe ea, dar domnul Daniels mi-a întins-o mai întâi mie, după care acel beedi a tot circulat înainte şi înapoi, de la unul la altul.

— ... Ciudat beedi, spuse rar Cassius. Ramadhin inhala a doua oară şi zise:

— Unchiule, mai arată-ne o dată cum fac palmierii!

Iar domnul Daniels începu să ne arate şi mai în detaliu diferențele dintre diversele lor posturi.

---

[7] *Țigară indiană subțire şi foarte aromată, făcută din tutun învelit în foiță de kaki (Diospyros embryopteris).*

— Acesta, bineînțeles, e palmierul Talipot sau palmierul umbrelă, ne-a spus el. Din el facem vin de palmier şi extragem zahăr. Se mişcă uite-aşa...

Apoi a imitat un palmier regal din Camerunul britanic[8], care creşte în mlaştinile cu apă dulce. Apoi ne-a arătat un palmier din Azore, iar apoi unul cu tulpină zveltă din Noua Guinee, imitând cu brațele frunzele palmiforme, alungite ale copacului. Compara necontenit modurile în care se deplasau aceştia în bătaia vântului: unii agitându-se, iar alții doar ră-sucindu-şi trunchiul într-o parte, ca să poată înfrunta vântu-rile mai puternice pe latura lor cea mai îngustă.

— Aerodinamica... o treabă foarte importantă. Copacii sunt mai deştepți decât oamenii. Până şi un crin e mai intelligent decât oamenii. Copacii sunt ca ogarii de curse...

Am râs şi-am tot râs la toate pozele pe care le adopta domnul Daniels. Brusc am luat-o tustrei la goană, îndepărtându-ne de el. Am trecut în fugă, zbierând, prin mijlocul semifinalei de badminton feminin şi am plonjat, cu toate hainele pe noi, direct în piscină. Am reuşit chiar să ieşim din apă şi apoi să intrăm la loc trăgând câteva şezlonguri după noi. Era o oră aglomerată şi în jurul nostru înotau mame cu copii mici în-cercând să ne evite. Am expirat tot aerul din corp, ne-am lăsat pe fundul piscinei şi am rămas acolo, fluturându-ne încet brațele, precum palmierii domnului Daniels, dorindu-ne să ne poată vedea şi el.

Sala turbinelor

Trebuia să rămânem treji dacă voiam să vedem ce se întâm-plă pe navă noaptea târziu, însă eram deja obosiți din pricina faptului că ne treziserăm cu mult înainte de

---

[8] *Teritoriu din vestul Africii aflat o perioadă sub mandat britanic între 1922 şi 1960, în prezent împărțit între statele Nigeria şi Camerun.*

răsăritul soarelui. Ramadhin a propus să dormim după-amiaza, aşa cum făceam pe vremea când eram copii. La internat disprețuiam somnul de după-amiază, dar acum am văzut că putea să fie şi folositor. Numai că existau unele probleme. Ramadhin fusese repartizat lângă o cabină în care el pretindea că stătea o pereche care „râdea", „gemea" şi „țipa ascuțit" în timpul după-amie-zilor, în timp ce cabina de lângă mine era ocupată de o femeie care exersa la vioară, iar sunetul se strecura prin peretele de metal până în cameră la mine. Scârțâia şi-atâta tot, am zis eu, şi nu glumeam. Puteam auzi chiar şi cum se sfădeşte cu ea însăşi printre zăngăneli şi scârțâieli imposibil de ignorat. Mai mult, în aceste cabine de la nivelurile inferioare, care nu aveau nici hublouri, temperatura era îngrozitoare. Oricât de tare m-ar fi supărat cântăreața la vioară, mai presus de asta aveam conştiința faptului că şi ea transpira şi probabil că suporta pe ea doar atâtea haine cât să-şi păstreze respectabilitatea față de ea însăşi. N-am văzut-o niciodată, nu aveam nici cea mai vagă idee cum arăta şi nici ce încerca să perfecționeze cu acel in-strument. Nu părea să aibă sonoritățile „pline şi luxuriante" ale lui Sidney Bechet. Femeia repeta doar notele şi măsurile la nesfârşit, apoi şovăia şi începea iarăşi, cu pelicula aceea de transpirație pe umeri şi brațe, petrecându-şi după-amiezile singură şi atât de ocupată acolo, în cabina învecinată cu a mea.

De asemenea, fiecăruia îi lipsea compania celorlalți. Cel puțin Cassius considera că avem nevoie de un „cartier general", aşa că am ales micuța sală a turbinelor în care pătrun-seserăm înainte de coborârea în cală împreună cu domnul Daniels. Şi pe parcursul după-amiezilor, aici, în semiîntuneric şi răcoare, cu câteva pături şi nişte veste de salvare împrumutate, ne-am creat un cuib doar pentru noi. Trăncăneam o vreme, după care adormeam buştean în

mijlocul larmei puternice făcute de ventilatoarele acelea, pregătindu-ne pentru serile îndelungi ce urmau.

Dar investigațiile noastre nocturne n-au dat niciun rezultat. Nu ştiam niciodată sigur la ce asistam, minţile noastre rămâneau numai pe jumătate agăţate în sforăraia posibilităţilor adulte. Într-unul dintre „rondurile de noapte" ne-am ascuns în umbrele de pe puntea de promenadă şi am urmărit un bărbat ales la întâmplare, ca să vedem unde se duce. Eu l-am recunoscut ca fiind actorul acela din trupă care se deghiza în Creierul Hyderabad şi pe care ni se spusese că îl chema Sunil. Oarecum surprinzător a fost faptul că el ne-a condus până la Emily, care stătea rezemată de o balustradă şi era îmbrăcată într-o rochie albă ce a părut să strălucească atunci când actorul s-a apropiat mai mult. Creierul Hyderabad a acoperit-o pe jumătate, iar Emily i-a prins degetele în palmele ei. Nu ne-am putut da seama dacă stăteau de vorbă.

Ne-am retras înapoi în întuneric şi am aşteptat. L-am văzut pe bărbat cum îi deplasează breteaua rochiei şi îşi coboară faţa pe umărul ei. Capul ei era lăsat pe spate, cu privirea aţintită spre stele – asta dacă se vedea vreo stea.

*

Din câte îmi amintesc eu, cele trei săptămâni de călătorie pe ocean au fost liniştite. Abia acum, la mulţi ani după cele întâmplate, când am fost îndemnat de copiii mei să le povestesc călătoria, ea a devenit, văzută prin ochii lor, o aventură, ba chiar ceva semnificativ pentru viaţa unui om. Un ritual de trecere. Însă adevărul e că vieţii mele nu i se adăugase, ci i se luase din măreţie. Când cobora întunericul, mie mi se făcea dor de corul de insecte, de zbieretele păsărilor de grădină, de şuşotelile şopârlelor gecko. Şi în zori de ploaia din copaci, de catranul moale de pe Buller's Road, de mirosul de cânepă de pe stradă, care era întotdeauna primul miros distinct al zilei.

În Boralesgamuwa obişnuiam să mă trezesc devreme în fiecare dimineaţă şi să îmi croiesc drum prin bungalow-ul spaţios şi întunecat până ce ajungeam la uşa lui Narayan. Nu era încă nici ora şase. Aşteptam până când ieşea din cameră, strân-gându-şi mai tare sarongul pe lângă el. Dădea din cap înspre mine şi după nici două minute mergeam amândoi grăbiţi şi tăcuţi prin iarba umedă. El era un bărbat foarte înalt, iar eu aveam opt sau nouă ani. Amândoi eram cu picioarele goale. Ne apropiam de baraca din lemn de la poalele grădinii. Odată intraţi, Narayan aprindea un capăt de lumânare, se apleca, ţinând aproape flăcăruia aceea galbenă, ca să tragă de cablul care pornea generatorul de curent.

Aşa că zilele mele au început cu zguduitul şi păcănitul înfundat al acelei creaturi care emitea un delicios miros de benzină şi fum. Doar Narayan înţelegea năravurile şi slăbiciunile generatorului, fabricat prin 1944. Încet-încet, îl potolea, după care ieşeam la aer şi, din mijlocul ultimei pale de întuneric, vedeam cum se aprind şovăielnic luminile peste tot în casa unchiului meu.

Ieşeam amândoi pe poartă direct în High Level Road. Unul sau două magazine erau deja deschise şi luminate de câte un singur bec. La Jinadasa ne cumpăram appam[9] cu ou şi le mân-cam în mijlocul străzii pustii, cu o ceaşcă de ceai la picioare. Carele cu boi treceau alene pe lângă noi, scârţâind, iar căruţaşii, ba chiar şi boii erau pe jumătate adormiţi. Eu îl însoţeam tot timpul pe Narayan la gustarea asta din zori, după ce trezea la viaţă generatorul. Nu merita să pierd micul dejun luat împreună cu el pe High Level Road, chiar dacă asta însemna ca peste o oră, două, să fiu nevoit să mănânc

---

[9] *Un soi de clătită făcută din făină de orez şi mâncată de obicei în loc de pâine la micul dejun. Este un gen de produs alimentar specific în statele Tamil Nadu şi Kerala din India şi în Sri Lanka.*

încă un mic de-jun, de data asta mai oficial, împreună cu familia. Era totuşi cumva eroic să mă plimb alături de Narayan în timp ce întunericul se risipea, să-i salut pe negustorii abia treziți şi să-l privesc cum se apleacă să-şi aprindă un beedi cu o bucată de frânghie de cânepă de la chioşcul de țigări.

Pe vremea când eram copil, îi aveam tovarăşi în mod constant pe Narayan şi pe Gunepala, bucătarul, şi probabil că îmi petreceam mai mult timp cu ei decât cu familia mea şi învățam mai multe lucruri de la ei decât de la ai mei. Mă uitam cum Narayan desprinde lamele unei maşini de tuns iarba, ca să le ascută, sau cum, cu gesturi blânde şi cu palma deschisă, îşi unge cu ulei lanțul de la bicicletă. Ori de câte ori eram în Galle, Narayan, Gunepala şi cu mine coboram pe întăriturile digului până la ocean şi ne duceam în larg, pentru ca ei doi să poată pescui pe recif pentru masa de seară. Seara târziu pe mine mă puteai găsi dormind la piciorul patului doicii mele, ayah, iar unchiul trebuia să mă ducă înapoi în camera mea. Gunepala, care uneori avea o fire aspră şi cu toane, era un perfecționist. Mă uitam cum prinde cu degetele lui pline de bătături orice resturi îndoielnice din oala care fierbea şi le aruncă preț de trei metri, până în straturile de flori – oase de pui sau nu ştiu ce thakali nepalez trecut, care erau înghițite instantaneu de ogarii învârtindu-se prin zonă, căci îi ştiau obiceiul. Gunepala se certa cu toată lumea – cu proprietarii de magazine, cu vânzătorii de bilete la loterie, cu polițiştii prea curioşi –, dar avea acces la un univers care pentru noi, ceilalți, era in-vizibil, în timp ce gătea, ciripea într-o mulțime de graiuri păsăreşti, rareori auzite la oraş, dar pe care el le învățase în copilărie. Nimeni altcineva nu avea acea putere anume de concentrare cât să surprindă tot ceea ce se auzea sau ar fi putut să se audă în jurul nostru. Într-o după-amiază m-a trezit dintr-un somn profund, m-a luat de mină

şi m-a pus să mă întind pe jos, lângă o balegă de bou de pe alee, care zăcuse acolo o bună bucată din zi. M-a tras jos, chiar lângă el, şi m-a pus să ascult insectele dinăuntrul bălegarului, care se bucurau de festin şi făceau tunele dintr-un colţ al excrementelor până în celălalt. În timpul lui liber Gunepala m-a învăţat nişte versuri alternative la cântecele populare baila, versuri pline de obscenităţi, punându-mă să jur că nu o să le repet, căci se refereau la tot felul de familii nobile bine-cunoscute.

Narayan şi Gunepala au devenit principalii şi iubitorii mei îndrumători pe parcursul acelei etape de formare din viaţa mea şi presupun că ei sunt cei care m-au făcut să nu cred întru totul în lumea de care aparţineam cu adevărat. Mi-au deschis uşile înspre o altă lume. La unsprezece ani, când am plecat din ţară, pierderea lor m-a îndurerat cel mai tare. Peste vreo mie de ani, într-o librărie din Londra, am dat peste romanele unui scriitor indian pe nume R. K. Narayan. I-am văzut chipul în dosul propoziţiilor, mi-am imaginat trupul lui lung aşezat la o masă umilă, în dreptul ferestruicii de la dormitorul său şi dând gata un capitol despre Malgudi, înainte ca mătuşa mea să-l cheme să facă cine ştie ce treabă. „Când am pornit spre râu, ca să-mi fac abluţiunile, străzile erau deja întunecate şi doar lămpile municipale pâlpâiau slab (asta dacă nu rămăseseră fără ulei) ici şi colo pe strada noastră... Pe parcursul drumului mi-am dat seama că aveam nişte întâlniri prestabi-lite. Lăptarul, care tocmai îşi începea turele şi mâna înaintea lui o vacă albă şi micuţă, mă întâmpina cu respect şi mă întreba «CU e ceasul, stăpâne?», o întrebare pe care o lăsam să se stingă fără niciun răspuns, cum nu aveam ceas. Paznicul de la taluk, biroul ţinutului, striga de sub învelitoarea lui «Dumneata eşti?» – singura întrebare care merita un răspuns. «Da, eu sunt», răspundeam eu întotdeauna şi treceam mai departe.”

Ştiam că prietenul meu reținuse asemenea amănunte în timpul plimbărilor noastre pe High Level Road. Il ştiam pe căruțaşul care îşi mâna boii, îl ştiam şi pe astmaticul care ținea chioşcul de țigări.

Şi apoi, într-o bună zi, am simțit miros de cânepă chiar pe vas. Am rămas locului o clipă, apoi am pornit spre scară, unde se simțea mai tare, am ezitat, întrebându-mă dacă să urc sau să cobor, după care am luat-o în sus pe trepte. Mirosul venea de pe un culoar de la nivelul D. M-am oprit acolo unde părea să fie mai puternic, m-am lăsat în genunchi şi am mirosit dâra ce ieşea din crăpătura de sub o uşă de metal. Am bătut încetişor.

— Da?

Am intrat.

La un birou şedea un bărbat cu o înfățişare blândă. Camera avea hublou. Era deschis, iar mirosul de la bucata de cânepă al cărei capăt ardea părea să urmeze un traseu ce trecea pe deasupra umărului bărbatului şi ieşea pe ferestruică.

— Da? a întrebat el iar.

— Îmi place mirosul. Mi-e dor de el.

Omul a zâmbit şi mi-a indicat un loc pe patul lui unde puteam să mă aşez. A deschis un sertar şi a scos o bucată de frânghie lungă de aproape un metru. Era acelaşi soi de frânghie de cânepă care atârna şi ardea încet în fața chioşcurilor de țigări din piața de la Bambalapitiya sau Pettah, de fapt de oriunde din oraş, unde îți aprindeai singura țigară pe care o cumpăraseşi de acolo sau, dacă erai în dispoziție să o iei la goană şi să provoci dezordine, te foloseai de capătul aprins al colacului de frânghie ca să aprinzi fitilul unei pocnitori.

— Îmi dau seama că şi mie o să-mi fie dor de el, mi-a spus bărbatul. Şi de alte lucruri. De kotemali. De balsam.

Am în valiză asemenea lucruri. Asta pentru că plec pentru totdeauna.

Preț de o clipă a rămas cu privirea rătăcind. Era ca şi cum şi-ar fi zis asta cu voce tare pentru prima oară.

— Cum te cheamă?

— Michael, i-am răspuns eu.

— Dacă te simți singur, Michael, poți veni. Oricând aici. Am dat din cap, apoi m-am strecurat afară şi am închis uşa în urma mea.

Bărbatul se numea domnul Fonseka şi mergea în Anglia, unde urma să fie profesor. Am început să-l vizitez la fiecare câteva zile. Ştia pasaje din tot felul de cărți, putea să le recite pe de rost şi stătea toată ziua la biroul său, meditând la ele, gândindu-se ce ar putea spune despre ele. Eu nu ştiam aproape nimic despre universul literaturii, numai că el m-a tratat cu tot felul de poveşti ciudate, dar şi interesante, oprindu-se brusc după ce parcurgea cam o treime din ele şi spunându-mi că într-o bună zi va trebui să aflu totuşi cum se termină.

— O să-ți placă. Aşa cred. Poate că vei descoperi vulturul.

Sau:

— Or să scape din labirint cu ajutorul cuiva pe care tocmai sunt pe cale să-l întâlnească...

Pe timpul nopții, în timp ce bântuiam prin lumea adulților împreună cu Ramadhin şi Cassius, încercam uneori să pun carne pe scheletul aventurii pe care domnul Fonseka o lăsase neterminată.

Avea o anumită grație în calmul său. Când vorbea, era şovăitor şi reținut. Dar în asemenea momente îmi dădeam seama cât de excepțional este, prin felul în care îşi măsura fiecare gest. Se ridica în picioare numai dacă era neapărat necesar, de parcă ar fi fost o pisică bolnavă. Nu era obişnuit să facă efort în public, chiar dacă era pe cale să devină o

parte componentă a lumii publice, ca profesor de literatură şi istorie în Anglia.

Am încercat de câteva ori să-l conving să iasă pe punte. Dar pentru el hubloul şi ceea ce putea vedea prin el păreau să-i întreţină suficient nevoia de realitate. Stătea cu cărţile lui, cu frânghia lui aprinsă, cu sticla de apă din râul Kelani, precum şi câteva fotografii de familie, fără să mai simtă nevoia de-a părăsi această capsulă personală a timpului. Aşa că îl vizitam din când în când în încăperea aceea plină de fum, în zilele mai plictisitoare, iar la un anumit moment începea să-mi citească. Ceea ce mă pătrundea cel mai tare era anoni-mitatea poveştilor sau a poemelor. Iar felul în care se împleteau rimele era ceva nou. Nu îmi venea să cred că domnul Fonseka îmi cita într-adevăr dintr-o lucrare scrisă cu migală, în cine ştie ce ţară îndepărtată, cu multe secole în urmă. Locuise toată viaţa în Colombo, iar comportamentul şi accentul său erau produse tipice ale insulei, dar în acelaşi timp avea toate acele cunoştinţe extinse despre cărţi. Îmi cânta câte un cântec din Azore sau îmi recita versuri dintr-o piesă de teatru irlandeză.

I-am adus şi pe Ramadhin şi Cassius ca să-l cunoască. El se arătase curios în privinţa lor şi mă făcuse să-i povestesc despre aventurile noastre pe vapor. I-a cucerit şi pe ei, dar în special pe Ramadhin. Domnul Fonseka părea să îşi extragă din cărţile pe care le citea o anume siguranţă sau impertur-babilitate. Rămânea cu privirea aţintită undeva într-o depărtare inimaginabilă (aproape că puteai vedea cum zboară foile din calendar) şi cita cuvinte înscrise în piatră sau pe papirus.

Eu bănuiesc că îşi rememora lucrurile astea ca să-şi limpezească propriile opinii, aşa cum un om îşi încheie nasturii la jachetă ca să se încălzească doar pe sine. Domnul Fonseka n-avea să ajungă un om bogat. Iar ca profesor de şcoală în cine ştie ce zonă urbană, va duce în

mod sigur un trai modest. Dar avea o seninătate care îi venea din faptul că îşi alesese Ki'iiul de viaţă pe care voia s-o trăiască. Iar acea seninătate şi acea siguranţă nu am văzut-o decât la oamenii care aveau în jurul lor o armură de cărţi.

Sunt conştient de duioşia şi ironia implicită a acestui portret. Toate ediţiile acelea Penguin îngălbenite din Orwell şi (iissing şi traducerile din Lucreţiu, cu marginile lor mov, pe Otrs le căra după el! Probabil credea că viaţa lui de asiatic în Anglia va fi una modestă, dar bună, iar un lucru precum gramatica latină, pe care o ştia, s-ar fi putut dovedi un semn de distincţie.

Mă întreb ce s-o fi întâmplat cu el. La fiecare câţiva ani, când îmi mai amintesc de el, caut în câte o bibliotecă orice trimitere la „Fonseka". Ştiu sigur că Ramadhin a păstrat legătura cu el în primii ani petrecuţi în Anglia. Eu însă nu. Cu toate astea, mi-am dat seama că oameni precum domnul Fonseka apar în faţa noastră ca nişte cavaleri neprihăniţi într-o epocă mai periculoasă, o apucă pe acelaşi drum pe care o apucăm şi noi acum, iar la fiecare pas avem şi unii, şi alţii parte neîndoielnic de aceleaşi lecţii – şi nu poeme – pe care ni le întipărim brutal în minte, aşa cum a fost descoperirea unui restaurant indian bun şi ieftin în Lewisham sau aerogramele nibastre expediate înapoi în Ceylon, iar mai târziu în Sri Lanka, pn care le deschideam şi sigilam cu aceleaşi gesturi, sau fap-lul că simţeam aceleaşi semne de dispreţ, aceeaşi bătaie de joc şi aceeaşi stânjeneală la pronunţarea literei „v" sau faţă de vorbirea noastră repezită, dar mai presus de toate, dificultatea de a pătrunde, urmată mai târziu, poate, de-o modestă acceptare şi tihnă a traiului, într-un apartament nu mai mare decât cabina aceasta.

Mi-l imaginez pe domnul Fonseka la şcolile acelea engle-Mşti, îmbrăcat cu jacheta lui cu nasturi, ca să se apere de vremea din Anglia, şi mă întreb cât de mult a rămas acolo şi

dacă a rămas într-adevăr „pentru totdeauna”. Sau dacă nu cumva în cele din urmă n-a mai putut face față acolo, chiar dacă pentru el era „centrul culturii”, şi atunci s-a întors acasă cu un zbor ieftin al companiei Air Lanka, care dura doar două treimi de zi, ca să o ia de la capăt şi să predea într-un loc cum ar fi Nugegoda. Returnat din Londra. Oare toate acele pasaje şi versuri aparținând canonului european şi memorate de el, pe care le-a adus înapoi, erau echivalentul colacului de frânghie de cânepă sau al sticlei cu apă de râu? Oare le-a adaptat sau le-a tradus, insistând să le predea într-o şcoală de sat, pe o tablă în care bătea soarele, cu chemarea aspră a unei kukul bettis răsunând ascuțit prin apropiere? O idee de ordine la Nugegoda?

*

De-acum cunoşteam în amănunțime majoritatea locurilor de pe vas, de la traseul pe care îl urmau conductele de aerisire ce porneau de la elicele turbinelor, până la felul cum să ne strecurăm în încăperea unde se pregătea peştele, târându-ne prin gura de ieşire a unui cărucior – pentru că ne plăcea să-i vedem cum lucrează pe cei ce tranşau peştele. Odată am stat în echilibru împreună cu Cassius pe barele subțiri de susținere de deasupra tavanului fals al sălii de bal, ca să ne uităm în jos la indivizii care dansau. Era miezul nopții. Conform orarelor ştiute de noi, peste şase ore păsările moarte aveau să fie transportate din „răcitor” la bucătării.

Descoperiserăm că uşa de la sala cu armament avea un zăvor stricat şi când încăperea era goală, pătrundeam acolo şi puneam mâna pe revolvere şi cătuşe. Şi ştiam că fiecare barcă de salvare conține o busolă, o pânză, o plută de cauciuc, plus nişte tablete de ciocolată pentru cazurile de urgență, pe care noi le mâncaserăm deja. Domnul Daniels ne spusese până la urmă unde erau plasate plantele otrăvitoare, într-o secțiune împrejmuită a grădinii sale. Ne-a

arătat planta care „ascuțea mintea”, Piper mephisticum. Ne-a povestit că pe insulele din Pacific cei de odinioară o consumau întotdeauna înainte de a începe să negocieze un tratat de pace dificil. Şi mai era acolo şi curara, care creştea singură, aproape în taină, sub o puternică lumină galbenă, şi care, după cum ne-a spus el, odată ce intra în sânge, putea să-l arunce pe cel ce o consumase într-o transă prelungită şi golită de amintiri.

De asemenea, luaserăm cunoştinţă de nişte orare mai neoficiale, începând cu orele de dinaintea răsăritului la care austra-lianca începea să patineze pe rotile până la ceasul de la miezul nopții când aşteptam în barca de salvare apariția deținutului. El era elementul constant al nopților noastre şi îl studiam cu mare atenție. Am văzut că avea câte o cătuşă metalică în jurul fiecărei încheieturi de la mână. Cătuşele erau legate de un lanț lung de aproape jumătate de metru, astfel încât mâinile sale aveau o oarecare libertate de mişcare, şi mai exista şi un lacăt îl priveam tăcuți. Nu exista niciun fel de comunicare între noi trei şi el. Asta cu excepția unei nopți, cmd s-a oprit brusc din plimbare şi s-a uitat concentrat în întuneric înspre noi Nu avea cum să ne vadă. Dar a fost ca şi cum ar fi ştiut de noi, ca şi cum ne-ar fi adulmecat mirosul. Paznicii nu ne-au remarcat, doar el. A lăsat să-i scape un mârâit puternic şi s-a întors. Trebuie să fi fost la vreo cincizeci de metri de noi şi era în lanțuri, dar ne-a umplut de groaza.

Un blestem

Dacă ar fi existat vreun motiv pentru care călătoria noastră să fie menționată în ziarele vremii, acel motiv era prezența pe Oronsay a filantropului sir Hector de Silva. Se îmbarcase pe vas şi călătorea împreună cu o suită care includea doi medici, dintre care unul practica Ayurveda, un avocat, soția şi fiica sa. Majoritatea călătoreau în eşaloanele superioare ale pachebotului, iar noi îi vedeam foarte rar.

Niciunul nu a acceptat invitația căpitanului de a mânca la masa lui. Se presupunea că ei erau mai presus chiar şi de asta. Doar că motivul era acela că sir Hector, un antreprenor din Moratuwa, care îşi făcuse averea prin afaceri cu pietre prețioase, cauciuc şi loturi de pământ, suferea acum de o boală ce-i putea fi fatală şi se ducea în Europa ca să găsească un medic care să-l salveze.

În ciuda consistentelor remunerații oferite, niciun specialist englez nu se arătase dornic să facă drumul până la Colombo ca să-i trateze afecțiunea. Harley Street urma să rămână în Harley Street[10], indiferent de recomandările făcute de guvernatorul britanic, care lua deseori cina împreună cu sir Hector la conacul acestuia din Colombo şi indiferent de faptul că în Anglia sir Hector fusese învestit cavaler, grație donațiilor făcute de el la diversele centre de caritate. Aşa că acum, bolnav de hidrofobie, era bine cocoloşit într-un imens apartament du-blu de pe Oronsay. La început nu ne-am bătut capul'cu boala lui sir Hector. Prezența lui la bordul navei era rareori pomenită de cei de la masa pisicii. Era vestit din pricina bogăției sale şi nu ne stârnea niciun fel de interes. Dar am devenit curioşi atunci când am descoperit substratul acestei călătorii fatidice.

Lucrurile s-au întâmplat în felul următor. Într-o dimineață sir Hector lua micul dejun pe terasă împreună cu prietenii lui. Glumeau unii cu alții în felul în care o fac cei ale căror vieți sunt lipsite de griji şi se întrețineau în mod plăcut. La un moment dat un venerabil battaramulle – sau preot sacru – a trecut prin fața casei. La vederea călugărului, sir Hector a făcut un calambur legat de numele respectiv, zicând: „A, uite că trece un muttaraballa".

---

[10] *Harley Street este cunoscută încă din secolul al XIX-lea ca având un număr foarte mare de cabinete medicale private, atât de medicină generală, cât şi ale unor specialişti.*

Muttara înseamnă „pişăcios”, iar balla înseamnă „câine”. Prin urmare, „Uite că trece un câine pişăcios.”

Era o replică spirituală, dar necuvenită, mai ales când i-o adresai unui preot. Auzind insulta, călugărul s-a oprit, a arătat spre sir Hector şi a zis: „O să-ți trimit eu ție o muttaraballa...” După aceea venerabilul, care era şi un faimos practicant al vrăjitoriei, s-a dus drept la templu, unde a incantat câteva mantre şi astfel i-a pecetluit destinul lui sir Hector de Silva şi a pus zăvor pe poarta vieții sale îmbelşugate.

Nu-mi aduc aminte cine ne-a spus prima parte a poveştii, dar curiozitatea pe care ne-a stârnit-o, lui Cassius, lui Ramadhin şi mie, a propulsat prezența milionarului la clasa de lux în prim-planul gândurilor noastre. Făceam tot posibilul să descoperim cât mai multe din cele în. Tâmplate după aceea. I-am trimis chiar un bilețel presupusei mele păzitoare, Flavia Prins, ne-am întâlnit pe fugă la intrarea de la clasa întâi şi ea mi-a zis că nu ştia nimic. Era enervată, pentru că biletul meu sugera că ar fi vorba de o urgență şi o întrerupsesem dintr-una din importantele ei partide de bridge. Problema era că la masa pisicii nu se discuta cine ştie ce despre asta. Nu atât cât ne-am fi dorit noi. Aşa că în cele din urmă l-am abordat pe ajutorul de intendent (care, cum a remarcat Ramadhin, avea un ochi de sticlă), iar el ne-a putut dezvălui mai multe.

Cândva, după episodul cu venerabilul în trecere, sir Hector tocmai cobora scările imensei sale case. (Ajutorul intendentului a folosit expresia „scoborând scara”.) Terrierul său preferat stătea la piciorul scării şi aştepta să îl salute. Un eveniment absolut banal. Era un animal de casă pe care îl iubeau toți membrii familiei. Când sir Hector s-a aplecat spre el, afectuosul şi uneori neastâmpăratul animal a sărit la gâtul lui. Sir Hector l-a smucit cu putere, moment în care animalul l-a muşcat de mâna dreaptă.

În cele din urmă doi servitori au reuşit să prindă creatura şi au vârât-o într-o cuşcă. În timp ce animalul era întemniţat, doctorul Fernando, o rudă din partea soţiei, i-a tratat muşcătura. Din câte se părea, animalul se comportase ciudat în dimineaţa aceea, alergase prin bucătărie, încurcându-se printre picioarele servitorilor, şi fusese alungat din casă cu o mătură, după care se strecurase înapoi, liniştit şi tăcut, chiar în ultima clipă, ca să-şi poată întâmpina stăpânul la capătul scării. Cât durase zarva de dinainte, câinele nu muşcase pe nimeni.

În aceeaşi zi, ceva mai târziu, sir Hector a trecut pe lângă cuşcă şi şi-a vânturat dezaprobator degetul prin faţa animalului, iar peste douăzeci şi patru de ore câinele a murit, mani-festând simptome de turbare. Dar între timp „câinele pişăcios" transmisese deja mesajul.

Au venit unul după altul – toţi medicii de prestigiu care lucraseră în departamentul 7 din Colombo au fost aduşi să-l consulte şi să-i prescrie un tratament. Dacă lăsai la o parte cei câţiva traficanţi de arme sau negustori clandestini de pietre preţioase, a căror avere n-avea să fie cunoscută niciodată, sir Hector era cel mai bogat om din oraş. Medicii au discutat pe şoptite cât au străbătut lungile coridoare ale casei sale, po-lemizând şi prefirând mijloacele de apărare împotriva hidrofo-biei, care începuse deja să afecteze trupul bogat de la etaj. Virusul călătorea cu cinci până la zece milimetri pe oră către noi celule şi deja apăruseră simptome, senzaţia de arsură, mâncă-rimea şi amorţeala la locul muşcăturii. Cum pacientului începuse să i se acorde un tratament întăritor, boala putea să se prelungească până la douăzeci şi cinci de zile înainte să devină fatală. Terrierul a fost dezgropat şi cercetat încă o dată, pentru a stabili cu certitudine prezenţa turbării. Au fost expediate telegrame la Bruxelles, Paris şi Londra. Şi, pentru orice eventualitate, au fost rezervate trei cabine la bordul lui Oronsay, primul vapor

care pleca spre Europa. Pachebotul urma să facă escale în Aden, Port Said şi Gibraltar şi se spera că un medic specialist va putea ajunge măcar într-unul din aceste locuri în acelaşi timp cu vasul.

Dar s-a discutat şi propunerea ca sir Hector să rămână acasă, pentru că era foarte probabil să i se înrăutăţească starea pe parcursul unei călătorii ce putea fi aspră şi în care dotările medicale aveau să fie minime – la bordul vaporului, se nimerea câte un doctor de mâna a doua, cine ştie ce tânăr rezident de douăzeci şi opt de ani, ai cărui părinţi trăseseră nişte sfori la sediul central al companiei Orient Line. Şi apoi practicanţii medicinei ayurvedice tocmai urmau să sosească şi ei la casa lui sir Hector din districtul Moratuwa, unde familia De Silva avea un walauwa[11] de mai bine de o sută de ani, iar oamenii aceia pretindeau că au tratat cu succes bolnavi de hidrofobie. Ei susţineau că dacă rămânea pe insulă, sir Hector avea la dispoziţie cele mai puternice tratamente cu ierburi ale ţării. Vociferau cu glasuri puternice în vechi dialecte pe care bolnavul le cunoştea din tinereţea lui şi spuneau că o asemenea călătorie avea să-l lase complet lipsit de acele resurse pline de forţă. De vreme ce cauza bolii era una locală, antidotul urma să se găsească neapărat undeva în acelaşi loc.

În cele din urmă sir Hector s-a hotărât să ia vasul spre Anglia. Odată cu acumularea bogăţiei, acumulase şi o încredere fermă în progresele Europei. Poate că asta se va dovedi a fi eroarea lui fatală. Călătoria cu vaporul urma să dureze douăzeci şi una de zile. Sir Hector a presupus că va fi transportat instantaneu de pe cheiul din Tilbury la cel mai bun doctor de pe Harley Street, unde şi-a imaginat că ar

---

[11] *Walauwa denumeşte în Sri Lanka atât un conac construit de populaţia băştinaşă pentru stăpânul unui domeniu, cât şi sistemul feudal asociat acestei forme de proprietate.*

putea să găsească o gloată respectuoasă aşteptând afară, printre care şi câțiva ceylonezi pe deplin conştienți de statutul său financiar. Hector de Silva citise un roman rusesc şi fusese capabil să vizualizeze până şi cel mai mic detaliu, însă un tratament în Colombo părea să se bazeze pe magie rurală, pe astrologie şi pe nişte hărți botanice cu scris foarte fin. Crescuse acolo şi învățase câteva leacuri locale, cum ar fi să urinezi imediat pe picior, ca să scapi de durerea provocată de muşcătura meduzelor. Acum i se spunea că pentru muşcătura de câine turbat trebuie să ia nişte semințe de ummattaka negru sau de ciu-măfaie, să le lase să stea în urină de vacă, să le macine, iar cu pasta rezultată să se trateze intern. Apoi, după douăzeci şi patru de ore, trebuia să facă o baie rece şi să bea zer. În toate provinciile existau o mulțime de astfel de tratamente. Patru din zece se dovedeau a fi eficace. Nu era suficient.

Totuşi sir Hector de Silva a reuşit să convingă un tămăduitor ayurvedic din Moratuwa să-l însoțească în călătoria lui pe mare şi să-şi ia cu el traista sa plină de ierburi strânse din partea locului, laolaltă cu câteva rădăcini de ummattaka din Nepal. Astfel că acest vraci ayurvedic a urcat la bord împreună cu doi medici calificați. Vindecătorii împărțeau un apartament pe una din laturile dormitorului central al lui sir Hector, în vreme ce soția şi fiica acestuia, în vârstă de douăzeci şi trei de ani, împărțeau un alt apartament în partea cealaltă.

Aşa se face că, în mijlocul oceanului, vraciul ayurvedic îşi deschidea cufărul său de călătorie, plin cu diverse unguente şi soluții, scotea semințele de ciumăfaie – care stătuseră înainte la muiat în urină de vacă –, le amesteca apoi cu un soi de cremă din zahăr nerafinat de palmier, ca să i se piardă gustul, şi alerga cu paşi uşori de-a lungul coridorului, ca să-i dea milionarului să înghită o ceaşcă din acel sos cu aspect mucilaginos, urmat – la insistențele

filantropului – de nişte coniac franţuzesc de calitate. Procedura se repeta de două ori pe zi şi era unica însărcinare a vraciului ayurvedic. Prin urmare, pe când cei doi medici calificaţi îngrijeau pacientul pe tot restul zilei, insul din Moratuwa avea tot vaporul la dispoziţie, deşi i se spusese clar că plimbările lui nu trebuiau să-l poarte la clasa a doua. Şi el trebuie să fi colindat zile întregi, conştient de lipsa mirosurilor pe vasul curăţat în mod obsesiv, până când, într-o bună zi, a simţit familiarul parfum al cânepii arse şi a mers pe dâra de miros până la sursa lui de la nivelul D, unde s-a oprit în faţa uşii metalice, a bătut, a auzit un răspuns, a intrat şi a fost salutat de domnul Fonseka şi de un băiat.

Atunci când această vizită a avut loc, călătoream deja de cinci zile pe mare. Şi vraciul ayurvedic a fost cel care ne-a dezvăluit ultimele câteva amănunte din povestea lui Hector de Silva, la început şovăielnic, dar în cele din urmă dând în vileag aproape toate detaliile sale interesante. Ulterior, prin intermediul nostru, vraciul l-a cunoscut pe domnul Daniels, care s-a împrietenit cu el şi l-a invitat până jos, în cală, ca să îi vadă grădina, unde cei doi şi-au petrecut ore îndelungi dis-cutând şi polemizând pe tema cunoştinţelor despre plante. Cassius s-a împrietenit şi el cu vraciul ayurvedic şi i-a cerut imediat câteva frunze de betel, pe care doctorul din sud le adusese în taină pe vapor.

Dezvăluirile suprarealiste despre bărbatul apăsat de un blestem ne-au înfiorat. Am sorbit fiecare fragment din povestea cu sir Hector şi nu ne-a ajuns. Am fugit cu mintea în urmă, la noaptea când ne-am îmbarcat în portul Colombo, şi am încercat să ne reamintim – sau cel puţin să ne imaginăm – o targa şi trupul milionarului cărat, într-un unghi uşor înclinat, pe pasarelă, spre vapor. Şi, indiferent că văzuserăm sau nu scena respectivă, de-acum aceasta nu mai putea fi ştearsă din minţile noastre. Pentru prima oară

în viața noastră, eram interesați de soarta celor din clasa de sus şi, treptat, am înțeles că domnul Mazappa, cu legendele sale muzicale, domnul Fonseka, cu cântecele din Azore, şi domnul Daniels, cu plantele lui, care până în acel moment fuseseră cu toții ca nişte zei pentru noi, nu erau decât nişte personaje mărunte, al căror rost era să urmărească felul în care se înălțau sau se prăbuşeau cei cu adevărata putere în lumea aceasta.

După-amiezile

Atunci când domnul Daniels ne-a oferit frunze de betel ca să le mestecăm, s-a văzut clar că pentru Cassius nu erau ceva nou. La vremea când i s-a spus că o s fie trimis la o şcoală din Anglia, putea deja să direcționeze printre dinți un jet de lichid roşiatic şi să nimerească orice voia el – un chip de pe un afiş, pantalonii ce acopereau fesele profesorului său sau capul unui câine prin geamul deschis al unei maşini în mers. Când îşi făcea pregătirile de plecare, părinții lui, sperând că or să-l vindece de acest obicei golănesc, au refuzat să-i dea voie să-şi ia cu el frunze de betel, dar Cassius şi-a îndesat fața de pernă care era preferata lui cu frunze şi nuci de betel de prima mână. În timpul emoționantei despărțiri din portul Colombo, în timp ce părinții lui fluturau mhnile spre el de pe chei, Cassius a scos o frunză verde şi a fluturat-o spre ei, drept răspuns. N-a ştiut niciodată cu certitudine dacă au observat-o, dar spera să fi remarcat ce farsă le jucase.

Ni s-a interzis accesul la piscina de la Lido pentru trei zile. Asaltul nostru din după-amiaza aceea, târând şezlongurile amenințătoare după noi, sub influența unui „beedi alb” de la domnul Daniels, avusese drept consecință faptul că de-acum nu mai puteam decât să ne furişăm pe marginea piscinei şi să ne prefacem că ne pregătim să sărim în apă. Strânşi în cartierul nostru general din sala turbinelor, ne-am hotărât să aflăm tot ce se putea afla

despre călătorii de la masa pisicii şi să ne împărtăşim unii altora informaţiile descoperite pe cont propriu. Cassius ne-a informat că domnişoara Lasqueti, femeia cu chipul excesiv de palid care stătea lângă el în timpul meselor, îi „înghiontise penisul” cu cotul – accidental sau intenţionat. Eu le-am spus că domnul Mazappa, care purta ochelari cu ramă neagră de câte ori trebuia să se prezinte drept Sunny Meadows, o făcea ca să pară mai demn de încredere şi mai intelectual. Şi i-a smuls din buzunarul de la piept şi mi i-a întins, ca să-mi arate că au lentilele de sticlă obişnuită. Eram toţi trei convinşi că trecutul domnului Mazappa trebuie să fi fost unul dubios. Una din concluziile sale preferate la anecdotele pe care le spunea era: „După cum scria într-o carte bună, m-am târât şi eu de câteva ori prin mocirlă la viaţa mea”.

În timp ce stăteam odată la taclale în sala turbinelor, Cassius a zis:

— Ţi-aduci aminte de veceurile de la colegiul St. Thomas?

Stătea rezemat cu spatele de un colac de salvare şi sorbea nişte lapte condensat dintr-o cutie.

— Ştii ce vreau să fac înainte să cobor de pe vapor? Îţi dau cuvântul meu c-o să mă duc să mă cac în veceul de email al căpitanului.

Am petrecut iarăşi ceva timp cu domnul Nevii. Având planurile acelea ale vasului pe care le ducea pretutindeni cu el, am reperat locul unde mâncau şi dormeau inginerii de bord, precum şi cabina căpitanului. Mi-a arătat în ce mod este instalat sistemul electric în fiecare încăpere, ba chiar şi felul cum sunt înşirate tot soiul de maşinării nevăzute la nivelurile inferioare de pe Oronsay. Astea le ştiam deja. În cabina mea un braţ extins al unui arbore de transmisie se rotea fără încetare în peretele lambrisat, iar eu îmi lipisem adesea palma de lemnul mereu cald.

Dar cel mai frumos a fost când mi-a povestit despre zilele când lucra la dezmembrarea navelor, de pildă cum un transatlantic putea fi desfăcut în mii şi mii de bucăţi irecognoscibile în „docul de dezmembrare”. Mi-am dat seama că, probabil, asta trebuie să fi văzut eu în colţul îndepărtat al portului Colombo atunci când vasul acela a început să ardă. Era redus exclusiv la metalul folositor, astfel încât carcasa putea fi transformată într-o barjă de canal, iar tabla coşului putea fi folosită pentru impermeabilizarea unei cisterne. Domnul Nevii mi-a zis că, în toate porturile, colţurile mai îndepărtate erau folosite pentru soiul acesta de dezmembrări. Aliajele metalice erau separate, lemnul se ardea, cauciucul şi plasticul erau topite şi turnate în plăci care se îngropau. Dar porţelanul, plăcile metalice şi cablurile electrice erau recuperate şi refolosite, aşa că mi-am imaginat’cum cei care lucrau cu el trebuie să fi fost şi bărbaţi musculoşi, care sfâşiau pereţi cu nişte ciocane mari de lemn, dar şi alţii a căror sarcină specifică era să smulgă şi să adune laolaltă colaci de sârmă, mici dispozitive electrice şi încuietori de uşi, de parcă ar fi fost nişte ciori. Erau în stare să facă o navă să dispară într-o lună, lăsându-i doar scheletul în mâlul nu ştiu cărui estuar, ca nişte oase pentru câini. Domnul Nevii fusese angajat să facă treaba asta peste tot în lume, de la Bangkok la Barking. Acum stătea lângă mine şi îşi amintea de toate porturile în care locuise într-un moment sau altul, devenind brusc meditativ şi învârtind între degete o bucată de cretă albastră.

Era, desigur, o meserie periculoasă, a murmurat el. Şi era dureros să-ţi dai seama că nimic nu e imuabil, nici măcar un vas transoceanic.

— Nici măcar trirema! a zis el, înghiontindu-mă.

Luase parte şi la dezmembrarea vasului Normandy – „cea mai frumoasă navă construită vreodată” –, care zăcea

carbonizat şi pe jumătate scufundat în apele fluviului Hudson din America.

— Dar, cumva, chiar şi asta era frumos... pentru că în docul de dezmembrare descoperi că orice lucru poate dobândi o viaţă nouă, că poate renaşte ca parte dintr-o maşină sau dintr-un vagon de tren, dacă nu ca lamă de cazma. Iei firul vieţii mai vechi şi îl legi de una străină.

Domnişoara Lasqueti

Domnişoara Lasqueti era considerată de majoritatea celor de la masa pisicii drept o fată bătrână simpatică, iar de noi drept o fiinţă cu un potenţial libido (de la cotul acela în scrotul lui Cassius). Era o fiinţă graţioasă, dar palidă ca un porumbel. O vedeai cum stă pe şezlong şi citeşte romane poliţiste sub dreptunghiurile de umbră adâncă, iar părul ei de un blond luminos strălucea slab în obscuritatea pentru care optase. Era fumătoare. Ea şi domnul Mazappa se ridicau în acelaşi timp şi se scuzau după primul fel de mâncare, după care ieşeau pe punte pe uşa cea mai apropiată. Ce vorbeau ei doi acolo habar n-am. Nu păreau o pereche potrivită. Măcar că râsul ei sugera cumva că se tăvălise o dată sau de două ori prin mocirlă. Te surprindea pentru că răsărea din cadrul acela de modestie şi suplețe şi de obicei îl auzeam ca reacţie la vreuna din poveştile deocheate ale domnului Mazappa. Uneori avea şi toane. Odată, din întâmplare, am auzit-o spunând „Oare de ce, atunci când aud expresia trompe d'oeil, mă gândesc la stridii?".

Totuşi în majoritatea timpului aproape că n-aveam nici cea mai vagă idee despre educaţia sau cariera domnişoarei Lasqueti. Consideram că ne pricepem să culegem indicii pe parcursul excursiilor noastre pe vapor de fiecare zi, dar siguranţa noastră în privinţa a ceea ce descopeream sporea lent. Prindeam din zbor ceva spus la prânz sau asistam la o privire furişă sau la un clătinat din cap – „Spaniola e o

limbă minunată, nu-i aşa, domnule Mazappa?”. Domnişoara Lasqueti lansase comentariul, iar el îi răspunsese făcându-i cu ochiul din partea cealaltă a mesei. Învățam despre adulți pur şi simplu stând în mijlocul lor. Simțeam cum se conturează modelele şi, o vreme, totul s-a întemeiat pe faptul că domnul Mazappa făcea cu ochiul.

O caracteristică specifică a domnişoarei Lasqueti o constituia faptul că era o persoană căreia îi plăcea să doarmă. La anumite ore din zi abia dacă mai putea să stea trează. O vedeai cum se luptă cu somnul. Lupta asta te înduioşa, de parcă femeia se apăra necontenit de o pedeapsă nejustificată. Treceai pe lângă ea, o vedeai citind în şezlong şi capul îi cădea încet în carte. Ea era, în mai multe privințe, fantoma mesei noastre, pentru că s-a descoperit şi faptul că era somnambulă, obicei foarte periculos pe un vapor. O văd mereu aşa: o fărâmă de alb pe fundalul întunecat al mării învolburate.

Care era viitorul ei? Ce fusese în trecutul ei? Ea era singura persoană de la masa pisicii în stare să ne smulgă din propria contemplare, pentru a ne imagina viața altcuiva. Recunosc că în principal Ramadhin era cel care reuşea să obțină această empatie de la Cassius şi de la mine. Ramadhin a fost mereu cel mai generos dintre noi trei. Dar, pentru prima oară în viețile noastre, începeam să percepem existența unei nedreptăți în viața altei ființe. Îmi aduc aminte că ea bea ceai verde de frunze, pe care îl combina la noi la masă cu o cană de apă fierbinte, după care îl turna într-un termos înainte de a ne părăsi pe timpul după-amiezii. Practic, puteai să vezi cum roşeața îi învăluia obrazul când băutura aceea o trezea ca un şoc.

Când am descris-o fiind „palidă ca un porumbel”, probabil că am făcut-o sub influența unei descoperiri ulterioare legate de ea, şi anume aflasem că domnişoara Lasqueti avea vreo douăzeci sau treizeci de porumbei pe care îi ținea în

cuşti undeva pe vas. Îi „însoţea” în drumul lor spre Anglia, dar nu voia să divulge motivul pentru care călătorea împreună cu ei. Mai apoi am aflat, prin Flavia Prins, că un pasager anonim de la clasa întâi îi adusese la cunoştinţă faptul că domnişoara Lasqueti fusese văzută adesea pe coridoarele de la Whitehall.

În orice caz, aveam impresia că aproape toţi cei de la masa noastră, de la croitorul cel tăcut, domnul Gunesekera, care avea un mic magazin în Kandy, până la amuzantul domn Mazappa şi domnişoara Lasqueti, s-ar putea să aibă un motiv interesant pentru care fac această călătorie, chiar dacă el rămânea nerostit sau – până acum – nedescoperit. În ciuda acestui fapt, statutul mesei noastre de pe Oronsay a continuat să fie unul neglijabil, în vreme ce toţi cei de la masa căpitanului îşi elo-giau în mod constant importanţa unii altora. A fost o mică lecţie pe care am învăţat-o pe parcursul călătoriei. Lucrurile interesante şi importante se petrec mai tot timpul în taină, în locuri unde puterea lipseşte. Puţine lucruri de valoare trainică s-au petrecut vreodată la masa principală, care îşi menţine coeziunea printr-o retorică familiară. Cei care deţin deja puterea continuă să alunece de-a lungul jgheabului cunoscut, pe care şi l-au făcut pentru ei înşişi.

Fata

Dacă exista cineva care să pară fiinţa cea mai lipsită de putere de pe vas, atunci aceea era fata pe nume Asuntha, iar noi am devenit conştienţi de existenţa ei doar treptat. Părea să aibă doar o singură rochie de un verde spălăcit. Nu se îmbrăca decât cu ea, chiar şi în timpul furtunilor. Era surdă, iar asta o făcea să pară şi mai fragilă, şi mai singură. Unul dintre cei de la masa noastră s-a mirat cum de a reuşit să-şi plătească traversarea. Am privit-o odată cum făcea exerciţii la trambulina elastică şi când era suspendată în aer, cu tot spaţiul acela tăcut împrejmuind-o, am avut

impresia că avem în fața ochilor o cu totul altă persoană. Dar imediat ce termina şi se îndepărta, nu mai erai conştient nici de agilitatea, nici de forța ei. Avea pielea albicioasă chiar şi după standardele din Sri Lanka. Şi era subțirică.

Se temea de apă. Când se plimba pe lângă bazin, o necăjeam, amenințând-o cu mâinile că o s-o împingem, asta până când Cassius s-a răzgândit şi ne-a oprit să mai facem aşa ceva. Atunci am simțit la Cassius un grăunte de compasiune şi am observat că din acel moment a început să o studieze timid. Sunil, Creierul Hyderabad al trupei Jankla părea să aibă grijă de ea. Stătea lângă ea când mâncau, la masa unde stătea şi Emily, şi arunca priviri înspre masa pisicii, îngrozit de zarva îngrozitoare pe care o făcea grupul nostru.

Asuntha avea un mod specific de a asculta. Nu auzea decât cu urechea dreaptă, şi asta numai dacă i se vorbea clar şi direct în ea. Astfel reuşea să capteze vibrațiile aerului şi să le interpreteze, transformându-le în sunete şi apoi în cuvinte. Cu ea nu puteai comunica decât dacă veneai în imediata ei apropiere. Atunci când s-au făcut exercițiile de salvare cu bărcile, un steward a luat-o deoparte ca să-i explice regulile şi procedurile, în timp ce nouă aceleaşi informații ne erau transmise printr-un difuzor. S-ar zice că peste tot în jurul ei se înălțau bariere.

Oricum, doar din pur noroc şi nu din alt motiv Emily se nimerise la aceeaşi masă cu fata. Iar dacă Emily era o frumusețe sclipitoare în public, fata aceea era una retrasă. Încetul cu încetul, ele două au părut să se împrietenească şi noi am remarcat cum conversațiile lor se întețesc – cu şoapte, cu strân-geri de mână. Emily părea să fie o alta, cu un suflet complet diferit, atunci când stătea împreună cu fata cea surdă.

*

O uşoară răpăială de ploaie de dimineaţă pe punţi era perfectă. Între ieşirea B şi ieşirea C exista o porţiune de vreo douăzeci de metri lipsită de obstacolul şezlongurilor. Goneam spre ea în picioarele goale şi ne dădeam apoi drumul ca pe tobogan, alunecând pe lemnul lucios până ce ne izbeam de vreo balustradă sau de vreo uşă deschisă brusc de câte un călător care ieşea să vadă cum e vremea. În timpul unei alunecări de o lungime excepţională în care se aruncase cu tot corpul, Cassius l-a doborât pe bătrânul profesor Raasagoola Chaudharibhoy. Lungimea parcursului putea fi îmbunătăţită atunci când se spăla puntea. Odată ce stratul de săpun era întins, dar puntea nu era încă spălată cu peria, puteam aluneca pe o distanţă de două ori mai mare, răsturnând găleţi şi ciocnindu-ne de marinari. Până şi Ramadhin participa. Descoperise astfel că, mai mult decât orice, îi plăcea să simtă briza mării pe faţă. Putea sta ore întregi la prora, cu privirea pierdută în zare, hipnotizat de ceva ce i se părea că vede acolo sau de vreun gând de-al lui.

Dacă ar încerca cineva să reproducă deplasările cotidiene de pe vaporul nostru, cea mai precisă metodă ar fi aceea de a elabora un şir de trasee încrucişate, desenate în diferite culori şi evoluând cu încetinitorul, care ar reprezenta hoinărelile fiecăruia. Astfel, exista un traseu pe care îl urma domnul Mazappa la prânz, după ce se trezea, şi plimbarea pe care o făcea medicul ayurvedic din Moratuwa când se elibera de îndatoririle lui faţă de sir Hector. Mai erau şi cei doi care scoteau câinii la plimbare, Hastie şi Invernio, lenta preumblare încolo şi-ncoace prin barul Delilah a Flaviei Prins şi a amicilor şi partenerilor ei de bridge, fata din Australia care făcea ture pe role în zori, activităţile oficiale şi neoficiale ale celor din trupa Jankla, şi mai eram şi noi trei, care goneam pretutindeni, ca argintul viu: ne opream la piscină, apoi la masa de ping-pong, urmăream o lecţie de pian a domnului Mazappa în sala de bal, trăgeam un pui de

somn, schimbam o vorbă cu ajutorul de intendent chior – şi ne uitam cu atenţie la ochiul lui de sticlă când treceam pe lângă el –, iar uneori vizitam cabina domnului Fonseka preţ de o oră, două. Toate aceste tipare aleatorii ale deplasărilor deveniseră la fel de previzibile ca paşii unui cadril.

Asta se întâmpla într-o epocă relativ lipsită de beneficiul fotografiei, astfel că întreaga călătorie s-a şters din memoria universală. Nu deţin nici măcar un instantaneu neclar din perioada petrecută de mine pe Oronsay, care să-mi îngăduie să văd cum arăta cu adevărat Ramadhin pe parcursul acelei călătorii. Un plonjon nedesluşit în piscină, un trup alb ca hârtia căzând prin aer în mare, un băiat care se studiază în oglindă, domnişoara Lasqueti adormită într-un şezlong – aceste imagini vin exclusiv din memoria mea. Pe puntea superioară, la „clasa imperială", câţiva călători aveau nişte aparate de fotografiat în formă de cutii, aşa că au fost pozaţi adesea în costumele lor elegante, cu cravată şi frac. La masa pisicii domnişoara Lasqueti făcea din când în când nişte schiţe într-un carneţel galben. M-am gândit că s-ar putea să ne fi desenat pe câţiva dintre noi, dar n-am fost niciodată atât de curioşi cât s-o întrebăm, căci nu ne-a trecut prin cap că oamenii din jurul nostru ar avea vreun interes pentru artă. Pentru noi ar fi fost totuna şi dacă ar fi făcut goblenuri cu portretul fiecăruia, folosit lână de diferite culori. Am fost mai curioşi atunci când domnişoara Lasqueti şi-a adus „haina ei de porumbei", ca să ne arate cum putea să se plimbe pe punte ducând câteva păsări vii în buzunarele ei matlasate.

Indiferent ce făceam, nimic nu avea un caracter al permanenţei. Descopeream pur şi simplu cât de mult puteam ţine aer în piept în timp ce înotam în viteză, înainte şi înapoi, pe fundul piscinei. Căci plăcerea noastră cea mai mare – cel mai bun moment al săptămânii – era atunci când un steward arunca o sută de linguri în piscină, iar noi

plonjam în apă, laolaltă cu alți concurenți, ca să recuperăm cât mai multe din ele cu mâinile noastre mici, şi speram ca plămânii să ne permită să rămânem cât mai mult timp sub apă. Eram urmăriți şi ovaționați şi se râdea de noi dacă se întâmpla ca şortul de baie să ne alunece în jos pe coapse atunci când ne târam afară din apă ca nişte amfibii, cu lingurile ținute în mâini şi adunate la piept.

„Îmi plac teribil oamenii care fac scufundări", scria Melville, acel mare călător peste mări. Iar dacă mi s-ar fi cerut să îmi aleg o carieră în momentele acelea – sau în orice alt moment din timpul acelor douăzeci şi una de zile –, aş fi spus că îmi doresc să fiu scufundător, în competiții similare, pentru tot restul vieții mele. Nu mi-a trecut nicio clipă prin minte că nu există o asemenea îndeletnicire sau profesie. Şi totuşi trupurile noastre zvelte, de parcă în apă ne-am fi născut, trân-teau jos comoara şi plonjau înapoi pentru a doua tură, vânând pe fundul ei ultimele linguri. Doar Ramadhin, care îşi păzea inima fragilă, nu putea să participe. Însă ne încuraja şi el, uşor plictisit.

Arta furti**ş**agului

Trecuserăm deja de jumătate din prima parte a călătoriei, când un bărbat pe care îl ştiam sub numele de baronul C. M-a convins să-l ajut cu ceva. Avea nevoie de un puşti mic şi atletic şi mă urmărise în timp ce plonjam după linguri în piscină.

Mai întâi m-a invitat la o înghețată în salonul de la clasa întâi. Apoi, în cabina lui, pentru ca să-mi dovedesc priceperea, mi-a cerut să-mi scot sandalele, să mă urc pe mobilă şi să mă deplasez cât pot de repede prin cameră, dar fără să ating vreodată podeaua. M-am gândit că tipul era ciudat, dar am țopăit de pe fotoliu pe birou, apoi pe pat, după care am sărit şi m-am agățat de uşa de la baie. Era o cabină foarte mare, în comparație cu a mea, şi după câteva minute şedeam acolo în picioare, desculț, pe mocheta

groasă, gâfâind ca un câine. Moment în care el a venit cu un ibric de ceai.

— E ceai din Colombo, nu ceai de pe vapor, mi-a zis el şi a turnat şi nişte lapte condensat.

Individul nu era singhalez, dar ştia ce înseamnă un ceai bun. Până acum ni se servise un lichid cu gust de spălătură de vase, iar eu încetasem să-l beau. De fapt încetasem să beau ceai cu câțiva ani în urmă. Omul a adus nişte ceşti foarte mici, aşa că în ziua aceea a trebuit să beau mai multe.

Baronul mi-a zis că eram atletic. M-a condus până la uşa lui şi mi-a arătat cu degetul ferestruica de deasupra ei. Avea o formă dreptunghiulară şi un mic zăvor cu care se putea închide. Acum geamul stătea deschis pe orizontală, întins ca o tavă, lăsând aerul să circule în încăpere.

— Crezi că te poți cocoța pe-acolo?

N-a aşteptat să-i răspund, ci şi-a împreunat palmele şi m-a pus să mă sprijin pe ele şi apoi pe umerii lui. Eram la aproape doi metri înălțime. Apoi m-am târât prin deschizătură, călcând cu grijă pe geam şi pe rama de lemn, fiindcă mă temeam să nu trec prin el. Dincolo de geam se deschidea un spațiu blocat de două bare orizontale. Baronul mi-a spus să încerc să-mi strecor corpul printre ele, dar n-am reuşit să trec.

— N-are niciun rost. Hai, coboară.

Mi-am rezemat iar genunchii pe umerii lui, m-am sprijinit de părul lui dat cu briantină şi am coborât, cu senzația că îl înşelasem cumva, mai ales după îngheţată şi ceaiul acela bun.

— O să trebuiască să încerc cu altcineva, a murmurat el ca pentru sine, ca şi cum eu n-aş mai fi fost alături de el.

Apoi, dându-şi seama de dezamăgirea mea, a spus:

— Îmi pare rău.

Peste câteva zile l-am văzut pe baron la piscină, stând de vorbă cu un alt băiat, care în scurt timp a plecat împreună cu el pe puntea superioară. Băiatul era mai micuț decât mine, dar poate că nu la fel de atletic, pentru că s-a întors după o oră şi a povestit doar despre ceaiul şi biscuiții ce-i fuseseră oferiți. Apoi, după alte două zile, am fost invitat de baron la el în cabină şi am încercat iarăşi să mă cațăr prin fereastra aceea. Mi-a zis că-i venise altă idee. În timp ce treceam pe lângă stewardul care păzea intrarea la clasa întâi, baronul a spus din nou:

— Nepotul meu. L-am invitat la un ceai.

Şi în clipa următoare străbăteam în chip legal salonul cu covor, uitându-mă atent după Flavia Prins, fiindcă aici era şi teritoriul ei.

Baronul mi-a cerut să rămân în costumul de baie şi, după ce mi-am scos restul hainelor, a adus o găletuşă cu ulei de motor, pe care reuşise să-l obțină din sala motoarelor, şi m-a pus să-mi întind lichidul acela negru şi vâscos pe tot corpul, de la gât în jos. Apoi am fost ridicat încă o dată până la fereastra deschisă, dincolo de care se aflau cele două bare orizontale. Iar acum, uns peste tot cu ulei, am alunecat ca o anghilă şi am căzut pe podeaua coridorului de pe partea cealaltă a uşii. Am bătut, iar el mi-a deschis uşa. Rânjea larg.

Mi-a dat imediat un halat de baie să pun pe mine şi am pornit-o amândoi pe coridorul pustiu. A bătut la o uşă şi, cum nu i-a răspuns nimeni, m-a ridicat pe palmele sale şi de data asta m-am strecurat pe o fereastră deschisă în sens invers, înăuntrul unei cuşete de pe vapor. Am descuiat uşa şi, când a intrat, baronul m-a mângâiat pe cap. A pătruns în cameră, s-a aşezat o clipă pe un fotoliu, mi-a făcut cu ochiul, apoi a început să se uite prin jur şi a deschis câteva sertare de la un dulap, în puține minute am părăsit camera.

Acum, când privesc în urmă, cred că s-ar putea să mă fi convins că intrările prin efracție ce au urmat erau un joc personal jucat de el şi câțiva prieteni de-ai lui. Căci făcea totul cu un aer destins şi jovial. Se plimba prin apartament, ținând degajat mâinile în buzunarele pantalonilor în timp ce se holba la obiectele de pe vreun raft sau vreun birou sau arunca priviri în celelalte încăperi. Îmi amintesc că a găsit odată un teanc mare de hârtii, pe care l-a vârât într-o geantă sport. L-am văzut subtilizând un cuțitaş de argint.

În vremea asta, aproape invariabil, eu stăteam să mă uit la ocean pe vreunul din hublouri. Dacă erau deschise, auzeam țipetele jucătorilor de quoits[12] de pe puntea inferioară. Pentru mine era ceva incitant, ca şi faptul că mă găseam într-o cabină atât de încăpătoare. Cea pe care o împărțeam cu domnul Hastie era cam de mărimea patului lat al acelei camere. Am intrat într-o baie tapetată cu oglinzi şi m-am trezit brusc cu imaginea mea reflectată, pe jumătate gol, acoperit cu ulei negru, cu fața bronzată şi părul țepos. Ce vedeam eu acolo era un puşti sălbatic, cineva venit dintr-o carte cu poveştile jun-glei, ai cărui ochi, albi ca nişte felinare, se holbau la mine. Aceea a fost, cred, prima imagine cu mine care îmi vine în minte, primul meu portret. Era o imagine a tinereții mele care avea să mă urmărească încă mulți ani – o ființă surprinsă, încă nedezvoltată, înainte să devină cineva sau ceva. Am remarcat în colțul uneia dintre oglinzi că baronul se uita la mine. Avea o privire gânditoare. Era ca şi cum şi-ar fi dat seama ce vedeam eu în oglindă, ca şi cum odinioară ar fi făcut şi el la fel. Mi-a aruncat un prosop şi mi-a cerut să mă

---

[12] *Joc care constă în aruncarea de la distanță a unor inele de cauciuc sau metal înspre un țăruş, scopul fiind acela de a vârî inelul pe țăruş. Cunoaşte numeroase variante în toate țările.*

şterg şi să-mi pun pe mine hainele, pe care le adusese cu el în geanta lui sport.

De-abia aşteptam momentul să le povestesc şi celorlalţi, la următoarea noastră întâlnire din sala turbinelor. Am simţit cum îmi sporeşte autoritatea. Dar acum, privind retrospectiv, ceea ce îmi oferise baronul era un alt sine, ceva micuţ ca o ascuţitoare. Era acea micuţă cale de evadare prin care puteam să devin altcineva, o uşă pe care voiam să amân s-o deschid alţi câţiva ani, cel puţin până treceam de adolescenţă. Mi-au rămas în memorie acele după-amiezi, pe jumătate înceţoşate. Mi-aduc aminte cum într-o zi, după ce baronul a bătut la o uşă şi nu i-a răspuns nimeni, iar eu m-am strecurat printre barele de după cadrul ferestrei şi am intrat, am descoperit amândoi şocaţi că în patul acela larg dormea un om, iar pe noptiera de lângă el stăteau înşirate o mulţime de flacoane mici cu medicamente. Baronul a ridicat braţul, sugerându-mi să nu fac zgomot, s-a apropiat şi a fixat cu privirea trupul letargic care, după cum aveam să-mi dau seama ulterior, era cel al lui sir Hector de Silva. M-a atins pe umăr şi mi-a arătat un bust de metal al milionarului, aflat pe măsuţa de toaletă, în timp ce el continua să-şi rotească privirea prin cameră, căutând lucruri de valoare – pietre preţioase, cred, fiindcă aşa ceva păreau să fure toţi hoţii –, eu mă tot întorceam dintr-o parte într-alta, comparând capul de metal cu capul real. Bustul îi dădea un aspect leonin şi nobil, opus realităţii ce zăcea pe pernă. Am încercat să-l ridic cu ambele braţe, dar era prea greu.

Baronul a continuat să frunzărească documentele, dar n-a luat niciunul din ele. În schimb a înşfăcat de pe policioară un bibelou micuţ şi verde cu o broască.

— Jad, a şoptit el, aplecându-se spre mine.

Iar apoi a făcut un gest cam prea personal: a luat fotografia unei tinere, ce stătea într-o ramă de argint la

căpătâiul bolnavului. După câteva minute, în timp ce ne îndepărtam pe coridor, mi-a spus că i s-a părut foarte atrăgătoare.

— Poate că o s-o întâlnesc cândva pe parcursul călătoriei, a mai zis el.

Baronul avea să coboare mai devreme, la Port Said, fiindcă începuse să circule zvonul cum că ar exista un hoț la bord, cu toate că zvonul nu se referea, desigur, la vreo persoană de la clasa întâi. Ştiu că la Aden expediase câteva pachete. Oricum ar fi, din cine ştie ce motiv, a încetat brusc să-mi ceară să ne mai vedem. M-a invitat pentru o ultimă dată la ceai în salonul Bedford, iar de atunci aproape că nu l-am mai văzut. N-am aflat niciodată dacă fura doar ca să-şi acopere cheltuielile călătoriei la clasa întâi sau ca să-i trimită bani vreunui frate suferind ori vreunui tovarăş de fărădelegi. Mie mi s-a părut un om generos. Îmi aduc aminte şi acum cum arăta şi cum se îmbrăca, deşi nu ştiu sigur dacă era englez sau vreuna dintre corciturile care se împodobeau cu panaşul aristocrației. Ştiu însă că ori de câte ori ajung într-o țară unde se pun afişe cu fețele infractorilor în oficiile poştale, mă uit după el.

*

Vaporul nostru a continuat să plutească spre nord-vest, stră-bătând latitudini mai mari, iar pasagerii au simțit că nopțile devin mai răcoroase. Într-o zi am fost anunțați la difuzoare că după cină ne va fi prezentat un film pe puntea din fața Camerei Celtice. La căderea serii stewarzii au întins la pupa un cearşaf şi l-au fixat să stea țeapăn, apoi au adus proiectorul, pe care l-au acoperit, cu un aer misterios. Cu jumătate de oră înainte de începerea filmului se strânsese un public zgomotos de vreo sută de oameni; adulții stăteau pe scaune, iar copiii se aşezaseră direct pe punte. Ramadhin, Cassius şi cu mine ne-am aşezat cât mai aproape de ecran. Era primul film pe care îl vedeam. În

difuzoare s-au auzit nişte pârâituri puternice şi, dintr-odată, s-au lansat imaginile pe ecranul înconjurat el însuşi de un cer purpuriu, îndepărtat. Eram martorii unei vrăjitorii.

Cum mai aveam patru zile până să ancorăm în Aden, alegerea filmului The Four Feathers[13] a fost, privită retrospectiv, cam lipsită de tact, căci filmul încerca să compare brutalitatea Arabiei cu Anglia cea civilizată, dar stupidă. Ne-am uitat cum un englez îşi arde faţa cu fierul roşu (am auzit până şi sfârâitul cărnii) ca să se poată da drept arab dintr-un închipuit popor al deşertului. Un bătrân general din film îi descria pe arabi cam aşa: „tribul Gazarra – rău, iresponsabil şi violent". Mai apoi un alt englez orbeşte fiindcă s-a uitat prea mult la soarele deşertului, iar în tot restul filmului umblă încet încolo şi încoace. În ceea ce priveşte problemele mai delicate ale şovinismului şi laşităţii în vreme de război, acestea au fost spulberate de vânturile puternice în oceanul din jur. Sistemul de sonorizare nu era foarte bun şi, în plus, noi nu eram obişnuiţi cu atonalitatea pronunţiei englezeşti. Am urmărit pur şi simplu acţiunea. De asemenea, mai exista şi posibilitatea apariţiei unei intrigi secundare suplimentare, pentru că vasul nostru se apropia de o zonă de furtună, iar dacă întorceam capetele dinspre drama de pe ecran, puteam vedea în depărtare cren-gile luminoase ale fulgerelor.

---

[13] *Este vorba de filmul cu acest titlu („Cele patru pene" în traducere literală) produs în 1939 şi regizat de Zoltan Korda, film care are ca erou principal un ofiţer britanic ce refuză să plece la luptă împotriva arabilor împreună cu unitatea sa, fiind considerat, din acest motiv, un laş. Atunci când arabii capturează întreaga lui unitate, eroul, deghizat în arab, îşi eliberează camarazii şi îşi dovedeşte astfel curajul, înapoindu-le cu această ocazie „penele" laşităţii, trimise de ei când eroul a refuzat să-i însoţească la luptă.*

În timp ce ne rostogoleam pe valuri sub stelele tot mai rare, filmul era proiectat în două locuri deodată. Începuse cu o jumătate de oră mai devreme la barul Pipe & Drums de pe puntea de la clasa întâi, unde a fost proiectat pentru un grup liniştit de aproximativ patruzeci de invitaţi îmbrăcaţi frumos, iar apoi, când prima bobină s-a terminat, acea porţiune a subiectului a fost derulată înapoi şi adusă într-o carcasă de metal până la proiectorul nostru de pe punte, pentru proiecţia în aer liber, în timp ce clasa întâi urmărea cea de-a doua bobină. Prin urmare, din când în când se produceau nişte efecte sonore buimăcitoare, amestecând cele două proiecţii. Din cauza vuietului vuiturilor marine, la fiecare difuzor volumul era dat la maximum, aşa că eram asaltaţi constant de zgomote contra-punctice. În timp ce urmăream o scenă tensionată, auzeam dintr-odată înălţându-se nişte cântece de la popota ofiţerilor. Totuşi la proiecţia noastră în aer liber era o atmosferă de picnic de seară. Am primit cu toţii câte o cupă de îngheţată şi, în timp ce aşteptam ca bobina de pe puntea A să se termine şi să fie apoi introdusă în proiectorul nostru, trupa Jankla ne-a prezentat un număr de jonglerie cu nişte cuţite mari de măcelărie, exact în momentul când am auzit din difuzoarele de la clasa întâi urletele sângeroase ale arabilor porniţi la atac. Cei din trupa Jankla parodiau deja zgomotele acelea, mişcându-şi corpurile într-un mod caraghios, după care Creierul Hyderabad a ieşit în faţă şi a anunţat că broşa pe care o pierduse cineva cu o zi în urmă putea fi recuperată de pe una din lentilele proiectorului. Astfel, exact în momentul în care cei de pe puntea A asistau la masacrarea brutală a trupelor engleze, din rândurile publicului nostru s-au înălţat ovaţii entuziaste.

Filmul nostru a continuat să curgă pe pânza aparent vie a unui ecran fluturător. Subiectul era încărcat de măreţie şi confuzie şi era plin de acte de cruzime, pe care le

înțelegeam, şi de un simț al onoarei şi al datoriei din care nu pricepeam nimic. Zile întregi după aceea Cassius a pretins în fața tuturor că făcea parte din „tribul Oronsay – rău, iresponsabil şi violent”. Din nefericire, furtuna prevăzută s-a dezlănțuit asupra navei, iar când ploaia a izbit proiectorul, metalul acestuia a început să sfârâie. Un steward a încercat să țină o umbrelă deasupra lui. O rafală de vânt a smuls ecranul şi l-a trimis fâlfâind peste ocean ca o fantomă, aşa că imaginile au continuat să se deruleze fără țintă pe deasupra apelor. Nu ni s-a mai dezvăluit niciodată sfârşitul poveştii. Nu în călătoria aceea. Eu l-am descoperit abia acum câțiva ani, când am citit romanul lui A.E.W. Manşon la biblioteca de la colegiul Dulwich. S-a dovedit că autorul fusese pe vremuri elev al şcolii. Oricum, în noaptea aceea am asistat la începutul unui şir de furtuni violente, care au asaltat intermitent vasul Oronsay pe parcursul următoarelor două zile. Abia după ce s-a terminat cu ele am scăpat de tumultul oceanului şi am ancorat în adevărata Arabie.

*

Există momente când se lasă câte o furtună peste peisajul platoului canadian, unde locuiesc eu în timpul verilor, şi mă trezesc cu impresia că plutesc la joasă înălțime, la nivelul pinilor înalți de mai sus de râu, uitându-mă la fulgerul ce se apropie şi auzind venirea tunetului în urma lui. Doar de la o asemenea înălțime poți să observi măreața coregrafie şi imensul pericol al furtunilor. În casă câteva trupuri dorm, iar lângă ele cățeaua de vânătoare, cu urechile torturate, tremură, de parcă inima i-ar fi gata să cedeze sau să-i sară din piept. Am văzut pe fața ei cum, în lumina slabă din timpul unor astfel de furtuni, trăsăturile – de obicei frumoase – i se alungesc spre spate, de parcă ar face parte dintr-un experiment călătorind în spațiu la viteze incomensurabile. Iar în timp ce toți ceilalți dorm legănați în miezul acestei naturi sălbatice, doar râul de dedesubt pare

stabil. În timpul străfulgerărilor de lumină se pot vedea acri întregi de arbori culcați şi totul se apleacă la mila divină. Asta se întâmplă de câteva ori în fiecare vară. Mă aştept la venirea tunetului şi mă pregătesc pentru el împreună cu cățeaua asta, minunata cățea de vânătoare.

Desigur că există un motiv pentru toate astea. Pentru că am fost în acel loc plutitor şi nesigur, fără niciun punct de sprijin solid pe nu ştiu câți kilometri sub noi. Şi după atâția şi atâția ani mi-a revenit în minte – noaptea petrecută cu Cassius după ce ne-am legat singuri pe puntea navei, pregătindu-ne pentru ceea ce credeam că va fi o aventură incitantă.

S-ar putea să fi fost din cauză că filmul nu reuşise să ne mulțumească. Încă nu pot explica de ce am făcut ce am făcut atunci. S-ar putea să fi fost din cauză că vedeam pentru prima oară o furtună pe mare. Oricum, după ce proiectorul a fost cărat pe roți de-acolo şi toate scaunele stivuite, pe întinsul oceanului şi pe cer, deasupra noastră, s-a pogorât o acalmie bruscă. Astfel, deşi ni se spusese că radarul detectase existența unor turbulențe ce se apropiau, vânturile se potoliseră, iar asta ne-a dat timp să ne pregătim.

Bineînțeles, Cassius a fost cel care m-a convins să mă plasez în locul cel mai potrivit pentru a înfrunta dezastrul. Am discutat despre asta lângă bărcile de salvare. Ramadhin n-a vrut să ni se alăture, dar s-a oferit să ne ajute cu aranjatul. Cu o zi în urmă dăduserăm peste nişte frânghii şi tacheți într-un depozit, care rămăsese deschis pe timpul exercițiului de salvare. Aşa se face că în noaptea aceea, în timpul acal-miei, pe când mai toți călătorii se întorseseră în cabinele lor, noi ne-am croit drum spre puntea de promenadă, aflată aproape de prora, şi am descoperit tot felul de obiecte fixe de care ne puteam lega cu frânghiile. L-

am auzit pe căpitan anunțând că se aşteptau la o vijelie de optzeci de noduri, tot ce poate fi mai rău.

Ne-am întins pe spate, unul lângă altul, iar Ramadhin a început să ne lege cu frânghiile de nişte nituri în formă de V şi de un bolard. Se grăbea, pentru că vedea cum se apropie furtuna. A verificat pe întuneric nodurile pe care le făcuse şi ne-a lăsat acolo, cu membrele întinse în lături şi bine priponiți. Puntea era pustie şi o vreme nu s-a întâmplat mare lucru, doar că a început o ploaie măruntă. Poate că ne abătuserăm din calea furtunii. Dar apoi vijelia ne-a izbit şi ne-a smuls tot aerul din gură. Ca să putem respira, ne întorceam capetele din direcția ei năvalnică, iar vântul ne pironea locului ca o cingătoare de metal. Noi ne închipuiserăm cum ar fi să stăm aici şi să discutăm vrăjiți despre luminile din timpul furtunii, aflate undeva foarte sus, deasupra noastră, dar acum eram gata să ne înecăm din pricina apei din aer – apa ploii şi a mării, care sălta peste balustrade şi inunda puntea. Un fulger a iluminat ploaia în aerul de deasupra noastră, iar apoi s-a făcut iarăşi beznă. O frânghie desfăcută mă plesnea peste gât. Pretutindeni era numai zgomot. Nu ne puteam da seama dacă zbieram sau doar încercam s-o facem.

Fiecare val dădea impresia că nava se sfărâmă şi la fiecare val apa ne acoperea cu totul până când vasul se înălța din nou. Ne-am dat seama de ritmul acesta constant. Ori de câte ori vasul se afunda în oceanul ce venea spre el, eram izbiți din toate părțile de năvala valurilor şi rămâneam fără suflare, timp în care pupa navei se ridica în aer, elicele scoase din elemental lor huruiau până ce cădeau înapoi în mare, iar noi, aflați la prora, săltăm iarăşi în sus în chip nefiresc.

Cât am stat întinşi pe puntea de promenadă de pe Oronsay, pe parcursul acelor câtorva ore în care am crezut că şansele noastre de a scăpa cu viață dispăruseră, totul din

jur devenise un întreg omogen. Eu eram ceva lipsit de formă într-un borcan, fără nicio posibilitate de a scăpa de ceea ce se întâmpla, fără putința de a mă retrage din tot ce se petrecea acolo. Singurul lucru care mă făcea să rezist era faptul că nu mă găseam singur. Era şi Cassius cu mine. Din când în când capetele noastre se întorceau concomitent în lumina fulgerului şi fiecare din noi vedea chipul nesimțitor şi palid al celuilalt. Aveam senzația că sunt ținut prizonier în locul ăsta. Atunci când nava se înclina cu botul în jos şi se prăvălea luată de vreun val gigantic, Cassius şi cu mine rămâneam în continuare acolo, legați de o pompă hidraulică sau ceva de genul ăsta. Altcineva nu mai era. Noi eram singurele persoane aflate la suprafața navei, ca şi cum am fi fost aleşi pentru sacrificare.

Valurile se frângeau, năvăleau peste noi şi dispăreau peste bord la fel de repede ca un coşmar. Apoi ne-am înălțat. Apoi ne-am prăbuşit în următoarea vale. Singurul lucru care ne menținea în siguranță era mărunta pricepere a lui Ramadhin în meşteşugul nodurilor. Ce ştia el despre noduri? Cuprinşi de chinurile morții, am presupus că nu se pricepea deloc la aşa ceva. Nu eram deloc în siguranță. Pierduserăm noțiunea timpului. Câtă vreme am stat noi doi acolo până când am fost orbiți de reflectoarele îndreptate de pe punte asupra noastră? Chiar şi în starea de epuizare în care eram, tot am simțit indignarea din spatele luminii. Apoi lumina s-a stins.

Ulterior am învățat toate furtunile după nume. Chubasco. Vijelie. Ciclon. Taifun. Iar mai târziu ni s-a spus ce s-a petrecut sub punte, cum s-au făcut fărâme vitraliile din sala Caledonia şi cum circuitele electrice s-au ars aproape imediat, aşa că pe toate holurile se vedeau lanterne deplasându-se în sus şi în jos şi măturând cu razele lor interiorul barurilor şi al restaurantelor, în căutarea călătorilor absenți. Bărcile de salvare s-au desprins parțial

din gruie şi atârnau pe-o parte, suspendate în aer. Busola navei se rotea nebuneşte. Domnul Hastie şi domnul Invernio au stat în beznă lângă cuşti, potolind câinii înnebuniți de tunetele din urechile lor. Ajutorul intendentului a fost izbit de un val, iar forța acestuia i-a smuls ochiul de sticlă.

Toate astea se întâmplau în timp ce noi întindeam capetele pe spate în apa ce se scurgea pe punte, ca să vedem cât de adânc va coborî prora la următoarea prăbuşire în ape. Ţipam fără să ne audă nimeni – nici măcar unul pe altul, nici măcar pe noi înşine, chiar dacă a doua zi ne usturau gâturile de cât ur-laserăm pe acel coridor al mării.

Am avut impresia că au trecut nenumărate ore până când cineva m-a înghiontit. Furtuna încă mai stăruia, dar se liniştise suficient cât să fie trimişi afară trei marinari care să ne salveze. Au tăiat frânghiile, căci nodurile umflate se contopiseră, şi am fost coborâți pe scări până într-o sală de mese, care fusese transformată într-un centru de prim ajutor. Într-o oră sau două, cât trecuseră până atunci, s-au înregistrat câteva contuzii la cap şi nişte degete fracturate. Ni s-au scos hainele şi ni s-a dat câte o pătură. Ni s-a spus că putem dormi acolo, îmi aduc aminte că, atunci când marinarul m-a ridicat, trupul lui emana multă căldură. Îmi amintesc cum mi-au scos cămaşa şi au zis că toți nasturii fuseseră smulşi.

Am văzut chipul lui Cassius, de pe care toată subtilitatea părea să se fi şters. Apoi, exact înainte să adormim, Cassius s-a aplecat spre mine şi mi-a şoptit:

— Nu uita: cineva ne-a făcut chestia asta.

Peste câteva ore în fața noastră stăteau trei ofițeri de pe vas. Ne treziserăm şi ne aşteptam la tot ce poate fi mai rău. Poate că urma să fim trimişi înapoi în Colombo. Sau să fim bătuți. Dar imediat ce ofițerii s-au aşezat, Cassius a spus:

— Cineva ne-a făcut chestia asta. Nu ştiu cine... Erau mascați, a adăugat el.

Această revelație surprinzătoare însemna că interogatoriul desfăşurat de ofițeri avea să dureze mai mult, căci trebuia să-i convingem că acesta era adevărul, cu toate că zdreliturile lăsate de frânghii i-au convins în parte că n-am fi putut să facem singuri aşa ceva. Ne-au oferit nişte ceai şi noi ne-am gândit că ne-am scos cu povestea noastră, când a intrat un ste-ward şi ne-a anunțat că doreşte să ne vadă însuşi căpitanul vasului. Cassius mi-a făcut cu ochiul. Spusese adesea că îşi doreşte tare mult să vadă cabina căpitanului.

După cum am aflat mai târziu, unul dintre ofițeri fusese deja în cabina lui Ramadhin, deoarece legătura lui cu noi era bine-cunoscută. Dar Ramadhin se prefăcuse că doarme, iar odată trezit, când a aflat că trăiam şi că nu fuseserăm măturați de ape peste bord, s-a prefăcut că nu ştie nimic. Cred că asta se petrecea pe la miezul nopții. Acum era ora două dimineața. Ni s-au dat nişte halate şi am fost duşi în pas de marş la cabina căpitanului. Cassius îşi rotea privirea prin cameră, studiind mobilierul, când palma căpitanului a izbit cu putere biroul.

Noi îl văzuserăm pe căpitan doar arătând plictisit sau zâm-bind fals atunci când făcea vreun anunț public. Acum s-a dezlănțuit într-un întreg spectacol, de parcă tocmai i s-ar fi dat drumul din cuşcă. Admonestările curgeau cu o precizie matematică. Ne-a subliniat faptul că în salvarea noastră fuseseră implicați opt marinari – timp de mai bine de treizeci de minute. Asta însemna cel puțin – cel puțin – patru ore de timp risipit, în vreme ce salariul mediu al unui marinar era de X lire sterline pe oră, X ori patru era suma pierdută de Orient Line, plus timpul pierdut de stewardul-şef, adică alte Y lire sterline pe oră. Plus plata dublă a acestor ore, cum se făcea întotdeauna în cazuri de urgență. În plus, timpul căpitanului era cu mult mai costisitor.

— Prin urmare, nava noastră le va trimite părinților voştri o notă de plată de nouă sute de lire sterline! a zis el, semnând nişte hârtii cu un aspect oficial, care, după cât mă pricepeam eu, puteau constitui foarte bine raportul prin care le cerea celor de la vama engleză să ne interzică intrarea în Anglia.

A izbit iarăşi biroul, ne-a amenințat că o să ne debarce la prima escală a vaporului şi a continuat prin a ne sudui strămoşii. Cassius a încercat să îl întrerupă cu ceea ce el considera a fi o remarcă de o smerenie politicoasă:

— Îți mulțumesc foarte mult pentru că ne-ai salvat, unchiule.

— Tacă-ți gura, măi... măi... (îşi căuta cuvântul)...năpârcă.

— O curcă, domnule?

Căpitanul a tăcut şi s-a uitat la Cassius, încercând să-şi dea seama dacă îl lua peste picior. Probabil simțea că se află pe o culme morală inexpugnabilă.

— Nu. Eşti un dihor. Un dihor asiatic, un dihor asiatic mic şi respingător. Şi ştii ce fac eu când prind un dihor la mine în casă? îi dau foc la testicule.

— Mie-mi plac dihorii, domnule.

În tăcerea care a urmat, pe când căpitanul continua să scotocească după insulte, uşa de la baia acestuia s-a deschis larg şi i-am văzut amândoi toaleta de email. Din clipa aceea căpitanul nu ne-a mai interesat deloc. Cassius a gemut şi-a zis:

— Unchiule, mi-e rău... aş putea oare să-ți folosesc...

— Ieşi afară! Pută nenorocită!

Doi marinari ne-au escortat până la cabinele noastre.

Flavia Prins îşi studia atentă brățara în timp ce îmi vorbea în sala Caledonia, care fusese uşor deteriorată. Un bilet sec primit de la ea insista să ne întâlnim urgent. De-acum traversaserăm diverse interogatorii şi în fiecare caz ni se

explicase insistent să nu pomenim niciodată cele petrecute. Altfel urma să avem probleme şi mai mari. Dar în dimineaţa următoare îi puneam deja la curent pe doi dintre comesenii noştri în timpul micului dejun. Sala de mese era aproape goală şi singurii care mâncau alături de noi erau domnişoara Lasqueti şi domnul Daniels. Când le-am povestit, n-au părut să creadă că era ceva serios.

— Pentru noi nu, dar pentru ei e al naibii de serios, a spus domnişoara Lasqueti.

După cum aveam să aflăm ulterior, ea însăşi avea realizări excepţionale în ceea ce privea litera legii. În plus, a fost foarte impresionată de nodurile lui Ramadhin, despre care a spus că ne-au salvat „tartacuţa". Dar acum, în vreme ce mă îndreptam spre Flavia Prins, mi-am dat seama că s-ar putea să am probleme cu păzitoarea mea oficială. Ea şi-a slăbit, apoi şi-a strâns iarăşi brăţara, ignorându-mă, după care m-a izbit ca o pasăre care loveşte brusc cu ciocul fruntea unui câine:

— Ce s-a-ntâmplat azi-noapte?

— A fost o furtună, am spus eu.

— Ţi s-a părut că a fost o furtună?

M-am întrebat dacă într-adevăr n-avea habar prin ce trecuserăm.

— A fost o furtună teribilă, mătuşă. Ne-am speriat cu toţii. Ne zgâlţâiam în pat.

Ea n-a zis nimic, aşa că eu am continuat:

— A trebuit să chem un steward. Tot căzeam jos din pat.

Am ieşit pe hol, unde l-am găsit pe domnul Peters şi l-am rugat să mă lege de pat şi, dacă se poate, să-l lege şi pe Cassius în patul de sus. Cassius era cât pe ce să-şi rupă mâna când nava s-a balansat şi a căzut ceva peste el. Are un pansament.

Flavia m-a privit lung şi deloc impresionată.

— Noaptea trecută l-am văzut pe căpitan la spital, când l-am dus pe Cassius până acolo. L-a bătut pe spate şi i-a zis că-i „un flăcău curajos”. Apoi domnul Peters a coborât împreună cu noi şi ne-a legat de paturi. Ne-a spus că într-una din bărcile de salvare erau un bărbat şi o femeie care se hârjoneau când s-a pornit furtuna şi s-au rănit atunci când barca s-a prăbuşit pe punte. Sunt bine amândoi, doar că bărbatul şi-a rănit „chestia”. A trebuit să meargă şi el să fie operat.

— Îl ştiu foarte bine pe unchiu-tău...

S-a oprit, ca să creeze un efect de anvergură. Propoziția asta a ei m-a făcut să devin foarte circumspect şi să-mi dau seama că ştia mai multe decât bănuiam eu despre cele întâm-plate cu o noapte în urmă.

— Şi am cunoscut-o puțin şi pe mama ta. Unchiul tău e judecător! Cum îndrăzneşti să îmi spui asemenea minciuni tocmai mie, când eu îmi fac atâtea griji pentru siguranța ta?

Am izbucnit:

— Mi-au zis să nu spun nimic, să nu pomenesc nimic despre domnul Peters. Mi-au spus că domnul Peters e un „marinar răzvrătit”, tuşico. Au zis c-or să-l lase pe uscat la prima escală. Când i-am cerut să ne lege de priciurile noastre, ca să fim în siguranță, el... în loc să facă asta, ne-a dus şi ne-a legat pe punte cu funiile acelea, ca să ne pedepsească pentru că... pentru că l-am întrerupt din partida de cărți pe care o juca împreună cu nişte bețivani. Mi-a zis: „Uite ce le fac eu băieților neascultători, care ne tot întrerup!”.

Ea m-a fixat îndelung. Preț de o clipă am crezut că o dusesem de nas.

— N-am întâlnit niciodată, dar absolut niciodată, pe cineva...

A doua zi nu s-au întâmplat prea multe. Într-o seară, spre apus, a trecut pe lângă noi un vapor care se îndrepta spre

est, cu toate luminile aprinse, iar noi trei am avut o fantezie în care vâsleam până la el şi ne întorceam în Colombo. Inginerul-şef al navei a cerut să reducă motoarele cât timp se verificau sistemele electrice de siguranță, iar o vreme am avut senzația că ne înțepeniserăm în ceea ce era de-acum Marea Arabiei. Liniştea aceea ne-a dat impresia că umblam în somn. Cassius şi cu mine am ieşit pe puntea încremenită. Abia atunci, în acalmia din jur, mi-am reprezentat natura completă a furtunii. Senzația aceea de lipsă a acoperişului şi a podelei. Noi nu fuseserăm martori decât la ceea ce se petrecuse deasupra mării. Dar în clipa aceea ceva s-a smucit, s-a eliberat, pătrunzându-mi în minte. Nu numai lucrurile pe care le puteam noi vedea erau lipsite de siguranță. Mai exista şi adâncul.

Printre bagajele medicului ayurvedic din Moratuwa se strecurase ilegal şi o cutie cu frunze şi semințe de ciumăfaie din Pakistan. Medicul cumpărase planta pentru sir Hector, pentru a-i elimina dezechilibrele din corp. Ciumăfaia urma să fie po-țiunea cea mai eficientă pe care a luat-o milionarul pe parcursul călătoriei sale pe mare. Acest medicament era cunoscut ca fiind multilateral, dar şi imprevizibil. Se spunea că dacă râdeai atunci când se culegea floarea albă a plantei, râdeai din ce în ce mai mult – sau, alteori, dansai în cazul în care făceai asta în timpul culesului. Ciumăfaia (a cărei floare mirosea cel mai pătrunzător seara) era bună la accese de febră şi diverse afecțiuni, până şi tumori. Totuşi o componentă a naturii sale imprevizibile era aceea că persoana care se afla sub influența ei răspundea întotdeauna la întrebări fără nicio şovăială şi cu o încredere absolută. Iar Hector de Silva era cunoscut drept un om neîncrezător şi circumspect.

Soția milionarului, Delia, îl considerase întotdeauna înnebunitor de secretos. Acum, la mai multe zile după plecarea din Colombo la bordul lui Oronsay, odată cu

administrarea medicamentului ayurvedic, a avut ocazia de a descoperi bărbatul cu care se măritase. Fiecare fărâmă, oricât de măruntă, din tinerețea lui a ieşit la vedere. Şi-a dezvăluit spaima stâr-nită de bătăile administrate cu biciul de tatăl său, care i-au fracturat personalitatea şi l-au făcut să devină un finanțist brutal. A vorbit despre vizitele secrete pe care le făcea fratelui său, Chapman, care fugise de acasă şi se însoțise cu o fată din vecinătate de care era îndrăgostit şi despre care se ştia că are un deget în plus. Degetul acela i-l tăiaseră în Chilaw şi acum duceau o viață normală şi tihnită în Kalutara.

Delia a descoperit şi felul în care soțul ei îşi redirecționase banii în mai multe afaceri subsidiare nu tocmai legale. Multe din aceste informații i-au fost dezvăluite cam în acelaşi moment în care ne-a lovit vijelia. Hector de Silva se rostogolea de pe o parte pe alta în patul lui lat în timp ce vasul se înălța şi se prăvălea. De fapt părea să se bucure pentru prima dată de multe săptămâni încoace, în vreme ce soția lui şi restul suitei dispăreau discret de lângă patul său, ca să vomite în cabinele alăturate. Ciumăfaia îi ucisese orice grijă şi orice efect secundar al bolii sale, precum şi orice formă de prevedere. Ca afrodiziac, îl transformase dintr-un partener reținut şi distant într-o companie plăcută.

La început modificarea aceasta de caracter a trecut neobservată. Erau în toiul furtunii. Atunci când bolnavul a început să spună adevărul pentru prima oară în viața lui de adult, în sala motoarelor a izbucnit un mic incendiu. Iar pericolele' provocate de vreme dăduseră cale liberă hoților de buzunare, care prosperau întotdeauna în situații incerte în care era nevoie de ajutor fizic. Mai mult, cerealele dintr-un întreg compartiment se îmbibaseră cu apă şi se împrăştiaseră în cală, afectând însuşi echilibrul navei, aşa că echipele de intervenție coborâseră acolo şi le aruncau cu lopețile înapoi, în timp ce dulgherii re-clădeau marginile

compartimentului. Lucrau cu toții în beznă, în adâncurile calei, în lumina slabă împrăştiată de o singură lampă cu petrol, făcând „muncă de gropari”, cum o numea Joseph Conrad, vârâți până la brâu în stratul de cereale. Între timp sir Hector a evocat în fața întregii sale suite o scurtă amintire încântătoare despre o maşinuță de jucărie pe care o condusese când era copil la un târg din Colombo. A reluat povestea iar şi iar, înşirând-o de fiecare dată ca şi cum ar fi fost prima oară, în fața soției şi fiicei sale şi a celor trei medici dezinteresați.

Aşa că, indiferent ce soartă ar fi urmat să aibă vaporul nostru, care în acele momente plutea ca un coşciug prin ciclon, sir Hector s-a bucurat de câteva zile frumoase, descă-tuşând adevărul despre avuția sa, despre plăcerile sale tăinuite, despre dragostea adevărată pe care i-o purta soției sale, timp în care vasul plonja în măruntaiele oceanului şi apoi apărea iar la suprafață ca un coelacanth[14] ruginit, iar apele îşi dez-lănțuiau puterile, astfel încât maşiniştii, aruncați peste motoarele încinse la roşu, se ardeau pe brațe, pe coridoarele lungi membrii presupusei aristocrații a Orientului de la clasa întâi se poticneau şi cădeau peste hoții de buzunare, membrii orchestrei se prăvăliseră de pe estradă în mijlocul melodiei De vină-i tinerețea şi, în tot acest timp, Cassius şi cu mine zăceam cu brațele şi picioarele răşchirate pe puntea de promenadă, în bătaia ploii.

Încetul cu încetul punțile şi sălile de mese s-au repopulat. Domnişoara Lasqueti a urcat la noi zâmbitoare şi ne-a spus că stewardul-şef fusese nevoit să menționeze „toate

---

[14] *O specie de peşte (Latimeria chalumnae) considerată o fosilă vie. S-a crezut că a dispărut în era cretacică, dar a fost redescoperită în 1938. Peştii coelacanth au o articulație mobilă la craniu, care le permite să îşi ridice partea frontală a capului.*

evenimentele neobişnuite” în jurnalul de bord, aşa că poate o să apărem şi noi în evidenţele navei. La bordul vasului au mai fost şi o serie de „obiecte rătăcite”. Pe timpul furtunii s-au pierdut câteva seturi de crochet şi au dispărut portofele. Căpitanul nostru a ieşit şi le-a amintit tuturor că s-a rătăcit un gramofon ce-i aparţinea domnişoarei Quinn-Cardiff şi n-a mai putut fi localizat, astfel că orice informaţie despre locul unde se află acesta va fi bine primită. Cassius, care coborâse recent în cală şi se uitase cum inginerii reparau o secţiune a conductei din santină, a pretins că gramofonul cânta, tare şi necurmat; acolo jos. Echipajul vasului a contracarat acest şir de pierderi cu anunţul că se găsise un inel ajuns, nu se ştie cum, într-o barcă de salvare, şi că proprietarul e rugat să se anunţe şi să îl reclame la biroul intendentului. Nu s-a pomenit nimic despre ochiul de sticlă al ajutorului acestuia, deşi difuzorul continua să înşire obsesiv lista cu puţinele obiecte ce fuseseră recuperate: „S-au găsit: o broşa, o pălărie de damă maronie din fetru, o revistă cu fotografii neobişnuite, proprietatea domnului Berridge”.

Revenirea vasului după furtună şi îmbunătăţirea vremii au adus măcar un lucru bun. Deţinutului i s-a permis iarăşi să îşi facă plimbarea de seară. L-am aşteptat şi în cele din urmă l-am văzut stând în picioare, încătuşat, pe punte. A tras adânc aer în piept, absorbind astfel toată energia aerului de noapte din jurul lui, apoi a expirat încet, cu chipul învăluit de un zâmbet sublim.

Vaporul nostru se îndrepta în mare viteză spre Aden.

Pe uscat

Aden urma să fie prima noastră oprire într-un port şi în ziua de dinaintea sosirii acolo s-au scris frenetic scrisori. Era o tradiţie să expediezi scrisori cu ştampila de Aden, de unde puteau fi trimise înapoi în Australia sau Ceylon sau înaintea ta, în Anglia. Toţi tânjeam să vedem uscatul şi când

s-a crăpat de zori, ne-am înşirat laolaltă de-a lungul prorei şi ne-am uitat cum ne apropiem de străvechiul oraş, care se ivea ca un miraj sub bolta unor dealuri prăfuite. Aden fusese un port important încă din secolul al şaptelea şi era menţionat în Vechiul Testament. Era locul unde fuseseră îngropaţi Cain şi Abel, cum ne-a spus domnul Fonseka, pregătindu-ne pentru oraşul pe care nici el însuşi nu-l văzuse vreodată. Avea rezervoare de apă făcute din rocă vulcanică, un târg de şoimi, un car-tier-oază, un acvariu, o zonă din oraş cedată velarilor şi magazine în care se găseau mărfuri din toate colţurile globului. Urma să păşim pentru ultima oară pe pământul Orientului. După Aden mai aveam o jumătate de zi de mers pe mare până să intrăm în Marea Roşie.

Oronsay a oprit motoarele. Nu am acostat la chei, ci în portul exterior, la Steamer Point. Dacă vreun călător voia să meargă pe ţărm, putea fi transportat până la oraş cu barjele, care ne înconjurau deja vasul. Era ora nouă dimineaţa şi, în lipsa brizei de pe mare cu care ne obişnuiserăm, aerul era apăsător şi fierbinte.

În dimineaţa respectivă căpitanul ne-a anunţat care sunt regulile vizitei în oraş. Pasagerii aveau voie să rămână la ţărm doar şase ore. Copiii puteau merge doar dacă erau însoţiţi de un „bărbat adult şi responsabil”. Iar femeilor le era interzis cu totul să meargă. Această ultimă informaţie a stârnit o revoltă previzibilă, mai ales din partea lui Emily şi a unui grup de prietene de-ale ei de la piscină, care doreau să coboare de pe vapor şi să-i cucerească pe locuitorii oraşului cu frumuseţea lor. Domnişoara Lasqueti a fost şi ea iritată, deoarece voia să studieze şoimii locali. Sperase să aducă înapoi pe navă câteva exemplare legate la ochi. În ceea ce ne privea, eram preocupaţi în primul rând să găsim un bărbat adult care să nu fie responsabil, căruia să i se poată distrage uşor atenţia şi care să ne ia cu el pe mal.

Domnul Fonseka, în ciuda curiozității sale, nu plănuia să plece de pe navă. Apoi am auzit că domnul Daniels își dorea să viziteze vechea oază, pentru a studia vegetația de acolo, unde – spunea el – fiecare fir de iarbă era îmbibat de apă și era gros cât degetul. Era de asemenea inte-resat și de o plantă care se numea khat și despre care îi vorbise medicului ayurvedic. Noi ne-am oferit să-l ajutăm să transporte înapoi pe vas orice plante va avea, el a acceptat și am coborât împreună în barjă cât de repede am putut pe scările de frânghii.

Dintr-odată am fost înconjurați de o limbă nouă. Domnul Daniels negocia înfocat un preț cu localnicul de pe barjă astfel încât să ne transporte până în locul unde erau palmierii cei mari. Autoritatea lui părea să se diminueze în mijlocul mulțimii, așa că l-am lăsat să se certe și ne-am făcut pierduți. Un vânzător de covoare ne-a făcut semne cu mâna, ne-a oferit ceai, iar noi am stat o vreme cu el, am râs când râdea și el și am dat din cap când dădea și el. Avea un cățel pe care ne-a arătat prin semne că voia să ni-l dăruiască.

Am început să ne contrazicem în legătură cu ce să vedem. Din cine știe ce motiv, Ramadhin voia să viziteze acvariul, care fusese construit cu câteva zeci de ani în urmă. Era în mod clar un lucru despre care îi povestise domnul Fonseka. S-a îmbufnat când am vrut să vedem mai întâi piețele. În fine, am intrat în dughenele înguste care vindeau semințe și ace, coșciuge de-a gata, hărți imprimate și broșuri. Pe stradă ți se putea citi forma capului sau îți puteai scoate dinții. Un frizer l-a tuns pe Cassius și a scos brusc o pereche de foarfeci micuțe și viclene, care s-au repezit în nasul lui Cassius și i-au retezat orice posibilitate de apariție viitoare a vreunui fir de păr în nările lui de doisprezece ani. Eu eram obișnuit cu hărmălaia copioasă din piața Pettah din Colombo, cu mirosul pân-zei de sarong desfășurate și

tăiate (un iz care îți pătrundea în gâtlej), cu fructele de mango şi cu cărțile ieftine, de buzunar, îmbibate de ploaie şi înşirate pe un stand. Aici era o lume mai aspră, cu mai puține articole de lux. Nu vedeai fructe răscoapte aruncate în canalele de scurgere. De fapt nici nu existau canale. Decorul era încărcat de praf, ca şi cum apa nici n-ar fi fost inventată. Singurul lichid existent era cupa de ceai întunecat cum ne oferise şi nouă țesătorul de covoare, împreună cu delicioasele şi niciodată uitatele migdale dulci. Chiar dacă eram într-un oraş portuar, în aer aproape că nu se simțea niciun strop de umezeală. Trebuia să te uiți cu atenție ca să vezi ce putea să ascundă fundul unui buzunar: un flaconaş cu ulei de păr pentru femei învelit în hârtie sau vreun şiş învelit în pânză uleiată, pentru a-i feri lama de praful din aer.

Am pătruns într-o clădire de ciment de la marginea mării. Ramadhin mergea în fața noastră printr-un labirint de rezervoare în mare parte subterane. Acvariul părea pustiu dacă nu punem la socoteală duzina de țipari de la Marea Roşie şi cî-țiva peşti decolorați care înotau în vreo treizeci de centimetri de apă sărată. Cassius şi cu mine am urcat la un alt etaj, unde se găseau specimene împăiate de vietăți marine, ce zăceau în praf laolaltă cu tot echipamentul tehnic depozitat acolo: un furtun, un generator electric mic, o pompă manuală, un făraş şi o mătură. Am acordat cinci minute din timpul nostru întregului loc, apoi am vizitat încă o dată toate magazinele în care fuseserăm deja – de data asta ca să ne luăm rămas-bun. Frizerul tot nu avea clienți şi mi-a făcut un masaj capilar, turnându-mi în păr nişte uleiuri necunoscute şi apoi atacându-mi scalpul. Eram obişnuit cu astfel de asalturi la Gabriel's Saloon, pe aproape de Galle Road, dar cel de acum era mai violent şi, în egală măsură, dureros şi încântător.

Am ajuns la debarcader înainte de expirarea timpului acordat. Dintr-o curtoazie mult întârziată, ne-am hotărât să-l aşteptăm pe domnul Daniels pe chei, Ramadhin învelit într-o gelaba[15], iar Cassius şi cu mine strângându-ne umerii cu braţele din pricina brizei proaspete ce venea dinspre ocean. Barjele se balansau în apă, iar noi am încercat să ghicim care dintre vase erau proprietatea piraţilor, fiindcă ne spusese nouă un steward că aici pirateria era ceva obişnuit. O mână făcută căuş ţinea ridicate nişte perle. Recolta de peşti de după-amiază, înşiraţi cu toţii la picioarele noastre în mult mai multe culori decât străbunii lor expuşi în acvariu, străluceau ori de câte ori se turnau peste ei găleţi cu apă. Meseriile practicate de-a lungul acestui promontoriu erau tributare mării, iar negustorii ale căror râsete şi târguieli ne înconjurau erau proprietarii lumii. Ne-am dat seama că nu văzuserăm decât o mică bucată din oraş, ca şi cum abia aruncaserăm toţi trei o privire prin gaura cheii înspre Arabia. Scăpaserăm din vedere rezervoarele de apă reconstruite şi locul unde fuseseră îngropaţi Cain şi Abel, oricare va fi fost acela, dar avuseserăm parte de o zi în care am ascultat trudnic, am privit atent şi toate conversaţiile noastre au constat în gesticulări. Dincolo de Steamer Point – sau Tawahi, cum îi spuneau oamenii de pe barjă – cerul începuse să se întunece.

În cele din urmă l-am zărit pe domnul Daniels venind cu paşi mari spre debarcader. Ducea în braţe o plantă împovărătoare şi era însoţit de doi bărbaţi în costume albe, care păreau lipsiţi de vlagă şi cărau fiecare câte un palmier miniatural. Ne-a salutat plin de veselie – ceea ce dovedea clar că nu-şi făcuse prea multe griji, asta dacă-şi făcuse

---

[15] *Mantie lungă şi largă, cu mâneci largi, ce se poartă în Africa de Nord.*

vreuna, în legătură cu dispariția noastră. Siluetele mărunte şi mustăcioase îl ajutau în tăcere şi una dintre ele, după ce mi-a dat să țin micul palmier, şi-a şters sudoarea de pe chip, mi-a făcut cu ochiul şi a zâmbit, iar atunci am observat că era Emily, îmbrăcată în haine bărbăteşti. Alături de ea, deghizată în mod identic, stătea domnişoara Lasqueti. Cassius i-a luat palmierul şi am cărat amândouă plantele pe barjă. Ramadhin a urcat cu noi şi a rămas aplecat de spinare şi învelit în mantia lui pe tot parcursul celor zece minute de drum din portul interior până la navă.

Odată reîntorşi la bord, ne-am îndreptat toți trei spre cabina lui Ramadhin, unde el şi-a desfăcut gelaba şi am avut ocazia să revedem câinele vânzătorului de covoare.

După o oră am ieşit pe punte. Deja se întunecase şi luminile de pe Oronsay erau mai strălucitoare decât cele de pe uscat. Nava încă nu se clintise. În sala de mese se purtau conversații zgomotoase şi aprinse despre întâmplările zilei. Doar Ramadhin, Cassius şi cu mine am rămas tăcuți. Eram atât de încântați de faptul că strecuraserăm câinele pe vapor, încât ştiam că dacă vom rosti fie şi numai o silabă, o să turuim incontrolabil întreaga poveste. Petrecuserăm o ultimă oră confuză încercând să îmbăiem animalul în cabina îngustă de duş a lui Ramadhin şi ferindu-ne de loviturile ghearelor lui. Era limpede că făptura asta nu se întâlnise niciodată în viață cu săpunul dezinfectant.

L-am uscat bine cu cearşafurile lui Ramadhin, apoi l-am lăsat în cabină şi am urcat la masă.

Am stat la masa pisicii şi am ascultat poveştile celorlalți şi toți se întrerupeau unii pe alții. Femeile au rămas tăcute. Şi noi trei am rămas tăcuți. Emily a trecut pe la masa noastră, s-a aplecat şi m-a întrebat dacă avusesem parte de o zi frumoasă. Am întrebat-o politicos ce făcuse ea cât timp noi merseserăm pe țărm, iar ea mi-a spus că „a cărat lucruri”, apoi mi-a făcut doar cu ochiul şi s-a îndepărtat râzând.

Unul dintre lucrurile pe care le pierduserăm cât timp ne vânturam noi prin Aden a fost spectacolul iluzionistului Gully Gully, care venise vâslind până la Oronsay ca să prezinte tot felul de trucuri magice. Din câte se pare, canoea lui fusese ridicată parțial la bord, astfel încât omul să poată sta pe un soi de scenă şi să scoată pui de găină din căptuşelile hainei. Ni s-a spus că existau o mulțime de astfel de „Gully Gully" şi, cu puțin noroc, o să dăm peste altul la Port Said.

În timpul desertului s-a simțit o zguduitură când s-au pornit motoarele vasului, aşa că ne-am ridicat cu toții şi ne-am dus la balustrade, ca să vedem plecarea, iar castelul nostru a lunecat încet, tot mai departe de orizontul îngust al luminilor, întorcându-se în întunericul imens.

*

În noaptea aceea noi am păzit câinele. Animalul tresărea de câte ori ne mişcăm brusc, până când Ramadhin a reuşit să-l ducă la el în pat şi a adormit cu brațele încolăcite în jurul lui. A doua zi dimineața, când ne-am trezit toți trei, intraserăm deja în Marea Roşie, iar în timpul acestei treceri, în prima zi de navigație spre nord, s-a întâmplat ceva uluitor.

Întotdeauna fusese dificil să pătrundem prin bariera care ne separa de clasa întâi. Existau doi stewarzi politicoşi şi fermi, care fie te lăsau să treci, fie te întorceau din drum. Însă nici măcar ei n-au putut să oprească din drum cățeluşul lui Ramadhin. Animalul sărise din brațele lui Cassius şi țâşnise afară din cabină. Am alergat în sus şi în jos de-a lungul coridoarelor pustii, uitându-ne după el. Dar probabil că şmecherul reuşise să iasă în câteva clipe la lumina soarelui de pe puntea B, alergase pe lângă balustradă, traversase – probabil – în goană sala de bal, urcase scara ei aurită şi pătrunsese pe lângă doi stewarzi direct la clasa întâi. Aceştia au reuşit parțial să pună mâna

pe el, dar în scurt timp le-a scăpat iar. Nu gustase nimic din mâncarea pe care i-o oferiserăm noi şi pe care o sco-seserăm pe furiş din sala de mese în buzunarele de la pantaloni, aşa că s-ar putea să fi căutat ceva de mâncare.

Nimeni n-a fost în stare să-l încolţească. Călătorii l-au zărit doar o clipă, ca prin ceaţă. Nu părea deloc interesat de fiinţele umane. Femei îmbrăcate frumos se lăsau pe vine şi îl chemau cu voci ascuţite, care sunau artificial, însă el a trecut pe lângă ele fără să se oprească, a pătruns în peştera din lemn de cireş a bibliotecii şi a dispărut undeva în dosul ei. Cine să ştie ce căuta? Sau ce simţea el în inima lui, care-i zvâcnea cu siguranţă în piept? Era doar un câine flămând sau unul spe-riat, ajuns pe această navă claustrofobică, unde toate cărările se transformau în fundături, în vreme ce el se îndepărta în goană din ce în ce mai tare de orice urmă de lumină a zilei, în cele din urmă animalul şi-a croit drum, în pas vioi, de-a lungul unui coridor cu mochetă şi lambriuri de mahon, unde s-a strecurat printr-o uşă pe jumătate deschisă în apartamentul principal, chiar în clipa în care cineva îl părăsea ducând o tavă plină. Câinele a sărit pe patul supradimensionat, unde zăcea întins sir Hector de Silva, şi şi-a înfipt dinţii în gâtlejul lui.

*

Oronsay a plutit toată noaptea pe apele ferite de turbulenţe ale Mării Roşii. În zori am trecut pe lângă insulițele din dreptul oraşului Jizan şi am putut zări în depărtare conturul ceţos al oraşului oază Abha, iar lumina soarelui ne-a dezvăluit strălucirea unei bucăţi de sticlă sau a unui zid alb. Apoi oraşul s-a dizolvat în lumina solară şi ne-a pierit din vedere.

În acel moment, la scurt timp după ivirea zorilor, la bordul navei a început să circule vestea morţii lui sir Hector, urmată imediat de şoapte ce susţineau că va avea parte de o înmormân-tare în mare. Numai că s-a dovedit că nu era

permis să se facă niciun fel de funeralii în „apele de coastă”, aşa că trupul decedat trebuia să aştepte până ajungeam în spațiile deschise ale Mediteranei. Apoi s-a aflat şi informația mult mai şocantă despre felul în care murise, urmată de povestea pe care o auziserăm deja de la medicul ayurvedic, cea despre vraja aruncată asupra lui de preotul budist. În consecință, Ramadhin a dedus că fusese ucis de destin, nu de noi, cei care aduseserăm câinele la bord. Iar cum mărunta creatură n-a mai fost văzută niciodată, am ajuns să credem că de fapt câinele strecurat pe vas fusese o fantomă.

În timpul prânzului aproape toate întrebările au fost legate de felul în care ajunsese câinele la bordul vaporului. Domnişoara Lasqueti era convinsă că acum căpitanul intrase în bucluc. Putea fi dat în judecată pentru neglijență. Apoi Emily a venit la masa noastră şi a cerut să afle dacă nu cumva noi aduseserăm animalul pe vas, iar noi i-am răspuns cu o privire plină de groază, care a făcut-o să râdă. Singura persoană care nu se arăta deloc interesată de părerile ce se vehiculau în jur era domnul Mazappa, care stătea şi medita în timp ce-şi mânca supa din coadă de bou. Degetele lui muzicale stăteau pentru prima oară liniştite pe fața de masă. Părea brusc însingurat şi incapabil să vorbească şi mi-am concentrat atenția asupra lui în tot timpul mesei şi pe parcursul tuturor discuțiilor şi ipotezelor legate de sir Hector. Am remarcat că şi domnişoara Lasqueti îl privea – stătea cu capul plecat şi se uita lung la el prin gardul genelor coborâte. La un moment dat chiar şi-a pus mâna peste degetele acelea nemişcate, dar el şi le-a retras uşor. Nu, unora dintre cei de la masa noastră nu le venea uşor să se afle între granițele mai stricte ale Mării Roşii. Poate că din punct de vedere emoțional, după libertatea pe care o stârneau oceanele sălbatice pe care le străbătuserăm, acum ne simțeam prinşi între țărmuri. Şi până la urmă

exista şi Moartea – sau un concept mai complicat de Destin. Aveam senzaţia că porţile deschise în calea călătoriilor noastre aventuroase se închideau.

*

A doua zi dimineaţa m-am trezit fără obişnuita mea poftă de a-mi întâlni prietenii. Am auzit cunoscuta bătaie la uşă a lui Ramadhin, dar nu i-am răspuns. M-am îmbrăcat în schimb pe îndelete, apoi am urcat pe punte de unul singur. Lumina deşertului stăruia de ore întregi şi la opt şi jumătate dimineaţa am trecut pe lângă Jeddah. De cealaltă parte a navei câţiva călători cu binocluri încercau să prindă o imagine a Nilului, aflat undeva în interiorul uscatului. Pe punte erau doar adulţi, nu-i ştiam pe niciunul şi m-am simţit complet izolat. Am încercat să-mi amintesc numărul cabinei lui Emily, care nu se trezea niciodată devreme, şi m-am dus într-acolo.

Emily mi-era mult mai dragă atunci când nu erau şi alţi oameni prin jur. În acele momente aveam permanent senzaţia că învăţ de la ea. Am bătut de vreo două ori înainte ca ea să-mi deschidă uşa, înfăşurată într-un halat. De-acum se făcuse ora nouă, eu eram treaz de ceasuri întregi, dar ea încă nu se sculase din pat.

— O, Michael!

— Pot să intru?

— Da.

S-a târât agale înapoi, s-a vârât sub aşternut şi şi-a aruncat halatul de pe ea, dând senzaţia că le face pe amândouă dintr-o singură mişcare.

— Suntem încă pe Marea Roşie.

— Ştiu.

— Am trecut pe lângă Jeddah. Am văzut oraşul.

— Dacă ai de gând să mai stai, fă-mi, te rog, nişte cafea, bine?

— Vrei o ţigară?

— Nu încă.

— Atunci, când o să vrei, pot s-o aprind eu?

*

Am stat cu ea toată dimineața. Nu știu de ce nu înțelegeam limpede lucrurile. Aveam unsprezece ani. La vârsta aceea nu știi prea multe. I-am povestit de câine și cum îl aduseserăm la bord. Stăteam întins pe pat lângă ea, ținând în mână una din țigările ei neaprinse și prefăcându-mă că fumez, iar Emily a întins o mână și mi-a întors capul spre ea.

— Să nu cumva, să nu care cumva să-i pomenești altcuiva despre asta... despre ceea ce tocmai mi-ai povestit.

— Ne-am gândit că s-ar putea să fie o stafie, i-am răspuns eu. Stafia vrăjii.

— Nu mă interesează. Nu trebuie să mai pomenești vreodată de asta. Promite-mi.

I-am spus că așa o să fac.

Așa a început o tradiție între noi doi. Faptul că în anumite momente din viața mea eu aveam să-i spun lui Emily lucruri pe care nu le spuneam nimănui altcuiva. Iar mai târziu, mult mai târziu în viețile noastre, ea avea să îmi povestească despre toate prin câte trecuse. În decursul întregii mele vieți Emily avea să fie deosebită de toți oamenii pe care i-am cunoscut.

Emily mi-a atins creștetul capului, cu un gest care, în esență, reușea să spună „Ei, hai să uităm de asta. Nu-ți bate capul". Dar eu nu m-am întors, ci am continuat s-o privesc.

— Ce? a înălțat ea din sprâncene.

— Nu știu. Mă simt ciudat. Că sunt aici. Și ce-o să se întâm-ple când ajung în Anglia? O să fii și tu cu mine?

— Știi bine că nu.

— Dar nu cunosc pe nimeni acolo.

— Mama ta?

— Numai că pe ea n-o cunosc aşa cum te cunosc pe tine.

— Ba o cunoşti.

Mi-am lăsat iar capul pe pernă şi am ridicat privirea. Nu mă mai uitam la ea.

— Domnul Mazappa zice că sunt straniu.

Emily a râs.

— Nu eşti straniu, Michael. Şi-apoi nu-i un lucru chiar aşa de rău.

S-a întins spre mine şi m-a sărutat.

— Acum fă-mi nişte cafea. Uite ceaşca. Poți folosi apă caldă de la robinet.

M-am ridicat şi m-am uitat în jur.

— Aici nu-i deloc cafea.

— Atunci comandă.

Am apăsat pe butonul telefonului interior şi, în timp ce aşteptam, am studiat fotografia reginei Angliei, care ne privea de pe perete.

— Da, am spus. Nişte cafea la cabina 360. Pentru domnişoara Emily de Săram.

Când stewardul a apărut, l-am aşteptat la uşă şi după ce a plecat, am venit la ea cu tava. Ea s-a ridicat pe jumătate, apoi şi-a amintit de halat şi s-a întins după el. Dar ceea ce am văzut m-a izbit în adâncul inimii. Înăuntrul meu se declanşase o vibrație, ceva care mai târziu urma să mi se pară normal, dar în acel moment a fost un amestec de înfiorare şi vertij. Brusc între existența lui Emily şi a mea apăruse un golf întins, pe care n-aveam să fiu în stare să-l străbat niciodată.

Dacă în mine răsărise vreo dorință de un anumit gen, de unde apăruse ea? Era a altcuiva? Sau era o parte din mine? Era ca şi cum o mână apărută din deşertul ce ne înconjura se întinsese până aici şi mă atinsese. Avea să tot revină pe parcursul întregii mele vieți, dar în cabina lui Emily am avut de-a face pentru prima oară cu imensa ei diversitate. Şi

totuşi de unde venise? Şi această viață dinăuntrul meu era o plăcere sau un chin? Era ca şi cum, odată cu existența sa, eu pierdeam ceva esențial, cum era apa. Am lăsat tava jos şi m-am cocoțat iar în patul înalt al lui Emily. În acel moment am simțit că fusesem singur de mulți, mulți ani. Traiul alături de familia mea fusese unul prea circumspect, ca şi cum am fi fost înconjurați tot timpul de cioburi de sticlă.

Iar acum mergeam în Anglia, unde mama mea trăia de trei sau patru ani. Nu-mi aminteam de cât timp se mutase acolo. Chiar şi acum, după atâția ani, tot nu mi-aduc aminte acest amănunt foarte semnificativ, perioada noastră de separare – de parcă, întocmai ca la animale, capacitatea de înțelegere a unei perioade de timp pierdut ar fi una limitată. Se zice că pentru un câine trei zile sau trei săptămâni sunt acelaşi lucru. Dar când eu mă întorc acasă după o perioadă de absență, indiferent cât ar fi, văd la câinele meu că mă recunoaşte instantaneu şi e plin de căldură când ne îmbrățişăm şi ne rostogolim pe podeaua mochetată a coridorului de la intrare, iar pe de altă parte, atunci când o întâlnesc în cele din urmă pe mama pe cheiul de la Tilbury, ea a devenit deja „altcineva”, o străină în îmbrățişarea căreia mă las prins cu reținere. Nu se pune problema unei îmbrățişări ca a câinelui, a vreunei tăvăleli sau a vreunui miros familiar. Şi cred că asta s-ar putea să fie din cauza celor întâmplate cu Emily – cu ființele noastre vag înrudite – în dimineața aceea, în cabina cu pereți ocru, închisă şi izolată de strălucirea orbitoare a Mării Roşii şi de deşertul care se întindea kilometri în şir dincolo de ea.

Am îngenuncheat acolo, pe pat, rezemat pe coate şi genunchi, şi m-am clătinat. Emily s-a aplecat înspre mine şi m-a cuprins în brațe cu un gest atât de blând, încât abia dacă m-am simțit atins, iar între noi a rămas un strat de aer încărcat. Lacrimile fierbinți care țâşniseră din bezna dinăuntrul meu au atins partea de sus a brațului ei răcoros.

— Ce s-a întâmplat?

— Nu ştiu.

Indiferent cu ce mecanisme mărunte de apărare necesară mă voi fi înconjurat, mecanisme care mă reţineau şi mă protejau şi care îmi defineau conturul, de-acum dispăruseră toate.

Poate că am discutat atunci. Nu-mi aduc aminte. Eram conştient de liniştea vaporoasă ce mă înconjura, iar respiraţia mea a intrat până la urmă în acelaşi ritm egal şi calm cu respiraţia ei.

Probabil că am adormit preţ de o clipă şi m-am trezit atunci când cealaltă mână a ei, îndepărtându-se imperceptibil de mine, s-a întins peste propriul umăr, cu o mişcare ca de înotător, după ceaşca de cafea. Şi imediat, cu urechea lipită de gâtul ei, am auzit-o cum soarbe grăbită. Cu cealaltă mână îmi ţinea în continuare mâna strânsă într-un fel cum nu mai făcuse nimeni niciodată, insuflându-mi senzaţia unei siguranţe care probabil că nu exista.

Adulţii sunt întotdeauna pregătiţi pentru o schimbare de situaţie, finală sau bruscă, într-o poveste în desfăşurare. Ca şi baronul, domnul Mazappa avea să coboare la ţărm atunci când vaporul nostru va fi ajuns la Port Said şi avea să dispară din vieţile noastre – din câte se pare, fusese copleşit de ceva în cele câteva zile de dinainte de sosirea la Aden. Iar domnul Daniels avea să priceapă în sfârşit că Emily nu avea niciun interes faţă de el sau faţă de lumea plantelor sale. Moartea milionarului în urma celei de-a doua muşcături de câine devenise mai mult tragică decât curioasă. Până şi nefericitul nostru căpitan, continuându-şi călătoria, avea să descopere şi mai multă dezordine în rândurile încărcăturii umane de pe vasul său. Cu toţii trebuie să fi fost împovăraţi sau supuşi sorţii, într-un fel sau altul. Dar în cazul meu, în cabina aceea, a fost pentru prima dată când mi-am privit

şinele cu un ochi detaşat, aşa cum ochii neutri ai tinerei regine din depărtare mă priviseră toată dimineaţa.

Când am părăsit camera lui Emily (clipa de intimitate de acum nu avea să se mai repete vreodată), am ştiut că voi rămâne întotdeauna în legătură cu ea, prin cine ştie ce râu subteran sau filon de cărbune sau argint... dar hai să zicem argint, căci pentru mine ea a fost întotdeauna importantă. S-ar putea ca în Marea Roşie să mă fi îndrăgostit de ea. Numai că atunci când m-am îndepărtat, atracţia acelui lucru, indife-rent ce era el, dispăruse.

Cât timp am rămas în al nouălea cer, cum mi se părea mie, alături de Emily, în pat? Când ne-am întâlnit din nou, nu s-a mai pomenit nimic de asta. S-ar putea ca ea să nu-şi mai amintească nici câtă durere mi-a alungat sau a împărţit cu mine ori cât timp a făcut-o. Până atunci eu nu mai cunoscusem îmbrăţişarea nimănui şi nici mirosul unui braţ proaspăt trezit din somn. Nu vărsasem niciodată lacrimi alături de cineva care, în acelaşi timp, să mă excite într-un mod ce nu-mi stătea în putinţă să-l pricep. Dar ea trebuie să fi înţeles ceva când şi-a coborât privirea spre mine şi a făcut acele gesturi mărunte şi pline de bun-simţ.

Acum, când scriu asta, nu vreau să închei până nu înţeleg mai bine, într-un mod care să mă liniştească fie şi acum, după atâţia ani. De exemplu, cât de departe am ajuns cu intimitatea? Nu ştiu. Din câte cred eu, n-a fost ceva care să conteze prea mult pentru Emily. Probabil că a etalat faţă de mine o tandreţe superficială, chiar dacă autentică – şi când spun asta, nu înseamnă că reduc din importanţa gestului ei.

— Acum ar fi bine să pleci, a zis ea, apoi s-a ridicat din pat, a intrat în baie şi a închis uşa în urma ei.

Inimă frântă, tu, minune eternă.

Ce loc mic de trăit[16].

*

— Visele mele, a zis Emily, aplecându-se peste masa care ne despărțea. Nu vrei să le știi. Ele sunt... eu sunt înconjurată de întunecimea lor, de un permanent pericol. Norii se izbesc cu zgomot unii de alții. Ți se întâmplă și ție așa ceva?

Eram în Londra, câțiva ani mai târziu.

— Nu, i-am răspuns. Eu abia dacă visez. Poate că la mine iau forma viselor cu ochii deschiși.

— În fiecare noapte mă cufund în ele și mă trezesc speriată.

Ciudățenia acestei frici – aproape vinovății – era, însă, degajarea cu care se purta Emily față de alți oameni în timpul zilei. Îmi dădea impresia că înăuntrul ei nu exista niciun fel de întunecime, ci doar dorința de confort. Cine sau ce năștea întunecimea aceea înăuntrul ei? Din când. În când, atunci când părea să cedeze în fața lumii ce o înconjura, crea o senzație de distanțare. Iar în acele momente chipul ei devenea impenetrabil. Așadar o vreme exista o „distanță" dinspre ea. Dar când se întorcea la tine, era ca un dar.

Un pic mai devreme mărturisise că simte plăcerea pericolului. Aici avea dreptate. Exista acolo, în ea, ceva nesăbuit, care nu se potrivea întru totul cu firea ei. Întotdeauna aveam și urma să am lucruri de descoperit despre ea – uneori doar unele mărunte, ca în momentul când mi-a făcut cu ochiul pe debarcaderul din Aden, când voia să ghicesc ceva. Dar – așa cum aveam să aflu ulterior, la mult timp după perioada noastră de pe Oronsay – își păstra doar pentru sine o bună parte din universul ei și am

---

[16] *Versurile fac parte din poemul Ecoul, de Robert Creeley, poet american (1926-2005) (n. R.).*

ajuns să-mi dau seama că blândețea despre care am vorbit trebuie să i se fi dezvoltat în mod natural, ca urmare a unei vieți tăinuite.

Cuştile de câini

A doua zi dimineața m-am trezit şi am descoperit că domnul Hastie era încă în pat şi citea un roman.

— Bună dimineața, tinere! mi-a zis el când m-a auzit cum sar din patul meu de sus. Ieşi cu gaşca?

Noaptea trecută nu se jucaseră deloc cărți şi eram curios de ce. Altfel, multe programe şi obiceiuri păreau să se fi modificat după moartea milionarului. Acum domnul Hastie s-a apucat să mă informeze că fusese eliberat din funcție. Nu mai era responsabil cu cuştile de câini. Căpitanul căutase un țap ispăşitor şi acum credea că unul dintre câinii din cuştile domnului Hastie scăpase, strecurându-se în cabina aceea de clasa întâi, şi îl muşcase mortal pe Hector de Silva. După moartea acestuia s-a întâmplat un lucru ciudat. Titlul nobiliar al lui De Silva a pierit în uitare şi n-a mai fost pomenit niciodată. Oamenii au început să îl numească „mortul". Rangul nobiliar s-a dovedit a fi la fel de pieritor ca şi trupul.

Am rămas locului în fața domnului Hastie, ascultând cu înțelegere acea acuzație falsă, dar n-am rostit niciun cuvânt. Corcitura aia mică din Aden nu fusese găsită. Degradarea domnului Hastie însemna că de-acum înainte va trebui să se ocupe de vopsit şi de lăcuit sub soarele amiezii, în vreme ce asistentul lui de la cuşti şi tovarăşul lui de bridge, domnul Invernio, urma să aibă grijă de câini.

— Mă întreb cum s-o înțelege cu bracul de Weimar al lui O'Neal, a murmurat domnul Hastie.

Tot în ziua aceea, ceva mai târziu, după ce am căutat într-o doară câinele lui Ramadhin, am făcut toți trei o plimbare până la cuştile de câini. Afară, pe puntea B, înşirați de-a lungul întregii platforme de douăzeci de metri

alocate lor, câțiva câini se mişcau alene, de parcă ar fi făcut insolație, cu o privire goală pe chipuri. Noi am sărit peste barieră şi ne-am dus la cuşti, unde toți câinii lătrau, vrând să fie lăsați afară. În mijlocul acelei zarve, Invernio se chinuia să citească una din cărțile lui Hastie. Când m-am arătat în fața lui, m-a recunoscut, căci îmi mai văzuse capul holbându-se în jos din patul de deasupra, iar eu i-am făcut cunoştință cu Cassius şi Ramadhin. El a lăsat deoparte Bhagavad Gltă şi s-a plimbat cu noi printre cuşti, aruncându-le bucăți de carne câinilor săi preferați. Apoi a scos afară bracul de Weimar. I-a desfăcut zgarda, l-a mângâiat pe capul lui cenuşiu şi neted ca un ou, după care i-a comandat să se îndepărteze de el până la celălalt capăt al încăperii pline de funingine a adăpostului de câini. Câinele nu părea dornic să îl părăsească, dar i-a ascultat comanda „Pleacă! Pleacă! Pleacă!" şi s-a îndepărtat tăcut, aruncându-şi în lături picioarele lui lungi. La capătul îndepărtat al încăperii s-a întors şi a aşteptat. „Aici!" a strigat Invernio şi atunci câinele s-a repezit spre el într-un galop uşor, iar când a ajuns la doi metri de acesta, a sărit direct spre capul lui. A aterizat simultan cu toate cele patru labe pe umerii şi pieptul lui Invernio, izbindu-l suficient de tare cât să-l răstoarne pe spate pe paznic, domi-nându-l cu ghearele lui agitate şi cu lătratul său zgomotos.

Invernio s-a chinuit să răstoarne animalul de pe el şi a mârâit în urechea acestuia. Apoi a început să îl sărute, iar câinele a reacționat ca o femeie căreia îi place de cel ce o sărută, dar nu vrea să fie sărutată. S-au rostogolit de câteva ori unul peste celălalt. Le simțeai afecțiunea instantaneu. Amândoi erau în mod clar înnebuniți unul după altul. Şi-au dezgolit dinții. Au râs şi au lătrat. Invernio i-a suflat aer în nas. Toți câinii din cuşti stăteau acum tăcuți şi se uitau cu invidie la cei doi, care se smotoceau în praf.

I-am lăsat în mijlocul confruntării, iar eu m-am dus singur pe puntea C, unde am rămas aproape toată după-amiaza. Domnul Invernio şi câinele lui îmi aminteau prea puternic de bucătarul nostru, Gunepala, iar mie mi-era dor de el, de felul în care, atunci când se făcea ora mesei, era urmărit permanent de un cor lunatic de ogari care urlau la unison în timp ce el flutura încolo şi-ncoace o bucată de carne înainte să o arunce până la urmă în mijlocul lor. După-amiaza aveam să-l găsesc pe domnul Invernio dormind cu câinii în braţe. Cel puţin Gunepala dormea cu câinii întinşi politicos în jurul lui, privindu-se unii pe alţii, tresărind şi înălţând din sprâncene.

*

Plimbările deţinutului au fost reluate. Nu-l mai văzuserăm din noaptea dinainte de a ne opri în Aden şi până în seara când părăsiserăm oraşul. Trebuie să fi existat un motiv pentru care fusese ţinut la el în celulă. Acum, în timp ce înaintam spre nord pe Marea Roşie, am văzut că i se pusese un lanţ suplimentar, care lega zgarda metalică de la gâtul lui, de un stâlp prins cu nituri de punte, la vreo doisprezece metri distanţă. L-am văzut cum îşi târşeşte picioarele dintr-o parte în alta. De obicei se arătase destul de sprinten la mers, însă acum părea şovăitor şi suspicios. Poate că simţise că acolo, în depărtare, era o altă lume, fiindcă ţărmurile deşertice se puteau distinge în noapte pe amândouă laturile vasului – Arabia la dreapta şi Egiptul la stânga noastră.

Emily îmi şoptise că deţinutul se numea Niemeyer sau ceva de genul ăsta. Suna cam prea european, fiindcă se vedea că omul era asiatic. Părea un amestec de singhalez cu încă ceva. Am ciulit urechile şi l-am auzit vorbind cu un paznic. Avea o voce calmă şi profundă şi pronunţa cuvintele rar. Ramadhin s-a gândit că era o voce care te putea hipnotiza dacă rămâneai singur într-o cameră cu el.

Prietenul meu îşi imagina tot felul de pericole. Însă Emily îmi pomenise şi ea de vocea lui deosebită. Îi spusese ei cineva că era o voce „convingătoare”, dar „înfricoşătoare”. Numai că atunci când am vrut să aflu cine îi spusese aşa ceva, n-am mai scos nimic de la ea. Am fost surprins. Aveam senzaţia că îi fusesem un confident destul de bun pentru a avea încredere în mine. Apoi a adăugat:

— E secretul altcuiva, nu al meu. Aşa că nu pot să ţi-l spun, bine?

În orice caz, faptul că Niemeyer şi-a reluat plimbările nocturne pe puntea noastră ne-a dat senzaţia că ordinea fusese restaurată. Şi noi am început să ne facem tabăra într-una din bărcile de salvare, ca să îl putem vedea de sus. Am ascultat lanţurile acelea diabolice cum râcâiau puntea. Ajuns la capătul lanţului, bărbatul se oprea şi privea în noapte, de parcă ar fi văzut limpede ce era acolo, de parcă în întunericul deşertului, la mulţi kilometri depărtare, era cineva care îi urmărea fiecare mişcare. După aceea se întorcea şi o pornea înapoi pe acelaşi traseu. În cele din urmă îi desfăceau lanţul de pe zgarda de la gât, auzeam câteva vorbe şoptite, schimbate între el şi paznici, după care era condus sub punte, într-un loc pe care nu puteam decât să ni-l imaginăm.

*

„Atenţie, brancardieri! Atenţie, brancardieri! Deplasaţi-vă la terenul de badminton de pe puntea A!” Am luat-o la fugă spre sursa stării de urgenţă. Era unul dintre cele mai interesante anunţuri pe care le auziserăm până acum în difuzoare. De cele mai multe ori se anunţau conferinţe de după-amiază despre Amplasarea cablurilor submarine între Aden şi Bombay sau că domnul Blackler va vorbi despre Recenta restaurare a pianului lui Mozart. Înainte de proiecţia filmului The Four Feathers un preot militar ţinuse o prelegere cu titlul Cruciadele – pro şi contra. A mers

Anglia prea departe? Ramadhin şi domnul Fonseka s-au dus la prelegere şi, când s-au întors, ne-au spus că, din câte se pare, vorbitorul avea senzația că Anglia nu mersese suficient de departe.

*

Un zvon proaspăt a început să se strecoare printre pasageri şi anume că în curând trupul mort de două zile al lui Hector de Silva va fi înmormântat în apele mării. Căpitanul voia să aştepte până ajungeam la Mediterană, dar atotputernica văduvă De Silva insista acum să i se facă o slujbă de în-mormântare rapidă şi discretă. Aşa se face că în mai puțin de o oră toată lumea a descoperit locul şi ora ceremoniei fatale. Stewarzii au îngrădit cu frânghie o porțiune a pupei, unde urma să aibă loc slujba, dar în scurtă vreme curioşii s-au strâns în spatele frânghiei, s-au înghesuit pe scările metalice şi s-au dus să privească de pe punțile superioare ale navei. Câteva suflete mai puțin impresionabile au urmărit procedurile prin ferestrele fumoarului. Prin urmare cadavrul – de fapt pentru cei mai mulți dintre noi prima imagine a lui Hector de Silva – a trebuit să fie transportat de-a lungul unui culoar foarte îngust, eliberat de mulțime cu bombăneli. În urma lui veneau văduva, fiica lui, medicii (dintre care unul îmbrăcat într-o ținută rurală somptuoasă şi completă) şi căpitanul.

Nu fusesem niciodată la o înmormântare şi cu atât mai puțin la una pentru care eram parțial responsabil. Am reperat-o pe Emily la câțiva metri de mine şi ea mi-a expediat o privire îngrijorată, care a inclus şi o uşoară clătinare din cap. Baronul stătea foarte aproape de familia De Silva. Toți cei de la masa pisicii erau prezenți. Până şi domnul Fonseka îşi părăsise cabina şi apăruse la ceremonie. Stătea chiar lângă noi, îşi pusese o haină neagră şi o cravată, pe care probabil că le cumpărase de la Kundanmals, din fort, pentru sejurul său în Anglia.

Ne-am uitat în jos, la micile siluete din suita sa, ce se adunaseră în jurul mesei de scânduri unde fuseseră plasate bustul lui Hector de Silva şi nişte flori. Noi abia dacă am izbutit să auzim slujba de înmormântare. Vocea preotului se pierdea şi dispărea din pricina rafalelor de vânt ce veneau dinspre deşert. Când familia s-a apropiat de trupul învelit în linţoliul alb, toţi ne-am aplecat în faţă, ca să fim martori la taina transmisă mortului, oricare va fi fost ea. Apoi Hector de Silva a alunecat încet de pe navă şi a dispărut în apele mării. Nu s-au tras niciun fel de salve de puşcă sau de tun, cum ne asigurase Cassius. La sfârşitul ceremoniei nu s-a mai spus şi nu s-a mai făcut nimic altceva. Numai domnul Fonseka le-a recitat ceva în şoaptă celor de lângă el. „Cine să-şi fi dorit marea? Extraordinara ei singurătate în locul curţilor regale..."[17] A rostit versurile lui Kipling în aşa fel încât nouă ne-au sunat măreţ şi înţelept. Nu ne-am dat seama de ironia acestora în cazul vieţii duse de Hector de Silva.

Ni s-a organizat încă o prelegere de după-amiază, pentru a ne pregăti de vederea Canalului Suez – una despre de Lesseps şi despre miile de muncitori care au murit de holeră în timpul construirii lui, precum şi despre importanţa actuală a canalului ca rută comercială. Ramadhin şi cu mine am ajuns mai devreme şi am început să curăţăm de pe mesele cu gustări cele mai bune sandviciuri, care ar fi trebuit să fie mân-cate abia după ce se termina discuţia. La mijlocul prelegerii m-am ciocnit de Flavia Prins, care era împreună cu două din-tre partenerele ei de la jocul de cărţi, tocmai când mă îndepărtam de mesele cu gustări, având câteva sandviciuri înşirate în echilibru pe braţe. Flavia a

---

[17] *Citat dintr-un poem al lui Rudyard Kipling din 1901, The Sea and the Hills (Marea şi dealurile).*

cercetat scena cu o şovăială în priviri, după care a trecut pe lângă mine fără niciun cuvânt.

*

Am pătruns în Canal pe întuneric, chiar la miezul nopții. Câțiva călători ce îşi făcuseră culcuşul pe punte, ca să simtă momentul, erau pe jumătate adormiți şi abia dacă percepeau zdrăngăniturile şi clopoțele ce ne dirijau vasul prin îngusta ureche de ac care era El Suweis. Am oprit ca să luăm la bord un pilot de port arab care a urcat de pe barja lui pe o scară de frânghie. A înaintat lent spre pasarelă, ignorând tot aparatul de comandă din jurul lui. Acum vaporul era proprietatea lui. El avea să fie cel care urma să ne ducă prin ape chiar şi mai mici şi să regleze orientarea navei în aşa fel încât să ne putem strecura în canalul mai îngust pe care urma să călătorim cei o sută nouăzeci de kilometri ce ne despărțeau de Port Said. II vedeam în ferestrele orizontale, puternic luminate, de pe punte, alături de căpitan şi de alți doi ofițeri ai navei.

A fost noaptea în care niciunul dintre noi n-a dormit deloc.

În mai puțin de jumătate de oră ne strecuram de-a lungul unui debarcader de ciment, cu lăzi stivuite în piramide gigantice şi bărbați care alergau cu cabluri electrice şi cărucioare de bagaje prin dreptul lui Oronsay, ce avansa lent. Acolo se muncea peste tot într-un ritm accelerat şi intens, sub cercurile de lumină zăpuşitoare. Auzeam strigăte şi fluierături şi într-unul din momentele de tăcere ne-a ajuns la urechi un lătrat, despre care Ramadhin a presupus că era cel al câinelui din Aden, care acum încerca să se întoarcă pe uscat. Noi trei stăteam aplecați peste balustrade, respirând greu şi înregis-trând cu nesaț totul. Acea noapte s-a dovedit a fi cea mai puternică amintire din călătorie, un moment peste care mai nimeresc din când în când în vis. Nu eram activi, dar o lume în permanentă schimbare aluneca

pe lângă nava noastră, iar întunericul era proteic şi plin de înţelesuri. Tractoare invizi-bile huruiau pe arcadele cheiului. Macaralele se aplecau jos de tot, pregătindu-se să-l smulgă pe careva dintre noi în timp ce treceam prin dreptul lor. Străbătuserăm mările neţărmurite cu o viteză de douăzeci şi cinci de noduri, iar acum ne mişcăm de parcă am fi fost împiedicaţi, cu viteza unei biciclete greoaie, de parcă am fi fost înăuntrul unui pergament desfăşurat agale.

Pe puntea de la prova erau urcate tot felul de baloturi. De balustrada noastră a fost legată o frânghie, astfel încât un marinar să se poată balansa pe ea şi să coboare pe uscatul în mişcare, ca să semneze hârtiile de intrare în apele teritoriale. Am văzut cum o pictură e dusă de pe navă. Am văzut-o rapid, în trecere, dintr-o parte, şi mi s-a părut cunoscută – s-ar putea s-o fi văzut într-unul din saloanele de clasa întâi. De ce ar fi scoasă o pictură de pe navă? Nu puteam şti sigur dacă tot ce se întâmpla era sistematic legal sau o dezlănţuire in-fracţională, căci la tot ce se întâmpla asistau doar câţiva funcţionari, luminile erau stinse pe toate punţile şi orice activitate fusese oprită. Nu se vedeau decât ferestrele luminate de pe puntea principală, cu trei siluete constante, de parcă nava ar fi fost manevrată de nişte marionete ce ascultau ordinele pilotului de port. Din când în când ieşea şi el pe puntea deschisă şi fluiera în noapte, ca să-l dirijeze pe un bărbat pe care îl recunoscuse pe ţărm. I se răspundea cu un alt fluierat, apoi auzeam plescăitul unui lanţ, moment în care prova navei se smu-cea brusc, reorientându-se într-o parte sau în cealaltă. Ramadhin tot alerga încolo şi-ncoace de-a lungul navei, căutându-şi dinele. Cassius şi cu mine ne-am cocoţat într-o poziţie precară pe balustradele de la prova, de unde puteam asista la scenele fragmentare de sub noi: un comerciant cu ghereta lui de mân-care, nişte ingineri care discutau în jurul unui foc, descărcarea resturilor, şi ştiam că totul, toate astea

sunt lucruri pe care n-o să le mai vedem niciodată. Astfel am ajuns să înțe-legem un fapt mărunt şi important, cum că viețile noastre s-ar putea să fie pline de străini interesanți, care or să treacă pe lângă noi fără niciun fel de contact personal direct.

Mi-aduc şi acum aminte cum înaintam pe canalul acela, cu vizibilitatea limitată, zgomotele acelea care reprezentau semnale venite de pe uscat şi oamenii adormiți pe punte, care pierdeau panorama plină de viață. Noi stăteam pe balustrade şi ne hâțânam în sus şi-n jos. Am fi putut să cădem, să ne pierdem de navă şi să pornim cu un nou destin: de prinți sau de cerşetori.

— Unchiule! am strigat amândoi, cu gândul că s-ar putea să fie cineva destul de aproape ca să ne distingă siluetele micuțe. Bună, unchiule!

Iar oamenii fluturau mâinile şi ne aruncau câte un zâmbet larg. Oricine ne-a văzut în noaptea aceea alunecând pe lângă țărm ne-a fost unchi. Cineva ne-a aruncat o portocală. O portocală din deşert! Cassius cerea necontenit nişte beedi, dar oamenii nu au priceput ce vrea. Un docher a ridicat ceva în mâini – o plantă sau un animal –, dar întunericul a tăinuit bine obiectul.

În noaptea aceea nici un alt vas nu mai urma să traverseze apele întunecate ale canalului. Contactul radio fusese menținut de mai bine de o zi, pentru ca noi să putem pătrunde pe canal, aşa cum o făcuserăm, exact la miezul nopții. Jos, pe țărm, sub un bec atârnat de un cablu electric ce se bălăngănea, era un bărbat aşezat la o masă improvizată, care ne-a completat formularele şi le-a înmânat unui alergător, iar acesta ne-a prins din urmă şi le-a aruncat, legate de o greutate de metal, astfel că ele au aterizat la picioarele unui marinar. Nu am încetat nicio clipă să înaintăm, l-am depăşit pe cel ce alerga, l-am depăşit şi pe bărbatul aşezat la masă, care nota cu îndârjire rate de

schimb valutar, şi pe bucătarul micului local, care stătea în faţa unui foc deschis şi prăjea ceva ce mirosea ca un prinos, ca o poftă în noapte, ca o ispită de a părăsi nava, după toată mâncarea europeană pe care o mâncam necontenit de cincisprezece zile, şi atunci Cassius a zis:

— Aşa miroase uleiul de tămâie.

Iar nava noastră şi-a continuat astfel drumul, dirijată de acei străini. Am adunat lucruri proaspete de pe uscat, dând la schimb ce aveam pentru obiectele aruncate la bord. Cine ştie ce schimburi s-au făcut în noaptea aceea şi ce fertilizare încrucişată a avut loc în vreme ce actele oficiale de intrare şi ieşire erau semnate şi returnate pe navă, iar noi pătrundeam şi ieşeam din scurta şi temporara lume El Suweis?

Pluteam prin lumina dimineţii. Nori încărcaţi mânjeau cerul. Nu mai văzuserăm nori de când plecaserăm la drum, cu excepţia acelor munţi întunecaţi care s-au îngrămădit deasupra vasului nostru şi s-au prăvălit peste noi pe timpul furtunilor. Apoi, pe când ne apropiam de Port Said, o furtună de nisip s-a înălţat şi a plutit deasupra noastră, ca o ultimă suflare a Arabiei, care a dat peste cap semnalele radar ale na-vei. Iată motivul pentru care sosirea noastră la El Suweis fusese atent programată să înceapă la miezul nopţii: ca să sosim în Port Said la lumina zilei, când dirijarea navei se putea baza pe ceea ce distingea vederea umană. Aşa se face că am intrat în Mediterana cu ochii larg deschişi.

*

În ultimii ani ai adolescenţei mele a existat un moment când am simţit brusc nevoia acută de a mă întâlni iarăşi cu Cassius. Deşi păstrasem legătura cu Ramadhin şi cu familia lui şi petreceam weekenduri împreună cu ei, pe Cassius nu-l mai văzusem de când vaporul nostru trăsese la ţărm în Anglia.

Iar în răstimpul când am simțit dorința de a-l vedea, am dat peste un anunț într-un ziar londonez. Era o fotografie cu el. Nu i-aş fi recunoscut chipul dacă sub el nu ar fi fost scris numele lui. Mai în vârstă, mai oacheş şi la fel de diferit de băiatul de la bordul vasului de atunci, din anii 1950, cum eram şi eu. Era un anunț publicitar la o expoziție cu picturile lui. Aşa că m-am dus în oraş, la o galerie de pe Cork Street. M-am dus acolo nu atât pentru a-i vedea creațiile, cât ca să iau legătura cu el, poate să luăm masa împreună, să ne întindem la vorbă şi să vorbim, să vorbim, să tot vorbim. Nu prea ştiam mare lucru despre schimbările din viața lui după cele trei săptămâni petrecute împreună, deşi aflasem că, din câte se pare, devenise un pictor apreciat. Asta mă surprinsese. Dar „Era oare la fel de rebel?" m-am întrebat eu. Şi rămăsese oare la fel de periculos cum mi se păruse a fi pe vremea când eram copii? La urma urmei, câteva grăunțe de Cassius rămăseseră plantate înăuntrul meu. M-am uitat încă o dată la anunțul pe care îl decupasem din ziar şi la fotografia cu el rezemat de un zid alb, cu un vag aer bătăios.

Dar Cassius nu era acolo. Era o după-amiază de sâmbătă. Am ajuns la galerie şi mi s-a spus că expoziția fusese vernisată cu câteva seri în urmă, iar atunci Cassius apăruse aici. Am fost dezamăgit, dar absența lui nu a contat. L-am văzut în picturi pe Cassius însuşi. Erau nişte picturi mari, care umpleau trei din încăperile galeriei Waddington. În jur de cincisprezece pânze. Toate erau despre noaptea aceea din El Suweis. Exact aceleaşi lumini zăpuşitoare deasupra agitației din noapte pe care încă mi le mai aminteam sau cel puțin am început să mi le reamintesc în acea după-amiază de sâmbătă. Şi focurile în aer liber. Registrul cu aspect străvechi în care scribul de la masă completa grăbit în aerul proaspăt al nopții. La început mă gândisem că erau picturi abstracte. Picturile acelea creau senzația că lucrurile se

petreceau undeva la marginea culorilor pictate sau imediat dincolo de ele. Dar din momentul când mi-am dat seama unde eram, totul s-a transformat. Am descoperit până şi câinele lui Ramadhin, cu privirea ațintită spre vas. Toată povestea asta m-a limpezit şi nu mi-am dat seama de ce. Bănuiesc că m-a făcut să pricep cât de apropiați fuseserăm noi doi – ca frații. Căci şi el observase oamenii pe care îi văzusem eu în noapte, cei cu care ne simțiserăm atât de ciudat asociați şi pe care urma să nu-i mai vedem niciodată. Doar atunci. În oraşul acela nocturn dintr-o altă lume. Nu vorbiserăm despre asta, dar, cumva, înțeleseserăm amândoi. Iar acum ei erau iarăşi cu noi.

M-am dus până la jurnalul vizitatorilor, unde oamenii puteau să scrie comentarii. Câteva dintre ele erau foarte prețioase şi excesiv de intelectuale, altele spuneau doar „Minunat!”. Un text scris deşirat, ce se întindea pe o întreagă pagină, spunea că „BĂTRÂNICA A FOST MUTILATĂ TÂRZIU NOAPTEA TRECUTA”. Probabil că fusese scris de vreunul dintre amicii bețivani ai lui Cassius. Pe pagina aceea nu mai scrisese nimeni nimic, iar propoziția aceea se lăfăia acolo, la vedere, foarte solitară. Am răsfoit o vreme şi restul paginilor şi am dat peste numele domnişoarei Lasqueti, care lăuda cu drăgălăşenie arta lui Cassius. Am notat acolo data şi am scris şi eu: „tribul Oronsay – rău, iresponsabil şi violent”. Apoi am adăugat: Jmi pare rău că nu te-am prins. Mynah”. N-am lăsat nicio adresă.

Am ieşit din clădire, dar ceva m-a ținut locului, aşa că am hotărât să mai trec o dată prin expoziție, de data asta încântat că nu mai era aproape nimeni acolo. Şi când am înțeles ce m-a atras înapoi, am dat încă o dată roată galeriei, ca să fiu sigur. Citisem undeva că atunci când oamenii au elogiat pentru prima oară perspectiva originală a primelor fotografii făcute de Lartigue, le-a trebuit o vreme până să îşi dea seama cineva că era vorba de unghiul normal al vederii unui

copil cu un aparat de fotografiat care se uită în sus la adulții pe care îi fotografiază. Ceea ce vedeam eu acum în expoziție era perspectiva exactă a viziunii pe care Cassius şi cu mine o avuseserăm în noaptea aceea: de pe balustradă, privind în jos la oamenii care trudeau în păstăile acelea de lumină. Un unghi de 45 de grade sau cam aşa ceva. Mă întorsesem acolo şi priveam de pe balustradă locul unde se plasase emoțional Cassius atunci când făcuse aceste picturi. Şi le spuneam tuturor la revedere. La revedere.

Inima lui Ramadhin

În aproape toată viața mea din câte îmi aminteam nu-i putusem oferi niciodată lui Cassius ceva care să-i fie de vreun folos. Dar simțeam că lui Ramadhin puteam să-i ofer ceva. El mi-a acceptat afecțiunea. Cassius scotocea cu disperare în propria lui intimitate. Văzusem asta până şi în picturile lui, în ciuda evocării acelei nopți din El Suweis. Însă mi-am închipuit mereu că pe Ramadhin l-aş putea ajuta dacă ar ajunge la greu. Numai să fi ştiut. Numai să fi venit şi să-mi fi spus.

La începutul anilor 1970, când am lucrat pentru o scurtă perioadă de timp în America de Nord, am primit o cablogramă de la o rudă îndepărtată. Mi-aduc aminte că era ziua mea: împlineam treizeci de ani. M-am întrerupt din ce făceam şi am reuşit să prind un zbor de noapte ce m-a dus înapoi la Londra, unde am tras la un hotel şi am dormit câte va ore.

La prânz am luat un taxi care m-a lăsat în Mill Hill, lângă o capelă micuță. Am apucat s-o văd în treacăt pe sora lui Ramadhin, Massi, iar apoi, după ce am intrat în capelă, am văzut-o venind spre mine pe coridor. Noi doi nu ne prea mai văzuserăm de pe vremea prieteniei noastre adolescentine. De fapt eu nu-l mai văzusem pe Ramadhin sau pe altcineva din familia lui de opt ani. Aveam bănuiala că ne schimbaserăm cu toții foarte mult. Într-una din ultimele lui

scrisori Ramadhin mă informase că Massi „umbla cu o gaşcă selectă şi agitată”, că lucra la postul de televiziune BBC, la una din emisiunile lor muzicale, şi că era foarte ambiţioasă şi foarte deşteaptă. Cred că nimic nu m-ar fi putut surprinde când era vorba de Massi. Fiind mai mică, ea venise în Anglia cu un an în urma noastră şi se adaptase rapid.

La vremea aceea eu ajunsesem să-i cunosc bine pe părinţii lor, o pereche plină de bun-simţ, care îşi educaseră propriul fiu plin de bun-simţ. Tatăl era biolog şi vorbea întotdeauna de unchiul meu, judecătorul”, ori de câte ori se vedea nevoit să stea de vorbă cu mine atunci când nu mai era altcineva prin preajmă. Bănuiesc că unchiul meu şi tatăl lui Ramadhin erau cam la acelaşi nivel în carierele lor. Doar că domnul Ramadhin era un om uşor stângaci în problemele legate de lumea reali (chei de maşină, mic dejun, orare), în vreme ce nevasta lui, care era tot biologă, organiza totul şi părea să se mulţumească să stea în umbra aruncată de soţul ei. Viaţa lor, carierele lor şi casa lor urmau să fie o scară pe care să se cţere copiii lor. Iar în anii adolescenţei eu îmi petrecusem cât mai mult timp posibil în disciplina şi calmul tăcut al casei lor de pe Mill Hill. Eram mereu acolo. Boala lui Ramadhin, problema lui cu inima, i-a transformat într-o familie mai precaută şi mai liniştită decât era a mea. Îşi duceau existenţa sub un clopot de sticlă. Cu ei mă simţeam în largul meu.

Acum revenisem exact în acelaşi decor. Şi faptul că mergeam înspre casa lui Ramadhin după înmormântare m-a făcut să simt că mă prăvălesc printre crengile pe care noi doi ne căţăraserăm cu mulţi ani în urmă. Când am ajuns, casa părea micşorată, iar doamna Ramadhin părea fragilă. Şuviţele de păr alb făceau ca obrazul ei cu pielea întinsă să pară şi mai frumos, şi mai blând – pentru că ea fusese cu noi, cu tustrei, o persoană foarte severă şi, în acelaşi timp,

foarte generoasă. Massi era singura care se opunea regulilor impuse de mama ei şi a continuat să facă astfel o bună parte din viaţă.

— Ai fost plecat prea mult timp, Michael. Tu eşti tot timpul plecat.

Cuvintele mamei au fost o săgeată pe care a ţintit-o cu grijă spre mine înainte să vină şi să mă lase s-o cuprind în braţe. În trecut abia dacă ne atingeam. „Doamna R.”, aşa o numisem toată adolescenţa mea.

Aşadar, am pătruns iarăşi în casa lor de pe Terracotta Road. Un grup de oameni îşi prezentau condoleanţele părinţilor în holul îngust, iar apoi se îndreptau spre camera de zi, unde se aflau canapeaua şi spaţiul delimitat de măsuţe şi de picturi, rămase exact în acelaşi loc în care fuseseră şi când veneam eu în vizită în adolescenţă. Era o capsulă a timpului din tinereţea noastră – cu micul televizor cu tub catodic şi aceleaşi portrete cu bunicii lui Ramadhin stând în faţa casei lor din Mutwal. La trecutul pe care îl aduseseră cu ei în ţara aceasta n-aveau să renunţe niciodată. Însă acum pe poliţa căminului se adăugase o fotografie, una cu Ramadhin în robă de absolvent la Universitatea Leeds. Costumul nu i se potrivea şi nici nu-l deghiza. Avea chipul supt, de parcă ar fi fost copleşit de griji.

M-am apropiat de fotografie şi l-am privit atent. Cineva m-a apucat strâns de cot, cu degetele apăsându-mi tare şi deliberat carnea, iar eu m-am întors. Era Massi şi, brusc, poate chiar prea repede, am simţit că eram tulburător de apropiaţi unul de altul. O văzusem la capelă, când mersese la pas între părinţii ei, se aşezase în primul rând şi îşi plecase repede capul. Nu fusese în grupul de primire a invitaţilor în hol.

— Ai venit, Michael. Credeam că n-o să vii.

— De ce să nu vin?

Mâna ei caldă şi mică mi-a atins chipul şi apoi a plecat ca să se ocupe de ceilalţi, să vorbească şi să dea din cap când i se spunea ceva sau să ofere o îmbrăţişare când era nevoie de aşa ceva. Eu nu mă uitam decât la ea. Încercam să descopăr la ea vreo urmă din Ramadhin. Între ei doi nu existase niciodată o prea mare rezonanţă. El era masiv şi cu un corp bu-tucănos, iar era îngrijită şi agilă. „O gaşcă agitată", aşa îmi scrisese el. Aveau părul de aceeaşi culoare şi asta era tot. Dar am avut senzaţia că în Massi trebuie să existe ceva preluat de la el – ceva ce i se dăruise fetei în momentul plecării sale bruşte. Bănuiesc că aveam nevoie de prezenţa lui Ramadhin, iar ea nil se manifesta.

După-amiaza s-a dovedit a fi una lungă, în cursul căreia noi doi ne-am văzut doar de la distanţă, în timp ce discutam cu diverse rude prin alianţă. Cât a durat prânzul, servit în picioare, am observat-o cum se deplasa de la o persoană la alta în această comunitate expatriată, jucând rolul unei destoinice albinuţe a familiei – se deplasa de la o bătrână mătuşă distrusă de durere la un unchi încă prea vesel, cum îi era firea, şi apoi la un nepot care nu înţelegea de ce toată lumea era atât de calmă, pentru că el îl adorase pe Ramadhin, care îi dăduse meditaţii la matematică şi care stătea să discute cu el oricând trecea printr-un moment de cumpănă. Am văzut-o pe Massi aşezându-se împreună cu puştiul acela pe un fotoliu din grădină şi mi-am dorit să fiu acolo, cu ei, în loc să fiu fixat cu o privire curioasă de vreunul din prietenii părinţilor. Bănuiesc că asta era din pricină că băiatul avea zece ani. Şi mi-am dorit să ştiu ce îi spunea ea, cum putea să-şi justifice spusele sau de ce ne purtam ca nu ştiu ce sectă detaşată, vorbind doar în şoapte. Iar apoi am văzut că nu băiatul era cel care bocea, ci Massi.

L-am lăsat pe cel cu care vorbeam în mijlocul propoziţiei, am ieşit, m-am aşezat, i-am cuprins cu braţul trupul zguduit de plâns, care n-a încetat nicio clipă să tremure, şi

nici unuia dintre noi trei nu i-a trecut prin minte să vorbească. Iar mai târziu, când am ridicat privirea şi m-am uitat în casă prin uşile de sticlă, mi-am dat seama că toţi adulţii erau înăuntru, iar noi eram copiii din grădină.

A început să se întunece şi, pe măsură ce amurgea, casa modestă a lui Ramadhin, care pe vremuri fusese pentru mine un loc de refugiu, acum mi se părea o arcă fragilă. Ultimii oaspeţi au ieşit încet în strada neluminată a cartierului suburban. Eu stăteam în picioare, alături de familie, în hol, gata să plec la rându-mi, ca să prind unul din ultimele trenuri ce mă ducea înapoi în centrul Londrei.

— Trebuie să prind un zbor mâine după-amiază, am spus. Dar, cu puţin noroc, peste o lună mă întorc.

Massi m-a privit cu atenţie. Asta făcuserăm amândoi toată după-amiaza, ca şi cum am fi reevaluat o persoană pe care odinioară o cunoşteam foarte bine. Chipul lui Massi se lăţise şi îşi schimbase şi atitudinea. Urmărisem felul politicos şi atent cu care îşi trata acum părinţii. Ea, care se înfruntase zgomotos cu ei de-a lungul întregii adolescente. Eram conştient de aceste diferenţe, la fel cum ştiam că şi ea mă putea citi mult mai bine decât oricare dintre prietenii mei de dată mai recentă. Ar fi putut să extragă ceva din imaginea mea, din trecutul nostru comun şi să o plaseze alături de ceea ce vedea acum. Fusese tovarăşa noastră, a fratelui ei şi a mea, pe timpul vacanţelor şcolare, când pierdeam toţi trei vremea într-un oraş care nu era chiar al nostru şi în care nu se ferea nimeni să ne dea de înţeles, că nu era chiar al nostru – era un univers îngrădit şi străin prin care ne deplasam, luând autobuzul până la ştrandul din Bromley, până la biblioteca publică Croydon sau până la Earis Court, ca să vedem expoziţia de bărci, ex-poziţia de câini sau expoziţia de maşini. Bineînţeles că încă mai aveam în creierele noastre aceleaşi informaţii legate de traseele autobuzelor respective. Ea fusese martoră la toate

schimbările prin care trecusem eu în adolescență. Toate astea erau înăuntrul ei.

Apoi venea golul celor opt ani.

„Trebuie să prind un zbor mâine după-amiază, dar, cu puțin noroc, peste o lună mă întorc."

Massi a rămas locului pe hol, uitându-se la mine, având întipărit clar pe chip șocul pierderii fratelui ei. Prietenul ei stătea alături și o ținea de cot. Vorbisem cu el în seara aceea, ceva mai devreme. În caz că nu era prietenul ei, în mod cert spera să fie.

— Păi, dă-mi de știre când te întorci, mi-a spus Massi.

— Așa o să fac.

— Massi, de ce nu îl conduci pe Michael până la stație? a zis doamna R. Voi doi aveți de vorbit.

— Da, vino cu mine, am spus eu. Așa o să putem sta împreună o oră.

— Cât o viață, a zis ea.

Existența lui Massi se desfășura în acea jumătate publică de lume în care Ramadhin rareori pătrundea. Massi nu cunoscuse niciodată șovăiala. Ea și cu mine urma să ajungem să împărțim câte o felie zdravănă din viețile noastre, ale amân-durora. Și, indiferent ce s-ar fi ales de relația noastră, de suișurile și coborâșurile agitatelor ei mări, fiecare din noi îi făcea bine și, în egală măsură, rău celuilalt cu o repe'ziciune pe care o învățasem parțial de la ea. Massi se arunca să ia hotărâri. Probabil că semăna mai mult cu Cassius decât cu fratele ei. Deși de-acum știam că lumea nu se împarte atât de simplu, în două tipuri de firi. Dar când eram tineri gândeam astfel.

„O viață", spusese ea. Și în acea oră am început să pășesc iar înapoi în viața lui Massi. Am mers amândoi spre stația de tren și pașii ni s-au încetinit pe măsură ce vorbeam. Am pătruns într-un întuneric complet în zona unde strada trecea pe lângă un teren de fotbal și aveam senzația că

vorbim în şoaptă în nu ştiu ce colţ neluminat de pe o scenă. Am vorbit aproape numai despre ea. Ea ştia deja destule despre mine, despre scurta şi surprinzătoarea mea carieră, care mă dusese în America de Nord şi provocase plecarea mea din lumea ei. („Credeam că n-o să vii." „Tu eşti tot timpul plecat, Michael.") Am dezgropat anii pierduţi. Nu prea mai păstrasem eu legătura – nici măcar cu Ramadhin. Din când în când trimiteam indolent câte o carte poştală care anunţa doar locul unde eram şi-atâta tot. Erau multe de aflat despre ceea ce făcuseră ea şi fratele ei.

— Cunoşti din întâmplare pe cineva pe nume Heather Cave? m-a întrebat Massi.

— Nu. Ar trebui? Cine e?

Mi-am închipuit că era o persoană peste care voi fi dat în America sau Canada.

— Se pare că Ramadhin o cunoştea.

A continuat prin a-mi spune că nu exista nicio explicaţie convingătoare asupra circumstanţelor morţii lui Ramadhin. Fusese găsit cu inima oprită şi cu un cuţit lângă el. Asta era tot. Intrase în întunericul uneia dintre grădinile comunale din oraş, în apropiere de apartamentul fetei. Massi mi-a spus că, din câte se bănuia, făcuse o pasiune pentru fata asta, una dintre elevele pe care le medita. Când a cercetat problema, Massi a descoperit o singură fată căreia îi dădea lecţii, una de paisprezece ani pe nume Heather Cave. Dacă ea era cea de care se înamorase Ramadhin, trebuie să fi fost copleşit de o imensă vinovăţie, care îl va fi potopit ca un puhoi de cerneală întunecată.

Massi a clătinat din cap şi a schimbat subiectul.

Mi-a spus că ea nu credea că traiul fratelui ei în Anglia fusese unul fericit şi că simţea că acesta ar fi fost mult mai mulţumit să aibă o carieră şi o casă în Colombo.

Din câte se pare, fiecare familie emigrantă are în sânul ei pe cineva care nu îşi găseşte locul în noua ţară în care au

venit cu toții. Acel frate sau acea soție ce nu-şi pot îndura soarta acolo, în Boston, Londra sau Melbourne, se simt într-un exil permanent. Am întâlnit mulți oameni care rămân bântuiți de stafia trainică a unui loc de mai demult. Şi este adevărat că Ramadhin ar fi avut o viață mai fericită în lumea mult mai destinsă şi mai puțin publică din Colombo. El nu avea ambiții profesionale, aşa cum avea Massi şi – cum bănuia ea – aveam şi eu. El era cel mai sistematic şi cel mai preocupat dintre noi şi învăța ceea ce era important în ritmul său personal. I-am spus lui Massi că până şi acum încă mă miram cum izbutise el să se înțeleagă cu mine şi cu Cassius în acea călătorie spre Anglia. Ea a dat din cap, de-acum zâmbitoare, după care a întrebat:

— Pe el l-ai văzut? Am citit adesea despre el.

— Îți aminteşti că noi ți-am spus odată că ar trebui să-l cauți?

Am început să râdem. La un moment dat Ramadhin şi cu mine am încercat să o convingem pe Massi că pentru ea nu exista un soț mai potrivit decât Cassius.

— Poate că ar trebui... încă aş mai putea.

Izbea cu picioarele în frunzele ude ce i se aşterneau dinainte şi mă luase de braț. M-am gândit la celălalt prieten dispărut al meu. Ultima oară când auzisem ceva despre Cassius fusese când întâlnisem o actriță din Sri Lanka, iar ea îl cunoştea din Anglia, de pe vremea când erau adolescenți. Mi-a povestit cum a scos-o el o dată la o întâlnire dimineața, foarte devreme, pe un teren de golf. A adus cu el vreo două crose vechi, câteva mingi de golf, apoi au sărit peste poarta de la intrare şi au colindat terenul, timp în care Cassius a fumat un joint şi i-a ținut o prelegere despre măreția lui Nietzsche înainte să în-cerce să o seducă lângă una din găuri.

Ajunşi în stație, am verificat ora sosirii trenului, apoi ne-am dus într-un local de noapte de sub podul de cale ferată

şi am stat acolo, scoţând rareori câte o vorbă şi uitându-ne unul la altul peste masa de pal melaminat.

În mintea mea eu n-o văzusem niciodată pe Massi drept sora lui Ramadhin. Păreau două entităţi mult prea distincte. Ea avea acel spirit fremătător. Cum menţiona cineva o posibilitate, cum o vedeai pe Massi că o duce la îndeplinire, ca şi cum ar fi scris continuarea unui cântec. Era din soiul acela pe care oamenii dintr-o altă epocă l-ar fi numit „argint viu". Aşa ar fi descris-o domnul Mazappa sau domnişoara Lasqueti. Dar în noaptea asta, în localul aproape gol de lângă staţia de tren, era închisă şi şovăielnică. Înăuntru mai era o pereche mai în vârstă şi cei doi fuseseră şi ei la înmormântare şi la recepţia comemorativă, dar aceştia stăteau separaţi de restul lumii. Aveam nevoie de Ramadhin aici, cu noi. Aşa mă obişnuisem. Indiferent dacă prezenţa lui a fost îngăduită de tăcerea lui Massi sau, poate, de afecţiunea proaspăt iscată între noi, care a şters atât de repede anii trecuţi, Ramadhin a pătruns în adâncul inimii mele şi am început să plâng. Tot ce era legat de el era dintr-odată în mine: mersul lui lent, stânjeneala în faţa unei glume îndoielnice, nevoia de a avea câinele acela în Aden şi iubirea faţă de el, grija cu care îşi păzea inima –" inima lui Ramadhin" –, nodurile pe care le făcuse şi de care era aşa de mândru pentru că ne salvaseră vieţile, felul în care arăta atunci când se îndepărta de tine. Şi inteligenţa lui cuviincioasă pe care o observase domnul Fonseka şi pe care Cassius şi cu mine n-o recunoscuserăm niciodată, doar că ea fusese întotdeauna acolo. Cât de mult din Ramadhin asimilasem doar cu ajutorul memoriei după ce încetaserăm să ne mai întâlnim?

Eu sunt un om cu fire rece. Dacă nimeresc lângă o durere copleşitoare, înalţ bariere, astfel încât suferinţa să nu ajungă prea profund sau prea departe. Acolo se înalţă imediat un zid – şi n-o să se prăbuşească. Proust a scris

următorul rând: „Credem că nu îi mai iubim pe cei morți... dar numai ce ne cade sub ochi o mănuşă veche şi izbucnim imediat în plâns”. Eu nu ştiam cum era. Nu exista nicio mănuşă. Ramadhin era mort de şase zile. Dacă era să fiu cinstit, nu mă gândisem cu adevărat la el ca la cineva de care fusesem apropiat câtva timp. La douăzeci şi ceva de ani eşti prea ocupat să te transformi în altcineva.

Mă simțeam oare vinovat pentru că nu îl iubisem îndeajuns? Parțial aşa era. Dar gândul care mi-a dărâmat zidul şi i-a permis să ajungă la mine nu a fost unul oarecare. Probabil că începusem să-mi reamintesc, să derulez iar în minte toate acele fragmente mărunte din el care îmi dezvăluiau grija lui față de mine. Un gest prin care îmi semnala că îmi vărsasem ceva pe cămaşă, lucru care de fapt se şi întâmplase când îl văzusem ultima oară. Felul în care încerca să mă atragă spre ceva ce el învăța cu înflăcărare. Ce eforturi nemăsurate a făcut ca să mă găsească, iar apoi, în Anglia, a continuat să rămână prietenul meu şi în momentul în care el s-a dus la o şcoală, iar eu la alta. Nu eram greu de găsit, dată fiind rețeaua expatriaților, dar totuşi el mă căutase.

Habar n-am cât am stat acolo aşa, lângă geamul înalt de sticlă care mă separa de stradă, cu Massi vizavi de mine, fără să scoată o vorbă, ci doar cu mâna întinsă peste masă, cu palma întoarsă în sus, pe care eu nu i-am văzut-o şi nu i-am luat-o într-a mea. Se spune că lacrimile ne dezvoltă, nu ne îngustează. Mie mi-a trebuit mult timp. Nu puteam să mă uit la ea. Priveam undeva dincolo de locul în care lumina restaurantului se risipea în beznă.

— Vino. Vino cu mine, mi-a zis ea şi am urcat treptele de piatră ale stației, ca să aşteptăm trenul.

Mai erau câteva minute, aşa că ne-am plimbat pe peron de la un capăt la celălalt, am mers până la capetele lui neluminate şi ne-am întors, fără să schimbăm niciun

cuvânt. Odată cu apropierea trenului, între noi urmau să aibă loc o îmbrățișare, un sărut de recunoaştere şi o tristețe care avea să năvălească fără veste peste noi mulți ani după aceea. Am auzit pârâiturile unui anunț, iar apoi am văzut o rază de lumină care ne-a încadrat.

*

În cazul anumitor evenimente durează o viață până să vezi daunele şi efectele lor. Acum îmi dau seama că m-am căsătorit cu Massi ca să rămân aproape de o comunitate din copilărie în sânul căreia mă simțeam în siguranță şi, aşa cum s-a dovedit, după care încă mai tânjeam.

Iată de ce Massi şi cu mine am continuat să ne vedem, mai întâi timid, iar apoi întru câtva pentru a-i reînvia pe îndrăgostiții care aproape că fuseserăm în anii adolescenței. Împărtăşeam şi durerea pentru moartea lui Ramadhin. Şi apoi mai era şi tihna din sânul familiei. Părinții ei l-au reprimit cu bucurie în căminul lor pe băiatul – pentru ei acelaşi băiat – care fusese vreme de ani buni cel mai bun prieten al fiului lor. Aşa că mă duceam adesea în Mill Hill şi stăteam în casa în care odinioară pătrunsesem pe furiş, pe când eram adolescent şi pierdeam vremea împreună cu Ramadhin şi sora lui în timp ce părinții lor erau la muncă – în camera lor de zi cu televizor sau în dormitorul de la etaj, cu plante agățătoare pe exterior. E un loc în care aş putea circula legat la ochi chiar şi acum: cu mâinile întinse, ca să evaluez lărgimea coridorului, ar trebui să fac atâția paşi ca să intru în camera aceea prin grădină, apoi încă trei paşi la dreapta, ocolind măsuța de cafea, şi atunci când mi-aş da jos legătura de pe ochi, aş şti că stau în fața fotografiei de la absolvire a lui Ramadhin.

Nu mai aveam pe nimeni altcineva şi nici un alt loc unde să mă duc cu pustietatea din mine.

La o lună după moartea lui Ramadhin familia lui a primit o scrisoare de condoleanțe de la domnul Fonseka, pe care

mi-au permis să o citesc şi eu, fiindcă omul descria zilele petrecute de noi pe Oronsay. Scria câteva vorbe politicoase despre mine (şi niciuna despre Cassius), după care vorbea despre faptul că detectase la Ramadhin „o curiozitate academică luminoasă”. Scria cunn discutaseră ei doi despre istoria diverselor ţări pe care le străbătuserăm – despre porturile naturale în opoziţie cu cele artificiale, despre faptul că Aden fusese una dintre cele treisprezece mari cetăţi preislamice, despre faptul că acolo îşi aveau originea câţiva geografi musulmani vestiţi, care trăiseră în acel loc înainte de epoca imperiilor prafului de puşcă. Şi scrisoarea lui Fonseka o ţinea tot aşa, într-un stil care încă îmi mai era familiar şi după ce trecuseră douăzeci de ani.

Pasiunea pentru cunoaştere a lui Fonseka conţinuse dintotdeauna în ea şi plăcerea suplimentară de a împărtăşi. Presupun că la fel era şi Ramadhin cu nepotul de zece ani pe care îl meditase şi pe care îl întâlnisem la înmormântare. Domnul Fonseka nu avea de unde să ştie că eu păstrasem legătura cu familia lui Ramadhin şi bănuiesc că l-aş fi putut lua prin surprindere dacă aş fi mers până la Sheffield ca să-l vizitez împreună cu Massi. Dar n-am făcut-o. Massi şi cu mine aveam treabă în aproape toate weekendurile. Acum eram iarăşi îndrăgostiţi, logodiţi şi urma să ne căsătorim cu tot ceremonialul pe care familiile ce locuiesc în străinătate insistă să-l urmezi. Povara tradiţiei exilaţilor se prăvălise pe umerii noştri. Şi totuşi am fi putut evita toate astea, am fi putut să închiriem o maşină şi să mergem să-l întâlnim. Dar în acea etapă a vieţii mele m-aş fi dovedit timid în faţa lui. Eram un tânăr scriitor şi mă temeam de reacţia lui, măcar că sunt convins „că ar fi fost politicos. La urma urmei, se pare că el considerase că Ramadhin era înzestrat cu sensibilitatea şi inteligenţa înnăscute de care avea nevoie un artist. Nu cred că acestea sunt nişte precondiţii necesare, dar pe atunci o credeam măcar pe jumătate.

Încă mă surprinde faptul că eu şi Cassius am apărut din acea lume şi am supravieţuit în lumea artei. Cassius, care în ipostaza sa publică insista să îşi folosească doar prenumele său polemic. Eu eram mai politicos şi îmi cizelasem comportamentul, dar Cassius izbea de-a dreptul, lua peste picior şi disprețuia toate snobismele artei şi ale puterii. La câțiva ani după ce devenise faimos, şcoala din Anglia la care învățase, pe care o ura şi ai cărei profesori probabil că îl antipatizau, l-a rugat să îi doneze o pictură. El le-a expediat o telegramă cu textul „FUTE-V-AŞ! URMEAZĂ O SCRISOARE DURĂ!”. Se numărase întotdeauna printre tipii turbulenți. Ori de câte ori auzeam de vreo chestie scandaloasă şi cutremurătoare făcută de Cassius, imediat mă şi gândeam cum va citi Fonseka despre ea în ziare şi va ofta, gândindu-se la clivajul care există între dreptate şi artă.

Ar fi trebuit să mă duc să-l văd pe acest bătrân guru al fumatului cânepii. El mi l-ar fi revelat pe Ramadhin într-un alt fel decât o făcea Massi. Dar familia ei fusese distrusă, iar ea şi cu mine am fost legătura care a reclădit-o sau cel puțin a întins un strat protector asupra situației neclare a morții sale, ce îi lăsase pe toți incapabili să se lupte cu durerea lor. În egală măsură, dorința noastră se hrănea şi din vremuri trecute, din acea dimineață unică din tinerețea noastră, când ea îmi apăruse pictată de crengile verzi şi unduitoare reflectate în fereastră. Toți avem în inimile noastre câte un nod pe care ne dorim să-l slăbim şi să-l desfacem.

Cum eu nu aveam nici frați, nici surori, mă purtasem cu Ramadhin şi Massi de parcă ar fi fost frații mei. Era genul de relație pe care o poți avea în adolescență, în opoziție cu oamenii de care ne ciocnim când suntem mai vârstnici – şi cu care posibilitatea de a ne modifica viața e mai mare.

Aşa m-am gândit eu.

Noi trei traversaserăm împreună acele perioade abstracte şi, din câte se pare, necartografiate, reprezentate de vacanţele de vară şi de iarnă. Ne furişam prin universul de pe Mill Hill. Pe pista de ciclism reeditam curse faimoase – ne bălăngăneam pe pantă, dădeam un asalt final la vale şi şarjam într-un final de kinogramă. După-amiaza dispăream în câte un bijou din centrul Londrei şi mergeam să vedem un film. Universul nostru includea centrala electrică de la Battersea, Pelican Stairs din Wapping, coborând spre Tamisa, biblioteca Croydon, baia publică din Chelsea, parcul Streatham Common, unde coboram de pe High Road înspre copacii din depărtare. (Acesta a fost şi locul unde Ramadhin s-a regăsit o vreme în ultima noapte din viaţă.) Şi Colliers Water Lane, unde Massi şi cu mine am ajuns în cele din urmă să trăim laolaltă. Toate acele locuri în care ea cu Ramadhin şi cu mine pătrunseserăm ca adolescenţi şi din care ieşiserăm adulţi. Dar ce ştiam noi de fapt, chiar şi unul despre celălalt? Nu ne-am gândit niciodată la viitor. Măruntul nostru sistem solar... încotro se îndrepta el? Şi cât timp vom mai însemna ceva unul pentru altul?

Uneori ne descoperim şinele autentic şi intrinsec în anii copilăriei şi ai adolescenţei. E vorba de recunoaşterea a ceva pe care într-o primă fază îl simţi mic înăuntrul tău şi pe care îl faci cumva să se maturizeze. Eu eram poreclit Mynah, „mier-loiul mandarin”. Aproape de numele meu, dar cu un pas în gol şi o strălufgerare de ceva în plus, ca o uşoară răsucire în mers, aşa cum au toate păsările atunci când păşesc pe pământ. De asemenea, e o pasăre neoficială, necredibilă, cu o voce nu pe de-a-ntregul demnă de încredere, în ciuda întinderii ei. Presupun că la vremea aceea eram mierloiul grupului, căci le reproduceam tot ce auzeam celorlalţi doi tovarăşi. Ramadhin mi-a spus aşa întâmplător, iar Cassius, recunoscând uşurinţa cu care

răsărise porecla din numele meu, a început să mă strige astfel.

Nimeni altcineva nu îmi spunea „Mynah” – doar cei doi prieteni pe care mi-i făcusem pe Oronsay. Odată ce am ajuns la o şcoală din Anglia, eram recunoscut doar după numele de familie. Dar dacă primeam vreodată un telefon şi cineva îmi spunea „Mynah”, nu putea fi decât unul din ei. Massi îl mai folosea şi ea uneori cu mine, numai că numele meu adevărat îi venea mult mai uşor pe limbă.

În ceea ce priveşte prenumele lui Ramadhin, aproape că nu-l foloseam, deşi îl ştiam. Faptul că îl ştiam îmi permitea să presupun că înțeleg mai multe lucruri despre el? Aveam dreptul să îmi închipui procesele gândirii lui din vremea când era adult? Nu. Dar pe vremea când eram copii, în călătoria aceea spre Anglia, în timp ce ne uitam la marea ce părea să nu conțină nimic, obişnuiam să ne imaginăm intrigi şi poveşti complicate despre noi înşine.

Inima lui Ramadhin. Câinele lui Ramadhin. Sora lui Ramadhin. Iubita lui Ramadhin. Abia acum disting diversele repere din viața mea care ne legau pe noi doi. Câinele, de exemplu. În scurta perioadă cât a stat la noi, îmi amintesc cum ne jucam cu el pe priciul acela îngust. Şi cum, la un moment dat, a venit tăcut la mine şi şi-a strecurat botul şi fălcile între umărul şi gâtul meu, ca o vioară. Căldura lui înfricoşată. La fel cu Massi, când ne cuibăream unul într-altul, precauți şi agitați ca nişte adolescenți, iar apoi mai grăbiți şi mai extaziați la gândul că ne descoperiserăm unul pe altul după moartea lui Ramadhin, aproape conştientizând faptul că fără ea n-am fi ajuns să fim împreună.

Şi apoi mai era povestea cu iubita lui Ramadhin.

Se numea Heather Cave. Şi el iubea tot ce nu se maturizase încă în ea la vârsta de paisprezece ani. Era ca şi cum vedea în ea fiecare posibilitate – deşi trebuie să o fi

iubit şi pentru ceea ce era în acel moment, în acelaşi fel în care adori un cățeluş, un viţeluş sau un băiat frumos, lipsit încă de sexualitate. Ramadhin mergea la apartamentul familiei Cave ca s-o mediteze la geometrie şi la algebră. Stăteau la o masă de bucătărie. Dacă afară era soare, uneori ţineau meditaţiile în grădina împrejmuită cu gard ce le înconjura clădirea. Iar în ultima jumătate de oră, ca un fel de cadou neoficial, o punea pe fată să-i vorbească de alte lucruri. A auzit cu surprindere judecăţile ei în privinţa părinţilor, a profesorilor de care i se urâse şi a câtorva „prieteni" care încercaseră să o seducă. Şedea acolo uluit. Era o fată tânără, dar nu naivă. Probabil că era mai hârsită decât el în multe privinţe. Dar ce era el? Un mult prea inocent ins de treizeci de ani din coconul micii comunităţi de imigranţi din Londra. Nu era un bun cunoscător al lumii din jurul lui şi nici implicat în ea. Era profesor suplinitor şi mai dădea şi meditaţii. Citea multe cărţi de geografie şi istorie. Păstrase legătura cu domnul Fonseka, care trăia în nord – conform spuselor surorii lui, era de presupus că menţineau contactul printr-o corespondenţă rarefiată. Aşa că o asculta pe fata aceea, Heather, de dincolo de masă şi îşi imagina diversele faţete ale firii ei. Apoi se ducea acasă.

Oare de ce n-a rupt vraja acelei corespondenţe grandilocvente cu domnul Fonseka, pomenind de fată? Dar Ramadhin n-ar fi putut face niciodată aşa ceva. Fonseka ar fi ştiut în mod cert cum să-l smulgă de lângă ea. Deşi în ce măsură era el în stare să fie realist în privinţa caracterului adolescentin, care, dincolo de faţada lui, putea fi foarte dur? Nu, ar fi fost mai bine pentru el să i se confeseze lui Cassius. Sau mie.

Ramadhin mergea la apartamentul familiei Cave miercurea şi vinerea. Vinerea fata era în mod clar nerăbdătoare, pentru că, după ce termina meditaţiile, urma să meargă să se întâlnească cu prietenii ei. Apoi, într-o

vineri, a găsit-o înlăcrimată. A început să vorbească şi n-a vrut să-l lase să plece, ci i-a cerut să o ajute în viaţa ei personală. Avea paisprezece ani şi tânjea numai şi numai după un băiat pe nume Rajiva, pe care Ramadhin îl întâlnise într-o seară în compania ei. Un ins dubios, şi-a zis el. Însă acum era nevoit să audă despre toate calităţile lui şi despre patima aprinsă între ei, ce părea corozivă şi prea degajată. Ea vorbea şi el asculta. Băiatul o respinsese cu dispreţ pe fată în faţa mai multor prieteni de-ai lui şi, în consecinţă, ea se simţea părăsită. Voia ca Ramadhin să se ducă la acel băiat şi să îi spună ceva, să o reprezinte cumva. Ştia că el se pricepe să vorbească – şi poate că asta l-ar fi făcut pe Rajiva să se întoarcă la ea.

A fost primul lucru pe care i l-a cerut să-l facă pentru ea.

I-a spus că ştie unde îl poate găsi. „La barul Coax." Nu voia, nu putea să se ducă ea însăşi. Rajiva avea să fie cu prietenii lui, iar acum aceştia o ignorau.

Aşa că Ramadhin s-a dus să-l caute pe băiat şi să-l convingă să se întoarcă la Heather. A mers în partea aceea din oraş – undeva unde nu s-ar fi dus niciodată – şi a intrat acolo în haina lui de iarnă lungă şi neagră, fără fular, înfruntând vremea din Anglia.

Şi iată-l îndreptându-se spre barul Coax, cavaler pornit într-o misiune. Locul e plin de zarvă, muzică, discuţii zgomotoase şi fum. Intră în bar: un asiatic grăsuţ şi astmatic care caută un alt asiatic, pentru că Rajiva e şi el tot oriental – sau cel puţin părinţii lui erau astfel. Dar generaţia următoare e întotdeauna mai sigură pe ea. Ramadhin îl vede pe Rajiva în mijlocul prietenilor săi. Se apropie şi încearcă să îi explice de ce se află acolo, de ce stă de vorbă cu el. În timp ce Ramadhin încearcă să-l convingă pe Rajiva să se întoarcă împreună cu el la apartamentul unde îl aşteaptă Heather, în jur se desfăşoară mai multe conversaţii. Rajiva râde şi îi întoarce spatele, Ramadhin îl

smuceşte pe băiat de umărul stâng şi atunci apare lama goală a unui cuţit. Lama nu-l atinge. Îi atinge doar haina neagră undeva mai sus de inimă. Inima pe care Ramadhin şi-a protejat-o întreaga viaţă. N-a existat decât o apăsare uşoară a cuţitului băiatului, cu o forţă la fel de mare ca aceea cu care ai apăsa în sus sau în jos un comutator. În asta constă toată agresiunea. Dar Ramadhin rămâne în picioare şi tremură în mijlocul vacarmului ce-l înconjoară. Încearcă să nu inspire fum. Băiatul, Rajiva – câţi ani să aibă oare? şaisprezece? şaptesprezece? —, se apropie de el cu ochii aceia de un castaniu întunecat şi îndeasă cuţitul în buzunarul hainei negre a lui Ramadhin. E ceva la fel de intim ca şi cum l-ar fi înfipt în el.

— Poţi să i-l dai ei, zice Rajiva.

E un gest periculos şi totuşi formal. Ce înseamnă el? Ce vrea să spună Rajiva?

Un frison de neoprit în inima lui Ramadhin. Apoi vine un hohot de râs şi „iubitul" îi întoarce spatele şi pleacă împreună cu roiul lui de prieteni. Ramadhin iese din bar în aerul nopţii şi o porneşte pe jos înspre apartamentul lui Heather, ca să-i povestească despre eşecul său. „În plus", va adăuga el la întoarcere, „nu-i deloc potrivit pentru tine". Se simte brusc epuizat. Face semn unui taxi şi se urcă în el. O să spună... o să îi zică... n-o să-i pomenească de imensa greutate pe care o simte că-i apasă inima... de primele câteva ori nu aude întrebarea adresată de şofer de pe scaunul din faţă. Lasă capul în îl plăteşte pe şofer. Sună la soneria de la apartamentul fetei, apoi se întoarce şi pleacă. Străbate grădina unde au ţinut orele de meditaţii o dată sau de două ori, când a fost soare. Inima îi tresaltă în continuare, ca şi cum n-ar putea să încetinească, şi nici să se oprească. Împinge poarta şi pătrunde în acea întunecime verde.

M-am întâlnit cu fata, Heather Cave. Asta s-a întâmplat la câțiva ani după moartea lui Ramadhin şi, într-un fel, a fost ultimul lucru pe care l-am făcut pentru Massi şi părinții ei. Fata locuia şi muncea în Bromley, nu departe de locul unde făcusem eu şcoala. Am întâlnit-o la coaforul Tidy Hair, căci acolo lucra, şi am invitat-o la un prinz. Fusesem nevoit să inventez o poveste ca să mă pot întâlni cu ea.

La început mi-a zis că îşi amintea doar vag de el. Dar în timp ce continuam să conversăm, câteva dintre amănuntele clare care îi rămăseseră în minte s-au dovedit surprinzătoare. Chiar dacă fata nu voia, de fapt, să mergem mai departe de varianta oficială, deşi încă lacunară, a morții sale. Am petrecut împreună o oră, după care ne-am întors fiecare la viețile noastre. Fata nu era nici diabolică, nici proastă. Bănuiesc că nu „evoluase" aşa cum şi-ar fi dorit Ramadhin, ci că se instalase confortabil într-un mod de viață pe care şi-l alesese singură, în limitele ei era o tânără stăpână. Şi era foarte precaută, avea foarte multă grijă cu sentimentele mele. Când am pomenit prima oară numele prietenului meu, m-a deturnat cu uşurință, punându-mi câteva întrebări ce m-au făcut să vorbesc eu însumi despre el. M-am apucat să-i povestesc despre călătoria noastră cu vaporul. Aşa se face că atunci când am repetat întrebarea, ea ştia deja detaliile legăturii noastre şi mi-a zugrăvit o imagine mult mai generoasă a lui Ramadhin ca meditator al ei decât ar fi făcut-o în fața unei persoane care nu îl cunoscuse.

— Cum arăta pe vremea aceea?

Fata i-a descris masivitatea familiară, mersul molatic, până şi acel zâmbet grăbit pe care îl arbora – doar o dată – atunci când te părăsea. Pentru un om atât de afectuos era ciudat să fie singur, m-am gândit eu. Dar Ramadhin pleca întotdeauna de lângă tine cu acel zâmbet atât de autentic, aşa că acela era şi ultimul lucru pe care îl vedeai la el.

— Era dintotdeauna timid? a adăugat după o clipă fata.

— Era... precaut. Avea o inimă slabă şi trebuia să şi-o protejeze. De aceea mama lui l-a iubit aşa de mult. Nu se aştepta să aibă o viaţă prea lungă.

— Înţeleg.

Şi-a plecat privirea.

— Ce s-a întâmplat în barul acela... am auzit c-a fost doar o ceartă, că n-a fost nimic violent. Rajiva nu era genul ăla.

Nu mă mai întâlnesc deloc cu el, dar nu era genul ăla.

Aveam extrem de puţine lucruri cu care să putem lega conversaţia noastră. Mă agăţăm de nişte năluci de fum. Acel Ramadhin pe care aveam nevoie să-l înţeleg cu totul pentru a-l putea îngropa nu era accesibil. În plus, cum ar putea o fată de paisprezece ani să înţeleagă patima şi suferinţa ce zăceau în el?

Apoi ea a spus:

— Ştiu ce voia. Îi dădea înainte cu triunghiurile alea şi problemele de matematică cu un tren care mergea cu patruzeci şi cinci de kilometri pe oră... sau cu o cadă de baie în care încăpea atâta apă şi în ea intră un bărbat în greutate de zece puduri. Genul ăsta de lucruri îl învăţam cu toţii. Dar el voia altceva. El voia să mă salveze. Să mă tragă în viaţa lui, de parcă n-aş fi avut-o pe a mea.

Mereu vrem să-i salvăm pe cei pierduţi în lumea asta. E un obicei masculin, un soi de satisfacere fantasmatică a dorinţelor. Dar Heather Cave, chiar şi la vârsta ei necoaptă ştiuse că, probabil, Ramadhin tânjea după ea. Şi totuşi, cu toate că în seara aceea i-a cerut să facă ceva pentru ea, nu s-a învinovăţit niciodată de moartea lui. Participarea lui a fost determinată de propriile necesităţi.

— Are şi o soră, nu-i aşa?

— Da, i-am răspuns. Sunt însurat cu ea.

— Deci din cauza asta ai vrut să mă întâlneşti?

— Nu. Din cauză că el era machang, era cel mai bun prieten al meu. Unul dintre cei doi prieteni ai mei esențiali, la un moment dat.

— Înțeleg. Îmi cer scuze.

Apoi fata a adăugat:

— Îmi aduc foarte bine aminte de zâmbetul acela al lui, de fiecare dată când pleca, iar eu închideam uşa în urma lui. E ca atunci când cineva îşi ia rămas-bun la telefon şi vocea îi devine tristă. Ştii cum se schimbă vocea atunci?

Când ne-am ridicat şi am dat să plecăm, ea a ocolit masa, a venit la mine şi m-a îmbrățişat, ca şi cum ştia că nu făcusem toate astea pentru Ramadhin, ci pentru mine.

*

Într-o noapte de vară, în apartamentul nostru cu grădină de pe Colliers Water Lane, când intram în camera noastră de zi în timpul unei petreceri, am văzut-o pe Massi în celălalt capăt al încăperii cum se desprinde încet de perete ca să danseze cu cineva pe care amândoi îl cunoşteam bine. Au dansat la lungimea brațului, astfel încât să-şi poată vedea fețele. Cu mâna dreaptă Massi şi-a ridicat breteaua rochiei de vară deplasând-o uşor – îşi coborâse privirea spre bretea, aşa cum făcuse şi el. Iar ea ştia că el se uita.

Veniseră toți prietenii noştri comuni. Ray Charles cânta Dar pe de altă parte, iubito. Eu străbătusem jumătate din încăpere. Şi, fără să mai trebuiască să văd mai mult de-atât sau să aud vreun cuvânt, am ştiut că între ei se simțea o armonie care nu mai exista între noi doi.

Un gest atât de mărunt, Massi. Atunci când căutăm un exemplu a ceva ce nu mai avem, îl vedem pretutindeni. Şi trecuseră câțiva ani de când noi înşine ne aruncaserăm unul în brațele celuilalt ca să ne eliberăm de moartea fratelui ei, un lucru căruia niciunul dintre noi nu-i putea face față singur.

Când Massi şi cu mine ne-am despărţit, vestea a fost în realitate mult mai devastatoare pentru părinţii ei, în vreme ce noi doi speram că legătura noastră o să fie mai liniştită în lipsa funcţiei conjugale. Dar, după cum am văzut mai apoi, nici nu ne-am mai întâlnit.

Să fi dispărut toţi anii aceia, atunci când am văzut-o cum îşi deplasează breteaua de la rochia ei de vară vreo jumătate de centimetru, astfel încât să interpretez gestul drept o invitaţie adresată acelui prieten comun? Ca şi cum, dintr-odată, ar fi fost vital ca el să vadă părticica aceea nebronzată a umărului ei. Spun asta după ce amărăciunea, acuzaţiile, tăgădu-ielile şi certurile au trecut de mult. Ce m-a făcut să recunosc în acel gest ceva anume? Am ieşit în grădina micuţă, unde am stat şi am ascultat cum treceau maşinile noaptea pe Colliers Water Lane, ceea ce m-a făcut să mă gândesc la zgomotul constant al mării, iar apoi, brusc, la Emily şi cum stătea ea pe Oronsay, în întuneric, rezemată cu spatele de balustradă, împreună cu iubitul ei, aruncând o privire furişă spre umărul ei dezgolit şi apoi ridicându-şi ochii spre stele, şi mi-am amintit de nodul erotic care începuse să se formeze şi în mine. Chiar dacă aveam doar unsprezece ani.

Să vă spun când m-am gândit ultima oară la Ramadhin. Eram în Italia şi, cum mi se trezise interesul pentru heraldică, i-am cerut unui ghid de la un castel să-mi explice ce-i cu toate semilunile acelea cu colţurile orientate în sus. Mi s-a explicat că un şir de semiluni şi o spadă înseamnă că familia respectivă a participat la cruciade. Dacă o singură generaţie a participat la ele, atunci pe blazon va apărea o singură semilună. Apoi ghidul a adăugat, fără ca eu să-l întreb, că dacă ai un soare pe blazon, înseamnă că ai un sfânt în familie. Iar eu m-am gândit: „Ramadhin”. Da. A răsărit dintr-odată în gân-durile mele sub chipul unui soi de

sfânt. Nu unul foarte oficial. Unul uman. El era sfântul familiei noastre clandestine.

Port Said

Pe 1 septembrie 1954 Oronsay şi-a încheiat traversarea Canalului Suez şi ne-am uitat cum oraşul Port Said se apropie de noi şi apoi cum alunecă pe lângă noi, cu un cer negru de nisip. Cum nu dormiserăm toată noaptea, eram storşi de puteri, dar am rămas pe punte cât de mult am putut, am ascultat traficul maşinilor, corul de claxoane şi radiourile ce se auzeau pe străzi.

În cele din urmă am plecat de pe punte şi am coborât câteva niveluri până în căldura teribilă şi lumina artificială, ca de închisoare, din sala motoarelor. Devenise un obicei de-al nostru şi făceam asta în fiecare dimineaţă. Aici oamenii transpirau atât de abundent, încât îi vedeam cum beau apă călâie din găleţile de incendiu, în timp ce turbinele din jurul lor se roteau şi pompau din pistoane. Pe Oronsay erau şaisprezece ingineri. Opt în schimbul de noapte, opt în cel de zi, toţi se îngrijeau de motoarele cu aburi de patruzeci de mii de cai-pu-tere, care roteau elicele gemene, astfel încât să putem călători mai departe şi pe marea calmă, şi în vreme de furtună. Dacă ajungeam acolo destul de devreme, când se termina schimbul de noapte, ieşeam împreună cu echipajul la lumina zilei, unde aceştia intrau unul câte unul sub un duş în aer liber, după care se uscau în bătaia vântului marin, iar vocile lor răsunau sonore în tăcerea proaspătă. Acolo fusese patinatoarea noastră australiană cu doar o oră în urmă.

Dar acum, când am acostat în Port Said, toate turbinele şi motoarele au tăcut, iar echipajul a adoptat un nou ţel şi o nouă activitate. Dintr-odată truda lor anonimă a devenit publică. Traversarea Mării Roşii şi a Canalului Suez făcuse ca nisipurile deşertului să radă milioane de fragmente de vopsea galben canar de pe exteriorul navei, aşa că am

zăbovit în acel port mediteraneean o zi şi jumătate, timp în care marinarii, atârnaţi în leagăne de frânghie, au curăţat şi revopsit coca galbenă. Inginerii, electricienii şi pompierii îşi vedeau de lucru printre pasageri, la o temperatură de treizeci şi şapte de grade, verificând nava pentru a doua jumătate a voiajului. Curăţătorii scoteau din conducte sedimentele uleioase şi strângeau substanţa aceea neagră, cu aspect de flegmă, în nişte butoaie. Imediat ce vaporul a ieşit din port, le-au urcat pe puntea suspendată de la pupa şi le-au golit peste bord.

Între timp au fost golite unele secţiuni din cală. O scurtă ploaie de după-amiază s-a scurs preţ de trei niveluri, ajungând până în fundul calei, în timp ce muncitorii, uzi leoarcă, rostogoleau butoaie de trei sute de kilograme spre gura macaralei în aşteptare, apoi agăţau lanţul şi butoiul de o grindă de oţel. Prindeau şi cărau spre deschizătura de sus lăzi de ceai şi suluri de cauciuc crud. Sacii de azbest se rupeau în aer. Era o trudă furioasă şi stresantă. În caz că cineva scăpa de sub control un container, acesta putea să cadă în bezna de jos cale de aproape douăzeci de metri. Dacă era cineva ucis, trupul urma să fie dus cu barca înapoi în port şi să dispară acolo.

Violetele

De-acum poziţia doamnei Flavia Prins la bordul lui Oronsay era una remarcabilă. Fusese invitată la masa căpitanului şi avusese două invitaţii la bridge în salonul ofiţerilor. Dar ceea ce-i conferea putere mătuşii Flavia în interiorul saloanelor de pe puntea A era asocierea ei cu cele două prietene ale sale şi priceperea lor la bridge-ul competiţional.

Violet Coomaraswamy şi Violet Grenier, „cele două Violete”, cum le spunea toată lumea, reprezentaseră Ceylonul în numeroase turnee de bridge, de la Singapore până la Bangkok. Prin urmare, erau superioare obişnuiţilor

jucători de cărți placizi de pe parcursul călătoriei, iar aceste femei, care nu şi-au dezvăluit statutul lor profesional, creau senzație cu stilul lor de joc şi căutau n fiecare după-amiază câte un alt burlac subțirel şi îl convingeau să li se alăture pentru vreo două jocuri în partidă liberă.

Partidele de cărți erau în realitate un interogatoriu lent asupra disponibilității bărbatului, avându-se în vedere posibilitatea descoperirii unui pretendent, căci întâmplarea făcea că domnişoara Coomaraswamy, cea mai tânără dintre Violete, tocmai vâna un soț. Astfel că Violet Coomaraswamy, deşi în realitate era cea mai machiavelică jucătoare din cele trei, etala o mediocritate prefăcută la mesele de joc din barul Delilah, sublicitând şi pierzând ocazia să atace. Dacă se întâmpla să joace o dată sau de două ori în chip genial o licitație „trei fără atu", roşea şi atribuia evenimentul norocului ei la cărți şi nu – din păcate – norocului ei în dragoste...

Mi le închipui şi acum pe cele trei doamne încercuind şi prinzând în capcană nişte domni singuratici nimeriți în ape mult prea adânci pentru ei, fără să-şi dea măcar seama că erau nişte ape fatale. Brățările şi broşele zornăiau şi sclipeau când Flavia şi cele două Violete îşi etalau cărțile, pornind vână-toarea, sau le strângeau cu timiditate la sân. Cât am traversat Marea Roşie, au trăit toate cu speranța că un plantator de ceai de vârstă mijlocie va cădea pradă farmecelor celei mai tinere vânătorese dintre ele. Dar omul s-a dovedit a fi mai circumspect decât crezuseră ele, aşa că pe timpul acostării noastre la Port Said, Violet Coomaraswamy a rămas în cabina ei bocind.

Lucrul la care îmi doream cel mai tare să asist era o partidă de cărți între mătuşa mea Flavia şi tovarăşul meu de cabină, domnul Hastie. Acesta era în continuare răvăşit din pricina destituirii lui. Îi lipseau câinii săi şi îi lipsea şi timpul liber, în care putea să citească. Tânjeam la

posibilitatea unei întreceri între aceste două lumi separate şi mă întrebam dacă Violetele ar fi putut fi nimicite de el într-o partidă cinstită – în barul Delilah, în cabina noastră, la miezul nopții, sau poate, cel mai bine, pe un teren neutru, în străfundurile calei, pe o masă de joc pliantă, la lumina unui bec simplu.

Două inimi

Faptul că domnul Hastie şi-a pierdut slujba de supraveghetor-şef al cuştilor însemna că jocurile de cărți nocturne nu mai aveau loc la fel de des ca odinioară. În primul rând sporirea autorității domnului Invernio însemna de-acum mai multe ciorovăieli între cei doi prieteni. Iar domnul Hastie, care acum primise sarcina să se ocupe de vopseaua scorojită în bătaia soarelui arzător, nu mai avea energia pe care o avusese pe vremea când doar supraveghea câinii şi citea romane. Pe vremuri cei doi luau micul dejun împreună la cuşti – adică de obicei câte un whisky şi apoi un soi oarecare de porridge, pe care îl mâncau dintr-un bol vechi pentru câini. Acum abia dacă se mai vedeau. Însă uneori mai avea loc câte un joc de bridge târziu în noapte, iar eu îi urmăream pe toți patru până ce adormeam, fiind însă trezit rapid de domnul Babstock, care zbiera ori de câte ori pierdea o partidă. În câte o noapte liberă, când nu lucrau ca radiotelegrafist!, el şi cu Tolroy ajungeau storşi de puteri la jocul de cărți. Numai Invernio, care acum avea slujba cea mai uşoară, bătea din palme la orice mică victorie. Cum din el se degaja mirosul dalmaților şi al temerilor, îl irita necontenit pe domnul Hastie.

La capătul punții suspendate de la pupa se afla un felinar galben. Iar pe timpul nopților mai fierbinți tovarăşul meu de cabină îşi târa patul acolo şi îl lega de balustradă, ca să doarmă sub lumina stelelor. Mi-am dat seama că, probabil, acolo dormise şi în acele prime câteva nopți de după plecarea din Colombo. Am dat peste el într-una din

expedițiile noastre nocturne şi el ne-a explicat că începuse să facă asta de când era tânăr şi traversase strâmtoarea Magellan, când nava pe care se afla fusese înconjurată de aisberguri de absolut toate culorile. Hastie era „vieţaş” în marina comercială, călătorise în cele două Americi, în Filipine, în Orientul îndepărtat, şi susținea că fusese stricat de bărbații şi femeile pe care îi cunoscuse. „îmi amintesc fetele, mătasea... munca nu mi-o amintesc defel. Am ales aventurile dure. Pe vremea aceea cărțile erau doar cuvinte goale.” Domnul Hastie vorbea fără întrerupere în aerul târziu al nopții. Iar ceea ce ne-a povestit în câteva din serile acelea, atunci când l-am vizitat în lumina galbenă de la pupa, ne-a vârât în inimi o teamă înfiorată. Lucrase pentru Dollar Line, care traversa canalul din Panama – ecluza Pedro Miguel, ecluza Miraflores, defileul Gaillard... Acela, spunea el, era cu adevărat tărâmul romantismului! Ne-a descris excavațiile artificiale, oraşele portuare de la fiecare capăt al canalului şi măreţul oraş Balboa, unde a fost sedus de o frumusețe locală, s-a îmbătat, vasul a plecat fără el, iar el s-a însurat cu femeia aceea şi apoi a fugit după cinci zile, angajându-se la bordul următorului vas italian.

Domnul Hastie vorbea agale, cu vocea lui uscată, cu țigara atârnându-i între buze, şoptind cuvintele cu modestie prin fumul țigării. Credeam tot ce ne spunea. I-am cerut să ne arate o fotografie cu „soția” lui, despre care zicea că îl urmăreşte şi acum din port în port, că n-a renunțat niciodată, şi ne-a promis că o să ne „dezvăluie imaginea ei”, dar n-a făcut-o nicicând. Noi ne imaginam o frumusețe orbitoare, cu ochi scăpărători şi călare pe un cal. Căci atunci când domnul Hastie s-a urcat la bordul vasului italian şi a plecat din Balboa, Anabella Escaderro citise scrisoarea lui în care îşi recunoştea vinovăția, dar prin care totuşi o repudia, prea târziu ca să mai prindă şi ea vasul. Femeia luase doi cai şi călărise cu îndârjire, fără nicio

oprire, până la ecluza Pedro Miguel, unde îşi luase un bilet la clasa întâi pe vaporul acela, astfel încât el să ajungă să-i servească masa, îmbrăcat în uniforma lui strâmtă de steward, şi nici nu catadicsise să îi adreseze vreo vorbă sau să arunce vreo privire la chipul lui surprins şi atitudinea lui servilă până seara, când a intrat în cabina îngustă pe care o împărţea cu alţi doi membri ai echipajului şi i-a sărit în braţe. Iar noi, în noaptea aceea am avut la ce visa.

În lumina felinarului galben au urmat şi alte episoade. Căci mai târziu, pe un alt vapor, după ce îşi recunoscuse din nou ezitările în privinţa relaţiei lor, domnul Hastie admira cornul lunii în a patra zi de creştere, când ea s-a strecurat tăcută în spatele lui şi i-a înfipt cuţitul în coaste de două ori la rând, ratându-i inima „la o distanţă cât o bucată de prescură”. Doar aerul rece l-a făcut să nu-şi piardă cunoştinţa. Dacă ar fi fost o femeie mai voinică şi nu genul de sud-americancă micuţă, domnul Hastie era convins că l-ar fi ridicat peste balustradă şi l-ar fi azvârlit peste bord. A zăcut acolo şi a gemut – şi poate că, din cauza liniştii nopţii, urletele lui se auzeau şi mai tare.

Oricum, l-a auzit un alt marinar, care era de cart. Anabella Escaderro a fost arestată şi a stat în închisoare doar o săp-tămână.

Disperare femeiască, ne-a explicat domnul Hastie. Pentru aşa ceva în codul penal din America de Sud au un singur cuvânt. E echivalentul „conducerii sub influenţa hipnotismului”. Ceea ce e de fapt iubirea – sau cel puţin era iubirea în vremea aceea...

Apoi a încercat să ne explice la toţi trei:

— Femeile au o anumită nebunie. Trebuie să le abordezi cu grijă. S-ar putea să fie aiurite şi şovăitoare ca nişte ciute sălbatice şi, dacă vrei să te culci cu ele, trebuie să bei împreună cu ele. Dar dacă le părăseşti, e ca şi cum te-ai arunca într-un puţ de mină despre care nici nu ştiai că

există în firea lor... Un cuțit în coaste nu înseamnă nimic. Absolut nimic.

Aş fi putut trece peste asta. Dar în Valparaâso a apărut iarăşi. leşise din închisoare. M-a urmărit până la hotelul Homann. Din fericire, făcusem febră tifoidă, poate chiar în spitalul unde stătusem din cauza rănilor de cuțit, şi, spre norocul meu, femeia avea o teamă irațională de boala asta, îi spusese o ghicitoare că s-ar putea să moară de aşa ceva, prin urmare m-a lăsat de-a binelea în pace. Aşadar, loviturile acelea de cuțit din dreptul inimii mele stângi m-au salvat de la un trai permanent alături de ea. N-aveam s-o mai văd niciodată. Am spus „inima stângă" pentru că bărbații au câte două. Două inimi. Doi rinichi. Două stiluri de viață. Suntem făpturi simetrice.

Avem un echilibru al emoțiilor...

Ani de zile l-am crezut orbeşte.

— Oricum, în spital, în timp ce mă luptam cu febra tifoidă, doi doctori m-au învățat să joc bridge. Şi tot atunci am început să citesc. Când eram tânăr, cărțile nu mi-au invadat niciodată spiritul. Pricepeți ce vreau să zic? Dacă aş fi citit cartea asta, Upanişadele, când aveam douăzeci de ani, n-aş fi receptat-o. Pe atunci mintea mea era mult prea ocupată. Dar e o meditație. Acum îmi e de ajutor. Bănuiesc că azi aş aprecia-o şi pe ea. Mi-ar veni mult mai uşor.

Într-o după-amiază stăteam împreună cu Flavia Prins şi ascultam apatic. Când am coborât privirea spre o latură a vasului, l-am văzut pe domnul Hastie încălecat pe o ancoră suspendată şi vopsind coca. În jurul lui erau şi alți marinari atârnați în leagăne de frânghie, dar lui i-am recunoscut chelia, căci i-o vedeam ori de câte ori îmi coboram privirea în timpul partidelor lui de cărți. Îşi scosese cămaşa şi avea bustul ars de soare. I l-am arătat mătuşii mele.

— Se zice că insul acela e cel mai bun jucător de bridge de pe vas, i-am spus. Acâştigat campionate până şi în Panama...

Mătuşa mea şi-a ridicat privirea dinspre el către linia orizontului.

— Dar atunci mă întreb oare ce face acolo?

— Stă cu urechile ciulite, am răspuns eu. Dar joacă la nivel profesionist în fiecare noapte cu domnul Babstock, domnul Tolroy şi domnul Invernio, care acum are grijă de câinii de pe navă. Şi toți sunt campioni internaționali!

— I-auzi... a comentat ea examinându-şi unghiile.

Am plecat de lângă ea şi am coborât pe o punte inferioară, unde erau Ramadhin şi Cassius. Ne-am uitat cum lucrează domnul Hastie până când a ridicat întâmplător privirea şi atunci am fluturat mâinile spre el. El şi-a ridicat ochelarii de protecție pe frunte, ne-a recunoscut şi ne-a făcut şi el semn cu mâna. Am sperat că supraveghetoarea mea rămăsese acolo unde o lăsasem, ca să asiste la moment. Noi trei ne-am continuat drumul, un pic țanțoşi. Domnul Hastie n-avea să ştie niciodată cât de mult a însemnat pentru noi gestul acela de recu-noaştere.

Poate din cauza prestigiului ei social în creştere sau, poate, din pricina mărturiei mele mincinoase de după furtună, Flavia Prins părea din ce în ce mai dezinteresată de rolul ei ca supraveghetoare a mea. Acum dorea ca întâlnirile noastre să se desfăşoare rapid, pe o punte în aer liber, unde ea bifa două sau trei întrebări, ca un ofițer de la eliberări condiționate.

— E plăcut la tine în cabină?

Eu zăboveam tăcut cam un minut.

— Da, mătuşă.

Ea îmi făcea semn să mă apropii, curioasă să afle ceva.

— Şi ce faci tu toată ziua?

Nu i-am pomenit de vizitele mele în camera motoarelor şi nici de încântarea cu care stăteam să mă uit la hainele ude ale australiencei când făcea duş.

— Din fericire, am reuşit să dorm pe aproape tot parcursul canalului, a răspuns ea tăcerii mele. E-atâta arşiță...

Se juca iarăşi cu bijuteriile şi mi-a trecut brusc prin minte că ar trebui să-i spun baronului numărul cabinei unde stătea supraveghetoarea mea.

Dar baronul părăsise deja vaporul. Coborâse în Port Said însoțit de fiica lui Hector de Silva. Am auzit pe cineva spunând că o consola, astfel încât am presupus că s-ar putea s-o fi convins să i se alăture în manieratele sale infracțiuni de mai târ-ziu şi că îi oferise prăjiturele şi ceai de calitate în intimitatea cabinei sale. El ducea o valiză plată, care putea să conțină documente de valoare şi, poate, chiar portretul domnişoarei De Silva, despre care ştiam că se află în posesia lui. Mi-a făcut un semn de bun-rămas cu capul de la capătul pasarelei, iar Cassius m-a înghiontit – îi povestisem despre participarea mea la jafuri şi amplificasem importanța rolului meu. Acum tânăra păşea alături de el învăluită în tăcere. S-ar putea să fi fost durere. Sau era deja hipnotizată de farmecele baronului?

Noi însă nu am coborât pe țărm la Port Said. Am rămas să asistăm la apariția lui Gully Gully şi ne-am uitat de pe balustrada vaporului cum a venit cu o canoe şi a început să scoată pui de găină din mâneci, din pantaloni şi de sub pălărie. A strănutat, a scos un canar din nas şi i-a dat drumul în atmosfera portului. Bărcuța lui se legăna pe valurile mici în timp ce iluzionistul țopăia îndurerat în sus şi în jos, căci un cocoş îşi iția capul lui cu creastă în partea din față a pantalonilor săi. Apoi ne-am delectat cu imaginea unor şerpi care îi cădeau din mâneci. Şerpii s-au încolăcit în

două cercuri perfecte la picioarele sale, indiferenți la ploaia de monede ce a căzut în canoe.

Am plecat din Port Said a doua zi, dimineața devreme. Un pilot a venit cu o şalupă, a urcat la bord şi ne-a scos din port. Atitudinea lui destinsă era asemănătoare cu cea a bărbatului care ne dirijase cu fluiere şi strigăte prin Canalul Suez. Mi-am închipuit că erau gemeni sau măcar frați. În cele din urmă pilotul a plecat de pe covertă cu paşi mari, cu sandalele lui de două rupii plescăindu-i la călcâie, şi a coborât iar în şalupa care ne urmase până în larg. Piloții portuari din ziua de azi sunt mult mai protocolari. Unul s-a urcat la bord în Marsilia îmbrăcat într-o cămaşă cu mâneci lungi, pantaloni albi şi pantofi vopsiți în alb. Abia dacă îşi mişca buzele în timp ce şoptea instrucțiunile necesare pentru a duce nava în port. Piloții pe care îi ştiam eu purtau pantaloni scurți şi rareori îşi scoteau mâinile din buzunarele lor. Prima lor cerință era de obicei să li se dea un suc de fructe şi un sandvici proaspăt. O să-mi lipsească aerul lor indolent şi atitudinea lor de bufoni necesari, care simțeau că preț de o oră sau două se puteau plimba degajați şi se puteau purta cum aveau ei chef la curtea unui rege străin. Însă de-acum intram în apele europene.

Tot în Port Said ne-a părăsit şi domnul Mazappa. L-am aşteptat să urce înapoi pe pasarela vaporului chiar şi după ce aceasta a fost pliată şi îndepărtată. Domnişoara Lasqueti era şi ea acolo, dar s-a îndepărtat discretă atunci când clopotul de plecare a început să sune fără contenire, ca un copil insistent. Apoi pasarela s-a desprins de debarcader.

Abia de curând mi-am dat seama că domnul Mazappa şi domnişoara Lasqueti erau tineri. În anul acela, când el a dispărut de pe navă, trebuie să fi avut amândoi treizeci şi ceva de ani. Max Mazappa fusese cel mai exuberant membru al mesei pisicii cam până în momentul când am părăsit Adenul. Ne strânsese pe toți în jurul lui cu o

brutalitate degajată şi insistase să fim o masă gălăgioasă. El era întotdeauna deschis, chiar şi când şoptea ceva dubios. Ne arătase că şi adulţii ştiu să se bucure, chiar dacă eu ştiam că viitorul nu va fi niciodată la fel de dramatic, de exuberant şi de înşelător cum îl conturase şi îl cântase el pentru noi trei. Lista lui de farmece şi de vicii feminine, precum şi cele de improvizaţii la pian, de cântece sentimentale, de acţiuni ilegale, de trădări şi focuri de armă trase de cântăreţi care apărau onoarea interpretării lor impecabile căpătau proporţii homerice, ca şi posibilitatea ca o întreagă sală să urle cuvântul „OUĂ!" în timpul unei scurte pauze a unui concert de jazz susţinut de Sidney Bechet. Şi întotdeauna existau şi bărbaţii care „să cuprindă mereu sânii minunaţi". Ce viaţă în dioramă construise pentru noi!

Aşa că noi n-am înţeles, n-am putut să înţelegem ce îl agresase atât de intim. Acest favorit al lui Le Grand Bechet părea să fi fost invadat de ceva sumbru. Ce n-am înţeles eu la domnul Mazappa? Nu percepusem corect evoluţia amiciţiei dintre el şi domnişoara Lasqueti? În discuţiile noastre din sala turbinelor plăsmuiserăm o poveste de dragoste grandioasă, după stilul în care se scuzau amândoi cu politeţe între fiecare fel de mâncare de la cină şi dispăreau pe punte ca să fumeze. Afară era încă lumină, aşa că îi vedeam cum se reazemă amândoi de balustrada de lemn, schimbând opinii înţelepte despre lume aşa cum o ştiau ei. O dată el i-a învelit umerii goi cu haina sa. „La început mi s-a părut că e genul de intelectuală sfrijită", a zis el la un moment dat despre ea.

Vreme de o zi sau două după ce a plecat de pe Oronsay, l-am tot „reevaluat". De exemplu, de ce avea nevoie de două nume? S-a avansat teoria că s-ar putea să fie deja însurat, ba chiar să aibă şi copii. (Cineva de la masa noastră a adus în discuţie „subiectul alăptării".) Astfel că eu am început să

mă întreb dacă acei copii ascultaseră deja aceleaşi glume şi aceleaşi sfaturi pe care domnul Mazappa ni le spusese şi nouă. S-a mai sugerat şi că ar fi posibil ca el să fie genul de om care se simte fericit numai când e liber, între acest punct şi celălalt punct de pe uscat. „Sau poate că a fost însurat de mai multe ori", a intervenit cu discreţie domnişoara Lasqueti, „iar când o să moară, o să existe câteva văduve simultan". Am stat aşa îndelung în tăcerea care a urmat remarcii ei, întrebându-ne dacă nu cumva o ceruse şi pe ea în căsătorie.

Eu mă aşteptasem ca ea să fie distrusă de plecarea domnului Mazappa şi să apară la masă trasă la faţă. Dar, pe măsură ce călătoria a continuat, domnişoara Lasqueti s-a dovedit a fi cea mai misterioasă şi mai surprinzătoare dintre toţi comesenii noştri. Percepeam în replicile ei un umor şiret, iar ea a venit la noi şi ne-a consolat pentru pierderea domnului Mazappa, spunându-ne că şi ei îi lipseşte. Nouă cuvântul „şi" ni s-a părut o comoară. Domnişoara Lasqueti şi-a dat seama că noi aveam nevoie de continuarea mitologiei legate de prietenul nostru absent şi într-o după-amiază ne-a spus, imitând vocea domnului Mazappa, că una din căsătoriile lui s-a încheiat într-adevăr cu o trădare. Venise acasă pe neanunţate, o găsise pe nevasta lui împreună cu un muzician şi, după cum i se destăinuise domnişoarei Lasqueti, „Dacă aş fi avut un pistol, l-aş fi împuşcat pe individ în pompă, dar în camera aia nu erau decât ukulelele lui". Când a auzit anecdota, ea a râs – dar noi nu.

„Îmi plăcea aşa de tare politeţea lui siciliana", a continuat ea. „Chiar şi felul în care îmi aprindea ţigara, cu braţul foarte întins, de parcă ar fi aprins un fitil. Unii erau de părere că ar fi un prăduitor, dar el era un om delicat. Rafinamentul venea din felul în care îşi alegea cuvintele şi din ritmul vorbirii.

Mă pricep la măşti şi deghizări. Sunt specialistă în aşa ceva. Era un bărbat mai tandru decât părea.” Când auzeam asemenea discursuri venite de la ea, bănuiam iarăşi o pasiune între ei doi. Erau în mod sigur suflete pereche, dat fiind felul în care vorbea despre el, în ciuda – sau poate tocmai datorită – replicii aceleia cu „câteva văduve simultan”. Poate că o să continue să comunice prin intermediul serviciului telegrafic al vasului, iar eu mi-am pus în gând să-l întreb pe domnul Tolroy despre asta. În plus, de la Port Said până la Londra nu era chiar aşa de mult.

Iar apoi lumea nu l-a mai pomenit pe domnul Mazappa. Nici măcar ea. Păstra totul în sine. În mai toate după-amiezile apucam s-o văd în umbra de pe puntea B, întinsă pe un şezlong. Avea întotdeauna la ea un exemplar din Muntele vrăjit, dar nimeni n-a văzut-o vreodată citind din el. Domnişoara Lasqueti era mai degrabă o consumatoare de romane poliţiste, care păreau s-o dezamăgească în mod constant. Bănuiesc că pentru ea lumea era un loc mult mai aleatoriu decât intriga oricărei cărţi. De două ori am văzut-o atât de iritată de un astfel de roman, încât s-a ridicat pe jumătate din umbra şezlongului ei şi a aruncat volumul mic, în ediţie de buzunar, peste balustradă direct în mare.

*

Sunil, Creierul Hyderabad, cel care făcea parte din trupa Jankla, era văzut din ce în ce mai des împreună cu verişoara mea Emily. Eu bănuiam că şinele lui mai matur fusese cel care o fascinase şi după aceea o cucerise pe verişoara mea Emily. Reuşeam întotdeauna să-l recunosc pe Sunil de la distanţă – după subţirimea lui şi după mersul lui acrobatic. Când mă uitam la ei, vedeam cum mâna lui îi urcă lui Emily pe braţ, cum dispare în mâneca ei şi apoi o ţine în felul acesta autoritar, vorbindu-i între timp despre

nişte lucruri complicate, de care ea încă nu auzise nimic şi după care probabil că tânjea.

Dar cam la vremea când vaporul nostru a ajuns lângă Port Said, niciunul din ei nu mai părea în largul lui în tovărăşia celuilalt. În timp ce mergeau alături, el îi vorbea şi brațul lui puternic şi musculos gesticula, vrând să o convingă de ceva, după care, atunci când remarca lipsa de interes a fetei, încerca, oarecum nenatural, să o facă să râdă. La fel ca orice câine bine dresat, un băiat de unsprezece ani poate interpreta gesturile celor din jurul lui şi poate vedea cum se deplasează centrul de putere dintr-o parte în cealaltă în cadrul unei relații. Singura putere pe care o avea Emily era conferită de frumusețea ei, presupun că şi de tinerețea ei şi, poate, de ceva ce ea nici măcar nu ştia că deține. Iar el încerca să ia sub control aceste lucruri argumentând sau, dacă nu avea succes astfel, jonglând rapid cu nişte obiecte din apropiere ori stând în cap, sprijinit doar într-o mână.

Bănuiesc că şi dacă Emily nu ar fi fost împreună cu el, individul tot mi-ar fi stârnit curiozitatea.

*

M-am plasat la o distanță egală de trei mese din local, într-un loc stătea o pereche înaltă cu un copil mic, altundeva două femei vorbeau în şoaptă, iar în altă parte şedeau două femei care râdeau şi un bărbat grav, care refuza să râdă. Stăteam cu capul plecat şi mă prefăceam că citesc. Ascultam. Mi-am închipuit că urechile mi se orientează spre perechea cu copilul. Ea îi spunea bărbatului despre durerile ei din piept. Apoi l-a întrebat cum dormise. Iar el i-a răspuns „Habar n-am”. La cealaltă masă una dintre femei a şoptit: „Aşa că l-am întrebat cum poate fi asta şi afrodiziac, şi laxativ? Iar el a zis: Păi, totul ține de sincronizare”. La a treia masă râzăreții doar râdeau. Aşa că am ascultat iarăşi cuplul cel înalt cu copil mic – un medic

cu nevasta lui. El îi înşira femeii nişte pudre pe care le putea folosi.

Făceam aşa oriunde mă duceam, de vreme ce domnişoara Lasqueti zicea că „Trebuie să staţi cu urechile ciulite şi să deschideţi larg ochii. Aveţi ce învăţa din asta". Şi am continuat să-mi umplu vechiul caiet şcolar de la colegiul St. Thomas cu lucrurile pe care le auzeam.

CAIET DE EXERCIŢII: CONVERSAŢII AUZITE, ZIUA 12 – ZIUA 18

— Crede-mă, poţi să înghiţi stricnina. Numai să nu o mesteci.

— Pe timpul războiului Jasper Maskelyne, iluzionistul, a construit toate chestiile alea „de rahat" în deşert. Şi chiar a devenit magician după ce s-a terminat războiul.

— Doamnă, e absolut interzis să aruncaţi orice peste bordul navei.

— Tipul e unul dintre prădătorii sexuali de pe navă. I se spune Turnichetul.

— Nu putem obţine cheia de la Giggs.

— Atunci o să trebuiască s-o scoatem de la Perera.

— Dar cine e totuşi Perera?

*

Cei de la masa pisicii^ au rămas în continuare abătuţi din pricina plecării domnului Mazappa şi din acest motiv domnul Daniels a organizat o cină neoficială pentru membrii acesteia, unde au fost chemaţi şi câţiva invitaţi din afară. Eu aveam s-o invit pe Emily, care a întrebat dacă putea s-o aducă şi pe prietena ei, Asuntha. Emily dădea de înţeles din ce în ce mai clar că o ia pe tânăra surdă sub aripa ei. A fost invitat şi medicul ayurvedic, care după moartea lui De Silva rămăsese fără nicio ocupaţie. El şi domnul Daniels erau văzuţi adesea plim-bându-se pe punte şi discutând aprins.

Ne-am strâns în sala cu ventilatoare a turbinelor şi în scurt timp am coborât pe scara metalică în întuneric.

Bănuiesc că doar Cassius, Ramadhin şi cu mine, împreună cu medicul ayurvedic, mai făcuserăm călătoria aceasta până la „grădină”, dar ceilalți din grup habar n-aveau unde mergeau şi vorbeau în şoaptă între ei. Când am ajuns la ultimul nivel, domnul Daniels s-a avântat din nou în lumea misterioasă şi găunoasă a calei. S-au auzit câteva râsete înfundate când am trecut pe lângă imaginile murale reprezentând femei goale. De-acum Cassius ajunsese să le ştie bine. Într-o zi reuşise să coboare singur în cală, împinsese o ladă în dreptul picturii şi se cocoțase pe ea, ajun-gând la acelaşi nivel cu acele trupuri masive. A stat aşa toată după-amiaza acolo, în semiîntuneric.

Domnul Daniels ne-a direcționat şi, după ce am dat colțul, am văzut înaintea noastră grădina sa şi o masă plină cu mân-care. Toate murmurele au încetat. De undeva se auzea chiar şi nişte muzică. Gramofonul domnişoarei Quinn-Cardiff fusese împrumutat încă o dată, de data aceasta de la docherii care lucrau într-o altă secțiune a calei, iar Emily se apucase să aleagă diverse discuri pe turația 78 din teancul de-acolo. Ni s-a spus că unele dintre ele ne fuseseră lăsate nouă de domnul Mazappa. Alții au pornit-o pe cărăruile regulate, pe lângă frunzele ferigilor, iar medicul ayurvedic le-a explicat – ca şi cum ar fi împărtăşit o taină, aşa cum vorbea el întotdeauna – că acidul oxalic din fructul de carambola se foloseşte în temple la lustruitul obiectelor de alamă. Emily, care îşi dorea să danseze, a prins-o în brațe pe tăcuta Asuntha şi, unduindu-se pe ritmul muzicii, a înaintat pe o cărare îngustă în rochia ei galbenă, ca şi cum ar fi fost ea însăşi o vedetă.

Când îmi amintesc de toate mesele noastre de pe Oronsay, prima imagine care îmi vine în minte nu e cu noi în sala de mese a vaporului, unde fuseserăm plasați atât de departe de căpitan, în locul cel mai dezavantajat, ci acel dreptunghi luminat de undeva din măruntaiele navei. Ni s-a

întins un pahar cu băutură de tamarin, despre care am bănuiala că trebuie să fi conținut și un dram de alcool în ea. Gazda noastră a aprins una din țigările sale speciale și am observat că dom-nișoara Lasqueti, care se aplecase ca să studieze nu știu ce plantă înaltă până la gleznă, a ridicat capul și a adulmecat prin aer.

— Ești un bărbat foarte complex, a murmurat ea, apropiindu-se de domnul Daniels. Ai putea otrăvi un dictator cu frunzele astea care arată așa de nevinovat.

Mai târziu, când domnul Daniels a descris un soi de ardei antibacterian și un fruct de papaia, care puteau fi folosite pentru a dizolva cheagurile de sânge după o operație, ea și-a pus mâna pe mâneca lui și a adăugat:

— Sau cei de la spitalul Guy's te-ar putea folosi pe dumneata.

Domnul Gunesekera, croitorul, a alunecat ca o fantomă printre noi și a dat din cap aprobator, dar el făcea la fel indiferent ce remarcă îi ajungea la urechi, fiindcă îl scutea să deschidă gura el însuși. A stat și s-a uitat cum gazda noastră, care acum stătea alături de medicul ayurvedic, atrăgea atenția asupra unui brebenoc de Madagascar (bun la diabet și leucemie, a anunțat domnul Daniels), după care a rupt câteva limete acre indoneziene, un „fruct minune", cum i-a spus el, ce urmau să ne fie servite nu peste mult timp.

Așa că ne-am așezat, ca să mâncăm la noua masă a pisicii. Becurile atârnate sus se balansau deasupra capetelor noastre – în seara aceea undeva trebuie să fi adiat un curent în cală. În spatele nostru se vedeau frunzele întunecate ale plantelor de Euphorbia tirucalli și bostan negru. Pe masă erau puse castroane de apă cu flori tăiate, iar vizavi de mine stătea ve-rișoara mea, cu brațul odihnindu-i-se pe masă și cu trăsăturile feței foarte vioaie în lumina pâlpâitoare. Lângă ea stătea într-o parte domnul

Nevii. Mâinile lui uriaşe, care odinioară dezmembraseră nave, s-au întins după un castron şi l-au clătinat blând, astfel că floarea din el s-a rotit în apă sub lumina în balans a becului. El era, ca întotdeauna, satisfăcut în muţenia lui şi nu-l deranja că nimeni nu vorbea cu el. Emily s-a aplecat în partea opusă, ca să-i şoptească ceva tinerei părăsite. Fata a meditat o vreme, apoi şi-a şoptit propriul secret în urechea lui Emily.

A fost o masă la care niciunul dintre noi nu s-a agitat. Toţi păreau adumbriţi şi părăsiţi, până în momentele în care se aplecau şi intrau cu feţele în lumină. Ne mişcăm încet, parcă pe jumătate adormiţi. Arcul gramofonului a fost tras de la capăt şi limetele indoneziene au fost împărţite din mână în mână.

— Pentru domnul Mazappa, a zis încet domnul Daniels.

— Şi pentru Sunny Meadows, am răspuns noi.

Cala cavernoasă ne-a purtat vorbele şi un timp am rămas toţi încremeniţi. Se auzea doar muzica neîntreruptă a gramofonului, cu susurul lent al saxofonului. O ceaţă slabă, declanşată de undeva de un ceas cu programare, s-a răspândit vreme de vreo zece secunde peste plante, peste mâncarea de pe masă, peste braţele şi umerii noştri. Nimeni nu s-a apărat de ea. Discul a ajuns la capăt şi am auzit cârâitul ritmic al acului, ce se cerea să fie ridicat. Cele două fete din faţa mea îşi tot şopteau câte ceva una alteia, iar eu le priveam şi le ascultam atent. Îmi concentrasem atenţia asupra gurii rujate a verişoa-rei mele. Prindeam când şi când câte un cuvânt. De ce? Când o să fie asta? Fata a clătinat din cap. Mi s-a părut că zisese: Trebuie să ne ajuţi. Iar Emily şi-a coborât privirea şi o vreme n-a mai zis nimic, ci s-a cufundat în gânduri. Între cele două laturi ale mesei exista o tranşee de întuneric, iar eu le vedeam pe fete prin ea, din partea opusă. Undeva s-a auzit un râset, dar eu am

rămas tăcut. Am observat că şi domnul Gunesekera privea drept înainte.

„Tatăl tău?”, a spus Emily surprinsă.

Fata a dat din cap că da.

Asuntha

Fata n-a discutat cu nimeni de pe vas despre ce făcuse tatăl ei. La fel ca atunci când era fetiță şi nu voia să dezvăluie sau să recunoască unde era el sau ce anume făcea. Nici măcar atunci când a fost arestat şi vârât pentru prima oară în puşcărie. La vremea aceea era doar un hoț, un om care îşi exercita meseria la limita legii. Evoluase de la statutul de tânăr scandalagiu sigur pe el.

Era pe jumătate asiatic, pe jumătate altceva. N-a ştiut niciodată cu certitudine ce. Numele de Niemeyer putea să fi fost moştenit, furat sau inventat. Când a fost dus la închisoare, soția şi copilul lui au rămas aproape fără nicio rupie. Soția lui a început să o ia razna, iar în scurt timp copilul şi-a dat seama că nu se mai putea baza pe mama sa. Rămânea tăcută şi necomunicativă sau se descărca furioasă asupra oricui, chiar şi asupra fiicei ei micuțe. Vecinii au încercat să ajute cu cele necesare traiului, dar ea îi duşmănea pe toți. A început să se rănească singură. Pe atunci fata avea doar zece ani.

Cineva a dus-o cu maşina şi ea a mers la închisoarea din Kalutara. I s-a dat voie să-şi vadă tatăl. Au stat de vorbă. El i-a spus cum o cheamă pe sora lui, care locuia în provincia de sud. Se numea Pacipia. Tatăl ei părea să n-o poată ajuta cu mai mult de atât. Doar cu numele acela. La vremea aceea Niemeyer avea în jur de treizeci şi şase de ani. Fata l-a văzut cum stă în colțul celulei sale, încă suplu, dar cu toate gesturile sale naturale atenuate. N-a putut să-şi îmbrățişeze fiica printre gratii. Gratii pe care, ca hoț, le ungea din belşug cu ulei, ca să se strecoare printre ele. Fetei i s-a părut în continuare puternic, cum străbătea celula de la un capăt la

altul, cu o eficiență tăcută, la fel ca vocea lui potolită, care părea să facă un salt în spațiu, ajungând la tine sub forma unei şoapte.

Întoarcerea acasă s-a dovedit mult mai dificilă. Pe timpul acelei călătorii fata a împlinit unsprezece ani. Şi-a amintit asta brusc, în timp ce străbătea pe jos cei patruzeci şi ceva de kilometri până la Kalutara. Mama ei nu era acasă şi nici altundeva în sat. Îi lăsase ceva micuț, un cadou, înfăşurat într-o frunză, o brățară dintr-o bucată de piele maronie, brodată parțial cu nişte mărgeluțe. Fata văzuse cum maică-sa cosea mărgeluțele în timpul săptămânilor oarecum nebuneşti ce tocmai trecuseră. Şi-a pus-o pe încheietura mâinii stângi. Când încheietura i-a crescut prea mult, a început s-o poarte în păr.

În fiecare noapte fata stătea singură la ea în colibă, aştepta să se întoarcă mama ei şi abia dacă aprindea lampa, fiindcă nu mai avea în ea decât vreun centimetru şi ceva de gaz. Când se făcea noapte, se culca, se trezea tot pe întuneric şi nu avea nimic de făcut până se lumina de ziuă. Stătea întinsă pe aşternutul de paie, îşi desena în minte o hartă a ținutului şi îşi planifica unde să meargă a doua zi ca s-o caute pe mama ei. Putea fi oriunde: ascunsă într-un sat părăsit sau pe malul vreunui râu, cu crengile copacilor aplecate peste firul apei repezi. Exista posibilitatea ca maică-sa, din pricina grijilor, să alunece pe vreun mal sau să dea greş în vreo încercare şovăielnică de a traversa laguna. Fata se temea de apă în toate formele ei, pentru că sub oglinda apei vedeai întunecimea ce încerca să iasă la lumină.

Strigătele păsărilor o trezeau i ea ieşea din colibă şi pleca să-şi caute mama. Vecinii se ofereau s-o găzduiască în casele lor, dar seara ea se întorcea întotdeauna la colibă. Îşi zisese în sinea ei că o să continue s-o caute încă două săptămâni. Apoi a mai rămas acolo o săptămână. În cele din

urmă, a scris un mesaj pe o tăbliță pe care a agățat-o pe un perete, deasupra aşternutului mamei sale, şi şi-a părăsit singura ei casă.

S-a dus în interiorul insulei, spre sud, mâncând fructe şi legume scoase din pământ. Dar îi era poftă de carne. De câteva ori a cerşit mâncare la câte o casă şi a primit nişte dhal[18]. Nu a spus nimănui povestea ei, ci doar că era pe drum de o săptămână. A trecut pe lângă călugări cu castroanele întinse şi pe lângă plantații de cocos unde cel care le aducea masa paznicilor de la intrări venea cu bicicleta. S-a oprit lângă santinelele respective şi a stat de vorbă cu ele, ca să poată adulmeca mâncarea pe care acestea o înghițeau fără grijă în fața ei. Ajunsă într-un sat, a urmărit un ogar pe nişte străduțe dosnice până a ajuns la resturile unei mese ce fuseseră aruncate pe uşa unei bucătării. A găsit o conservă deschisă de jaca[19] şi a mân-cat atât de mult din fructul acela în formă de petală, că i s-a făcut rău, după care a fost doborâtă brusc de un acces de febră. S-a vârât în apa unui râu şi a stat acolo o vreme, agățată de o creangă, ca să îşi potolească arşița febrilă din corp. Era pe drumuri de mai bine de optzeci de zile când a văzut patru bărbați care cărau o trambulină elastică pe drum. Ştia unde ajunsese. I-a urmărit o vreme, până când în cele din urmă bărbații s-au întors spre ea şi au întrebat-o cine e, însă ea n-a zis nimic. A luat-o mai încet, dar nu i-a pierdut din ochi, nici când aceştia au traversat un câmp deschis, dispărând apoi după un deluşor. Aşa a dat peste corturile lor. A întrebat de Pacipia şi bărbații au dus-o în fața unei femei. Femeia era sora tatălui ei.

---

[18] *Cajanus cajan, plantă leguminoasă, cunoscută la noi sub numele de mazăre de Angola.*

[19] *Artocarpus heterophyllus, specie de arbore din sudul Asiei, cu fructe comestibile, verzi şi ovale, înrudită cu arborele-de-pâine.*

În anumite privințe, semăna cu el. Pacipia se mişca şi ea ca un animal, într-un fel pe care fata nu-l ştia. Era subțire, foarte înaltă şi părea mai dură decât tatăl fetei în felul cum se purta cu bărbații şi femeile din jurul ei. Avea în grijă un mic circ rural şi îl ținea sub control cu reguli stricte. Însă cu fata se purta altfel. O ridica pe Asuntha în brațe şi se îndepărta de circari, luând-o înspre un şir de copaci cu spini. Îşi trecea degetele prin părul copilei în timp ce o asculta pe această fiică a fratelui ei vorbindu-i despre cum se întâlnise cu tatăl ei în închisoare, despre dispariția maică-sii şi, mai presus de toate, despre foamea ei de carne. Pacipia o întâlnise de câteva ori pe mama fetei şi dădea din cap aprobatoare, ayând grijă să nu-i dezvăluie micuței ce gânduri o străbăteau. Într-un final, când i se părea ei că totul era în regulă, o lăsa pe fată jos.

A dus-o pe Asuntha în fiecare cort. Marginile acestora erau ridicate şi făcute sul din pricina arşiței după-amiezii, iar fata i-a văzut pe acrobați dormind la lumina zilei, cu fața spre vân-tul care venea dinspre mare şi pătrundea pretutindeni prin laturile ridicate. În ciuda faptului că mersese pe jos singură o săptămână întreagă, încă nu se simțea confortabil în locul unde era acum. Dar mătuşa ei a presupus că în mod normal fata nu era suspicioasă. Doar era fiica tatălui ei, nu? Numai că în următoarele câteva zile fata a stat tot pe lângă Pacipia, stânjenindu-i pregătirile. Peste câteva zile trebuiau să dea o serie de spectacole în satul Beddegama. Apoi urmau să plece de-acolo. Câte un sat din provincia de sud în fiecare săptămână. Acolo muzicanții ei ar putea fi cuceriți de vreo fată de-a locului şi ar părăsi trupa. Muzicanții nu aveau chiar atât de multe de făcut, dar muzica lor pompoasă era fundamentală pentru orice circ.

Cum fata reprezenta un impediment, Pacipia îşi făcea exercițiile înainte de răsăritul soarelui. Dacă era cineva treaz

la vremea aceea, putea să o audă cum țopăie pe trambulină şi putea s-o vadă pe Pacipia rotindu-se prin aer în semiîntuneric, aterizând pe spate sau în genunchi şi apoi răsucindu-se şi săltând iar în întunericul din jur. Când apărea soarele, era leoarcă de sudoare şi se ducea" până la fântâna unui țăran, scotea cu funia găleata plină cu apă şi şi-o turna peste ea de câteva ori la rând. Simțea mereu la fântână această plăcere unică. Apoi, cu costumul îmbibat de apă, care urma să se usuce în bătaia soarelui, se întorcea la cort, unde fata urma să se trezească. Independența Pacipiei, atâta câtă va fi avut, părea să fi dispărut. Nu se căsătorise niciodată, nu avusese copii, dar acum avea lângă ea o copilă de care trebuia să aibă grijă până la întoarcerea fratelui ei.

Întotdeauna te aşteaptă o poveste undeva în viitor. Una abia mijită. Te lipeşti de ea doar treptat şi ajungi s-o hrăneşti. Descoperi carapacea ce îți va încorpora şi îți va pune la încercare caracterul. În felul acesta îți descoperi calea în viață. Aşa se face că, după câteva săptămâni, fata, Asuntha, putea fi văzută la semiînălțime, ținută de un braț întins, apoi aruncată spre strânsoarea altui braț şi balansându-se la unison cu capul în jos, agățată de o bară. Moştenise oasele puternice şi uşoare ale tatălui ei şi, dincolo de primele ei spaime, era o făptură trufaşă. Trebuia să-şi mai reteze din această trufie pentru a face loc încrederii. Pacipia îi putea fi de ajutor aici. Odinioară Pacipia fusese ea însăşi plină de trufie, fusese unul dintre acei copii cu figuri împietrite şi cu atâta furie strânsă în ei, încât îi speriau pe părinții lor şi pe prietenii acestora. Dar un acrobat trebuie să aibă permanent încredere în tovarăşii săi.

Circul îşi ținea spectacolele pe orice bucată de pământ mărginită de copaci de lângă şosea. Sătenii îşi aduceau rogojini şi se aşezau direct pe asfalt spre sfârşitul după-amiezii, când nu mai era atât de cald, dar înainte ca umbrele să se lungească atât de tare încât să-i împiedice să-

i vadă pe circari. Se pornea o muzică de fanfară de undeva din adâncurile pădurii, apoi nişte sunete şi mai încărcate de vrajă de pe crengile mai înalte ale copacilor, unde stătea trompetistul. Iar un bărbat ce părea în flăcări, cu faţa pictată în chip de pasăre, se lansa pe o frânghie, cu o dâră de fum în urma lui, trecea razant pe deasupra capetelor spectatorilor, prindea o altă frânghie şi se îndepărta tot mai tare, balansându-se astfel peste bucata de şosea ocupată de public. În urma lui se auzeau muzicuţe şi şuierături, până când în cele din urmă omul pictat dispărea într-un copac şi nu mai apărea niciodată.

Apoi ceilalţi membri ai trupei apăreau în straiele lor colorate, pătate şi zdrenţuite şi vreme de o oră plonjau din copaci în gol şi erau prinşi de braţele altora, care păreau să se prăvălească de la înălţimi şi mai mari. Un bărbat tăvălit prin făină cădea pe trambulina centrală, apoi se înălţa din praful lăsat în urma lui. Alţi bărbaţi mergeau pe frânghii suspendate de la un copac la altul, cărând găleţi cu apă pline ochi, alu-necând în aer şi prinzându-se cu o singură mână, iar găleţile se goleau peste mulţime. Uneori în ele era apă, alteori erau furnici. De fiecare dată când începeau să umble pe frânghie, un toboşar avertiza asupra pericolului şi greutăţii încercării, iar trompeta zbiera şi râdea laolaltă cu spectatorii. Într-un final cădeau cu toţii pe pământ. Îşi încovrigau trupurile când atingeau asfaltul, apoi se îndreptau. Rămâneau singurele persoane aflate în picioare până când mulţimea se ridica şi ea. Spectacolul se terminase – doar că un acrobat rămăsese acolo sus, agăţat cu călcâiul de o frânghie şi urlând necontenit după ajutor.

La început pe Asuntha o prindea doar Pacipia. Dar asta nu însemna încredere. Era ceva ce pornea din convingerea că dacă nici ruda asta a ei n-avea s-o prindă din aer şi s-o salveze, atunci n-avea decât să moară strivită de pământ. Un test mai serios a fost acela când Pacipia s-a îndepărtat

de Asuntha, care era cocoțată pe o creangă de deasupra ei, şi i-a ordonat să se arunce înspre altcineva. Cum ştia că frica o să-i sporească cu cât stătea şi aştepta mai mult, şi-a înfrânt-o imediat. De fapt cel ce urma s-o prindă abia dacă a avut timp să plon-jeze înainte.

Şi astfel fata a intrat sub acea carapace care o aşteptase. Acum făcea parte din circul acela de şapte persoane care colinda provinciile de pe coasta de sud, locuia într-unul din cele patru corturi şi era mereu atenționată de Pacipia, care era foarte bănuitoare în privința muzicanților adulteri. Într-o zi, chiar în mijlocul spectacolului, când era în copaci, fata l-a văzut pe tatăl ei în gloata răzleață de spectatori, s-a balansat, agățată doar cu o mână, până la nivelul lui, l-a îmbrățişat şi aproape că n-a mai plecat de lângă el tot restul spectacolului. Bărbatul a rămas acolo câteva zile. Ca să spunem adevărul, cum n-avea nimic de făcut, era tot timpul prea agitat, astfel încât Asuntha şi Pacipia nu se mai simțeau în largul lor. Şi-a dat seama repede că fiica lui nu putea nimeri într-un loc mai sigur. Urma să aibă propria ei viață cu circul, nu o viață trăită alături de el.

Fetei nici nu-i trecuse prin cap să plece cu el. Şi din acel moment, în diversele întâlniri între tată şi fiică, parcă ea ar fi fost adultul care îl urmărea cum se afundă tot mai tare într-un şir de ilegalități din ce în ce mai grave. Tatăl ei a vizitat-o în perioada în care picase în robia paradiziacă a dependenței de droguri, iar Asuntha l-a ignorat sistematic şi s-a uitat cum se împrieteneşte cu tânărul acrobat Sunil, cel ce îşi picta fața ca să arate ca o pasăre, cum râde împreună cu el şi încearcă să-l farmece cu vocea aceea a lui.

În ultimii trei ani, când Asuntha îl mai văzuse doar arareori, țara se umpluse de poveşti despre Niemeyer. Ca răufăcător, devenise popular, ba chiar iubit. Avea o bandă strânsă în jurul lui, iar unii dintre membrii ei erau ucigaşi ce bântuiau lumea politică, apărând şi dispărând după voia

lor. El a continuat să-şi etaleze numele acela străin ca pe o medalie sau ca pe o insultă la adresa sistemului. Era o moştenire ridicolă pe care acesta o revendica, una preluată, poate, de la vreun strămoş european îndepărtat – sau poate că nu, aşa că „moştenitorul" insista să-l poarte şi să-l ia în bătaie de joc. Asuntha avea rareori nevoie de el ca să se simtă bine. Avea propriile riscuri de înfruntat. De când era acrobată, îşi rupsese o dată nasul şi altă dată o încheietură, cea pe care încă mai purta ultimul cadou de la mama ei, brăţara făcută din piele şi mărgele.

Apoi, când a împlinit şaptesprezece ani şi a acumulat toată îndemânarea şi toată încrederea de care avea nevoie, a suferit o cădere foarte gravă. Repetau la un accident trucat. Asuntha a sărit de pe o creangă înaltă, s-a izbit cu piciorul de un trunchi de copac, a deviat de pe traiectorie, l-a ratat pe cel ce trebuia să o prindă şi a căzut pe şosea, lovindu-se cu capul de o bornă de piatră. Când şi-a revenit în simţiri, n-a mai reuşit să audă nimic din ce îi spunea precipitată Pacipia. A dat din cap necontenit, în ciuda durerii, prefăcându-se că înţelege ce este întrebată. Spaima, care îi dispăruse, i-a revenit iar. Aşadar, nu le mai era utilă absolut deloc celorlalţi şase acrobaţi ce deveniseră familia ei. Însă doar la o lună după aceea, când încă nu-şi recăpătase auzul, s-a făcut nevăzută din lumea pe care şi-o alesese.

Când trupa de circ şi-a dat seama că nu se mai întoarce, Sunil, cel care o prinsese prima oară când fata trebuise să se încreadă şi în altcineva în afară de Pacipia şi care se întinsese disperat ca s-o prindă atunci când căzuse ultima oară, a fost trimis de Pacipia ca s-o caute. Bărbatul a ajuns în Colombo şi a dispărut. Pacipia n-a mai avut niciodată vreo veste de la el.

Sunil s-a dus la o audiere preliminară a lui Niemeyer şi a zărit-o pe Asuntha la o galerie ticsită de lume dinăuntrul tribunalului din Colombo. Când audierea s-a terminat, a

urmărit-o de la distanță pe o străduță îngustă, cu parapete înclinate, şi a ajuns pe o uliță ce devenise o stradă de aurari. Chekku Street. Semăna cu o uliță medievală plină de viață. Fata şi-a continuat drumul şi apoi, undeva pe Messenger Street, a dispărut. Sunil a rămas încremenit pe loc. Ştia că, deşi el nu putea s-o vadă, ea deja îl urmărea. Asuntha reacționa întotdeauna foarte repede când trebuia să îşi dea seama ce se petrece în jurul ei – şi cum spaima îi revenise, abilitatea aceea era, probabil, şi mai puternică. În plus, el era acum cel rătăcit. Trăise aproape toată viața în provincia din sud şi nu cunoştea deloc oraşul. O mână puternică l-a apucat de' braț. Fata l-a tras într-o cameră de mărimea unui covor. El n-a spus nimic. Ştia că surzenia ei încă o mai face să se simtă ruşinată. S-a aşezat şi a rămas tăcut.

Fata i-a vorbit cu greutate, de-acum bolborosind deja cuvintele. Părea să fie într-o stare de nimicnicie şi să se fi golit cu totul de talent. Sunil a rămas toată noaptea la ea în încăpere, fără s-o piardă o clipă din vedere, iar a doua zi a luat-o pe Asuntha şi a dus-o, aşa cum plănuise ea, la închisoarea unde era deținut tatăl ei, apoi, când fetei i s-a dat voie să-şi vadă părintele, a stat şi a aşteptat-o.

Tatăl ei s-a aplecat înspre ea şi i-a şoptit numele.

— Oronsay, a zis el. Sunil şi ceilalți o să fie pe vapor şi-o să aibă grijă de mine.

Vasul pornea spre Anglia, iar ei urinau să-l ajute să evadeze. Apoi el şi-a aşezat capul între gratii şi a continuat să-i vorbească fetei.

Când a ieşit din închisoare, Asuntha a văzut silueta zveltă a lui Sunil aşteptând-o. S-a dus la el, l-a apucat cu mâna pe după ceafă şi i-a vorbit în ureche, i-a spus ce simțea ea că trebuie să facă şi că viața ei nu-i mai aparținea ei înseşi, ci tatălui ei.

Mediterana

Ramadhin s-a plasat în umbră.

Cassius şi cu mine ne-am ghemuit în barca de salvare ce atârna suspendată în aer. Iar pe puntea de sub noi, Emily îi şoptea ceva bărbatului pe nume Sunil. Ghiciserăm bine locul unde s-ar putea să stea şi puteam auzi fiecare cuvânt, căci şoaptele lor erau amplificate de carcasa bărcii în care stăteam. Orice zgomot pe care-l făceau umplea întunericul, iar noi stăteam ghemuiți acolo, în zăpuşeala aceea claustrofobică.

— Nu, nu aici.

— Aici, a zis el. Nişte foşnete.

— Atunci lasă...

— Gura ta. Atât de dulce, a zis el.

— Da. De la lapte.

— De la lapte?

— Am mâncat anghinare la cină. Dacă mănânci anghinare şi după aceea bei lapte, laptele are gust dulce... Chiar dacă se serveşte vin, eu cer lapte. Dacă am mâncat anghinare.

Noi n-am înțeles despre ce vorbeau. Poate că discutau într-un cod special. A urmat o tăcere lungă. Apoi un râset.

— Mai am un pic şi trebuie să mă întorc... a zis Sunil.

Indiferent ce se petrecea acolo, noi n-am priceput nimic.

Poate că Ramadhin observa mai multe. Cassius s-a aplecat către mine şi mi-a şoptit:

— Unde-i anghinarea?

Am auzit scrâşnetul unui băț de chibrit şi imediat după aceea am simțit fumul de la țigara ei. Player's Navy Cut.

Brusc, de parcă dintr-odată ar fi fost doi străini, au început să discute cu mai multă precauție. Eram nedumeriți. Dialogul despre anghinare ne dusese într-o altă direcție. Acum vorbeau despre ronduri, despre cât de des patrula paza de noapte pe puntea de promenadă, despre ora

la care deținutul lua masa şi orele când era scos la plimbare.

— Vreau să faci ceva, a spus Sunil, după care au început să şoptească foarte încet.

— Cât de puternic e acum? a întrebat Emily. E în stare să facă un asemenea lucru?

Vocea ei părea speriată. Sunil a zis că deținutul ştie când paznicii sunt foarte relaxați sau foarte obosiți.

— Dar e încă foarte slăbit după bătaie.

— Ce bătaie? a întrebat ea.

Ne-am amintit că la un moment dat deținutul nu mai fusese scos la plimbările lui nocturne.

— După ciclon. Trebuie să fi bănuit ei ceva înainte să ajungem la Aden.

Ce să fi bănuit?

A fost ca şi cum Cassius şi cu mine ne puteam auzi gândurile în întuneric cât timp maşinăria lentă a creierelor noastre se străduia să ingurgiteze aceste informații subite.

— Trebuie să te asiguri că... (un nume mormăit) o să se întâlnească aici cu tine. Să ne spui. O să fim pregătiți.

Emily a rămas tăcută.

— Arde de poftă să te vadă. Când a zis asta, Sunil a râs.

— Nu trebuie să-i retezi avântul.

Mi s-a părut că îl aud pomenind numele domnului Daniels. Apoi a început să vorbească de un bărbat pe nume Perera. După un timp abia dacă îmi mai puteam ține ochii deschişi. Când cei doi au plecat, am vrut să mă culc acolo unde eram, dar Cassius m-a zgâlțâit şi ne-am dat jos din barca de salvare.

Domnul Giggs

Prezența unui funcționar englez la bordul lui Oronsay n-a fost băgată în seamă aproape deloc de călători în prima jumătate a călătoriei. Îl vedeam cu toții cum se plimbă singur pe o punte sau alta şi apoi urcă pe terasa îngustă din

fața covertei, unde se punea pe un şezlong de pânză, ca şi cum ar fi fost proprietarul vasului. Dar, pe măsură ce timpul trecea, s-a aflat că domnul Giggs era un ofițer de armată cu grad înalt, care fusese trimis în Colombo şi făcuse echipă cu cineva de la Departamentul de Cercetări Penale, care lucra sub aco-perire. Amândoi erau însărcinați să-l escorteze pe deținutul Niemeyer înapoi, pentru ca acesta să fie judecat în Anglia. Totuşi nu avea niciun sens ca aceşti doi angajați ai statului să stea cumva aproape unul de altul. Anchetatorului din Colombo i se rezervase un loc undeva la clasa economică. Habar n-aveam unde dormea englezul. Se bănuia că are nişte apartamente mai somptuoase.

Se pare că domnul Giggs fusese văzut pe când stătea de vorbă cu paznicii la puțin timp după ce Niemeyer mâncase bătaie. Nimeni nu ştia sigur dacă Giggs îi acuzase de brutalitate sau era pur şi simplu supărat pentru că informațiile despre agresiune deveniseră publice. Sau poate că Giggs era deranjat că bătaia respectivă i-ar putea oferi deținutului o breşă, o cale de scăpare în perspectiva condamnării şi pedepsirii sale ulterioare.

Lucrul care îmi sărea în primul rând în ochi la înaltul funcționar britanic era felul cum arătau brațele lui, căci erau acoperite cu un păr cârlionțat şi roşcat şi îmi venea greu să mă uit la ele. Individul purta cămăşi călcate, pantaloni scurți şi ciorapi lungi până sub genunchi, dar ceea ce mă tulbura era părul acela roşcat al lui şi, o dată, în timpul uneia din seratele dansante de pe vas, când el a invitat-o pe Emily şi a început să valseze cu ea, m-am simțit revoltat într-un mod aproape patern. M-am gândit că până şi domnul Daniels ar face o pereche mai bună cu frumoasa mea verişoară.

Am luat-o la întrebări pe domnişoara Lasqueti despre legătura dintre domnul Giggs şi deținut.

— Dacă deținutul a omorât într-adevăr un judecător englez, atunci e o treabă foarte serioasă. Nu vor accepta să fie judecat pe insulă. Au avut o audiere şi acum procesul se mută în Anglia. Dar ce-ți pasă ție? În fine, individul acesta, Giggs, e răspunzător de el, împreună cu un ins de la D.C.P., domnul Perera, şi ei trebuie să se asigure că deținutul ajunge neapărat acolo. Se pare că Niemeyer e foarte priceput la evadări. Prima celulă în care a fost închis avea o uşă masivă de lemn şi el a reuşit să o ardă şi să fugă, deşi a suferit nişte arsuri. O dată a sărit dintr-un tren împreună cu paznicul de care era legat cu cătuşe şi a trebuit să-l târască după el pe insul acela care se zbătea până ce a găsit un fierar. Probabil că nu-i tocmai cea mai drăguță persoană din lume.

— Şi de ce l-a ucis pe judecătorul acela, tuşică?

— Te rog să nu-mi spui „tuşică”... Nu ştiu sigur. O să încerc să aflu.

— A fost un judecător rău?

— Nu ştiu. Există aşa ceva? Hai să nu judecăm noi asemenea lucruri.

După această scurtă conversație, am plecat fără să-mi dau seama clar cum să judec ceea ce se întâmpla. Am văzut-o pe domnişoara Lasqueti schimbându-şi brusc direcția şi abordându-l pe domnul Giggs şi am remarcat că a reuşit să atragă interesul şi atenția bărbatului, indiferent ce i-o fi spus.

Când am luat iarăşi masa împreună, ne-a povestit ce descoperise. Din câte se pare, întreg vasul fusese „străbătut” de Giggs şi Perera încă înainte ca vreunul dintre noi să urce la bordul lui. Însoțirea deținutului însemna de asemenea şi observarea tuturor amănuntelor de la fiecare nivel al navei. Au blocat ermetic orice potențial traseu de evadare şi au eliminat orice obiect inofensiv ce putea fi folosit ca armă – o găleată de nisip lăsată aiurea după vreo alarmă de incendiu

sau vreo tijă de metal. Au verificat toată lista pasagerilor, nume cu nume, pentru a descoperi compatrioți de-ai deținutului. Au angajat paznici din insulele Maldive, adică oameni care n-ar fi putut avea niciun fel de legătură cu cineva din Ceylon. Cercetaseră în cele mai mici detalii întreaga navă vreme de două zile. Acum erau excesiv de atenți şi aceasta era explicația postului de observație al domnului Giggs de pe covertă, de unde putea supraveghea cât voia cam toate mişcările de pe vapor. De asemenea, domnul Giggs i-a spus domnişoarei Lasqueti că gravitatea infracțiunii fusese cea care impusese anvergura escortei. Domnul Perera era considerat cel mai bun om al Direcției de Cercetări Penale din Colombo, iar domnul Giggs – deşi o spunea el însuşi – era cel mai bun om disponibil în Marea Britanie. Aşa că ei, împreună cu cei trei paznici din Maldive, fuseseră însărcinați să supravegheze fiecare pas, fiecare mişcare a deținutului pe nume Niemeyer.

Pererra cel orb

Dacă Giggs era cel mai pomenit şi mai vizibil om de pe Oronsay, partenerul său în misiunea de a împiedica evadarea deținutului era pomenit, dar nu ieşea niciodată la vedere. Noi nu l-am văzut niciodată pe domnul Perera, polițistul din Ceylon. Şi-apoi Perera era un nume des întâlnit. Nu ştiam despre el decât că era un Perera „orb” – adică din acea ramură a familiei numită astfel fiindcă îşi scria numele fără litera „i”, pentru că existau familiile Perera şi familiile Pereira. Era limpede că sugestia folosirii unui polițist sub acoperire venise de la D.C.P., astfel încât dacă la bordul vasului existau cumva colaboratori ai conspiratorilor, aceştia să nu ştie cine îi urmăreşte. Aşa se face că în timp ce Giggs hoinărea peste tot şi se plasa la vedere, pe covertă, perechea sa asiatică de rang înalt era invizibilă. Singurul lucru pe care îl ştiam era că amândoi se îmbarcaseră pe vapor înainte de începerea voiajului şi că îi făcuseră o

inspecție meticuloasă. Când am urcat noi la bord, domnul Perera era doar unul dintre călători, un anonim care s-ar putea să fi călătorit sub un alt nume. Unii au început chiar să creadă că s-ar putea să existe doi Perera sub acoperire.

Discutam adesea despre individul misterios de la D.C.P Cine era? Cum arăta? Cassius şi cu mine am urmărit o întreagă după-amiază un personaj de pe navă care arăta ciudat, căutând ceva anormal în comportamentul lui. „Există două tipuri de acoperire", ne-a explicat domnişoara Lasqueti. „Una socială şi una privată. Dacă lucrezi sub acoperire, îți faci prieteni repede, din instinct. Intri într-un bar şi ajungi să cunoşti fiecare chelner şi barman. Îți vinzi personajul tău inventat cât poți tu de repede. Cunoşti pe toată lumea după numele mic. Trebuie să fii ager la minte şi, în plus, să gândeşti ca un răufăcător. Dar mai sunt şi alți inşi care lucrează sub acoperire şi care sunt mai vicleni. Cum s-ar putea să fie acest Perera. Probabil că individul se furişează prin zonă. Doar că deocamdată nu-l putem recunoaşte. Giggs e latura publică. Iar Perera... cine ştie?"

Din câte se părea, acest Perera invizibil şi „orb" era un profesionist în ceea ce a fost numit ulterior „scenariul durului". Asta se întâmplă când un polițist sub acoperire se apropie de răufăcător, se împrieteneşte cu el şi, concomitent, îi insuflă teamă, dezvăluindu-i că el (polițistul sub acoperire) e chiar mai dement şi mai periculos. Aşa stăteau lucrurile cu Perera, care în realitate era un familist cu un comportament blând; de pildă, s-a dus odată cu cineva bănuit a fi membru al unei bande în pădurea regală din Kandy şi l-a pus pe ins să sape o groapă. A insistat ca groapa să fie de un metru douăzeci şi să aibă un metru adâncime, căci trupul putea fi îndoit. A zis că a doua zi dimineața urma să aibă loc o execuție. Pornind de la presupunerea că Perera era implicat foarte serios în crima

organizată de anvergură, tânărul membru de bandă şi-a dezvăluit propriile legături infracţionale.

Acesta era genul de muncă pe care Perera trebuia să-l facă într-o zi sau o noapte obişnuită pentru D.C.P. Dar pe atunci noi habar n-aveam de nimic din toate astea.

Câţi ani ai? Cum te cheamă?

Ori de câte ori ajungeam în postura în care puteam vorbi cu autorităţile, ne trezeam că trebuia să ne petrecem timpul răspunzând la întrebări. În timpul interogatoriului de după furtună, când tremuram mai mult de frig decât de frică, căpitanul ne tot întreba câţi ani avem. Iar atunci când i-am spus, a reţinut răspunsul, l-a uitat şi după un minut ne-a întrebat iar. Noi am presupus că era încet la minte sau că era prea agitat, fiindcă trecea la întrebarea următoare înainte să asculte măcar ce-i răspundeam. Ne-am dat seama treptat că întreba-rea pe care o rostea era îmbibată cu un soi de dispreţ. Că înăuntrul ei se afla întrebarea invizibilă „Cât de proşti sunteţi?".

Noi aveam senzaţia că de fapt comiseserăm un gest eroic. Oare orele pe care le petrecuserăm răstigniţi în mijlocul ciclonului nu erau echivalente cu povestea aceea cu păcătosul orbit în drumul său spre Damasc? Mai târziu, când am mai crescut, am descoperit cu încântare că din şcoala mea fuseseră exmatriculaţi eroi precum Shackleton, probabil tot pentru asemenea lucruri. „Câţi ani ai dumneata?", se răstea dirigintele la puştiul excesiv de ambiţios şi nesupus.

În orice caz, era limpede că de fapt căpitanului navei nu-i erau foarte dragi călătorii lui asiatici. A interpretat câteva seri la rând ceva ce lui i se părea a fi un poem foarte vesel şi vioi al lui A.P. Herbert despre intensificarea naţionalismului în Orient, care se termina astfel:

Şi toate păsările cântă-n cor „Banania e-a bananienilor!"

Căpitanul era mândru de aceste versuri comice, bune pentru recitat în public, şi probabil că acela a fost momentul când s-a născut neîncrederea mea în autoritatea şi prestigiul tuturor meselor de vază. A mai fost şi după-amiaza aceea cu baronul, când privirea mea se tot deplasa de la nobilul bust al lui Hector de Silva la trupul lui fără viaţă, întins pe pat, fi înapoi. Aşa se face că, la scurt timp după funeraliile acestuia, m-am apropiat de masa de scânduri unde stătea în continuare bustul lui De Silva, de parcă ar fi fost uitat acolo. Cassius şi cu mine am reuşit să-l ridicăm (el de urechi, eu de nas) şi să-l rostogolim până la marginea balustradei, după care am lăsat chipul cioplit să cadă peste bord, pe urmele cadavrului.

Poate că până în acel moment deja depăşiserăm etapa curiozităţii faţă de cei puternici. La urma urmei, noi îi preferam pe blândul domn Daniels, cel obsedat de grija faţă de plantele lui, şi pe domnişoara Lasqueti cea cu chipul palid, care purta haina ei de porumbei, înţesată cu buzunare matlasate, în care îşi transporta păsările. Cei care mi-au influenţat existenţa au fost străinii asemenea lor – sau asemeni altora, de la feluritele mese ale pisicii din viaţa mea.

Croitorul

Cel mai reţinut comesean de la masa noastră era domnul Gunesekera, croitorul. În acea primă zi când s-a aşezat printre noi, s-a prezentat oferindu-ne pur şi simplu cartea lui de vizită. Croitoria Gunesekera. Prince Street, Kandy. Astfel îşi făcea cunoscută şi profesia. La toate mesele pe care le-am luat, el a rămas tăcut şi mulţumit. Râdea când râdeam şi noi, ceilalţi, aşa că dinspre scaunul lui de la masă nu se ridica niciodată o tăcere stânjenitoare. Doar că nu ştiu dacă el pricepea vreodată la ce se refereau glumele acelea. Bănuiesc că nu. Avea totuşi faţă de noi un comportament politicos şi manierat, chiar dacă simţea uneori că eram

grosolani, mai ales atunci când se declanşa râsul cabalin al domnului Mazappa. El era totuşi primul care îi ţinea scaunul domnişoarei Lasqueti şi, interpretându-ne pur şi simplu gesturile, ne dădea sarea sau îşi flutura mâna pe la gură ca să ne avertizeze că supa e fierbinte. Astfel dădea întotdeauna impresia că e interesat de ceea ce se discută. Dar până în acel moment domnul Gunesekera nu rostise niciun cuvânt pe tot parcursul călătoriei. Chiar dacă i te adresai în singhaleză, el înălţa pur şi simplu din umeri cumva elaborat şi îşi rotea capul, ca să se scuze pentru complicata lui reţinere.

Era un bărbat micuţ şi subţirel. În timp ce mânca, eu mă uitam la degetele lui fine, care puteau coase năvalnic într-un loc de pe Prince Street, acolo unde s-ar putea să fi fost chiar amuzant cu tovarăşii aleşi de el. Într-o zi, pe parcursul călătoriei, Emily apăruse la masa noastră cu o dungă lividă lângă ochi, unde fusese lovită chiar în acea după-amiază de o rachetă de badminton. Iar domnul Gunesekera s-a rotit în scaun, cu un chip ce exprima îngrijorarea, a întins mâna şi i-a conturat vânătaia cu degetele sale delicate, ca şi cum i-ar fi căutat cauza. Emily, brusc emoţionată de gest, i-a pus mâna pe umăr şi i-a reţinut o clipă degetele. A fost unul din rarele momente de tăcere de la masa noastră.

Domnul Nevii a fost cel care ne-a atras ulterior atenţia asupra a ceea ce părea a fi o rană destul de serioasă de-a lungul gâtului domnului Gunesekera, pe care acesta şi-o acoperea cu o nelipsită eşarfă roşie de bumbac. Eşarfa mai aluneca din când în când şi atunci puteam vedea uneori şi noi cicatricea. După ce lumea a remarcat-o, nu l-am sâcâit cu întrebări pe domnul Gunesekera. Nu l-am întrebat niciodată de ce mergea în Anglia, dacă o făcea din pricina morţii vreunei rude sau, poate, pentru vreun tratament specific al corzilor sale vocale. Părea improbabil să meargă

acolo în concediu într-o stare în care nu putea sau nu voia să comunice cu nimeni.

*

Azi-noapte: primul meu vis cu Massi. Suntem despărțiți de ani buni. Eram undeva între nişte locuințe alpine, case cu etaj, pentru că parterul era folosit pentru animale. N-o mai văzusem pe Massi în vis – şi cu atât mai puțin în viața reală – de o bună bucată de timp.

Când a apărut, eu eram ascuns. Arăta sănătoasă şi părul ei negru era tuns scurt, ceea ce o deosebea de felul cum arăta atunci când eram împreună. Chipul i se vedea mai clar şi apăruseră nişte unghiuri noi şi interesante. Ştiam că aş fi putut să mă îndrăgostesc iarăşi de ea. Căci, pe de altă parte, nu m-aş fi putut îndrăgosti de cea care fusese în trecut, cea învăluită de o istorie comună şi cu un aspect familiar.

De undeva a ieşit un bărbat care a ajutat-o să urce pe o masă şi am văzut că Massi era gravidă, la început de sarcină. Cei doi au auzit ceva şi au venit înspre mine. Eu m-am aruncat după un gard viu, am căzut în genunchi, după care am început să fug pe un drum unde erau negustori, fierari şi dulgheri şi toți munceau. Uneltele lor produceau un zgomot ce semăna cu al armelor de foc. Zgomotul s-a transformat în muzică şi mi-am dat seama că nu eu alergam, că Massi era cea care alerga printre ritmurile periculoase ale nicovalelor şi ale ferăstraielor. Eram în afara trupului, nu mai participam la scenă, nu mai făceam parte din existența ei. Şi iat-o acolo pe ea, cu un început de sarcină, în miezul vieții, gonind ca să scape de pericole. Massi, cu părul ei întunecat, hotărâtă să ajungă undeva dincolo de unde era acum.

Probabil că într-un anumit moment din viața mea am învățat – sau am fost învățat – să rup cu uşurință o relație intimă. Când Massi şi cu mine ne-am despărțit, indiferent

cât de mare va fi fost durerea, nu am ripostat. Ne-am despărțit aproape prea lejer. Aşa se face că, la mult timp după ce legătura mea cu ea se încheiase, dar încă eram prins în vârtejul şi valurile ei, m-am trezit cum caut ceva care să explice sau să justifice situația. Am redus istoria noastră la ceea ce mie mi se părea a fi adevărul esențial. Dar, bineînțeles, era doar un adevăr parțial. Massi spunea că uneori, când eram copleşit de griji, recurgeam la o şmecherie, un reflex de-al meu. Mă transformam în ceva ce nu-şi avea locul nicăieri. Nu mai credeam nimic din ce mi se spunea şi nici măcar din ceea ce vedeam.

Ea mi-a spus că era ca şi cum aş fi crescut cu convingerea că totul era plin de riscuri. Trebuie să fi fost din pricina unei dezamăgiri.

— Aşa că îți oferi prietenia şi îți deschizi sufletul doar în fața celor ce nu-ți stau aproape.

Apoi m-a întrebat dacă mai credeam că verişoara mea fusese părtaşă la o crimă. Că, dacă îmi deschideam sufletul şi spuneam sincer tot ce ştiam, ea va continua să fie în pericol.

— Afurisita aia de inimă precaută a ta! Pe cine ai iubit şi ți-a făcut aşa ceva?

— Te-am iubit pe tine.

— Poftim?

— Am zis că te-am iubit pe tine.

— Nu cred. Cineva te-a stricat. Spune-mi ce s-a întâmplat când ai ajuns în Anglia.

— Am mers la şcoală.

— Nu. Când ai ajunşi Fiindcă trebuie să se fi întâmplat ceva. Când te-am revăzut, după moartea lui Ramadhin, am crezut că eşti în regulă. Dar acum nu mai cred asta. Ce-i?

— Am spus că te-am iubit pe tine.

— Da, m-ai iubit, cum să nu... Doar de aia dispari din viața mea.

În felul acesta, corect sau nu, am dat foc puținelor lucruri bune care ne mai legau.

*

Din momentul în care am plecat din Port Said, membrii orchestrei, îmbrăcați în uniforma lor de culoarea prunei, au cântat valsuri pe puntea de promenadă în fiecare după-amiază, şi toată lumea ieşea la aer, ca să se scalde în soarele blând al Mediteranei. Domnul Giggs s-a plimbat printre noi şi a dat mâna cu unii şi cu alții. Iar domnul Gunesekera, cu eşarfa lui roşie la gât, a făcut o plecăciune când acesta a trecut pe-acolo. Domnişoara Lasqueti purta haina ei de porumbei cu zece buzunare matlasate, fiecare adăpostind câte un „rotitor" sau un „gulerat" ale căror capete se ițeau în timpul cât ea se plimba cu paşi mari pe punțile vasului, ca să-i facă să respire aer marin. Dar domnul Mazappa nu mai era. Umorul lui acid şi tăios dispăruse. Mai rămăseseră foarte puține lucruri incitante, cel mai important fiind acela că exista bănuiala că la un moment dat, după ce vasul nostru a plecat din Port Said, bracul de Weimar al domnului O'Neal ar fi sărit peste bord şi ar fi înotat până la țărm. Dar noi ştiam cu certitudine că dacă bracul ar fi sărit peste bord, domnul Invernio s-ar fi aruncat în mare după el. Eram totuşi mulțumiți că, odată cu dispariția acestui dublu câştigător al concursului canin Crufts[20], căpitanul nostru se trezise cu încă o problemă pe cap. Până acum aceasta nu se dovedise a fi tocmai cea mai reuşită călătorie condusă de el. Domnişoara Lasqueti a zis că, dacă mai apărea vreo criză, aceea ar putea fi şi ultima. În intimitatea cabinei noastre, domnul Hastie a sugerat

[20] *Concurs internațional canin ce se desfăşoară anual în Anglia, începând cu anul 1891. Este considerat cel mai important concurs de acest gen din lume şi constă de fapt într-o serie de competiții eliminatorii, la care până şi participarea este condiționată de o selecție preliminară.*

probabil domnul Invernio dosise pe undeva bracul de Weimar, căci era clar că acesta fusese vrăjit de animal şi acum nu părea foarte deranjat de dispariția lui. A mai zis că n-ar fi fost surprins dacă doamna Invernio – asta dacă exista o doamnă Invernio – ar fi văzută peste câteva săptămâni plimbând creatura aceea pursânge prin parcul Battersea.

Într-o seară, pe puntea de promenadă s-a ținut un concert în aer liber, iar sunetul mării ne-a invadat urechile. S-a dovedit a fi un concert de muzică clasică, ceva ce noi nu mai auziserăm niciodată, şi pentru că înhățaserăm toți trei nişte scaune în primul rând, era prea târziu să ne mai ridicăm şi să plecăm altfel decât prefăcându-ne doborâți de vreo boală. Eu nu ascultam de-adevăratelea, în schimb încercam să-mi imaginez cum mă îndepărtez teatral de scaunul meu, cu mâinile încleştate pe stomac. Dar din când în când auzeam şi ceva cunoscut. Sunetele acelea veneau dinspre o femeie roşcată de pe scenă, care îşi vântura părul în toate părțile şi cânta singură în timp ce toți ceilalți muzicieni păstrau tăcerea. Ceva la ea mi se părea foarte cunoscut. Poate că o văzusem în piscină. O mână de undeva din spate m-a apucat de umăr şi m-am întors.

— Cred că s-ar putea să fie violonista ta, mi-a şoptit în ureche domnişoara Lasqueti.

Mă plânsesem ei despre sunetele ce veneau din cabina învecinată în timpul după-amiezilor. M-am uitat la programul ce ne fusese lăsat pe scaune. Apoi m-am uitat la femeia care îşi dădea părul ei vâlvoi pe spate ori de câte ori găsea un moment liber în melodie. Aşadar, nu chipul ei îmi era cunoscut, ci notele şi scârțâiturile acelea, care de-acum începeau să se împletească şi cu muzica pe care o cântau ceilalți. Era ca şi cum aceştia i s-ar fi alăturat întâmplător, cântând o melodie asemănătoare. Probabil că femeii trebuie să i se fi părut ceva minunat – vreau să spun chestia asta –

după toate blestematele alea de ore petrecute la temperaturile ridicate de la ea din cabină.

*

CAIET DE EXERCIȚII, ÎNSEMNAREA NUMĂRUL 30:

Infracțiunile comise (până acum) de căpitanul de pe Oronsay

1. Muşcătura mortală suferită de domnul De Silva din partea unui animal.

2. Dezinteresul absolut față de siguranța copiilor pe timpul unei furtuni violente.

3. Folosirea unui limbaj vulgar şi brutal în fața copiilor.

4. Incorecta concediere a domnului Hastie, supraveghetorul-şef al cuştilor de câini.

5. Recitarea unui poem extrem de jignitor la sfârşitul unei cine oficiale.

6. Dispariția valoroasei statui de bronz a domnului De Silva.

7. Pierderea unui brac de Weimar multipremiat.

Domnişoara Lasqueti. Al doilea portret

Am asistat recent la un curs special susținut de producătorul şi regizorul de film Luc Dardenne. Acesta a explicat că niciunul dintre cei care îi vizionează filmele nu trebuie să presupună că înțelege totul despre personaje. Noi, cei din public, nu trebuie să ne considerăm niciodată mai inteligenți decât un personaj sau altul, căci nu ştim mai multe despre ele decât ştiu ele însele. Nu trebuie să avem senzația că le ştim sau că le înțelegem motivațiile şi nici să le privim de sus. La fel cred şi eu. Recunosc în ideea aceasta cel dintâi principiu al artei, deşi am bănuiala că sunt mulți cei care nu cred la fel.

În cazul primelor noastre impresii despre domnişoara Lasqueti, aceasta ni s-a părut genul de fată bătrână reținută şi precaută. Lumile despre care vorbea nu ne stârneau niciun interes. O pasionau copiile de gravuri realizate prin

frotaj şi tapiseriile, însă după aceea a dezvăluit faptul că avea în grijă două duzini de porumbei călători, care stăteau undeva pe navă şi pe care „îi ducea unui plutocrat”, un vecin de-al ei din Carmarthenshire. Când am aflat ulterior de cunoştinţele ei de la Whitehall, mi s-a părut că exista aici o legătură cu porumbeii. Plutocratul acela era o plăsmuire.

Însă apoi ne stârnise interesul şi afecţiunea ei pentru domnul Mazappa. Şi curiozitatea ei sporită faţă de deţinut, de care nu ne-am dat seama la început, şi faţă de cei doi poliţişti (dintre care unul încă nevăzut) ce îl escortau pe Niemeyer în Anglia. „Deţinutul nu-i altceva decât bagajul meu”, comentase domnul Giggs pe parcursul unei cine în faţa unui grup de admiratori, anunţându-şi poziţia sa oficială cu o modestie prefăcută. Dar care era „bagajul” domnişoarei Lasqueti? Nu ştiam. Să fi fost ceva la care voi fi asistat cumva în timpul vizitei pe care o făcusem mai pe la începutul călătoriei în cabina ei, atunci când dorise să discutăm despre asocierea mea cu baronul? Căci dacă a existat vreun moment mai neobişnuit în raporturile mele cu domnişoara Lasqueti, acela s-a petrecut într-o după-amiază, când m-a invitat să vin în cabina ei la ora ceaiului.

Aşa că mi-am croit drum pe poteca aproape uitată ce ducea spre memorabila după-amiază. Mă văd surprins să o găsesc pe Emily acolo, împreună cu ea, ca şi cum domnişoara Lasqueti ar fi invitat-o să ni se alăture, ca să poată discuta ceva serios cu mine. Pe masă sunt biscuiţi şi ceai. Emily şi cu mine stăm drepţi pe singurele scaune din încăpere, în vreme ce domnişoara Lasqueti se amplasează la capătul patului, aple-cându-se spre noi de câte ori vorbeşte. Cabina e mult mai mare decât a mea şi e plină de obiecte neobişnuite. Lângă domnişoara Lasqueti se află ceva ce seamănă cu un covor greu. Ulterior mi se spune că e o tapiserie.

— Tocmai îi spuneam lui Emily că prenumele meu e Perinetta.

Mi se pare că e un soi de măr descoperit în Olanda.

Murmură încă o dată numele acela pentru sine, ea şi cum n-ar fi folosit prea des în prezența ei. Apoi începe să vorbească. Despre cum era ea când era abia o copilă, despre pasiunea ei pentru limbile străine, despre cum a intrat în încurcături când era mai tânără, „până când s-a întâmplat ceva care mi-a permis să mă salvez". Când Emily o întreabă ce s-a întâmplat, ea murmură:

— O să-ți povestesc despre asta altă dată.

Privind retrospectiv, îmi dau seama că descrierea trecutului ei fusese adusă în discuție tocmai pentru a o ajuta să mă avertizeze în privința legăturilor mele cu baronul, despre care nu ştiu cum aflase. Lângă ea stă Emily, care are o privire serioasă şi dă constant din cap, subliniind parcă faptul că aici e vorba de ceva extrem de important. Dar eu aproape că nu o ascult. Surprind privirea unui alt chip, aflat într-un colț al încăperii. Îi aparține unei statui cu aspect de manechin, ale cărei picioare şi brațe dezgolite sunt învelite în câteva din hainele domnişoarei Lasqueti. În timp ce ea continuă să vorbească, eu disting pe trupul acela de alabastru o cicatrice care pare să fi fost desenată sau pictată recent de cineva. Însă chipul acela e cel care mă studiază, mă priveşte direct, ca şi cum ar fi lipsit de apărare. Aduce cu o versiune mai tânără şi mai puțin reținută a domnişoarei Lasqueti, însă, desigur, una cu o rană. Acum, în timp ce scriu, îmi dau seama dintr-odată că s-ar putea să fi fost o statuie a unui bodhisattva. Stau şi mă întreb, chipul acela laic... Domnişoara Lasqueti continuă să vorbească. Iar dacă în după-amiaza aceea ochii mei s-au îndepărtat de ea, în timp ce continua să comenteze legăturile mele cu baronul, a fost doar pentru că eram fascinat de privirea aceea înțelegătoare. Poate că

domnişoara Lasqueti se aşezase în mod intenţionat pe pat, pentru ca figura aceea să mă captiveze din spatele ei.

După o vreme, pe când Emily şi cu mine plecam, m-a condus către obiectul care mă preocupase şi a dat la o parte veş-mântul aproape transparent care acoperea tăietura cicatrizată.

— Vezi asta? Cu timpul înveţi să treci peste aşa ceva. Înveţi cum să-ţi modifici viaţa.

Propoziţia respectivă n-a însemnat nimic pentru mine, dar încă îmi mai amintesc cuvintele ei. Şi am văzut de aproape acea rană realistă preţ de o clipă, înainte ca materialul veşmân-tului să cadă iar peste ea. Totul era la vedere.

Domnişoara Lasqueti avea o autoritate pe care nu i-o bănuisem. Acum, dacă privesc în urmă, cred că ea trebuie să-l fi convins pe baron să părăsească vasul la Port Said, aver-tizându-l că, dacă rămâne la bord, va fi denunţat. Apoi a mai existat un moment atât de halucinant, încât ar fi putut să facă parte foarte bine dintr-un vis, atunci când Cassius sau eu ne-am îndreptat într-o seară spre ea. Era târziu, aproape întuneric, şi nu mai ştiu care dintre noi a avut impresia că o vede ştergând cu partea de jos a bluzei ceva ce semăna cu un pistolet. Nu era totuşi o tuşă de culoare pe deplin credibilă a imaginii noastre despre ea. Când eram copii, ne imaginam şi acceptam tot felul de lucruri. Ştiam clar că domnişoara Lasqueti ne îndrăgea, îşi petrecuse câteva după-amiezi cu Cassius, care se arătase interesat de carneţelul ei cu desene. Devenise o persoană cu care puteai sta uşor de vorbă.

A mai existat ulterior un alt episod care s-a asociat în minţile noastre cu acel pistol posibil. Într-una din după-amiezile pe care Cassius şi le petrecea cu domnişoara Lasqueti, ea i-a dat cu împrumut un stilou. Cassius a uitat cu totul de el până după cină, când l-a găsit în buzunarul de la pantaloni. S-a îndreptat spre ea, care stătea la o masă,

cu poşeta pe scaunul de alături, şi era prinsă într-o conversaţie cu cineva. S-a aplecat şi-a dat să-i pună stiloul în poşetă fără să o deranjeze din conversaţie, dar braţul dezgolit al femeii a zvâcnit rapid, i-a prins mâna în care ţinea stiloul şi i l-a luat. Domnişoara Lasqueti nici măcar n-a întors capul înspre el.

— Mulţumesc, Cassius. E la mine, a zis ea şi şi-a continuat conversaţia.

Pentru noi asta a fost o dovadă suplimentară.

În ciuda tuturor convingerilor sale, domnişoara Lasqueti n-a părut niciodată să aibă idei preconcepute. Cred că singura persoană care o enerva permanent era domnul Giggs şi asta pentru că i se părea a fi un lăudăros. Spunea că insul vorbea numai despre talentul lui de ţintaş, de cât de bine trage. Faptul că domnişoara Lasqueti era şi ea „un bun ţintaş" urma să îl descoperim mult mai târziu, atunci când am dat peste o fotografie cu tânăra Perinetta Lasqueti îndepărtându-se cu paşi largi de o ţintă cu un punctaj perfect la Bisley Trials şi râzând alături de eroul de război polonez Juliusz Grusza, care mai apoi avea să reprezinte Anglia în cadrul Jocurilor Imperiale la categoria „ţintă în mişcare" la distanţa de cincizeci de metri. Chiar în articolul despre Grusza era pomenită şi dibăcia domnişoarei Lasqueti, deşi spaţiul cel mai amplu era dedicat unei potenţiale relaţii amoroase a cuplului din fotografie. Văzând-o în haina ei pepit şi cu soarele lucind în părul ei blond, am avut o altă imagine a palidei fete bătrâne care făcea din când în când schiţe la bordul lui Oronsay.

Ramadhin a fost cel care a găsit articolul cu fotografia pe vremea când locuiam amândoi în Anglia. L-am descoperit într-un exemplar vechi din The Illustrated London News. Pierdeam vremea amândoi prin biblioteca publică din Croydon şi n-am fi recunoscut-o pe domnişoara Lasqueti dacă nu i-am fi văzut numele scris în legenda fotografiei. La

vremea când am citit asta, la sfârşitul anilor 1950, tovarăşul ei din poză, Juliusz Grusza, devenise o celebritate naţională, era medaliat la Olimpiadă şi avea şi greutate la Whitehall, unde se zicea că şi domnişoara Lasqueti ar avea legăturile ei. Dacă Ramadhin şi cu mine am fi ştiut cum să luăm legătura cu Cassius, am fi făcut o copie a acestei reprezentări pre-olimpice şi i-am fi trimis-o.

În ochii noştri nu era o femeie frumoasă. Dacă ni se părea atrăgătoare, asta era din pricina diverselor laturi pe care le descopeream la ea. La început fusese distantă doar dintr-o timiditate precaută. Apoi parcă am fi dat peste o cuşcă plină cu vulpiţe la un târg de ţară. Şi, cu toate că numele „Lasqueti" sugera unele rădăcini europene sau frizone, era foarte probabil ca ea să provină din acea rasă specifică de aristocraţi de cultură englezi pe care între timp am ajuns să o cunosc bine.

Avea în mod evident cunoştinţe ample despre diversitatea specific englezească. De exemplu, am fost surprinşi de informaţiile pe care le-a oferit într-o zi la masa pisicii, în timpul unei discuţii despre drumeţie, când a susţinut că ştia anumiţi excursionişti (unul fiind chiar văr de-al doilea cu ea) care, atunci când plecau în excursii prin ţinut la sfârşit de săptămână, nu purtau pe ei decât bocanci şi ciorapi şi un rucsac aruncat pe umăr. Îmbrăcaţi aşa, străbăteau păduri şi câmpuri deschise şi traversau râuri cu somoni. Dacă nimereai peste ei, te ignorau, ca şi cum ai fi fost invizibil, presupunând că şi ei erau invizibili pentru tine. La apus, când ajungeau într-un sat, se îmbrăcau la marginea acestuia, mâncau solitari şi închiriau o cameră peste noapte.

Această mostră de informaţie extrem de vizuală venită de la domnişoara Lasqueti a redus masa noastră la tăcere. Majoritatea pasagerilor erau asiatici cultivaţi şi cu studii, care nu prea puteau asocia imaginea lor despre traiul

specific englezesc, formată de Jane Austen şi Agatha Christie, cu aceşti plimbăreți în pielea goală. Anormala şi nechemata anecdotă a fost primul lucru care a detaşat-o pe domnişoara Lasqueti de aparența unui afiş uzat, cum ni se prezentase prima oară. Povestea cu drumeția a menținut liniştea la masa noastră până când domnul Mazappa a intervenit, revenind la inexplicabilele reprezentări ale Sfintei Fecioare, despre care ea ne vorbise ceva mai înainte în timpul mesei.

— Problema cu Madonele astea, a început el, e că acolo există un bebeluş care trebuie hrănit şi mamele îşi împing înainte sânii aceia care arată ca nişte ugere în formă de sandviciuri panini. Nu-i de mirare că toți bebeluşii arată ca nişte adulți bosumflați. Am văzut una singură în care copilul părea să fie bine hrănit şi interesat de laptele pe care îl bea. E în Segovia, în La Granja, palatul de vară, pe o tapiserie foarte mică, iar Sfânta Fecioară nu are privirea îndreptată spre viitor. Se uită la Pruncul Iisus, căruia îi făcea plăcere să sugă la piept.

— Vorbeşti ca şi cum ai şti ce înseamnă alăptarea, i-a spus cineva de la masă. Dumneata ai copii?

A urmat o pauză mai scurtă ca orice, după care Mazappa a spus:

— Da, bineînțeles.

— Mă bucur că îți plac tapiseriile, domnule Mazappa, a ciripit domnişoara Lasqueti în tăcerea proaspăt reinstalată după această informație.

Domnul Mazappa n-a mai spus nimic. Nici câți copii avea şi nici cum îi chema.

— Mă întreb cine o fi fost cel care a făcut tapiseria asta a dumitale. Poate să fi fost o femeie, una din cultura Mudejar[21].

Asta dacă a fost făcută în secolul al cincisprezecelea. O să verific când ajung în Londra. Am lucrat o vreme cu un domn care colecționa astfel de lucruri. Avea bun-gust, dar era teribil de dur, deşi abia el m-a învățat să apreciez artele textile. E surprinzător să înveți astfel de lucruri de la asemenea oameni.

Înregistram cu lăcomie asemenea revelații. Cine era domnul „teribil de dur”? Dar vărul de-al doilea excursionist? Această fată bătrână părea să ştie şi altceva despre viață în afară de porumbei şi desene în creion.

Cu câțiva ani înainte, în viața mea actuală, am primit un pachet ce fusese expediat din Whitland, din comitatul Carmarthenshire, şi apoi retrimis mie de editorul meu din Anglia. Conținea câteva copii xerox color cu nişte desene, precum şi o scrisoare de la Perinetta Lasqueti. Scrisoarea fusese elaborată după ce domnişoara Lasqueti mă auzise vorbind la radio, la BBC World Service, despre Tinerețe, moment în care pomenisem în treacăt de călătoria mea cu vaporul spre Anglia.

M-am uitat mai întâi la desene. Am văzut propriul meu sine tânăr şi subțirel, un desen cu Cassius fumând, unul încântător cu Emily purtând o beretă albastră cu o pană. Emily, cea care de atunci dispăruse din viața mea. În cele din urmă am început să recunosc şi alte chipuri, precum cel al intendentului sau al domnului Nevii, şi locuri îngropate adânc în trecutul meu: ecranul de cinematograf de la pupa navei, pianul din sala de bal, cu o siluetă neclară aşezată acolo, mari-narii la alarma de incendiu şi altele, şi altele.

---

[21] *Musulmani sau mauri din Peninsula Iberică rămaşi în teritoriul creştin după Reconquista, dar care şi-au păstrat religia.*

Toate erau imagini din călătoria navei noastre de la Colombo la Tilbury, din anul 1954.

Whitland, Carmarthenshire

Dragă Michael,

Scuză-mi, te rog, directețea, dar te ştiu, oho, de ani buni, de când erai un puşti. Ieri-noapte te-am auzit vorbind la radio. Şi la un moment dat, când ai pomenit de venirea ta în Anglia la bordul lui Oronsay, m-am concentrat imediat mai serios asupra celor spuse, fiindcă şi eu am fost pe vasul acela în 1954. Aşa că am continuat să ascult, dar tot nu ştiam încă cine erai. Nu puteam lega vocea de la radio şi cariera pe care ai urmat-o cu cei ce erau pe navă, asta până când ai pomenit porecla ta, „Mynah". Şi atunci mi-am amintit de voi, cei trei băieți, şi mai ales de Cassius, puştiul cu ochi mereu atenți. Şi mi-am adus aminte şi de Emily.

Într-o după-amiază v-am invitat pe tine şi pe Emily la mine în cabină, la un ceai. Bănuiesc că nu-ți aduci aminte de asta. De ce-ai face-o? îmi stârneati curiozitatea, voi toți. Presupun că Whitehallul din mine mă făcea curioasă. În toată călătoria aceea pe mare nu s-a prea întâmplat mare lucru, în afară de faptul că voi, băieții, intrați sistematic în încurcături... Dar dă-mi voie să continui cu al doilea motiv al acestei scrisori, în afară de acela de a-ți expedia un salut plin de încântare.

Una din dorințele mele de lungă durată a fost să iau legătura cu Emily. Asta deoarece pe parcursul acelei călătorii voisem să îi spun un anumit lucru, dar n-am făcut-o. În după-amiaza aceea mă gândisem doar să te eliberez din ghearele baronului. Dar pe Emily ar fi trebuit să-mi doresc s-o salvez. Căci am dat de câteva ori peste ea când era împreună cu insul acela din trupa Jankla, iar relația ei cu el mi s-a părut una tensionată şi riscantă. Apoi mai era ceva ce mi-am promis c-o să-i dau, ceva ce i-ar fi putut folosi, ar fi ajutat-o să scape, dar nici asta n-am făcut.

Nu era ceva tocmai cuvenit. Era, să zicem, un adevăr viitor, deşi ținea de o poveste veche de câțiva ani, din propria mea tinerețe. Aşa că am inclus în acest pachet misiva originală, pentru a fi remisă verişoarei tale. N-am cunos-cut-o foarte bine pe Emily, dar mi-a creat impresia că, în ciuda făpturii ei generoase, ea era cea care avea nevoie de protecție. Ți-aş fi recunoscător dacă i-ai trimite pachetul ataşat aici.

Am făcut copii după câteva din desenele pe care le-am schițat în acea călătorie. S-ar putea să-ți placă.

Cu mulțumiri şi cu afecțiune, Perinetta

Era o scrisoare de două pagini, dar pachetul pe care voia să-l trimit mai departe, cu numele lui Emily scris pe el, era ticsit de foi uşor îngălbenite.

Scriitorii nu au ruşine. Am deschis pachetul. Dar dați-mi voie să spun mai întâi că pe Emily nu o mai văzusem de o grămadă de ani şi că nu aveam habar pe unde ar fi. Ultima oară când vorbiserăm fusese la nunta ei cu un bărbat pe nume Desmond, un pic înainte ca ei doi să plece în străinătate. Nu-mi aminteam nici măcar în ce țară. Oricum, după un moment de şovăială, am deschis pachetul destinat lui Emily şi am început să citesc paginile numeroase, scrise cu litere mici şi uşor înclinate, parcă anume pentru a evidenția caracterul lor privat şi intim. Şi, pe măsură ce citeam, aveam senzația că era vorba de acel incident din trecutul domnişoarei Lasqueti la care aceasta făcuse referire în decursul memorabilei după-amiezi, când mă dusesem la ea în cabină, descoperind că Emily era deja acolo. Căci în acea după-amiază, într-un anumit moment, Emily o întrebase pe domnişoara Lasqueti la ce a făcut aluzie când a pomenit de un moment anterior din viața ei ce îi permisese să se salveze. Iar domnişoara Lasqueti spusese: „O să-ți povestesc despre asta altă dată”.

„M-am dus în Italia când aveam douăzeci şi ceva de ani datorită limbii. Vorbeam cursiv mai multe limbi şi italiana

îmi plăcea cel mai mult. Cineva mi-a sugerat să încerc să obțin o slujbă la Villa Ortensia. Un cuplu american bogat, Horace şi Rose Johnson, o cumpăraseră şi urmau să o transforme într-o imensă arhivă de artă. M-au intervievat de două ori, după care m-au angajat ca traducător – de corespondență, dar şi pentru cercetare şi catalogare. În fiecare zi veneam la lucru cu bicicleta, ajungeam la vilă, unde lu-. Eram şase ore, după care mă întorceam cu bicicleta în oraş, într-o încăpere micuță.

Proprietarii aveau un fiu în vârstă de şapte ani. Era un băiat dulce şi simpatic. Îi plăcea să mă vadă cum vin pe bicicletă, în mare agitație, fiindcă eram aproape întotdeauna în întârziere. Aştepta la poarta de piatră de la capătul lungii alei a vilei, mărginită de chiparoşi. În fiecare zi la ora nouă sau imediat după aceea străbăteam cei două sute de metri ai aleii, iar el flutura brațele şi apoi se prefăcea că se uită la un ceas de la încheietura lui micuță, ca şi cum m-ar fi cronometrat. Într-una din zile am remarcat că nu era singurul care mă urmărea cum pedalam, cu o eşarfă lungă şi verde în jurul gâtului şi o gentuță peste umăr. În clădirea din spatele lui, de la un etaj superior, fără să se lase văzută de copil, în cadrul unei ferestre se profila o siluetă, iar când am ajuns la intrarea de piatră, deja dispăruse. Nu mi-am dat seama cine era. A doua zi am văzut iar acea fantomă clar conturată şi am fluturat mâna spre ea. După asta n-am mai văzut niciodată silueta la fereastră. Munca la institut era multă şi obositoare. Picturi, tapiserii şi sculpturi soseau într-un ritm accelerat şi toate tre-buiau catalogate. De asemenea, mai era de lucru şi cu remodelarea grădinilor, pe care doamna Johnson încerca să le readucă la structura lor Medici originală. Aşa că pe holuri şi pe terase era multă agitație şi se desfăşurau polemici îndârjite între grădinarii aduşi de pe diverse proprietăți din toată Europa, astfel că

noi, traducătorii, dădeam fuga să-i ajutăm să-şi comunice părerile şi nemulţumirile”.

Horace şi Rose Johnson apăreau când şi când, ca nişte zei. Intrau la noi în birouri sau plecau brusc la Napoli ori chiar în Extremul Orient. Intrau în spaţiile unde lucram într-un mod foarte diferit de felul în care ne vizita Clive, fiul lor. Intrarea lui amintea mai degrabă de o scoică măruntă ce se rostogolea accidental înăuntru, aşa că până să ne dăm noi seama de prezenţa lui, el era deja acolo de ceva vreme. O dată am coborât pe treptele scării în Rotonda Mare şi l-am văzut ghemuit şi periind un desen cu un câine ascuns în frunziş, care se afla în partea de jos a unei tapiserii agăţate pe perete: Desiş cu câine, se numea ea. Provenită din Flandra secolului al XVI-lea. Îmi plăcea fantastic. Încăl-zea şi umaniza imensul hol circular. În fine, băiatul pusese mâna pe o perie de păr şi acum peria cu mare grijă blana câinelui. Era o tapiserie foarte delicată, o mostră clasică de ţesătură provincială din Ţările de Jos.

— Ai mare grijă, Clive, i-am zis eu. E valoroasă.

— Am, mi-a răspuns el.

Era vară şi băiatul n-avea niciun câine cu care să se joace în vila aceea, în ciuda vastelor terenuri din jur. Părinţii lui erau plecaţi, iar unul din ei încerca să ajungă la Khartum, cine ştie de ce sau pentru ce obiect de artă pe care voia să-l obţină. Mi-am zis că unui puşti de şapte ani probabil i se va fi părut că tatăl lui e plecat de sute de ani şi m-am întrebat ce însemna pentru el decorul din jur. Un copil se uită la o privelişte sau la o pictură şi vede ceva complet diferit de ceea ce vede un tată. Băiatul vedea un câine pe care nu-l avea. Asta e tot.

Majoritatea tapiseriilor de la vilă erau imagini simbolice, iar cele religioase erau pline cu imagini de sfinţi şi parabole. Cele laice (cum era Desiş cu câine) erau variante ale Paradisului Terestru sau aveau ca subiect periculoasele şi

desfătătoarele puteri ale iubirii – reprezentate de obicei prin scene de vânătoare. Prin urmare câinele din tapiserie era de fapt un ogar folosit la vânătoarea de mistreți. În alte tablouri se vedea un şoim capturând un porumbel pe un cer albastru, lipsit de nori – un exemplu al «cuceririi» ce însoțeşte iubirea. Aşadar, iubirea ca o crimă sau ca o anihilare a părții mai slabe. Dar când vedeai toate lucrările acelea atârnând în Rotonda Mare sau în încăperile spațioase, dar reci, ale vilei, îți dădeai seama care era adevăratul lor scop: acela de a aduce o grădină într-o casă de piatră pustie. Unele tapiserii fuseseră țesute în mansarde reci din cine ştie ce ținut nordic, în locuri unde nu se văzuse niciodată vreun porc mistreț, vreun porumbel sau vegetația luxuriantă ce apărea în ele. În acest nou context erau frumoase. Aveau ceva demn. Culorile utilizate erau umile, erau culori de fundal, astfel încât o frumusețe florentină în carne şi oase care se plimba la câțiva paşi în fața ei putea să iasă cumva în evidență pe fundalul tapiseriei. Sau, uneori, puteau fi politice, cu teme legate de proprietate sau de statut social. Era reprezentat blazonul familiei de Medici – cele cinci mingi roşii ale sistemului solar, precum şi cea albastră, adăugată după ce familia de Medici s-a înrudit cu cea a regilor Franței.

— Arta asta pare inofensivă, nu-i aşa?

Horace şi cu mine eram în sala Capone, înconjurați de frescele de acolo, când mi-am dat seama că mi se adresase direct. Lucram pentru el de mai bine de o lună şi nu mă băgase niciodată în seamă. Mâna lui s-a înălțat ca şi cum ar fi vrut să smulgă o pasăre pictată de pe cerul albastru al sălii.

— Numai că arta nu e niciodată inofensivă. Totul de aici nu-i decât o cămăruță într-o viață de om.

Am avut senzația că el, insul care se presupunea că iubea Arta, o lua în derâdere.

— Vino cu mine.

Şi m-a apucat de cot cu delicateţe şi precizie, ca şi cum acela ar fi fost singurul loc din anatomia umană a cărui atingere era acceptabilă social şi, în consecinţă, putea fi luat în coproprietate. M-a dus de-a lungul coridorului până ce am ajuns în Rotonda Mare, pe peretele căreia era atâr-nată o tapiserie de vreo douăzeci de metri. I-a apucat un colţ şi l-a ţinut ridicat, astfel încât să mă pot uita pe dosul ei, unde culorile deveneau brusc strălucitoare şi vii.

— Vezi, aici e locul unde se găseşte forţa. Întotdeauna.

Dedesubtul.

S-a îndepărtat de tapiserie şi s-a dus în centrul sălii circulare, conştient că vocea i se va auzi şi de la margini, şi în înălţimile tavanului îndepărtat.

— Probabil că la asta au lucrat mai bine de o sută de femei vreme de un an. S-au zbătut pentru ocazia de a lucra la ea. Chestia asta le-a dat de mâncare. Le-a ţinut în viaţă în anul 1530, pe timpul unei ierni flamande. Asta e ceea ce conferă autenticitate şi profunzime acestui tablou sentimental.

A aşteptat tăcut până m-am dus lângă el.

— Deci spune-mi, Perinetta – Perinetta te cheamă, nu? —, cine a făcut asta? Cele o sută de femei, cu mâinile lor îngheţate şi crăpate? Omul care a conceput scena? Tapiseria a fost făcută pur şi simplu de un an şi un loc. A existat o perioadă când singurul mod în care puteam identifica un artist era după locul de unde venea sau după locul unde şi-a terminat cariera. Oraşe care revendică jumătate din marea artă a Europei. Uite aici – poţi să vezi simbolul oraşului Oudenaarde. Dar, desigur, trebuie să luăm în calcul şi care dintre Medici a cumpărat-o cu o sumă cât avuţia unui stăpânitor, şi cum a transportat-o în Italia, păzită de gărzi şi de ucigaşi, cale de o mie cinci sute de kilometri...

Când vorbea astfel, aş fi putut cădea foarte uşor pradă siguranţei pe care o emana. Prima oară când mi s-a adresat, eram foarte tânără. Problema e că bărbaţii, cu genul acela de putere conferită de bani şi de cunoaştere, par să controleze universul. Li se oferă o înţelepciune fără frământări. Dar astfel de oameni îţi închid uşi în faţă. În interiorul unui astfel de univers există coduri şi încăperi în care n-ai voie să intri. În viaţa lor de zi cu zi există întotdeauna undeva o cupă cu sânge. Iar el era conştient de asta. Horace Johnson ştia ce soi de animal călărea. O astfel de cunoaştere implică şi o anumită brutalitate. Nu eram conştientă de asta. Nu la acea vreme. Nu în după-amiaza aceea când m-a ghidat înspre rotondă doar ţinându-mă de cot şi când a ridicat cu aceeaşi mână colţul tapiseriei, ca şi cum ar fi fost fusta unei slujnice, pentru a-mi dezvălui strălucitorul ei spate.

Am continuat să trăiesc în acea lume încă trei anotimpuri, iar în cele din urmă am descoperit că nu controlam niciuna din cărările pe care credeam că le alesesem din proprie voinţă. Nu eram conştientă de trapele ascunse şi de şanţurile de apărare existente printre cei bogaţi. Nu eram conştientă că un bărbat precum Horace îi trata pe cei pe care îi iubea – şi pe cei pe care şi-i dorea în preajma lui – în acelaşi fel în care îşi trata duşmanii, plasându-i în locuri lipsite de posibilitatea unei riposte.

Dacă ajungi în Siena, la colţul dintre Via del Moro şi Via Sallustio Bandini, şi ridici privirea, poţi citi versurile următoare din Purgatoriul lui Dante:

E Provenzan Salvani, glăsui,
Şi fiindcă Siena a râvnit s-o vază

Îngenuncheată-n fața lui, e-aici.[22]

Iar acolo unde Via Vallerozzi dă în Via Montanini, descoperi, tăiate în piatră galbenă, versurile:

Nebună-am fost, deşi-mi zicea Sapia, căci mai vârtos decât norocul meu, al altor râu îmi ogoia prostia.[23]

Vezi tu, în marile centre de putere competiția nu se bazează atât de mult pe capacitatea de a învinge, ci de a-l împiedica pe inamicul tău să obțină ceea ce îşi doreşte.

*

La un Crăciun s-a organizat un bal mascat cu costume pentru angajați şi pe parcursul acestuia am devenit brusc conştientă de faptul că Horace îmi dădea târcoale în curtea interioară pe jumătate goală. Eu venisem costumată în Marcel Proust, cu părul meu blond ascuns, cu o mustăcioară subțire lipită sub nas şi învelită într-o pelerină. Asta îl interesa oare? îi oferea cumva un soi de mască pentru intențiile sale?

M-a întrebat dacă voiam să-mi aducă ceva.

— Nimic, i-am răspuns eu.

— Ai vrea să dansezi prin toate marile oraşe ale Europei? Am râs.

— Am propria mea cameră izolată cu plută, am spus. Probabil că o să-mi ajungă.

— Înțeleg. Atunci dă-mi voie să te pictez. Aşa cum eşti acum. Te-a mai pictat cineva până acum?

I-am spus că nu.

— Ai putea să porți eşarfa aia verde a ta.

---

[22] *Dante Alighieri, Divina comedie, Editura pentru Literatură Universală, Bucureşti, 1965, traducere din limba italiană de Eta Boeriu, în Purgatoriul, Cântul XI, p. 251, vs. 121-123.*

[23] *Idem, în Purgatoriul, Cântul XIII, p. 260, vs. 109-111.*

Prin urmare, aşa a început, cu mine pătrunzând în spațiul conştiinței lui îmbrăcată ca un bărbat. Şi trebuie să-ți spun că s-ar putea ca portretul meu să mai existe undeva într-una din pivnițele din subsolul vilei aceleia. În acel portret, probabil neterminat, sunt complet îmbrăcată, dar post-coital. Deşi par sfielnică întocmai ca o fetişcană necioplită din provincie sau ca fiica nevinovată a unui prieten.

El fusese, bineînțeles, silueta ce mă privea de la ferestrele de sus cum veneam la lucru pe bicicletă în fiecare dimineață. Mă cercetase fără să se grăbească. Acum continua într-un ritm la fel de lent. Alterna desenatul cu nesfârşite discuții: cunoştințele lui despre pigmenți, coregrafia unei fresce, virtuțile alabastrului. Iar eu, şovăind la începutul acestei amiciții, am purtat în primele câteva zile mustața mea proustiană, aşa că atunci când mă întâlnea în atelier, trebuia să mă îmbrățişeze şi să mă sărute cu mustața între noi. Am purtat-o câteva zile în tovărăşia lui, uitând de ea pe măsură ce conversam şi îi împărtăşeam poveşti din tinerețea mea. Am potolit somnoroasă imensa lui curiozitate dăruindu-i toate acele informații.

El era în egală măsură înțelept şi ager. M-a făcut prietena lui. Era mai vârstnic decât mine, iar abilitățile mai vârstnice sunt altfel, aparent poate chiar mai grațioase. Iar eu nu avusesem niciodată un iubit mai tânăr cu care să-l pot compara – de fapt nu avusesem niciun iubit. Totul se desfăşura într-o succesiune de fluxuri şi refluxuri care erau concomitent conversație şi dezvăluire a trupului. Întâi mi-a scos eşarfa verde de la gât atunci când am intrat în atelier, iar apoi, într-o după-amiază, într-o zi toridă de august, mi-a propus ceva în plus. Un pas mic. Poate a fost din cauza farmecului vorbelor sale sau a educației mele. Am descoperit cum să-mi aplec spinarea dezgolită înspre el, să trec

dincolo de ceea ce inițial părea a fi doar durere, până când chiar şi asta a devenit un reflex al dorinței noastre.

Desigur că ştiam de existența unei tradiții pentru aşa ceva. Dar la vremea aceea pentru mine acolo era un teritoriu uluitor, delirant şi şocant, plin de arome pe care să le primeşti şi să le împlineşti. După aceea mă învârteam prin acel atelier bine mobilat, cu pielea mea, «pigmentul» meu plin de viață, prin aerul ce se strecura pe gurile de aerisire deschise. Mă plimbam pe acolo doar în ciorapi şi atingeam cu umbra palmei schițele timide de mai demult pe care mi le făcuse. Adesea aveam senzația că sunt singură în încăpere, ca şi cum el n-ar fi stat acolo, privindu-mă şi asimilându-mi prezența – ceva ieşise la iveală pentru prima oară în acea încăpere. Mă tăvăleam într-un amestec de cunoaştere şi dorință. Greutatea brațului său, greutatea întregului său trup, zgomotele ce le scoteam eu concomitent cu zgomotul iubitului meu, cât de puțină lumină era nevoie să cadă pe umărul cuiva într-o pictură pentru a sugera jalea sau disimularea, cât de aproape de marginea mesei stătea cupa aceea a lui Caravaggio, ca să sugereze tensiunea prăbuşirii."

Am citit scrisoarea Perinettei Lasqueti într-o după-amiază, adulmecând parfumul unor alte vremi, detaliile unui trecut ce mai ardea încă în memoria ei. O scrisoare atât de intimă şi de plină de forță şi cu o voce atât de diferită de cea la care mă aşteptam, încât părea să fie menită unui cititor închipuit de ea.

„Acolo mi-am dezvoltat spiritul, în acel atelier de pe Via Panicale, unde din când în când clopoțele băteau ca un ordin de întoarcere pe parcursul orei noastre vinovate. Horace mă privea cum stăteam aplecată peste el. Se uita peste umărul meu dezgolit în timp ce răsfoiam vreuna din cărțile lui masive de artă. Când ridicam privirea, vedeam tabloul cu noi doi reflectat în oglindă şi îmi aminteam de un moment similar, cu fiul lui citind pe o canapea masivă din

sala Capone în timp ce Horace – la acel moment în chip de tată – stătea în picioare în spatele băiatului şi îşi cobora privirea spre el. Amândoi – eu şi băiatul – eram la fel, eram sub dominaţia tatălui.

Atunci, pe Oronsay, ştii de ce te-am invitat să vii în cabina mea împreună cu verişorul tău? Te-am studiat pe parcursul călătoriei şi mi-a fost teamă ca nu cumva să ajungi captivă şi tu într-o situaţie similară. Am recunoscut uşurinţa cu care evolua situaţia şi direcţia în care mergeai. Însă nu eram sigură. L-am avertizat în schimb pe verişo-rul dumitale în privinţa baronului. Ceea ce n-am perceput sau n-am înţeles întru totul în acea după-amiază a fost faptul că de fapt tu erai cea care se afla în pericol. Am ales să protejez copilul greşit. De ce de nu mi-am dat seama?

Perioada petrecută în Florenţa mi-o reamintesc ca printr-un geam de sticlă deformată, ceea ce adaugă la plăcerea acelor zile tot atâta ironie. După ce făceam dragoste cu el în diversele sale moduri, îl priveam. În ovalul de lumină ce se proiecta de pe peretele dinspre răsărit pe trupul lui, tot părul acela pe care eu nu-l mai văzusem la un bărbat, ca de satir, dădea senzaţia că trăiam laolaltă de o specie di-ferită, crescută în codri. Eşarfa verde ce îmi învelea umerii englezeşti în timp ce defilam printre mirosuri de vopseluri şi mirosul de castană al actului iubirii noastre. Credeam că eram iubită pentru că eram transformată.

Din când în când el scotea la iveală câte o pictură, ceva japonez sau vreo schiţă a unui mare maestru, pe care plătise o groază de bani. Îmi apuca degetul arătător, cel pe care îl iubise fără reţineri cu o jumătate de oră în urmă, şi îl dirija peste conturul unui vas, al unui pod sau al spinării unei pisici. Îmi aduc aminte şi acum foarte clar un desen cu poala unei femei ale cărei mâini ţineau ferm o pisică ce se zbătea. Folosindu-se de degetul meu, el trasa acele linii de

parcă le-ar fi recreat – tentativa lui de a se lua la trântă cu nemurirea.

M-a întrebat ce fac când nu sunt la muncă şi m-a făcut să-i descriu micul meu apartament, pe care nu a vrut să-l viziteze. Era curios să afle pe unde mai fusesem şi ce altceva m-a incitat. A existat o tentativă amoroasă când eram în şcoală... dar adevărul e că de-acum începeam să nu mai am ce să-i povestesc. Apoi, într-o după-amiază, mi-am amintit de întâmplarea duioasă cu Clive şi tapiseria. I-am relatat momentul când am coborât pe scara circulară în Rotonda Mare şi l-am văzut periind cu blândeţe blana câinelui ascuns în frunziş.

Horace mă asculta doar cu o ureche. La început trebuie să fi crezut că îi descriam ceva real, după care a îngheţat şi-a zis:

— Ce câine?

Regula care funcţiona între noi – regula lui – era că nu trebuiau să existe niciun fel de confirmări sau repercusiuni în afara atelierului, dincolo de orele petrecute acolo. Dacă aruncam cu pietre, ele trebuiau să cadă în apă fără zgomot şi fără să facă nici măcar un cerc. De fapt, când eram la lucru, îl vedeam foarte rar. La ora ceaiului stăteam cu ceilalţi angajaţi şi îmi mâncam prânzul afară, pe a doua terasă a grădinii, cu statuia mânioasă a colosului aplecată deasupra mea. Îmi plăcea să nu fiu deranjată şi, dacă se putea, să citesc în ora aceea de pauză. Şi tocmai când mă relaxam acolo, într-o zi de joi, am început să percep o respiraţie agitată, să aud pe cineva care încerca să bocească sau chiar să zbiere undeva prin apropiere, deşi singurul lucru pe care reuşea să îl exprime era acea respiraţie repetitivă şi deranjantă. M-am ridicat, am văzut de unde venea sunetul şi l-am descoperit pe băiat. Probabil că îl pedepsise tatăl lui. Când m-a văzut, i s-a urcat sângele în obraji şi a fugit de mine ca şi cum i-aş fi făcut cine ştie ce. Şi

bineînțeles că îi făcusem. Era vorba de anecdota mea post-coitum despre el şi câinele acela.

În după-amiaza următoare m-am certat cu Horace din cauza trădării lui şi am urlat aşa cum fiul lui nu fusese în stare s-o facă. Mie nu mi s-a tăiat respirația. Îmi pregătisem furia şi venisem să-l rănesc în orice fel aş fi putut pentru ceea ce-i făcuse băiatului. L-am văzut cum era cu adevărat: o brută ce se ascundea în spatele puterii şi autorității sale curtenitoare. Şi am ştiut că se va strecura toată viața în felul acesta printre oameni, fără să învețe nimic. Când am văzut că vorbele mele n-aveau cum să-l rănească, mi-am avântat brațul în spate, apoi l-am repezit spre el, iar el mi-a prins pumnul şi l-a deviat înspre mine. Foarfecile pe care le țineam mi-au pătruns într-o parte a abdomenului cu toată forța şi ura cu care le repezisem asupra lui. El avea să susțină, evident, că nu făcuse altceva decât să devieze un gest de furie, de nebunie. Eram îndoită de mijloc, cu capul şi părul ajungându-mi până aproape la călcâie şi cu foarfecile încă în mine. Eram tăcută. Nu mă mişcăm şi, în primul rând, refuzam să țip. Eram exact la fel ca băiatul. Horace a încercat să mă ridice şi eu mi-am încleştat picioarele cu mâinile. Trebuia să rămân îndoită, să fiu o țintă mai mică pentru el. Bănuiam chiar că pentru el cele întâmplate reprezentau ceva excitant şi că, dacă aş fi avut un alt fel de reacție, în care aş fi bocit neputincioasă şi m-aş fi agățat de el, ar fi încercat să facă dragoste cu mine încă o dată, poate pentru ultima oară, ca pentru a întări ruptura noastră cu trecutul. Astfel ar fi ştiut cu certitudine că totul se terminase. Căci nu s-ar mai fi lăsat niciodată să ajungă într-o postură în care să fie nevoit să se bazeze pe o asemenea persoană, să depindă de cineva ca mine, care avea o părere clară despre el.

— Lasă-mă să te oblojesc.

Şi mi l-am imaginat cum îmi descheie bluza ca să caute sângele ce se scurge, pulsând încet, pe abdomenul meu alb. M-am ridicat încet şi am ieşit din camera lui. M-am oprit locului în holul semiluminat. Transpiram. Mi-am coborât privirea, mi-am scos foarfecile şi, când am făcut-o, lumina reglată automat s-a stins, iar eu am rămas şi mai singură în întuneric. Am stat acolo încă un minut, aşteptând ceva. Dar el n-a mai ieşit niciodată după mine.

De câteva săptămâni la Villa Ortensia se făceau pregătiri pentru sărbătorirea solstițiului. Erau aşteptați oaspeți din oraşele învecinate, precum şi artişti, critici, membri ai familiei, biirgeri din oraş şi noi, toți cei care lucram la arhive sau în grădinile vilei. Era un gest față de comunitate pe care el şi soția lui îl făceau în fiecare an. Marca sfârşitul sezonului. Pe parcursul lunilor fierbinți de vară ce urmau după acest eveniment familia se întorcea în America sau se lansa iarăşi în căutări şi achiziții prin teritoriile ruseşti sau prin Orientul îndepărtat. Arşița verii nu era deloc plăcută nici măcar în încăperile de piatră înalte ale vilei şi nici în grădinile ei umbrite.

Evenimentul urma să se desfăşoare peste două zile, iar eu zăceam întinsă pe pat şi mă întrebam dacă să apar sau nu acolo. Oare o să îmi facă mai mult rău – mie sau lui – dacă merg sau dacă nu merg? îmi «oblojisem» rana – ce termen rafinat! — la o chiuvetă mică, cu apă rece. N-a fost un gest dibaci şi nici înțelept, iar rana avea să-mi rămână pentru totdeauna. Toți iubiții care m-au cunoscut după aceea aveau să se oprească la ea şi să pretindă fie că e frumoasă, fie că e nesemnificativă. Iar apoi aveau să mi le arate pe ale lor – dar niciuna nu era la fel de impresionantă ca a mea.

Am plecat, ieşind din holul întunecat al lui Horace, pe Via Panicale şi m-am pornit în căutarea unui farmacist, îmi amintesc că am găsit unul şi i-am descris rana ca fiind «o tăietură adâncă».

— Cât de gravă? m-a întrebat el.

— Adâncă, am zis eu. A fost un accident.

Mi-a dat nu ştiu ce soi de produs cu sulf, precum şi nişte pansamente, nişte comprese şi o soluţie antiseptică – ceva ce se folosea probabil în Războiul Crimeii, bănuiesc eu, sau nu cu mult mai bun. Nu i-am spus că erau pentru mine, deşi trebuie să fi fost palidă şi probabil că mă clătinam pe picioare. Nu mai eram sigură de nimic. Singurul lucru ce-mi rămăsese era italiana mea bună, aşa că m-am concentrat pe asta. Iar el a continuat să vorbească, vrând, poate, să se asigure că mă simt bine. La un moment dat eu mi-am plecat privirea şi am văzut că aveam sânge pe fustă.

Am mers mult până să ajung acasă. Am stat în pat aproape toată seara aceea şi noaptea următoare. N-am folosit nimic din medicamentele cumpărate. Am lăsat pur şi simplu plasele pe podea. Am zăcut aşa pe pat, încercând să meditez în întuneric la toate. La cele prin care trecusem. Dacă mai aveam un viitor. El nu intra în calculele mele. Presupun că acela a fost momentul când am devenit eu însămi.

A doua zi abia dacă puteam să mă mişc. Dar am făcut eforturi să mă ridic din pat şi să stau în picioare în faţa chiuvetei, care avea lângă ea o oglindă lungă şi îngustă. Mi-am tras la o parte bluza şi fusta, care mi se lipiseră de trup, până când am dezgolit rana. Am acoperit-o cu unguentul luat de la farmacist şi m-am întors în pat, lăsându-mi rana expusă la aer. Am visat mult. Şi am discutat îndelung cu mine însămi. M-am ridicat şi m-am uitat în oglindă în lumina după-amiezii. Sângerarea se oprise. O să fiu în regulă. N-o să mor de propria-mi mână. Şi o să merg la sărbătoarea solstiţiului, care urma să se ţină peste o zi. N-o să merg. O să merg.

Am ajuns târziu, ratând în mod intenţionat discursurile de bun venit. Păşeam încet, iar durerea mă sfâşia într-o

parte la fiecare pas. Totuşi am ciulit urechile şi am luat-o pe urmele muzicii de cameră. Se cânta pe o scenă mică din Teatrino, «micul teatru» de dincolo de a doua terasă. Îmi plăcuse dintotdeauna spaţiul acela, un loc în care spectatorii şi interpreţii se întâlneau pe picior de egalitate. Dincolo de publicul adunat, chiar în spatele copacilor luminaţi, se vedeau o pianistă şi o violoncelistă. Iar la a treia bucată muzicală, când toate s-au contopit, iar muzica mătura grădina ca un vânt ordonat purtându-ne pe braţele ei, m-am simţit dintr-odată bucuroasă. M-am simţit stăpână pe mine, ca şi cum aş fi purtat o haină de muzică.

Am aruncat priviri în jur – la familiile, angajaţii şi celebrităţile cărora li se oferea acest dar – şi apoi l-am văzut pe Horace ascultând muzica ce curgea. Dădea impresia că o fixează cu privirea. Orice altceva părea să fi dispărut dinaintea lui. Apoi mi-am dat seama că se concentra asupra violoncelistei, o femeie pătrunsă pe de-a-ntregul de tehnica şi spiritul artei sale, şi am văzut că nimic nu i-ar fi putut desprinde privirea de ea. La început am presupus că era ţinta lui erotică. Însă, trebuie să recunosc, era mai mult de atât. Horace şi-ar fi putut pierde capul la fel de uşor şi din pricina pianistei, ale cărei degete agile goneau în ritm cu muzica violoncelului şi o transmiteau mai departe fără gravitate, cu priceperea unui inginer şi, în egală măsură, a unui hipnotizator. Arta lor consta în această pricepere împărtăşită, făcută din strune şi şuruburi mici, din răşină şi coarde şi dintr-un ritm elevat. Ele o înlănţuiau senzual pe acea violoncelistă anostă, îmbrăcată în negru, de pământ. Şi am simţit o satisfacţie profundă la ideea că femeia aceea se afla într-un spaţiu în care Horace, cu toată puterea şi toată averea lui, nu putea pătrunde. O putea seduce, o putea angaja, o putea încălzi cu inteligenţa lui. Putea să o dobândească şi apoi să se învârtă pe lângă ea, dar nu putea ajunge niciodată acolo unde era ea.”

În josul ultimei pagini pe care o scrisese cu ani în urmă, domnişoara Lasqueti adăugase o notă:

„Pe unde eşti, dragă Emily? N-ai vrea să-mi trimiți adresa ta sau să-mi scrii? Voiam să-ți dau paginile de aici pe când eram împreună pe Oronsay. Asta fiindcă, după cum am spus, erai prinsă în mrejele cuiva, la fel ca mine în tinerețea mea. Iar eu credeam că te-aş putea salva. Te-am vă-. Zut cu Sunil din trupa Jankla şi păreai să fi picat într-o capcană periculoasă.

Dar nu ți le-am dat niciodată. Mă temeam... Nu ştiu. În toți anii aceştia m-am întrebat ce s-a petrecut cu tine. Dacă te-ai eliberat. Ştiu că eu am devenit pentru o vreme mohorâtă şi rea cu mine însămi – asta până am scăpat din acea stare circulară. «Cazi pradă disperării când eşti tânăr şi nu privi niciodată în urmă», spunea un irlandez. Şi eu am făcut exact aşa.

Scrie-mi. Perinetta”

*

La doi ani după ce am primit aceste scrisori de la domnişoara Lasqueti, am ajuns pentru câteva zile în Columbia Britanică şi acolo m-a sunat cineva în camera de hotel. Era în jur de unu noaptea.

— Michael? Emily la telefon.

A trecut câtva timp până să o întreb unde e. Mă aşteptam să pomenească vreun meridian îndepărtat, vreun oraş european unde era deja dimineață. Dar ea mi-a spus că era la doar câțiva kilometri de mine, pe una dintre insulele golfului Georgia. Era clar că şi la ea era ora unu noaptea. Mi-a spus că mai sunase la câteva hoteluri.

— Poți scăpa o vreme? Am văzut articolul despre tine în The Georgia Straight. N-ai putea veni să mă vezi?

— Când?

— Mâine?

Am acceptat, i-am luat coordonatele şi, după ce a închis, m-am întins pe pat la etajul al zecelea al hotelului Vancouver, dar n-am putut adormi. „Iei feribotul de la Horseshoe Bay până la insula Bowen. Feribotul de la două şi jumătate. Ne vedem acolo.”

Aşa că am făcut cum mi-a spus. Nu o mai văzusem de cincisprezece ani.

*

Când tragi cu urechea

Eram încă pe Marea Mediterană şi mai aveam destule zile până în Anglia. Trupa Jankla trebuia să țină un spectacol după-amiază, iar pe parcursul bisului cei din trupă i-au invitat pe spectatori pe scena improvizată, ca să participe la spectacol. Unul dintre spectatori era Emily. În scurt timp a fost rotită până a ajuns într-o poziție orizontală, ca şi cum ar fi fost gata să-şi ia zborul din brațele lui Sunil.

Apoi ceilalți voluntari, laolaltă cu Emily, au fost convinşi să devină vârful unei piramide umane. Iar în momentul în care au urcat toți acolo, piramida a început să se deplaseze greoi de-a lungul punții, semănând cu o creatură cu nenumărate mâneci. Atunci când au ajuns la balustrada vasului, acrobații ce formau partea de jos a piramidei au început să se clatine într-o parte şi în alta, îngrozindu-i pe voluntarii din vârful ei, care au început să țipe fie de frică, fie dintr-o plăcere ciudată pe care o descoperiseră în adâncurile lor. Iar apoi acest impunător edificiu făcut din ființe umane, dintre care câteva încă mai țipau, s-a rotit încetişor şi a pornit înapoi spre noi. Dintre voluntari doar Emily era calmă, numai că ea părea mândră de realizarea ei, iar atunci când toți au fost lăsați jos, doar ei i s-a acordat un mic premiu. S-a făcut multă zarvă, apoi ea a fost ridicată iar pe umerii câtorva bărbați din trupă. Toți cei de la masa pisicii care erau de față, inclusiv domnul Daniels, domnul Gunesekera şi noi trei, au aplaudat zgomotos. Sunil, care

stătea aproape destins pe umerii unui alt bărbat, s-a apropiat de ea şi i-a prins la încheietura mâinii o brăţară de argint. Emily a tresărit de durere, căci închizătoarea îi zgâriase pielea, apoi a urmat un moment jenant, când genunchii fetei aproape că au cedat. Am văzut un firicel lent de sânge la ea în palmă. Sunil o ţinea ferm cu o mână şi i-a pus palma celeilalte pe frunte, ca s-o liniştească. Au fost lăsaţi jos, Sunil a dat-o cu nu ştiu ce unguent pe tăietura de la încheietură, iar Emily a ridicat curajoasă braţul, ca să-i vedem cu toţii brăţara – sau ce-o fi fost chestia aia – de pe antebraţ. Acest spectacol al trupei Jankla s-a ţinut după-amiaza târziu, iar când s-a încheiat, aproape toţi călătorii s-au întors la ei în cabine, ca să se odihnească sau să se pregătească pentru cină.

Era seară. Trecuseră câteva ore. Cassius şi cu mine stăteam în aceeaşi barcă de salvare în care fuseserăm şi cu două nopţi în urmă, când aflaserăm că Emily trebuia să se întâlnească acolo cu cineva. Am stat acolo în întuneric şi am ascultat o conversaţie şovăielnică între Emily şi un bărbat care i se alăturase. Apoi, la un anumit moment, acesta a spus că se numeşte Lucius Perera. Acel Perera sub acoperire, Perera de la D.C.P., vorbea cu verişoara mea şi, din cine ştie ce motiv, îi dezvăluia identitatea sa!

— Nu mi-am închipuit că tu eşti, a zis Emily.

Am rulat în minte toate vocile pe care le auzisem în timpul călătoriei. Eram sigur că vocea acestui bărbat n-o mai auzisem. Discuţia a părut lejeră până în momentul când Emily a întrebat despre starea deţinutului. Perera i-a răspuns agitat, luându-i peste picior îngrijorarea. A continuat întrebând-o dacă ştia măcar ceva despre infracţiunile comise de deţinut.

Apoi am auzit-o pe Emily plecând.

Domnul Perera a rămas în urmă, chiar lângă noi, şi a început să se plimbe încolo şi-ncoace. Acesta era ofiţerul

superior al poliției din Colombo, iar noi eram practic deasupra lui şi atât de aproape de el, încât am auzit frecatul chibritului de cutie şi izbucnirea flăcării înainte de a-şi aprinde țigara.

Apoi Emily s-a întors.

— Îmi pare rău, a zis ea.

Atâta tot. După care au început iar să discute.

Când am auzit-o pe Emily vorbind, mi s-a părut că vocea îi suna obosită şi somnoroasă, în ciuda curiozității arătate pentru starea lui Niemeyer. Iar când Perera a devenit agitat, a plecat de lângă el. N-a vrut să continue conversația. Am asistat adesea la atitudinea asta a ei: la Emily exista o limită clară, ce nu trebuia depăşită. Era aventuroasă şi politicoasă, dar putea la fel de bine şi să amuțească şi să îți întoarcă spatele într-o clipită. Însă acum, din cine ştie ce motiv, se întorsese ca să reînceapă conversația cu Perera. O făcea din bună-creş-tere? Mie aerul ei prietenos mi s-a părut fals. Mi-am amintit de remarca lui Sunil pe care o auziserăm cu câteva seri în urmă, cea despre bărbatul pe care Emily ar fi urmat să-l întâl-nească. Jirde de poftă să te vadă." Şi imediat după aceea, de parcă ar fi răspuns gândurilor mele, Perera păru să-i fi făcut vreun avans sau s-o fi atins în vreun fel, fiindcă ea a zis:

— Nu. Nu!

Şi a scos un țipăt slab.

— Asta-i brățăruşa pe care ai câştigat-o astăzi, nu? a murmurat el. Lasă-mă să-ți văd mâna.

Vocea îi era dură, ca şi cum ar fi umblat după nişte informații de care doar el era conştient.

— Dă-mi mâna.

Parcă ascultam ceva la radio în întuneric.

— Dar asta e... l-am auzit spunând pe Perera.

A urmat o încăierare. Se întâmpla ceva. Acum niciunul din ei nu mai spunea nimic. Am auzit un icnet înfundat în

lemnul bărcii de salvare în care eram noi şi cineva s-a prăbuşit. O voce de femeie a şoptit ceva.

Cassius şi cu mine am încremenit. Nu ştiu cât am stat locului astfel. Multă vreme. Până când şoaptele au încetat şi s-a făcut linişte. Am coborât din barca de salvare. Acolo zăcea un trup şi am văzut braţele bărbatului, care păreau să se agate de o tăietură însângerată de pe gâtul său. Trebuie să fi fost domnul Perera. Am pornit-o înspre el, dar în timp ce ne îndreptam într-acolo, trupul s-a cutremurat, aşa că am fugit în întuneric.

Am ajuns la mine în cabină şi m-am aşezat pe patul de sus, cu privirea aţintită la uşă şi neştiind ce să fac. Nici Cassius, nici eu nu vorbiserăm, nu scoseserăm niciun cuvânt. O lua-serăm la fugă. Singura persoană cu care în mod normal aş fi discutat despre asta era Emily, dar cu ea nu puteam discuta. M-am gândit că, probabil, avea un cuţit. Poate că plecase de lângă el ca să ia un cuţit. Toate gândurile mi s-au blocat şi am rămas cu privirea fixată pe uşă. Uşa s-a deschis. Şi atunci au intrat Hastie cu Invernio, Tolroy şi Babstock, iar eu m-am întins pe pat, prefăcându-mă că dorm, şi i-am ascultat cum discutau potolit şi apoi cum licitau unul împotriva altuia.

M-am aşezat împreună cu Cassius pe podeaua cabinei lui Ramadhin. Era devreme şi ştiam amândoi că trebuia să vorbim cu Ramadhin despre ceea ce văzuserăm, pentru că el era întotdeauna cel mai calm şi vedea cel mai limpede ce trebuia să facem. I-am povestit cum am tras cu urechea şi cum Emily a plecat şi s-a întors, apoi scena cu domnul Perera şi după aceea trupul cu mâinile încleştate pe gâtul tăiat. Iar prietenul nostru a stat aşa şi n-a zis nimic, nu ne-a dat niciun sfat. Era şi el prea şocat. Am stat tăcuţi, aşa cum făcuserăm şi după incidentul cu câinele şi Hector de Silva. Apoi Ramadhin a zis:

— Bineînţeles că trebuie să discutaţi cu ea.

Numai că eu mă dusesem deja s-o văd pe Emily. Abia a putut să-mi deschidă uşa şi să mă lase să intru, iar în clipa următoare s-a aşezat într-un scaun şi a adormit iar, cu trupul răşchirat şi moale în faţa mea. M-am aplecat spre ea şi am zgâlţâit-o. Mi-a zis că fusese năpădită toată noaptea de nişte vise ciudate; poate că se intoxicase cu mâncarea de la cină.

— Am mâncat toţi acelaşi lucru şi eu nu m-am intoxicat, i-am zis.

— Poţi să-mi dai ceva? Apă...

I-am adus nişte apă şi ea a rămas cu paharul în poală, strângându-l în mâini.

— Aţi fost lângă bărcile de salvare. Ţi-aminteşti?

— Când? Lasă-mă să dorm, Michael. Am zgâlţâit-o iar.

— Ţi-aduci aminte că azi-noapte ai fost pe punte?

— Eram aici, nu?

— Şi te-ai întâlnit cu cineva. Emily s-a rotit în scaun.

— Cred... Apoi a tăcut.

— Ai făcut ceva. Nu-ţi aduci aminte? Ţi-aminteşti de domnul Perera?

Ea s-a îndreptat cu greu de spinare şi m-a privit.

— Îl cunoaştem?

Cassius şi cu mine ne-am dus spre locul unde văzuserăm ultima oară trupul domnului Perera. Am îngenuncheat şi am căutat să descoperim măcar o urmă de sânge, dar puntea era imaculată.

*

M-am întors la mine în cabină şi am rămas acolo toată ziua. Noi trei am hotărât să păstrăm tăcerea. Domnul Hastie ţinea nişte fructe într-un dulăpaş, ca să le aibă la îndemână pe timpul partidelor lui de cărţi, şi i le-am mâncat, ca să evit prânzul de la masa pisicii.

Nu ştiam dacă ceea ce văzusem nu era ceva ce credeam că văzusem. Nu aveam cu cine vorbi despre asta. Dacă

discutam fie cu domnul Daniels, fie cu domnişoara Lasqueti, aş fi dezvăluit ce ştiam despre ceea ce făcuse Emily. M-am gân-dit că unchiul meu era judecător. Poate că el ar putea s-o scape pe Emily. Sau poate că am putea s-o scăpăm noi dacă tăceam din gură. O bună bucată din după-amiaza aceea am tot urcat pe puntea C şi am stat acolo singur, după care m-am întors şi m-am uitat la harta mea cu repere, ca să văd cât de mult mai aveam de mers. Probabil că la un moment dat am adormit.

Am auzit clopoţelul care anunţa cina, iar la puţin timp după aceea am auzit la uşă bătaia codificată a lui Ramadhin şi i-am deschis. El mi-a făcut semn să vin şi am plecat împreună cu el şi cu Cassius. Cina se servea în aer liber, pe mese de scânduri puse pe capre de lemn, şi noi am mâncat într-un loc unde puteam fi singuri. Când am plecat, Cassius ducea un pahar plin până la buză cu ceva.

— Cred că-i coniac, a zis el.

Am găsit un loc liniştit sus, pe puntea de promenadă, am stat acolo sub câteva răbufniri de ploaie şi am băut conţinutul paharului adus de Cassius de parcă ne-am fi otrăvit cu el.

Orizontul era înceţoşat, blocat, şi nu puteam vedea nimic. Apoi ploaia a încetat. Asta însemna că existau şanse ca plimbarea de noapte a deţinutului să nu fie anulată. Pentru noi trei apariţia lui ar fi reprezentat o mică reînnoire a ordinii existente. Aşa că am rămas pe puntea pustie, în timp ce afară se întuneca tot mai tare.

Paznicul din tura de noapte şi-a făcut rondul, oprindu-se la balustrade şi cercetând toate protuberantele de pe navă, după care a plecat. Iar la puţin timp după aceea l-au scos pe deţinut.

În zona de pe punte unde stăteam nu erau aprinse decât una sau două lumini, aşa că eram invizibili. Deţinutul stătea între doi paznici. Mâinile îi erau în continuare

încătuşate, iar atunci când a înaintat, lanţul de la picioarele sale a şer-puit pe punte, în spatele lui, zornăind. Apoi a rămas nemişcat aşa, în picioare, cât i-au prins la gât lanţul mai greu de pe punte. Au făcut-o pe întuneric, pe pipăite şi din obişnuinţă. L-am auzit pe deţinut zicând foarte potolit „Dă-i drumul" şi a trebuit să ne uităm cu mai multă atenţie până să ne dăm seama că ţinea gâtul unuia dintre paznici într-un unghi ciudat. Deţinutul s-a lăsat apoi în jos, trăgându-l pe paznic după el, şi s-a rostogolit pe o parte, astfel încât băr-batul să-i poată desface lanţul legat de zgarda de metal din jurul gâtului. De îndată ce lanţul a fost desfăcut, şi-a eliberat capul din strânsoare.

— Azvârle cheile la picioarele mele.

Acum vorbea cu celălalt paznic. Probabil ştia că fiecare din ei avea câte un set diferit de chei. A vorbit iarăşi cu acea voce potolită care îi conferea putere acelui om fără puteri.

— Dă cheia sau îi rup gâtul.

Paznicul nu s-a clintit, Niemeyer a răsucit trupul celuilalt, iar acesta stătea nemişcat – fiind, poate, inconştient. S-a auzit un geamăt. Dar nu venea din partea bărbatului, ci a fetei surde, fiica lui, care apăruse din umbră. Norii începeau să dispară din faţa lunii, aşa că pe punte se reflecta mai multă lumină. Orizontul se limpezise. Dacă deţinutul sperase să scape graţie întunericului, aşa ceva nu mai era posibil.

Fata a înaintat, s-a aplecat peste paznicul ce zăcea nemişcat, s-a uitat la tatăl ei şi a clătinat din cap. Apoi i-a vorbit celuilalt paznic cu glasul ei greoi, neexersat:

— Aruncă-i cheia. La picioare. Te rog. O să-l omoare.

Al doilea paznic s-a aplecat spre Niemeyer cu cheia în mână, iar fata şi deţinutul nu s-au clintit din loc în timpul cât acesta se chinuia cu încuietoarea. Apoi Niemeyer s-a ridicat, ochii lui s-au înviorat şi au privit în zare, peste balustradă. Probabil că până în acel moment nu fusese

conştient decât de spaţiul alocat, de lungimea lanţului, însă acum apăruse posibilitatea de a evada. Avea picioarele libere. Doar mâinile îi mai erau încătuşate una de alta, cu lacătul în faţă. Apoi a apărut paznicul de noapte, a văzut totul şi a suflat în fluier. Şi-atunci, brusc, totul s-a pus în mişcare, puntea s-a umplut de marinari, de alţi paznici şi de călători. Niemeyer a apucat-o pe fată şi a luat-o la fugă, căutând o cale de scăpare. S-a oprit la balustrada de la pupa. Am crezut că o să se arunce peste ea, dar s-a întors şi s-a uitat în urmă. Numai că nimeni nu se apropia de el. Noi ne-am furişat afară din colţul nostru. Nu mai avea sens să ne ascundem, nu mai avea rost să nu putem vedea cum trebuie.

Preţ de o clipă toată lumea a rămas aşa, cu luminile din Napoli sau din Marsilia undeva în depărtare. Niemeyer s-a îndepărtat de Asuntha, iar când a făcut asta, lumea s-a tras în spate şi a făcut o cărare îngustă, iar oamenii n-au zbierat, ci doar au rostit, ca şi cum s-ar fi rugat:

— Fata! Dă-i drumul fetei! Las-o să plece!

Totuşi nimeni n-a îndrăznit să-i taie calea şi să-l includă în grupul de oameni pe acest om desculţ şi încătuşat ce-o avea alături pe fiica lui. Şi în tot acest timp fata nu a ţipat. Chipul ei a rămas singurul lucru lipsit de emoţie din mijlocul furiei ce se acumula şi doar ochii ei mari cercetau totul în timp ce Niemeyer înainta vioi prin tunelul ce i se lăsase liber.

— Dă-i drumul fetei!

Apoi cineva a tras un foc de pistol şi s-au aprins lumini peste tot, pe toată puntea, pe coverta de deasupra noastră şi în ferestrele sălii de mese, iar această lumină neaşteptată şi abundentă s-a împrăştiat pe punte ca un lichid în mare. Am văzut clar fata cu chipul palid. Cineva a strigat ceva – o propoziţie precis formulată:

— Nu-i daţi ultima cheie.

Şi apoi l-am auzit pe Ramadhin zicând foarte calm lângă mine:

— Daţi-i cheia.

Fiindcă dintr-odată s-a văzut limpede că deţinutul reprezenta un pericol pentru fată şi pentru toată lumea şi fără cheia aceea, oricare va fi fost ea. Dacă pe chipul fetei nu se putea citi nimic, cel al deţinutului avea o sălbăticie pe care n-o remarcaserăm pe parcursul nopţilor în care îl urmăriserăm cum se plimbă pe punte. De fiecare dată când se deplasa, coridorul acela îngust se lărgea, pentru a-i permite să treacă. Era captivul libertăţii sale limitate şi n-avea unde să se ducă. Apoi s-a oprit locului şi şi-a tras mai aproape chipul fetei cu mâinile lui mari. Apoi a luat-o iar la fugă, trăgând-o după el prin tunelul acela de oameni. S-a săltat brusc pe balustradă şi a ridicat fata în braţe, rămânând aşa, ca şi cum s-ar fi pregătit să sară de pe vas în marea întunecată.

Un reflector s-a deplasat încet, cuprinzând siluetele celor doi.

Începea să bată un vânt tot mai puternic, pe care până în acel moment nu îl băgaserăm în seamă. Eu mă ţineam pe lângă Ramadhin, însă Cassius se dusese mai aproape de Niemeyer şi de Asuntha, fata de care se arătase mereu interesat şi pe care voia s-o apere. Eu o vedeam pe Emily la câţiva metri în faţa mea. Vocea care avertizase pe toată lumea în privinţa cheii era cea a domnului Giggs, care se afla sus, deasupra noastră, pe covertă, înconjurat de lumini. Iar pistolul cu care trăsese în aer era acum aţintit asupra deţinutului şi a fetei din braţele lui. El şi cu căpitanul, care stătea alături, zbierau la oamenii din echipaj, dându-le ordine, şi dintr-odată vaporul s-a zguduit şi a încetinit. Puteam auzi valurile izbindu-se în coca navei. Totul era nemişcat. Doar câteva lumini din depărtare marcau prezenţa unui ţărm la tribord.

În acele momente, când fata rămăsese suspendată în aer, în brațele tatălui ei, eu m-am uitat necontenit în spate, pe covertă, la domnul Giggs. Era limpede că de Giggs depindea tot ce urma să se întâmple.

— Coboară! a zbierat el.

Dar Niemeyer a refuzat. A rămas acolo unde era. A privit marea de la picioarele lui. Fata nu privea nicăieri. Giggs a rămas cu pistolul ațintit asupra deținutului. S-a auzit o împuşcătură. Şi atunci, ca la un semnal, vaporul s-a smucit şi a început să înainteze iar.

Tocmai mă întorceam, dând să mă uit la Niemeyer, când am văzut-o pe Emily. Chipul ei privea fix undeva în partea îndepărtată a punții. Mi-am mutat privirea spre acea zonă şi, chiar în clipa aceea, am văzut-o pe domnişoara Lasqueti aruncând ceva din mână direct în mare. Dacă m-aş fi întors fie şi cu o secundă mai târziu, dacă aş mai fi întârziat, n-aş fi văzut asta.

Niemeyer stătea foarte țeapăn, ca şi cum ar fi aşteptat durerea. Lanțul de aproape jumătate de metru care îi lega mâi-nile atârna dinaintea lui. Să nu-l fi nimerit glonțul? S-a uitat înspre Giggs, care părea să se țină de braț. Să se fi descărcat arma din greşeală? Pistolul lui Giggs se lovise de puntea de dedesubtul covertei şi trăsese un foc în întuneric. Aproape toată lumea se uita fie la Niemeyer, fie la fată, fie la covertă. Dar privirea mea a rămas fixată pe domnişoara Lasqueti şi am văzut-o cum îşi recapătă rapid starea ei de inocență, ca şi cum ar fi fost doar unul dintre privitori, astfel că tot ce văzusem semăna cu o halucinație. Mişcarea făcută cu brațul pentru a arunca în mare ceva, un obiect oarecare, putea să nu însemne nimic. Numai că şi Emily se uitase la ea. Putea să fi fost una din cărțile pe care le citea doar parțial sau putea să fi fost pistolul ei.

Giggs se ținea de brațul rănit. Iar Niemeyer stătea în echilibru pe balustrada de la pupa. Şi apoi, fără să o

elibereze pe fată din strânsoarea brațelor lui încătuşate, deținutul a plonjat în mare.

Ochii lui Emily trebuie să fi privit tot ce se petrecuse cu deplina conştiință a celor întâmplate. Dar după aceea nu a spus nimic. În toată zarva şi agitația ce au urmat saltului în moarte al celor doi în încercarea de evadare, Emily nu a rostit nicio vorbă. În săptămâna anterioară o văzusem adeseori aplecându-se spre Asuntha ca să-i spună ceva sau să o asculte şi o văzusem de nenumărate ori pe verişoara mea împreună cu Sunil. Dar indiferent care va fi fost rolul jucat de Emily în acest eveniment, el urma să rămână nerostit pe aproape tot parcursul vieților noastre. Să fi fost martor la ceva de dincolo de suprafața celor întâmplate în acea noapte? Să fi fost ceva ce ținea de imaginația înflăcărată a unui puşti? M-am întors pe călcâie, uitându-mă după Cassius, şi m-am îndreptat spre el, dar prietenul meu părea să fi fost amuțit de cele întâmplate şi s-a ferit de mine, ca şi cum aş fi fost un străin.

L-am spus odată cuiva că acea călătorie urma să fie o istorie inocentă din măruntul teritoriu al tinereții mele. Cu trei sau patru copii în centrul ei, într-un voiaj cu un traseu limpede şi o destinație certă, care nu sugera nimic înfricoşător sau tăinuit. Ani de zile abia dacă mi-am amintit de ea.

Docul de dezmembrări

M-am urcat la bordul lui Queen of Capilano în Horseshoe Bay pe la două fără un sfert. Când feribotul părăsea Vancouverul, am suit scările până pe puntea superioară. Aveam pe mine un hanorac îmblănit şi am lăsat vântul să mă bată de-mi mergeau fulgii, în timp ce vasul huruia printr-un decor albastru, cu estuare şi munți. Era un feribot micuț, cu câteva panouri de avertisment plantate ici şi colo, în care ți se spunea ce ai voie şi ce nu ai voie să faci. Exista chiar şi un panou care interzicea clovnilor accesul pe vas,

pare-se ca urmare a unui scandal petrecut cu câteva luni în urmă. Feribotul a pătruns în canal şi eu am rămas unde eram, în bătaia aprigă a vân-turilor, cu privirea ațintită spre insula Bowen. Călătoria a fost scurtă. După douăzeci de minute am tras la țărm şi călătorilor care erau pe jos li s-a permis să coboare. M-am întrebat cum o arăta acum Emily. Din când în când mai auzisem poveşti despre escapadele ei, fiindcă în timpul ultimilor ei doi ani de şcoală din Londra se lipise de un grup de prieteni petrecăreți. Noi doi ne treziserăm că ne mişcăm în două lumi diferite şi fără legătură între ele. Ultima oară ne întâlniserăm la nunta ei cu bărbatul acela pe nume Desmond, când eu m-am îmbătat şi n-am mai rămas mult la petrecere.

Am înaintat pe rampa de metal ce cobora uşor şi n-am recunoscut pe nimeni. Ea nu venise la întâlnire. Am aşteptat până au coborât şi maşinile de pe feribot. Au trecut cinci minute, aşa că am pornit pe şosea.

Într-un părculeț de vizavi de drum stătea o femeie singură. S-a îndepărtat de un copac de care se rezema. Cum venea circumspectă înspre mine, i-am recunoscut mersul şi mişcările. Emily a zâmbit.

— Hai. Maşina e-acolo. Bine ai venit la modesta mea reşedință. Sunt nebună după expresia asta. De parcă ar face parte din mine.

Se străduia să nu fie timidă. Dar, desigur, eram amândoi aşa şi n-am spus nicio vorbă în timp ce ne îndreptam spre maşină. Mi-am dat seama că, probabil, Emily mă studiase cât stătusem acolo, pe chei, şi mă uitasem după ea, ca să se asigure că eram aşa cum se va fi aşteptat să fiu.

Ne-am îndepărtat repede de-acolo şi, după ce am traversat orăşelul, ea a încetinit, a tras maşina pe dreapta şi a oprit motorul. S-a aplecat spre mine şi m-a sărutat.

— Îți mulțumesc că ai venit.

— Unu noaptea! întotdeauna suni lumea la ora unu noaptea?

— Întotdeauna. Nu. Am încercat toată ziua să dau de tine. Am întrebat la vreo zece hoteluri înainte să aflu unde erai. Şi probabil că atunci erai plecat din hotel. Mă temeam ca nu cumva să pleci înainte să ne întâlnim. Eşti în regulă?

— Da. Flămând. Şi surprins de chestia asta.

— Putem mânca la mine. Am pregătit un prânz pentru noi.

Am mai continuat o vreme pe şosea şi la un moment dat am virat pe o ulicioară de pe malul lacului. Am mers la vale, apoi ea a cotit pe un drumeag şi mai îngust, ce se numea Wanless Road. Adevărul e că nu merita să capete un nume. Acolo erau patru sau cinci case cu vedere spre mare şi Emily şi-a adăpostit maşina lângă una din ele. Părea a fi un loc retras, deşi cel mai apropiat vecin era la douăzeci de metri. În interior casa părea şi mai mică, dar de pe veranda ei puteai privi direct apa şi infinitul.

Emily a făcut sandviciuri, a desfăcut două beri şi m-a condus spre un fotoliu. Apoi s-a trântit pe canapea. Şi imediat am început să discutăm despre viețile noastre, despre anii pe care i-a petrecut cu soțul ei în America Centrală şi apoi în America de Sud. Cariera lui nomadă de specialist în electronică însemna că trebuiau să-şi schimbe prietenii la câțiva ani odată. Apoi Emily şi-a părăsit soțul. Mi-a zis că avusese o căsnicie plină de temeri şi că o rupsese, dându-şi seama că era „o casă prea rece” ca să poată trăi în ea tot restul vieții sale. Trecuseră câțiva ani de la divorț, aşa că Emily putea vorbi cu o autoritate degajată despre cele întâmplate, conturând în aer cu mâi-nile ridicate deasupra ei situațiile pe care le trăise şi decorurile în care le trăise. Era ca şi cum îndepărtata mea legătură cu Emily îi permitea să fie sinceră cu mine. Aşa că, în timp ce vorbea,

mi-a desenat viața ei. După care a amuțit şi am rămas doar privindu-ne unul pe celălalt.

Mi-am amintit ceva legat de Emily de pe vremea căsătoriei sale. Nunta ei fusese – aşa cum păreau să fie toate nunțile în acele vremuri – un punct culminant, clarificarea unui țel împărtăşit. Desmond era arătos, iar Emily era o partidă. Pe atunci, pentru o căsnicie reuşită nu mai contau prea multe alte lucruri. Oricum, la un anumit moment, înainte de a părăsi petrecerea de nuntă, am apucat să mă uit bine la ea. Stătea rezemată de o uşă şi se uita la Desmond. Privirea ei lungă avea ceva distant, de parcă acum făcea un lucru care trebuia făcut. Apoi Emily a intrat iar rapid în atmosfera de petrecere. Cine să-şi amintească acele câteva secunde de la nuntă? Însă eu, ori de câte ori mi-am amintit de căsnicia ei, m-am gândit întotdeauna la asta: că va fi fost, poate, o cale de scăpare din haos, la fel cum, cu mai mult timp în urmă, scăpase de un tată violent şi dezechilibrat când fusese trimisă la şcoală într-o altă țară. Aşadar avusese pe chip acea privire. Ca şi cum ar fi cântărit valoarea unui lucru pe care şi-l cumpărase sau pe care tocmai îl primise.

Aşa că am continuat să mă uit la Emily, ființa care fusese o vreme, în anii tinereții mele, un soi de despot al frumuseții. Doar că eu o ştiam ca fiind şi o ființă tăcută şi bănuitoare, chiar dacă uneori emana un aer de aventurieră. Însă poveştile din viața ei domestică, în diversele lor amplasamente, precum şi problemele amoroase care apăruseră, păreau o versiune cunoscută a verişoarei mele, cea care fusese pe Oronsay.

Să fi devenit ea oare adultul care era acum din pricina celor întâmplate în acea călătorie? Nu ştiam. N-aveam să ştiu niciodată cât de mult o transformase. Am meditat pur şi simplu la asta în acel moment, în căsuța modestă a lui Emily de pe una din insulele golfului Georgia, unde părea că trăieşte singură şi unde parcă se ascundea de ceva.

— Îți mai aduci aminte când am fost împreună pe Oronsay, vasul cu care am călătorit? am întrebat-o în cele din urmă.

Nu discutaserăm niciodată despre călătorie. Ajunsesem să cred că Emily îngropase sau respinsese instinctiv realitatea celor petrecute în noaptea aceea lângă barca de salvare. Din câte îmi puteam da eu seama, lui Emily i se păruse a fi doar un drum de trei săptămâni, care a avut drept consecință o viață animată. Era ciudat cât de puțin părea să însemne pentru ea toată acea călătorie.

— O, da! a exclamat Emily, de parcă ar fi fost îmboldită şi i s-ar fi pomenit un nume pe care ar fi fost neapărat cazul să şi-l amintească.

Apoi a adăugat:

— Mi-amintesc că tu ai fost un adevărat yakka, un drac împielițat.

— Eram un puşti, atâta tot, i-am răspuns.

Ea m-a privit cercetătoare şi meditativă. Mi-am dat seama că de-acum începea să-şi scruteze memoria şi să desluşească unele întâmplări.

— Mi-aduc aminte că ai făcut o groază de probleme. Flavia nu mai pridideа cu tine. Doamne, Flavia Prins... Mă întreb dacă mai trăieşte.

— Mi se pare că trăieşte prin Germania, i-am spus eu.

— Aaah... a icnit ea prelung.

Începuse să scotocească înăuntrul minții sale.

Am stat în livingul ei cu pereți din lemn de pin până s-a făcut întuneric. Emily întorcea din când în când capul şi se uita la feriboturile care circulau încoace şi încolo între Snug Cove şi Horseshoe Bay. Când ajungeau la mijlocul canalului, acestea lansau un geamăt prelung. De-acum ele erau singurele obiecte luminate ce se deplasau prin întunericul gri-al-băstrui. Emily mi-a spus că, dacă se trezea la şase dimineața, putea vedea feribotul din zori

plutind pe linia orizontului. Mi-am dat seama că asta devenise lumea ei, decorul ce-i însoțea toate zilele, serile şi nopțile.

— Hai. Vino să ne plimbăm puțin, mi-a spus.

Aşa că ne-am pornit să urcăm panta abruptă a şoselei pe care veniserăm cu maşina cu destule ore în urmă, răzlețind frunzele căzute pe jos.

— Cum se face că ai ajuns aici? Asta nu mi-ai zis. Când ai venit în Canada?

— Acum vreo trei ani. Când am terminat-o cu căsnicia, am venit aici şi am cumpărat casa asta.

— Te-ai gândit vreodată să iei legătura cu mine?

— Of, Michael, lumea ta... şi lumea mea...

— Ei, uite că acum ne-am întâlnit.

— Aşadar, eşti singură.

— Întotdeauna ai fost teribil de băgăreț. Da, am pe cineva. Ce să-ți zic... Duce şi el o viață grea.

Mi-am adus aminte că ea se combinase întotdeauna cu astfel de oameni tulburați şi problematici. Această latură a ei se manifestase peste un arc de timp. Mi-am amintit de perioada când sosise în Anglia şi devenise elevă internă la colegiul de fete Cheltenham. O întâlneam în perioada vacanțelor, când încă mai era legată de comunitatea srilankeză din Londra, cu câte un prieten adăstând pe lângă ea. Noii ei prieteni aveau mereu ceva anarhic. Iar într-un weekend din ultimul ei an de studiu se furişase pe porțile şcolii, se urcase pe o motocicletă, în spatele cuiva, şi gonise prin ținutul Gloucestershire. Şi-a rupt brațul în accident, iar apoi, ca urmare a acestei întâmplări, a fost exmatriculată din şcoală. Aşa se face că din acel moment n-a mai fost un membru demn de toată încrederea al comunității bine sudate a asiaticilor. În cele din urmă a scăpat de toate măritându-se cu Desmond. Nunta se făcuse în grabă, el primise o slujbă în străinătate, trebuia să se prezinte la post

şi cei doi au plecat aproape imediat. Apoi, când în cele din urmă căsnicia lor s-a destrămat, Emily s-a hotărât, dintr-un motiv trist, să se exileze cumva pe această insulă liniştită de pe coasta de vest a Canadei.

Părea o viaţă nu tocmai reală în comparaţie cu ceea ce probabil că ne imaginaserăm eu şi cu ea atunci când eram tineri, îmi aduc şi acum aminte cum mergeam amândoi pe biciclete, bătuţi de ploaia din timpul musonului, cum Emily stătea cu picioarele încrucişate pe un pat, povestind despre şcoala aceea din India, şi cum braţele ei suple şi maronii fluturau spre mine în unul din momentele când dansam împreună. Acum, când mă plimbam alături de ea, mă gândeam la vremurile acelea.

— De cât timp ai venit aici, pe coasta de vest?

— Abia de ieri, i-am răspuns. Mâine plec cu avionul.

— Unde? încotro? Mă simţeam încurcat.

— Păi, de fapt... spre Honolulu.

— Ho-no-lu-luu!

A spus-o pe un ton nostalgic.

— Îmi pare rău.

— Nu, e în regulă. E în regulă, Michael. Îţi mulţumesc că ai venit.

— M-ai ajutat odată, i-am spus eu. Ţi-aduci aminte?

Verişoara mea n-a zis nimic. Poate că îşi amintea dimineaţa aceea de la ea din cabină – sau poate că nu. Oricum ar fi fost, a rămas tăcută şi eu n-am insistat.

— Te-aş putea ajuta cu ceva? am întrebat-o, iar ea s-a uitat la mine cu un zâmbet prin care recunoştea că nu asta era viaţa pe care şi-o dorise sau pe care şi-o alesese.

— Cu nimic, Michael. N-o să mă poţi face să înţeleg toate astea. Nu cred că iubirea ta mi-ar putea aduce salvarea.

Ne-am aplecat ca să trecem pe sub crengile cedrilor, am coborât înapoi pe treptele de lemn şi am intrat în căsuţa lui

Emily pe uşa ei verde. Amândoi eram obosiți, dar voiam să rămânem treji. Am ieşit pe veranda casei.

— Fără feriboturi aş fi complet pierdută. Timpul n-ar mai exista deloc...

A rămas tăcută o clipă.

— Ştii că a murit?

— Cine?

— Tata.

— Îmi pare rău.

— Simțeam pur şi simplu nevoia să i-o spun cuiva care îl ştia... care ştia cum era. Ar fi trebuit să mă duc cu avionul la înmormântare. Dar eu nici măcar nu mai aparțin de locul ăla. Sunt la fel ca tine.

— Presupun că noi nu aparținem nici unui loc.

— Tu ți-l mai aduci aminte? Măcar un pic?

— Da. Absolut nimic din ce făceai nu era bine. Îmi amintesc de nervii lui. Dar te-a iubit.

— Mi-am trăit toată copilăria cu teamă. Ultima oară l-am văzut atunci când am plecat. Eram adolescentă...

— Mi-amintesc că mi-ai povestit coşmarurile tale.

Ea a dat să se întoarcă cu spatele, ca şi cum de-acum ar fi vrut să mediteze singură la asta. A dat să se întoarcă, dar n-am vrut s-o las să se întoarcă din trecut. Aşa că am încercat să-i vorbesc din nou despre timpul petrecut de noi pe navă şi despre cele întâmplate spre sfârşitul călătoriei.

— Atunci, pe Oronsay, crezi că te-ai identificat cumva în vreun fel sau altul cu fata aia de care erai apropiată? Fiica deținutului. Şi ea era obsedată de viața tatălui ei.

— S-ar putea. Dar cred că voiam doar s-o ajut. Ştii doar.

— În noaptea aceea, când stăteai lângă barca de salvare cu polițistul sub acoperire – cu Perera –, te-am auzit. Am auzit ce s-a întâmplat.

— Ai auzit? Şi de ce nu mi-ai spus?

— Ți-am spus. Am venit la tine în dimineața următoare. Nu erai în stare să-ți amințeşti nimic. Păreai drogată şi dormeai pe tine.

— Trebuia să încerc să obțin ceva pentru el... pentru ei. Dar eram aşa de rătăcită.

— Omul a fost ucis în noaptea aceea. Cuțitul era la tine? Emily a rămas tăcută.

— Nu mai era nimeni altcineva acolo.

Stăteam aproape unul de altul, ghemuiți în hainele noastre. Auzeam în întuneric valurile lovind țărmul.

— Ba mai era, a spus ea. Fata, Asuntha, şi mai era şi Sunil prin apropiere. Ei mă apărau...

— Deci cuțitul era la ei? Şi ți l-au dat ție?

— Nu ştiu. Asta-i problema. Nu ştiu sigur ce s-a întâmplat. E abominabil, aşa-i?

Emily şi-a ridicat bărbia.

Am aşteptat-o să mai spună ceva.

— E frig. Hai să mergem înăuntru.

Dar odată ajunşi înăuntru, a devenit timorată.

— Ce voiai să iei de la bărbatul care a fost ucis? De la Perera?

Emily s-a ridicat de pe canapea, s-a dus la frigider, l-a deschis, a rămas acolo o clipă, apoi s-a întors cu mâna goală. Se vedea clar că are nervii întinşi la maximum.

— Se pare că pe vas erau doar două chei cu care se putea deschide lacătul de la lanțul deținutului. Militarul englez, Giggs, avea una. Perera o avea pe cealaltă. Sunil bănuia că bărbatul care s-a dovedit a fi Perera era interesat de mine, aşa că mi-a cerut să fac cumva să mă întâlnesc cu el lângă barca de salvare. La momentul respectiv Sunil ştia, desigur, că aş face orice pentru el. Eram moartă după el. Presupun că eu am fost momeala.

— Şi cine era? Credeam că nimeni nu ştie cine e bărbatul sub acoperire care circula pe vas.

— Era cineva care n-a vorbit niciodată cu nimeni. Era croitorul vostru de la masa pisicii, Gunesekera.

— Dar el nu vorbea niciodată. Nu putea să vorbească. Şi eu am auzit un bărbat care vorbea cu tine lângă barca de salvare.

— Sunil a descoperit cumva că el era poliţistul sub acoperire. L-a prins odată stând de vorbă cu ofiţerul englez. Aşadar, putea să vorbească.

„Credeam că te-aş putea salva" sau cam aşa ceva, scrisese domnişoara Lasqueti undeva în scrisoarea ei pentru mine. „Dar am dat peste Emily, care era împreună cu insul acela din trupa Jankla. Mi s-a părut tensionată... se vârâse împreună cu el în ceva periculos."

Odată cu trecerea anilor fragmentele confuze şi colţurile pierdute ale poveştilor capătă un înţeles mai clar atunci când sunt văzute într-o altă lumină şi într-un loc diferit. Mi-am adus aminte cum vorbea domnul Nevii de separarea rămăşiţelor de la vapoarele dezmembrate pe docul de dezmembrări, pentru a le da o nouă utilizare şi un nou rost. Aşa că m-am trezit că nu mai sunt cu Emily pe insula Bowen, ci înăuntrul acelor evenimente din trecut, şi că încerc să-mi reamintesc după-amiaza în care verişoara mea a participat la numărul trupei de circ şi i s-a pus o brăţară pe mână, iar aceasta i-a tăiat pielea de pe încheietură. Mi-am amintit şi de bărbatul acela tăcut, care purta o eşarfă roşie în jurul gâtului, bărbatul pe care noi îl credeam croitor, şi că nu-l mai văzuserăm la masa pisicii în ultimele zile ale călătoriei.

— Ştii ce-mi amintesc eu despre domnul Gunesekera? am zis. Îmi amintesc ce blând era. În ziua aceea când aveai o vână-taie la ochi atunci când ai venit la masa noastră – ai zis că ai fost lovită cu o rachetă de badminton. Iar el a întins mâna şi ţi-a atins-o. Poate că şi-a imaginat cum ai fi putut să fii lovită şi că nu fusese deloc un accident, ci că te lovise

cineva, poate Sunil, care îți ceruse să faci ce voia el. Ție ți s-a părut că Gunesekera era atras de tine, dar poate că doar îşi făcea griji pentru tine.

— În noaptea aceea, lângă barca de salvare – acum mi-amin-tesc –, mi se pare că a venit spre mine şi m-a smucit de braț. Părea periculos. Iar Sunil şi Asuntha s-au apropiat brusc... Hai să încetăm. Te rog, Michael. Nu pot face asta. Bine?

— Poate că nu te-a atacat. Eu cred că voia să se uite la tăietura de la încheietura ta. Trebuie să-l fi văzut pe Sunil când ți-a pus brățara aceea, după numărul cu piramida, cum ți-a rupt pielea şi după aceea te-a uns cu ceva. De fapt el era cel care voia să te protejeze. Şi a fost omorât.

Emily n-a spus nimic.

— A doua zi, dimineața, când nu reuşeam să te trezesc, te-am tot zgâlțâit, iar tu mi-ai spus că ai impresia că te-ai intoxicat cu ceva. Poate că luaseră ceva din grădina lui Daniels, ca să te drogheze sau să te amețească cumva. Ca să nu-ți aduci aminte. Ştii că acolo erau şi otrăvuri.

— În grădina aceea minunată?

Emily îşi coborâse privirea spre mâinile ei. Şi-a mutat-o brusc şi m-a fixat îndelung, ca şi cum toate lucrurile în care crezuse şi pe care se bazase atâția ani fuseseră mincinoase.

— Tot timpul m-am gândit că eu l-am omorât, a zis ea pe un ton calm. Poate că am şi făcut-o.

— Cassius şi cu mine bănuiam că tu l-ai omorât, am răspuns eu. Am văzut cadavrul. Dar eu nu cred că tu ai făcut-o.

Cum stătea pe canapea, Emily s-a aplecat înainte şi şi-a acoperit fața cu mâinile. A rămas aşa o clipă. Eu am privit-o fără să scot o vorbă.

— Mulțumesc.

— Dar tu i-ai ajutat să evadeze. Şi urmarea a fost că Niemeyer şi fata au murit.

— Poate.

— Cum adică „poate”?

— Poate. Atâta tot.

M-am enervat brusc.

— Fata, Asuntha, avea întreaga viață înaintea ei. Era un copil.

— Avea şaptesprezece ani. Şi eu aveam tot şaptesprezece. Toți devenim adulți înainte de a fi adulți. Îți zici vreodată asta?

— Nici măcar n-a țipat.

— Nu putea. Avea cheia în gură. Acolo o ținea. După ce o luase de la Perera. Asta era ceea ce le trebuia ca să evadeze.

M-am trezit pe canapea, cu livingul fără perdele inundat de lumină. Emily stătea în fotoliu şi mă privea, de parcă ar fi cercetat cum mă transformasem după trecerea anilor, încercând să-l vadă cu ochi noi pe puştiul neascultător care locuise o perioadă de timp, în anii copilăriei, aproape de ea. Într-un anumit moment din noaptea anterioară îmi spusese că mi-a citit cărțile şi că ori de câte ori le răsfoia, îi plăcea să-şi treacă timpul descoperind lucruri în ele: o întâmplare fictivă ce avea la origine o scenă desfăşurată în prezența ei ori un episod dintr-o grădină care era în mod clar grădina unchiului meu de lângă High Level Road. Amândoi ne modificaserăm pozițiile. Ea nu mai era ținta flăcăilor obsedați. Eu nu mai stăteam la masa pisicii. Dar pentru mine Emily era în continuare un chip intangibil.

Un scriitor, nu țin minte cine, spunea* despre cineva că are „o grație buimăcitoare”. Aşa fusese întotdeauna Emily pentru mine, căci avea o nesiguranță ce se împletea cu căldura ei. Puteai avea încredere în ea, dar ea nu avea încredere în sine. Era „bună”, dar nu se vedea astfel în propriii ei ochi. Acele trăsături ale ei nu se echilibraseră şi nici nu se împăcaseră una cu alta nici până astăzi.

Stătea acolo, cu părul prins într-un coc, şi-şi îmbrăţişa genunchii, în lumina dimineţii, chipul ei era frumos într-un fel mai omenesc. Ce înseamnă asta? înseamnă, bănuiesc eu, că acum puteam desluşi toate aspectele frumuseţii ei. Era destinsă şi chipul îi reflecta mai bine şinele. Şi am înţeles cum aspectele mai întunecate erau învelite în acea generozitate a ei. Nu respingeau o apropiere. Mi-am dat seama că în mai toată viaţa mea singura persoană de care n-am reuşit niciodată să mă eliberez este Emily, în ciuda dispariţiilor şi despărţirilor noastre.

— Trebuie să prinzi feribotul, mi-a spus ea.

— Da.

— Acum, când ştii unde stau, vino să mă vizitezi.

— O să vin.

Cheia din gura lui

Emily m-a dus cu maşina până în port şi eu am urcat laolaltă cu ceilalţi călători. Îşi luase rămas-bun de la mine în maşină, dar n-a coborât, deşi maşina a rămas acolo şi probabil că m-a urmărit cum mă îndepărtam prin lucirea parbrizului, ce o făcea invizibilă ochilor mei. Am urcat două şiruri de scări, am ajuns pe puntea superioară şi mi-am întors privirea spre insulă, cu casele ei împrăştiate pe deal şi cu maşina roşie de pe chei, în interiorul căreia se afla ea. Feribotul s-a clătinat şi a pornit. Era frig, dar am rămas acolo, pe puntea superioară. O călătorie de douăzeci de minute cu feribotul, care mie mi s-a părut ca un ecou, ca o măruntă consonanţă cu trecutul, aşa cum fusese pentru mine verişoara Emily în ziua şi noaptea care trecuseră.

Odinioară am avut un prieten a cărui inimă „s-a deplasat” după un incident traumatizant pe care a refuzat să-l recunoască. Abia peste câţiva ani, când a fost consultat de medicul lui pentru o afecţiune minoră, i s-a descoperit acea modificare fizică. Iar atunci când mi-a povestit, m-am întrebat câţi dintre noi avem inimile deplasate, retrăgându-

se într-un unghi diferit, preț de un milimetru sau chiar mai puțin, față de locul unde s-au aflat întâia oară, fără ca noi să ştim vreodată de repozitionarea lor. Emily. Eu însumi. Poate chiar şi Cassius. Cum s-au ferit emoțiile noastre de atunci încoace de emoțiile altora, în loc să se confrunte cu ele, rezultatul fiind pur şi simplu neputința de a şti sau, în unele cazuri, autosuficiența rece şi arogantă, ce ne dăunează atât? Ăsta să fie motivul care ne-a făcut să rămânem, încă şovăielnici, la masa pisicii, de unde privim iar şi iar în urmă, căutându-i pe cei cu care am călătorit sau care au fost formați de noi, chiar şi acum, la vâr-sta asta?

Iar apoi, după mulți ani, m-am gândit pentru prima oară la inima lui Ramadhin, cu imprevizibilele ei fibrilații, de care el era conştient şi de care a avut atâta grijă pe parcursul călătoriei, purtându-se de parcă ar fi trăit într-un incubator, în vreme ce Cassius şi cu mine alergam veseli şi riscant în jurul lui. Trecuse atâta timp de la acea călătorie şi de la după-amiezile petrecute împreună cu el în Mill Hill. Dar tocmai Ramadhin, cel astâmpărat, nu supraviețuise. Şi-atunci cum era mai bine pentru noi, pentru toți: să ne ignorăm propriile inimi sau să le păzim asemeni lui?

Stăteam în continuare pe puntea superioară a feribotului şi mă uitam în urmă, dincolo de pupa, spre insula aceea verde. Mi-o închipuiam pe Emily luând curbele în drumul ei înapoi spre casă, atât de departe de locul unde se născuse. O căsuță de pe o coastă cu climă temperată, pe care o împărțea uneori cu un bărbat. După toți anii aceştia, călătorise până pe o altă insulă. Dar o insulă poate la fel de bine să te şi țină captiv, nu doar să te protejeze. „Nu cred că iubirea ta mi-ar putea aduce salvarea”, zisese ea.

Şi apoi, din acest unghi şi din această perspectivă rece, mi i-am închipuit pe cei doi, Niemeyer şi fiica sa, în apa întunecată – acel bărbat încă periculos şi, pentru noi, de

neiertat, care avea să fie veşnic astfel: un Magwitch[24] împreună cu fiica lui, zbătându-se în apa care vuia zgomotos şi îndepărtându-se de elicea navei care îi părăsise acolo. Nu se pot vedea unul pe altul şi, din cauza frigului, bărbatul abia dacă o simte pe fată în braţele lui. Şi respiraţia... timpul trece, iar cei doi apar la suprafaţă, în aerul întunecat, şi inspiră din răsputeri, icnesc şi trag cât mai mult aer în piept. De-acum tot ce trebuie el să facă e să nu-i dea încă drumul fetei, fiicei lui, pe care nu poate s-o vadă şi abia dacă o simte cu degetele lui boante. Însă cel puţin sunt la aer, la suprafaţă, pe pielea Mediteranei, cu o lucire palidă de lună şi o lumină vagă pe un ţărm îndepărtat.

Niemeyer ţine chipul fetei între mâinile sale încătuşate, aşa cum a făcut în acea ultimă secundă pe balustrada punţii, ca să îşi anunţe plecarea. Îşi lipeşte gura de gura ei, iar ea şi-o deschide şi împinge cu limba cheia pe care o ţinuse încleştată între dinţii din faţă, dându-i-o lui. Le e greu să se ţină unul de altul, căci trupurile le sunt aruncate încolo şi-ncoace, iar în marea aceea întunecată şi imensă cheia e ceva prea mic şi prea delicat ca să poată fi dat dintr-o mână în alta. Cum curenţii sunt puternici şi ameninţă să-i despartă, o să-şi scoată el cheia din gură şi-o să încerce să desfacă închizătoarea. Aşa că acum îi dă drumul fetei, o lasă la suprafaţă, şi se scufundă cu tot cu cheie, singur, concentrat să descuie lacătul cu degetele deja înţepenite de frig. În acest moment se decide dacă va rămâne sau nu deţinut pentru totdeauna.

Fetei i s-a spus să nu-l aştepte. S-a sacrificat destul. Dacă va reuşi să se elibereze, tatăl ei va veni după ea şi o va găsi

---

[24] *Abel Magwitch, personaj din romanul lui Charles Dickens Marile speranţe, un ocnaş evadat, condamnat iniţial pe nedrept, care devine ulterior prietenul lui Pip, personajul central al cărţii.*

oriunde. În jurul lor sunt înşirate porturi istorice. La urma urmei, aceasta este cea mai cuprinzătoare mare interioară, descoperită acum multe secole şi locuită încă de atunci, pe care corăbiile au navigat după stele sau, în timpul zilei, după templele de pe promontorii. Pireu, Cartagina, Kuakas. Toate acele oraşe-cetăţi de coastă din Marea Egee, care au fost porţi de acces pentru triburile ce au venit pur şi simplu din deşert sau au înotat până la ţărm de pe corăbiile lor doborâte de vân-turile puternice în mijlocul unei furtuni. Asuntha s-a îndepărtat. Jucase vreme de săptămâni întregi rolul unei persoane îngrozite de apă. Iar acum toată tinereţea aceea ţinută în frâu o împinge înainte. Se grăbeşte să ajungă la orice ţărm pe care să se ascundă până ce o să fie găsită. Aşa că deocamdată ea înoată doar undeva – spre unul din acele oraşe antice care au apărut iniţial datorită existenţei unei delte sau a unui flux blând – ca să înceapă o nouă viaţă. Aşa cum s-ar putea să facem şi noi atunci când o să ajungem la ţărm.

Niemeyer iese iar la suprafaţă ca să mai ia o gură de aer şi distinge în întuneric, în ciuda vântului nopţii, direcţia în care înoată fata. Vede în depărtare cum Oronsay, luminat ca o broşa lungă, se îndreaptă spre Gibraltar. Apoi se scufundă iar, căci nu a scăpat încă din încuietoarea în al cărei orificiu mic şi ingenios e greu să potriveşti cheia prin apele acelea întunecate şi în răsunetul şi geamătul motoarelor pachebotului ce se îndepărtează.

O scrisoare către Cassius

Aproape toată viaţa mea am fost conştient de faptul că n-am cum să-i ofer lui Cassius ceva ce i-ar putea fi de folos. Iar în toţi aceşti ani nu m-am gândit niciodată serios să iau legătura cu el. Ceva în relaţia noastră s-a realizat de la sine pe parcursul acelor douăzeci şi una de zile petrecute pe navă. Nu simţeam deloc nevoia (ci, eventual, doar o uşoară curiozitate) să îl cunosc mai bine. Tiparul lui Cassius era

clar, cel puțin din punctul meu de vedere. Ştiam încă de pe atunci că va fi o făptură suficientă sieşi, care nu datorează nimic nimănui. Singura lui deschidere spre exterior, lăsând la o parte tovărăşia noastră, care era în mod evident doar temporară, a fost interesul arătat față de fata aceea. Iar când Asuntha a dispărut în mare, l-am văzut pe prietenul meu cum s-a închis şi mai tare, ca şi cum ar fi fost ars de un adevăr matur.

Un artist cu mâinile arse. Cum a arătat viața lui după aceea? Ultimii lui ani de adolescență trebuie să fi fost o perioadă în care n-a contat pe nimeni şi n-a crezut în nimic. E uşor să fii un astfel de om când eşti adult, când poți supraviețui pe cont propriu. Dar eu bănuiesc că în noaptea aceea, pe vas, Cassius a pierdut tot ce-i mai rămăsese din copilărie. Mi-l amintesc cum a stat acolo la nesfârşit şi cum, de-acum plecat de lângă noi, cerceta valurile de un albastru întunecat şi fluorescent.

Ştiu că, dacă n-ar fi fost toate lucrurile pe care mi le-a inculcat blândețea tăcută a lui Ramadhin, acum nu m-aş fi gândit să mă apropii de Cassius. El a devenit o autoritate agresivă în zona artelor. Degajă un aer de batjocură jovială. Dar asta nu contează. Odinioară a fost un băiat de doisprezece ani şi s-a decis să protejeze pe cineva cu o milă copilărească. În ciuda anarhismului său aproape natural, a dorit să aibă grijă de fată. Ciudat. A vrut s-o protejeze pe fiica lui Niemeyer, aşa cum şi Ramadhin a vrut s-o protejeze pe Heather Cave. Ce s-a întâmplat cu noi trei de ne-am dorit să-i protejăm pe alții, ce păreau mai puțin siguri pe ei decât noi?

La început m-am gândit că, dacă aş găsi un titlu, ceva de genul Călătoria lui Mynah, aş putea da de el, oriunde ar fi. Pentru că el nu mă ştia după numele meu adevărat. Dacă ajunsesem cu porecla mea până la domiciliul actual al domnişoarei Lasqueti, atunci aş putea ajunge şi la el. Habar

nu aveam ce citea Cassius sau dacă disprețuia cititul. Oricum ar fi, relatarea aceasta e destinată lui. Celuilalt prieten din copilăria mea.

Sosirea

Ne-am strecurat în Anglia pe întuneric. După tot acel timp petrecut pe mare, n-am izbutit să fim martori la intrarea noastră în țară. O singură barjă-pilot, cu o lumină pâlpâitoare albastră, ne aştepta la intrarea în estuar şi ne-a ghidat până pe Tamisa de-a lungul unui țărm întunecat şi necunoscut.

Brusc, s-a simțit mirosul uscatului. Când în cele din urmă zorii au luminat tot ce era în jurul nostru, locul ni s-a părut umil. N-am văzut nici maluri de râu înverzite, nici faimoasele oraşe mari şi nici podurile mărețe care să-şi desfacă cele două arcuri ca să ne lase să trecem. Pe unde treceam noi toate păreau o rămăşiță dintr-o altă epocă industrială: debarcaderele, săraturile, intrările în canalele dragate. Am trecut pe lângă petroliere şi balize de andocare. Ne-am uitat după ruinele heraldice despre care învățaserăm la zeci de mii de kilometri depărtare, la o oră de istorie în Colombo. Am văzut o turlă de biserică. Apoi am ajuns într-un loc plin de nume: Southend, Chapman Sands, Blyth Sands, Lower Hope, Shornmead.

Sirena vaporului nostru a şuierat de patru ori, după care a urmat o pauză, apoi un nou şuierat, şi am început să ne îndreptăm încetişor spre cheiul de la Tilbury. Oronsay, care reprezentase săptămâni în şir un soi de ordine măreață ce ne învăluia, în sfârşit oprise. Mai încolo, în aval, şi mai în interiorul uscatului față de această parte estică a Tamisei, se aflau Greenwich, Richmond şi Henley. Dar acum eram opriți, ne tăcuseră motoarele.

Imediat ce am ajuns la capătul pasarelei, i-am pierdut din vedere pe Cassius şi Ramadhin. Au trecut doar câteva secunde şi iată-ne despărțiți, pierduți unul de altul. N-am

apucat să ne mai vedem o dată sau măcar să ne dăm seama ce se întâm-plase. Şi, după toate acele mări întinse, n-am mai fost în stare să ne regăsim unul pe altul în acel terminal portuar nezugră-vit de pe Tamisa. În schimb, ne-am croit drum printr-o mulțime imensă şi nervoasă, neştiind cu certitudine înspre ce ne îndreptam.

Cu câteva ore în urmă îmi despăturisem şi îmi pusesem prima mea pereche de pantaloni lungi. Îmi pusesem şi ciorapi, care făceau să mă strângă pantofii. Aşa că mergeam cam stân-gaci când am coborât cu toții rampa largă şi am păşit pe chei. Am încercat să descopăr unde era mama. Nu mai țineam minte în mod sigur cum arăta. Aveam o fotografie, dar era la fundul valijoarei mele.

Abia acum încerc să-mi închipui acea dimineață în Tilbury din perspectiva mamei mele, care îşi căuta fiul pe care îl lăsase în Colombo cu patru sau cinci ani în urmă şi încerca să îşi imagineze cum arăta el, având, poate, la ea o fotografie recentă, alb-negru, pentru a putea să-l identifice pe puştiul de unsprezece ani în gloata de pasageri ce cobora de pe navă. Trebuie să fi fost un moment de speranță sau de teamă, un moment plin de posibilități. Cum o să se comporte el față de ea? Ca un băiat politicos, dar reținut, sau ca un puşti dornic de afecțiune? Bănuiesc că mă văd cel mai bine prin ochii ei şi prin dorințele ei din momentele în care scruta mulțimea, aşa cum făceam şi eu, căutând ceva ce niciunul dintre noi nu ştia că vrea să găsească, de parcă celălalt ar fi fost la fel de aleatoriu ca un număr tras la sorți dintr-o găleată, dar care apoi avea să devină un partener intim preț de un întreg deceniu sau chiar pentru tot restul zilelor noastre.

— Michael?

Am auzit „Michael” rostit cu o voce speriată că s-ar putea să greşească. M-am întors şi n-am văzut pe nimeni cunoscut. O femeie mi-a pus mâna pe umăr şi a zis:

— Michael.

Mi-a pipăit cămaşa de bumbac şi mi-a spus:

— Probabil că ți-e rece, Michael.

Mi-am amintit că ea avea obiceiul să-mi tot repete numele. M-am uitat mai întâi doar la mâinile ei şi la rochia ei, iar când i-am văzut chipul, am ştiut că era chipul ei.

Mi-am lăsat valiza jos şi am îmbrățişat-o. Ce-i drept, mi-era frig. Până în acel moment singurul lucru care mă îngrijorase era că m-aş putea rătăci pentru totdeauna. Însă acum, din pricina celor spuse de ea, mi-era frig. Am încolăcit-o cu brațele, iar mâinile mele i-au apăsat spinarea lată. Ea s-a tras în spate şi s-a uitat la mine, zâmbind, după care a înaintat iar şi m-a strâns tare lângă ea. Puteam vedea o parte din lumea ce trecea pe alături, siluetele care ne depăşeau grăbite şi abia dacă mă vedeau în brațele mamei mele, şi valiza împrumutată, cu toate lucrurile mele, la picioarele mele.

Apoi am văzut cum Emily trece cu paşi mari pe lângă mine în rochia ei albă şi cum, oprindu-se o clipă, întoarce capul ca să-mi arunce o privire. Era ca şi cum, preț de o clipă, totul se oprise locului şi se derulase înapoi. Chipul ei mi-a oferit un zâmbet grijuliu. Apoi Emily s-a întors şi şi-a pus mâinile, mâinile ei calde, peste mâinile mele, care stăteau în continuare pe spinarea mamei. O atingere blândă, apoi o apăsare mai profundă, ca un fel de semnal. Iar apoi a plecat.

Eu am avut impresia că spusese ceva.

— Ce-a zis Emily? am întrebat-o pe mama.

— E timpul să mergi la şcoală, cred.

Din depărtare, înainte să dispară în lume, Emily a fluturat mâna spre noi.

Nota autorului

Cu toate că romanul se foloseşte uneori de formele şi reperele geografice specifice memoriilor şi autobiografiei, Masa pisicii este o ficțiune – începând de la căpitan, echipaj şi pasagerii de pe vas şi terminând cu naratorul. Şi, cu toate că a existat un vapor pe nume Oronsay (de fapt au existat mai multe Oronsay), vaporul din roman este o construcție a imaginației.

Precizări şi repere bibliografice

Am folosit o strofă din poemul lui Robert Creeley Ecoul, un vers din poemul lui Kipling, Marea şi dealurile, un vers de A.P. Herbert, un pasaj din romanul Tinerețe al lui Joseph Conrad, un fragment scris de R.K. Narayan şi o butadă a lui Beckett despre disperare. Comentariul lui Proust apare într-o scrisoare din 1913, adresată lui Rene Blum. Versurile din cântecul lui Jelly Roii Morton, Winin' Boy Blues, apar în lucrarea lui Alan Lomax, Mister Jerry Roii (1950). Alte cântece citate sau menționate aici le aparțin lui Johnny Mercer, Hoagy Carmichael, Sidney Bechet şi Jimmie Noone. Unele informații despre Sidney Bechet sunt extrase din minunata lucrare a lui Whitney Balliett, American Musicians II (am citat dintr-un articol de Richard Hadlock, ce a apărut în San Francisco Examiner). Mulțumesc ziarului Daily News din Sri Lanka pentru sămânța poveştii cu sir Hector, care se bazează pe un incident de demult. Totuşi personajele, numele şi dialogurile din acest roman sunt pură invenție, ca şi trimiterea lui sir Hector într-o călătorie pe mare. Datele despre trireme sunt luate din cartea The Lords of the Sea de John R. Hale. Cele două rânduri despre îmbarcare (citate mai jos) au fost scrise de Eudora Welty în The Optimist's Daughter. „Cartea bună" a domnului Mazappa este The Maltese Falcon a lui Dashiell Hammett. Rândurile deşirate din jurnalul vizitatorilor de la expoziția

lui Cassius au fost scrise de prietenul lui, Warren Zevon, care venise în vizită de la New Jersey.